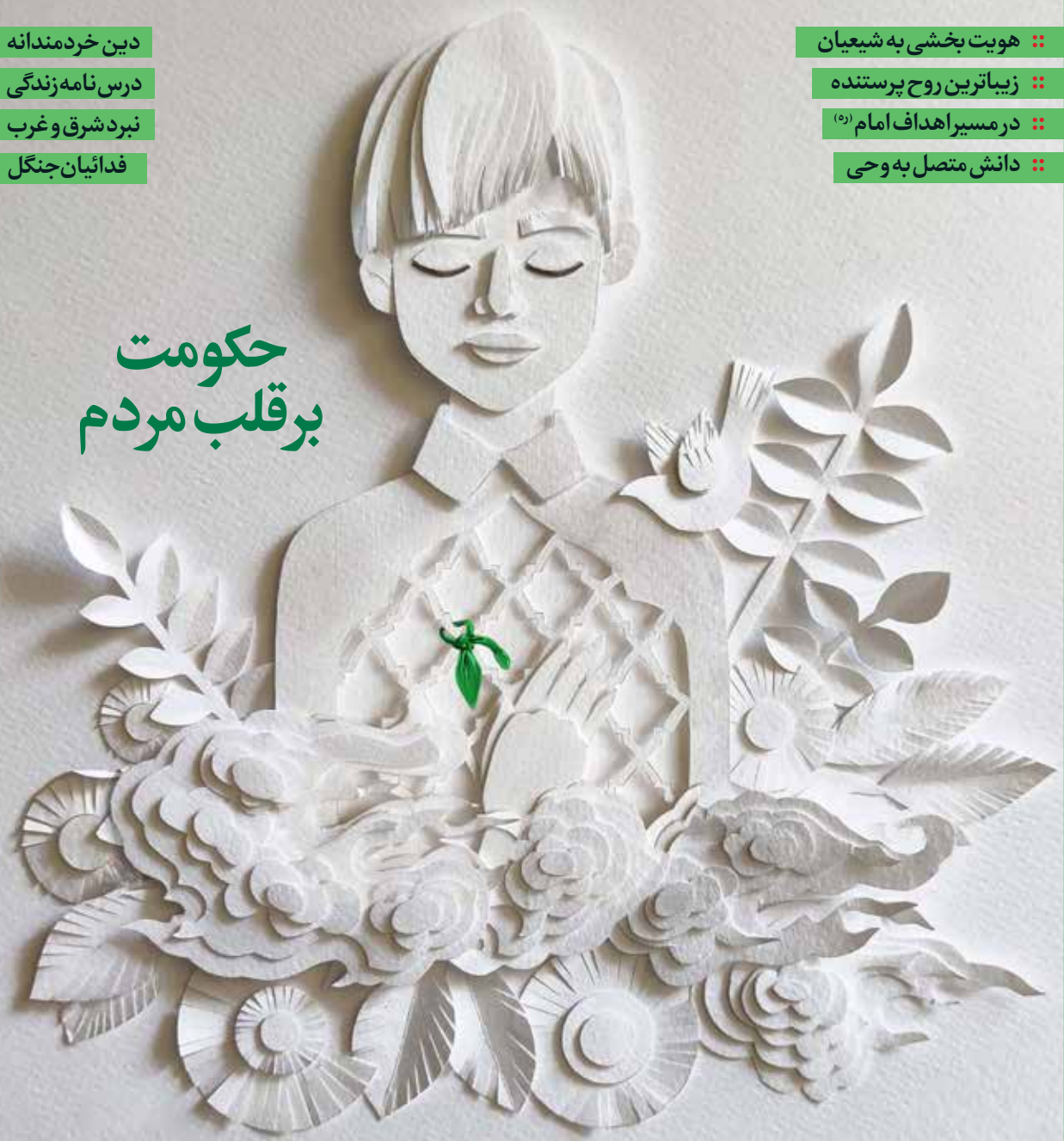

- دین خردمندانه
- درس نامه زندگی
- نبرد شرق و غرب
- فدائیان جنگل

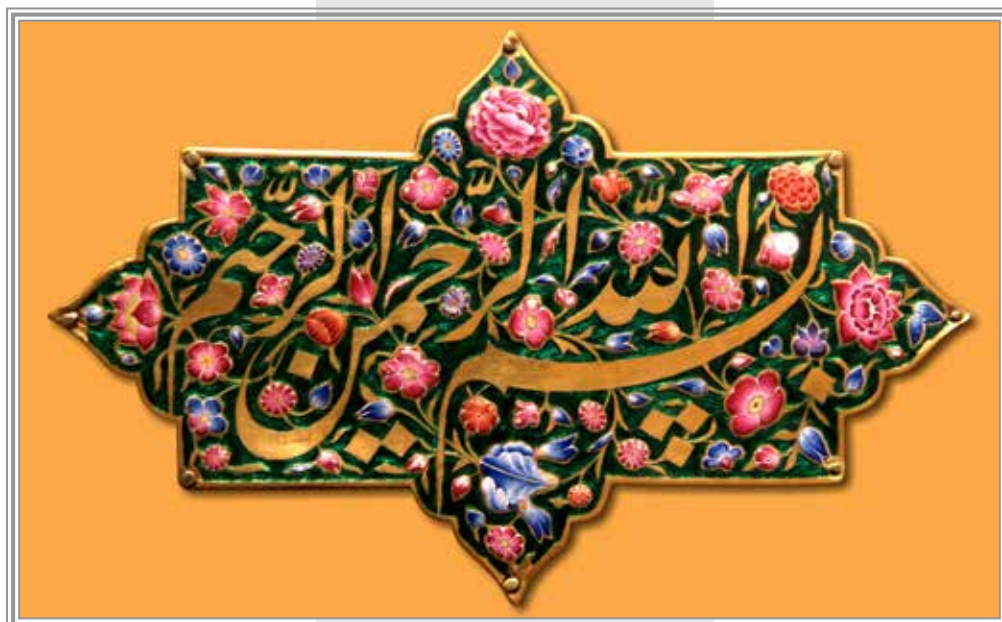
- هویت بخشی به شیعیان
- زیباترین روح پرستنده
- در مسیر اهداف امام (ع)
- دانش متصل به وحی

حکومت بر قلب مردم

بیست و پنجم شوال سالروز شهادت امام جعفر صادق علیه السلام

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ:
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ، کلید هر نوشته ای است.

مکتب الرسول ج ۱، ص ۵۶

راهبرد

- ترجمه زیبای يك جوان خوش ذوق | ۹
- درس نامه زندگی | ۱۰
- بهترین دعا برای بهترین ایام عمر | ۱۴
- سفره‌ای الهی مانند قرآن کریم | ۱۶
- گفتگو با خدا | ۱۹
- زیباترین روح پرستنده | ۲۰

اندیشه

- هویت ناخواسته | ۲۴
- نمایش بی‌رویه شیرین کاری کودکان | ۲۶
- نتایج تلخ دارد | ۲۶
- کودکان سرپرست خانوار | ۲۸
- بچه‌های فانتزی | ۲۹
- کودکان کار دیجیتال | ۳۲
- کودکان کار لاکچری | ۳۳
- شلیک با یک کلیک | ۳۴
- انتشار تصاویر فرزندان در فضای مجازی | ۳۶
- نقض حریم شخصی آنهاست | ۳۶

عترت

- دین خردمندانه | ۳۸

انفعال و انحراف را با معنویت از بین ببرید

انفعال و انحراف را با معنویت از بین ببرید

در دنیای امروز، انسان با چالش‌های متعددی روبرو است. یکی از این چالش‌ها، انفعال و انحراف است. این دو پدیده، انسان را از مسیر حق دور می‌کند و او را در دام گناهان و خطیایات می‌اندازد. راه نجات از این وضعیت، معنویت است. معنویت، انسان را به سوی خداوند متعال سوق می‌دهد و او را به انجام اعمال نیک و پرهیز از گناهان ترغیب می‌کند. معنویت، انسان را از انفعال و انحراف نجات می‌دهد و او را به سوی نشاط و شادمانی می‌رساند. معنویت، انسان را به سوی اخلاق و ارزش‌ها می‌رساند و او را به سوی سعادت و خوشبختی می‌رساند. معنویت، انسان را به سوی خداوند متعال سوق می‌دهد و او را به سوی حقیقت می‌رساند. معنویت، انسان را به سوی نور می‌رساند و او را به سوی تاریکی دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی حیات می‌رساند و او را به سوی مرگ دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی زندگی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی بلندی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی خداوند متعال سوق می‌دهد و او را به سوی حقیقت می‌رساند. معنویت، انسان را به سوی نور می‌رساند و او را به سوی تاریکی دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی حیات می‌رساند و او را به سوی مرگ دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی زندگی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند. معنویت، انسان را به سوی بلندی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند.

محتبی که عاقبت خوش ندارد

محتبی که عاقبت خوش ندارد

عشق، یکی از زیباترین احساسات دنیاست. اما عشق، اگر بدون خرد و تدبیر باشد، می‌تواند به دردسر و غم منتهی شود. یکی از این دردها، عشق به کسی است که عاقبت خوش ندارد. این نوع عشق، انسان را در دام غم و اندوه می‌اندازد و او را از مسیر حق دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی تاریکی می‌رساند و او را به سوی نور دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی مرگ می‌رساند و او را به سوی حیات دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی پستی می‌رساند و او را به سوی بلندی دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی خداوند متعال سوق می‌دهد و او را به سوی حقیقت می‌رساند. این نوع عشق، انسان را به سوی نور می‌رساند و او را به سوی تاریکی دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی حیات می‌رساند و او را به سوی مرگ دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی زندگی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند. این نوع عشق، انسان را به سوی بلندی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند.

دانش متصل به وحی

دانش متصل به وحی

دانش، یکی از زیباترین هدایای خداوند متعال است. اما دانش، اگر بدون وحی باشد، می‌تواند به سردرگمی و گمراهی منتهی شود. یکی از این گمراهی‌ها، جدایی دانش از وحی است. این نوع دانش، انسان را در دام سردرگمی و گمراهی می‌اندازد و او را از مسیر حق دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی تاریکی می‌رساند و او را به سوی نور دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی مرگ می‌رساند و او را به سوی حیات دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی پستی می‌رساند و او را به سوی بلندی دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی خداوند متعال سوق می‌دهد و او را به سوی حقیقت می‌رساند. این نوع دانش، انسان را به سوی نور می‌رساند و او را به سوی تاریکی دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی حیات می‌رساند و او را به سوی مرگ دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی زندگی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند. این نوع دانش، انسان را به سوی بلندی می‌رساند و او را به سوی پستی دور می‌کند.

- همکاران: مجید صالحی، محمد جواد کسمایی، شایان ضیایی، محمدرضا بختیاری، فرزاد رخشنده، حمید پورصمیمی، محمد جهان شاهی، نازنین رشیدیگی، محمود اورعی، مهتاب هاشم‌زاده، فریده خان محمدی، علی پورمحسنی
- تولید و انتشار: مؤسسه سیاره آبی طراحان

- مدیرمسئول: عبدالحسین معزی
- سردبیر: یاسر احمدوند
- معاون سردبیر: محمد مهدی بیگلری

مرواف
هلال

ماهنامه فرهنگی، اجتماعی بارویکرد دینی
دوره جدید، شماره ۲۰، خرداد ۱۳۹۹، سال ششم
شماره پیاپی ۵۶
رمضان - شوال ۱۴۴۱ هـ - می - جون ۲۰۲۰

به عقلایت مکتب امام صادق نیازمندیم

۴۸

دنیای اسلام از دریای علوم امام صادق (ع) مستفیض است

عقلایت

مکتب امام صادق (ع) در تاریخ اسلام جایگاه ویژه‌ای دارد. این مکتب که در مدینه منوره تأسیس شد، به یکی از مراکز علمی و فرهنگی مهم آن زمان تبدیل شد. امام صادق (ع) با تکیه بر عقل و علم، راهی نو برای فهمیدن حقایق دینی و فلسفی را نشان داد. مکتب ایشان به گونه‌ای اداره می‌شد که هر کس خواهی بود می‌توانست در آنجا درس بگیرد و از علم بهره‌مند شود. این مکتب نه تنها برای مسلمانان، بلکه برای غیرمسلمانان نیز در دسترس بود. آثار و تفکرات امام صادق (ع) از جمله «عقلایت» و «مکتب» به عنوان میراثی باقی‌مانده از این مکتب بزرگ به ما رسیده است.

معرفی ۵ کتاب؛ صفحات ۵۲ تا ۵۶

۵۴

مدیریت اسلامی

جامعه ما

این بخش شامل معرفی پنج کتاب است که در زمینه مدیریت اسلامی و جامعه‌شناسی اسلامی نوشته شده‌اند. هر کتاب شامل تصویر جلد، عنوان، نویسنده و توضیحات مختصری است. این کتاب‌ها به گونه‌ای طراحی شده‌اند که برای مخاطبان مختلف مناسب باشد.

اخبار استان ها؛ صفحات ۷۳ تا ۷۷

۷۶

فردانی آیت‌الله علوی

عبادت از اندامگرم

فرمان مقله پرسه‌عل

صیادت از چایو باژنش

فردانی از امدان سلامت

این بخش شامل اخبار و گزارش‌های کوتاه است که به موضوعات مختلفی مانند معارف، سلامت و اخبار استان‌ها می‌پردازد. هر مطلب شامل تصویر و متن کوتاه است.

حکومت بر قلب مردم | ۳۹

اختلاف فرهنگ‌ها | ۴۳

سبک زندگی در بیان امام صادق (ع) | ۴۴

جعفری، اشاره به امامت قرآنی دارد | ۴۶

هویت بخشی به شیعیان | ۵۰

تاریخ

فدائیان جنگل | ۵۸

نفت و سیاست | ۶۰

نبرد شرق و غرب | ۶۲

هلال

مراسم معارفه دبیرکل هلال احمر | ۶۴

مرور اخبار دفتر آذربایجان شرقی | ۶۶

مرور اخبار دفتر خراسان رضوی | ۶۸

هلال احمر، سمبل ایثار و گذشت است | ۷۰

سرعت، سادگی و سلامت | ۷۰

فریاد مظلوم خاموش نشدنی است | ۷۱

روز بزرگداشت کرامت انسان | ۷۲

در مسیر اهداف امام (ره) | ۷۸

مسابقه | ۸۰

مهرماه از نوشته‌ها، پیشهادها و انتقادهای شما استقبال می‌کنیم.
 لطفاً مطالب خود را به نشانی mehromah.helal@gmail.com ارسال فرمایید.
نشانی: خیابان ولیعصر (ع.س)، بالاتر از میرداماد، نبش خیابان رشید یاسمی
شماره ۱۳۶۲-۰۳۰۰۴۶۶۶۴ | ساختمان صلح | کد پستی: ۱۵۱۸۱۳۵۱۱
سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۴۶۶۶۴ | تلفن: ۰۱۱۳۶۰۸۸۲

- مدیر هنری: روح اله یاقوتی
- صفحه آرایی: دفتر مشکاة هنر
- چاپ: واژه پرداز اندیشه
- عکس جلد: صدیقه احمدی
- مسئول پشتیبانی: فیروز شیخی
- باسپاس از همراهی: حامد جبلی، حسام خراسانی
- مسئولان محترم دفاتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر استان‌ها

برای مخاطب برای شما

مهروماه از روز نخست برای مخاطب مشخص و معلوم و حاضر تولید شده است. برای هلال احمری‌ها. مدیر، کارمند، عضو، داوطلب و امدادگر، همه هلال‌هایی هستند که مخاطب ما بوده‌اند. مهروماه برای این افراد منتشر شده است. هدفش هم تولید و عرضه مطالبی بوده که به درک بهتر شیوه زندگی در دنیای اکنون کمک می‌کند. معارف دینی و برخی اطلاعات مربوط به زندگی و فرهنگ، دانسته‌هایی از تاریخ و ادب، بهره‌گرفتن از سخنان بزرگان و بازتاب اندکی از کارهای فرهنگی که در سراسر کشور انجام می‌گیرد، در این ماه‌نامه انتشار یافته‌است. در ابتدای سال با توجه به تنگناهای موجود به طور جدی به توقف انتشار نشریه فکر کردیم و این که شاید نیاز مخاطب ما که برای مان معلوم است خواندن چنین نشریه‌ای نباشد. از کجا بدانیم مجله مهروماه خوانده می‌شود. از کجا بدانیم اصلاً آن مخاطبی که ما تصور می‌کنیم ارتباطی با این نشریه برقرار می‌کند یا خیر. چند نفر در هلال منتظر مهروماه هستند و طالب آن. تصمیم گرفتیم از خود هلالی‌ها بپرسیم که آیا تمایل دارند این مجله را دریافت کنند؟ این سؤال به جای چند سؤال پرسیده شده بود و در دل خود این پرسش‌ها را داشت:

آیا این نشریه را می‌خوانید؟

آیا این نشریه را مفید می‌دانید؟ آیا تداوم انتشار این نشریه را درست می‌دانید؟

آیا از مطالب این نشریه استفاده می‌کنید؟

به همکاران هلالی پیامک فرستادیم اگر علاقمندید این نشریه را دریافت کنید نام و محل خدمت خود را برای ما پیامک کنید. البته برای همه هلالی‌ها نمی‌توانستیم پیامک ارسال کنیم. روابط عمومی جمعیت همکاری کرد و برای تعدادی از همکاران که شماره تلفنشان را در اختیار داشت پیامک زد. برخی همکاران ما می‌گفتند اگر کسی طالب مجله نبود و درخواستی نداشتیم چه؟ گفتم خوب منتشر نمی‌کنیم. اگر مجله خواننده ندارد برای چه منتشرش کنیم؟ به هر تعداد که مخاطب داریم به همان تعداد منتشر می‌کنیم. دلیلی ندارد برای محصولی که مخاطب ندارد هزینه شود. اگر ده نفر هم متقاضی داشتیم برای همان‌ها تولید و ارسال می‌کنیم.

پاسخ پیامک‌ها رسید. ۵۲۰ نفر از همکاران ما از مراکز و شعب و بخش‌های مختلف جمعیت درخواست اشتراک نشریه را دارند. نشریه از این پس برای این مخاطبان به صورت مستقیم و به نام خودشان ارسال خواهد شد.

خوب است بدانید در سال گذشته حدود هشتصد نسخه نشریه در هلال توزیع می‌شد. امسال نیز با توجه به این تعداد متقاضی تیراژ نشریه در همین حدود خواهد بود. به تعداد مشترکان و نیز تعدادی برای آرشیو و نیز ارسال به مراکز فرهنگی و اهالی فرهنگ و همکاران نشریه مورد نیاز است. از حسن اعتماد شما مخاطبان عزیز صمیمانه سپاسگزارم. تلفن همکاری که از فارس تماس می‌گیرد. پیامک خواننده‌ای که از لرستان پیام می‌فرستد. نامه‌ای که از گیلان به دستمان می‌رسد همه شوق‌انگیز و امیدبخش ما هستند. تعدادی از خانواده‌های همکاران هلال در شهرستان‌های مختلف علاقمند و پیگیر مجله هستند و اگرچه هر ماه نشریه را دریافت نمی‌کنند لکن هر وقت به دستشان می‌رسد نکات ارزشمندی را با ما مطرح می‌کنند.

دوره جدیدی از ارتباط مجله با مخاطبان آغاز شده است. به زودی امکان ارتباط در فضای مجازی نیز فراهم می‌شود. بیشتر باهم سخن خواهیم گفت. برخی از تولیدات فرهنگی ما نیز اختصاصاً برای مشترکان نشریه ارسال خواهد شد.

یاسر احمدوند

سرمدیر

رهبر معظم انقلاب اسلامی چندی پیش در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی به دو آسیب انفعال و انحراف در محیط‌های جوان اشاره کردند و در توصیه‌ای فرمودند: «من توصیه می‌کنم که عزیزان، جوان‌ها با این دعای بیستم صحیفه سجادیه آشنا بشوند.» از نگاه ایشان این دعاها در تقویت ایمان و اعتقاد مؤثر است و می‌تواند از دو آسیب گفته شده جلوگیری کند. به همین مناسبت در بخش راهبرد تلاش کرده‌ایم برای آشنایی بیشتر با صحیفه سجادیه، مطالب متفاوتی مانند دعای مکارم الاخلاق از منظر حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، چرا باید صحیفه سجادیه بخوانیم؟ و توصیه‌های امام خمینی (ره) درباره این اثر گرانقدر را برای شما فراهم کنیم.

« راهبرد

دعای ۲۰ صحیفه سجادیه را بیشتر بخوانید
در قیامت از کارهایی که نکردیم نیز سؤال می‌کنند

انفعال و انحراف را با معنویت از بین ببرید

درس نامه زندگی

زیباترین روح پرستنده

توصیه رهبر معظم انقلاب به جوانان در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی

انفعال و انحراف را با معنویت از بین ببرید

رهبر معظم انقلاب اسلامی در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی به دو آسیب بزرگ «انفعال» و «انحراف» در محیط‌های جوان به‌ویژه دانشگاه‌ها اشاره کردند و راه مقابله با آن را تقویت معنویت و مبانی معرفتی دانستند و در زمینه مسائل ایمانی و اعتقادی خواندن دعای مکارم الاخلاق را توصیه فرمودند. گزیده بیانات ایشان را مرور می‌کنیم.

خودسازی فردی و اجتماعی

توصیه اول من به شما جوان‌های عزیز... مسئله خودسازی است؛ خودسازی خیلی مهم است؛ هم در ابعاد فردی، هم در ابعاد جمعی. هم شخص خود شما باید خودسازی کنید، هم جمعتان باید به عنوان یک جمع خودسازی کند؛ خودسازی خیلی مهم است. این کمک می‌کند به شما که از لغزشگاه‌ها راحت عبور کنید، به سلامت عبور کنید. لغزشگاه‌هایی وجود دارد؛ ترس، یک لغزشگاه است، تردید، یک لغزشگاه است، احساس ضعف، یک لغزشگاه است، انگیزه‌های ناسالم، یک لغزشگاه است؛ لغزشگاه‌های زیادی سر راه ما وجود دارد، به خصوص برای فعالان مسائل اجتماعی؛ لذا اینها بیشتر به خودسازی احتیاج دارند و نیاز دارند که ثنیه روحی و معنوی خودشان را قوی کنند. به نظر من وقتی ثنیه روحی و معنوی شما قوی شد، هم در زمینه فکر، هم در زمینه تصمیم‌گیری، هم در زمینه عمل، توانایی‌های بیشتری پیدا خواهید کرد و ما در نسل جوان به اینها نیاز داریم؛ این توصیه اول ما و عرض اول ما به شما جوانان عزیز است؛ و شما به معنای واقعی کلمه مثل فرزندان من هستید و همان چیزی را برای شما دوست دارم که برای فرزندان نسلی خودم دوست دارم و آنچه را عرض می‌کنم، به معنای واقعی کلمه برای شما مفید می‌دانم که عرض می‌کنم؛ این توصیه اول.

تقویت مبانی معرفتی

توصیه دوم تقویت مبانی معرفتی است؛ این خیلی مهم است. الحمدلله در شماها خوش فکر خیلی زیاد است و در زمینه‌های مختلف فکری می‌کنید، کار می‌کنید، منتها محیط‌های جوان از جمله دانشگاه از قدیم آماج آسیب‌هایی بوده، از جمله دو آسیب بزرگ متوجه محیط‌های جوان بوده که این دو آسیب یکی انفعال است، یکی انحراف است. انفعال یعنی احساس دست بسته بودن، بی‌فایده بودن، ناامیدی در مقابل حوادث سخت، که این با آن توصیه قبلی برطرف می‌شود؛ یعنی معنویت که تقویت شد، انفعال مطلقاً به وجود نخواهد آمد. انحراف - انحراف فکری، انحراف در مبانی معرفتی - با این توصیه برطرف می‌شود. ببینید ما در اوایل انقلاب جوان‌هایی را داشتیم که اینها مردمان مسلمانی بودند و برای اسلام وارد میدان شده بودند اما چون مبانی معرفتی‌شان ضعیف بود، پایه‌های معرفتی‌شان محکم نبود. حالا به هر دلیلی محکم نبود اینها جذب گروه‌های التقاطی شدند و از یک جوان مؤمن

سالم اسلام طلب و مؤمن تبدیل شدند به کسانی که بر روی هم میهن خودشان اسلحه کشیدند، جوان را، پیر را، کاسب بازاری را هدف قرار دادند و آماج حمله خودشان قرار دادند و آن فجایع را، آن جنایات را به وجود آوردند؛ به خاطر ضعف مبانی معرفتی جذب آن گروه‌های ناسالم شدند و به این راه‌ها کشانده شدند؛ آخر هم سر از زیر پرچم صدام درآوردند؛ یعنی آخرش هم کارشان به اینجا رسید؛ منشأ همه اینها همان عدم استقرار فکری بود. کسان دیگری در همان زمان بودند. ما می‌شناختیم افراد را، بنده قبل از انقلاب با خیلی از این افراد آشنا بودم در همین مجموعه‌های گروهی و مانند اینها - که قرص و محکم ایستادند؛ چون مبانی فکری‌شان درست بود، با کتاب‌های شهید مطهری مرتبط بودند، با تفکرات علامه طباطبائی آشنا بودند، با حرف‌های مرحوم شهید صدر آشنا بودند، مبانی فکری و معرفتی‌شان محکم بود، [لذا] قرص و محکم ایستادند؛ بعضی هم مبانی معرفتی‌شان ضعیف بود و متأسفانه رفتند. یا بعدها در اوایل انقلاب کسانی کارهای انقلابی کردند و بعد از مدت‌ها جزو پشیمان‌ها شدند - جمع پشیمان‌ها - که یکی از مسائل انقلاب ما عبارت از همین مسائل حضرات پشیمان است که یک روز انقلابی بودند و بعد، از انقلابی بودن پشیمان شدند.

دعاهای فوق العاده صحیفه سجاده

این به خاطر این است که مبانی معرفتی ضعیف است دیگر؛ یعنی وقتی مبانی معرفتی ضعیف بود، طبعاً نمی‌تواند آنها را در مقابل حوادث، در مقابل سؤال‌ها، در مقابل ابهام‌ها حفظ کند و در صراط مستقیم نگه دارد. لذا است که به نظر من به مسائل ایمانی و مسائل اعتقادی و معرفتی

بازرزی است؛ این مطالبه‌گری را از دست ندهید، این آرمان‌خواهی را از دست ندهید. اینها آرمان‌خواهی است؛ ممکن است بعضی از این چیزهایی که شما مطالبه می‌کنید عملی نباشد که واقع قضیه هم همین است؛ یعنی وقتی انسان وارد عمل شد مشکلات کار میدانی برای او بیشتر آشکار می‌شود، معلوم می‌شود که همه آن چیزهایی که می‌خواستیم، یا نمی‌توانسته عملی بشود یا نمی‌توانسته به این زودی عملی بشود؛ لکن خود این آرمان‌خواهی بازرزی است؛ برای اینکه اگر آرمان‌خواهی وجود نداشته باشد راه را گم می‌کنیم؛ این آرمان‌خواهی موجب می‌شود که ما راه را گم نکنیم و وسط راه، کج و راست و به چپ و راست حرکت نکنیم. این آرمان‌خواهی را داشته باشید؛ این آرمان‌های مهم را: عدالت، استقلال، رفع فساد، در نهایت تمدن اسلامی. آرمان اصلی و واقعی و نهایی، ایجاد تمدن اسلامی است؛ اینها را از دست ندهید و اینها را مطالبه کنید و بخواهید روی آن فکر کنید؛ البته مطالبه‌گری بایستی با شکل‌های منطقی باشد.

پرهیز از پرخاشگری

نکته چهارم، [اینکه] مطالبه‌گری فقط انتقاد نیست، مطالبه‌گری فقط اعتراض نیست، اگر چه در آن، اعتراض هم وجود دارد. انتقاد در کنار پیشنهاد؛ امروز البته پیشنهادهایی شد، خوب هم هست، بعضی از این پیشنهادها، پیشنهادهای قابل قبولی است، بعضی هم قابل بررسی است، لکن مجموعه جوانی که این سخن را می‌شنوند و در این عرصه‌ها فعال هستند توجه کنند اینکه ما صرفاً انتقاد کنیم، صرفاً اعتراض کنیم، این کار را پیش نمی‌برد، این مطلقاً فایده جدی و ماندگاری ندارد؛ حالا ممکن است یک فواید کوچکی اول کار داشته باشد؛ آنچه فایده دارد عبارت است از پیشنهاد. ببینید در اسلام هم نهی از منکر با امر به معروف همراه است، نهی از منکر همان اعتراض است، امر به معروف یعنی پیشنهاد، ارائه راه حل، ارائه کاری که باید انجام بگیرد و می‌تواند انجام بگیرد؛ این‌ها با هم هستند؛ بنابراین مطالبه‌گری را حتماً با ارائه راه حل و دادن راه حل‌های خوب و قابل قبول همراه کنید. و ضمناً مطالبه‌گری را با پرخاش و بدگویی هم همراه نکنید؛ خواهش من این است.

اهمیت گفتمان‌سازی

نکته پنجم گفتمان‌سازی است که من در اول صحبت اشاره کردم؛ یکی از برکات این جلسه‌ای که امروز ما با شما داریم و جلساتی که با جوان‌ها داریم و داشتیم - لااقل سالی یک بار در این اواخر و قبل‌ها بیشتر - گفتمان‌سازی بود؛ یعنی همین که شما یک مطلبی را می‌گویید، پخش می‌شود، مجموعه جوانی و غیر جوانی آن را میشنوند، به تدریج ذهنیت درست می‌کند. این ذهنیت‌ها همان گفتمان است؛ یعنی یک به اصطلاح جهت‌گیری فکری مشخصی در جامعه به وجود می‌آورد که این چیز بازرزی است. خواهش من این است که جریان‌های دانشجویی

این دعای بیستم

را که دعای

مکارم الاخلاق

است بخوانید، به

آن توجه کنید.

خوشبختانه

ترجمه‌های

خوبی از صحیفه

سجادیّه انجام

گرفته، انصافاً

ترجمه‌های بسیار

خوبی است

و مورد اعتماد

است؛ به این‌ها

مراجعه کنید، از

آنها استفاده کنید

بپردازید. ببینید، این دعا که عرض کردم - دعای بیستم صحیفه سجادیّه، دعای معروف مکارم الاخلاق - این جوری است: **اللَّهُمَّ بَلِّغْ يَا مُمَانِي أَمَلَّ الْإِيمَانِ وَاجْعَلْ يَقِينِي أَفْضَلَ الْيَقِينِ؛** می‌گوید یقین را دارم اما بهترین یقین قرار بده یقین من را. **وَإِنَّهُ بِنَيْتِي إِلَى أَحْسَنِ الْنَيْتَاتِ وَبِعَقْلِي إِلَى أَحْسَنِ الْأَعْمَالِ،** تا آخرین دعا. **دعا البته دعای عجیبی است. من توصیه می‌کنم که عزیزان، جوان‌ها با این دعای بیستم صحیفه سجادیّه آشنا بشوند. البته دعاهای صحیفه فوق‌العاده است؛ یعنی صحیفه سجادیّه بحث یک دعا و دو دعا نیست. حالا دعای بیستم را من عرض کردم، دعای بیست و یکم هم به یک نحو دیگر دعای عجیبی است و دعاهای گوناگون دیگری که در این کتاب فوق‌العاده بازرزی وجود دارد. حالا این دعای بیستم را که دعای مکارم الاخلاق است بخوانید، به آن توجه کنید. خوشبختانه ترجمه‌های خوبی از صحیفه سجادیّه انجام گرفته که من سه چهار مورد از این ترجمه‌ها را دیده‌ام، انصافاً ترجمه‌های بسیار خوبی است و مورد اعتماد است؛ به این‌ها مراجعه کنید، از آنها استفاده کنید. این هم توصیه دوم ما است به شما عزیزان.**

اهمیت ادامه آرمان‌خواهی و مطالبه‌گری

توصیه سوّم این است که این پرچم آرمان‌خواهی و مطالبه‌گری را زمین نگذارید؛ همه این بحث‌ها و صحبتی که در این مدت یک ساعت و نیم شما دوستان در اینجا [بیان] کردید، مطالبه‌گری بود دیگر؛ مخاطب مطالبه‌گری هم گاهی خود این حقیر بودم، گاهی دستگاه دفتر ما بود، گاهی مجموعه‌های دیگر بودند؛ این بسیار چیز

به گفتمان سازی اهمّیت بدهند. مسائل نظام را استخراج کنید، فکر کنید، راه حل های سنجدیده و قوی پیش بینی کنید، اینها را مطرح کنید.

البته رسانه ملی باید کمک کند، بدون تردید رسانه ملی باید کمک کند. حالا امروز یعنی در این دوره اخیر، رسانه ملی بخش های جوان و شاداب و انقلابی هم دارد که خوب دوستان آنها را مورد توجه قرار ندادند. بالاخره بایستی به این نظرات جوان ها و مطالبی که جوان ها فراهم می کنند، توجه بشود و گفتمان سازی بشود در جامعه. وقتی گفتمان سازی شد، جلب اقبال عمومی به مجموعه های جوان و پیشرو حاصل خواهد شد؛ یعنی اقبال عمومی به وجود می آید، آن وقت اثر خودش را در انتخاب مدیریتهای و امثال اینها به جامی گذارد.

گسترش جبهه انقلاب

نکته بعدی، توصیه بعدی که اینجا یادداشت کرده ام و به نظرم [توصیه] ششم می شود، [اینکه] جبهه انقلاب را گسترش بدهید، یارگیری کنید؛ حذف نکنید؛ صرف اختلاف سلیقه و اختلاف نظر درباره فلان مسئله موجب طرد نشود. بعضی هستند که به اسلام و انقلاب و نظام اسلامی و به خیلی از خصوصیات که شما به آن اهمّیت می دهید معتقدند، در فلان مسئله خاص با شما موافق نیستند؛ این نباید موجب بشود که شما او را طرد کنید، از دایره انقلابی گری خارج بدانید. هر چه می توانید جبهه انقلاب را گسترش بدهید، جذب کنید؛ البته منظورم جذب منافق نیست، جذب آدم بی اعتقاد نیست؛ جذب آدم معتقدی است که با شما اختلاف سلیقه دارد.

صراحت در مقابل تزئین کنندگان دشمن

نکته بعدی - که نکته هفتم است - این است که در نقطه مقابل این حالت طرد و رد، یک حالت دیگری هست که آن هم غلط است؛ بعضی ها هستند همه سعی شان این است که در مبانی انقلاب ایجاد تردید کنند و نشانه های پیشرفت کشور را انکار کنند؛ با اینها با قوّت و با صراحت حرف بزنید، یعنی مرزتان را با اینها مشخص کنید. من هیچ توصیه نمی کنم یا کسی که مبانی انقلاب را قبول ندارد و ایجاد تردید در این مبانی می کند و دشمن را تزئین می کند و راه غلط را در مقابل پای ما می گذارد، با مامشات رفتار کنیم؛ نخیر، آنجا با صراحت رفتار کنید، با قوّت رفتار کنید. و این [هم] که تردید ایجاد کنند، این ستون فقرات کار فرهنگی دشمن است؛ این، آن لبّ جنگ نرم دشمن است که ایجاد تردید کنند. اگر کسی هم در مجموعه کشور، داخل کشور همین کار دشمن را انجام می دهد، طبعاً باید در مقابل او ایستاد. بالاخره کسانی به دشمن کمک می کنند؛ یعنی تزئین می کنند دشمن را.

توجه به پیشرفت علمی

نکته بعدی که نکته هشتم است، مسئله پیشرفت علمی است. مسئله پیشرفت علمی را که بنده سال ها است روی

بعضی هستند که

به اسلام و انقلاب

و نظام اسلامی

و به خیلی از

خصوصیاتی

که شما به آن

اهمّیت می دهید

معتقدند، در

فلان مسئله

خاص با شما

موافق نیستند؛

این نباید موجب

بشود که شما او

را طرد کنید، از

دایره انقلابی گری

خارج بدانید.

هر چه می توانید

جبهه انقلاب را

گسترش بدهید،

جذب کنید؛

البته منظورم

جذب منافق

نیست، جذب

آدم بی اعتقاد

نیست؛ جذب آدم

معتقدی است که

با شما اختلاف

سلیقه دارد

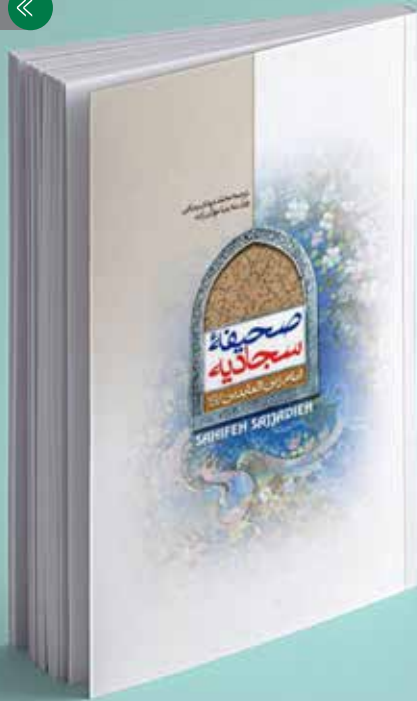
آن تکیه می کنم، همچنان مورد تکیه است. باز هم عرض می کنم: العِلْمُ سُلْطَان، علم اقتدار است، علم قدرت است و باید دنبال علم بود. محیط های دانشگاهی، محیط های تحقیقاتی و پژوهشی حتماً بایستی به مسئله علم توجه کنند. ضمناً توجه بکنید، اینکه من تأکید می کنم روی مسئله علم، [برای این است که] علم برای پیشرفت کشور است، علم برای گشایش افق آینده است، علم برای همان چیزی است که من سال ها پیش گفتم که پنجاه سال بعد باید ما به جایی برسیم که هر کسی خواست از تازه های علمی دنیا بهره ببرد، مجبور باشد زبان فارسی یاد بگیرد؛ علم با این نیت، با این هدف. آن کسانی هم که در دنیا علم را پیش بردند، کسانی هستند که با این جور هدف ها وارد شدند، و آلا [اینکه] دنبال کار علمی باشیم برای سود شخصی نقد کوتاه مدت خودمان، نه، این ارزش زیادی ندارد؛ عمده نگاه کردن به علم با آن نگاه افق گشای این جوری است.

اهمیت به مسئله حجاب و حیا

توصیه نهم، مسئله حجاب و حیا اسلامی است در دانشگاه ها که من نسبت به این مسئله دغدغه دارم و من خواهش می کنم که هم مسئولان دانشگاه ها و رؤسای دانشگاه ها، هم مدیران وزارت های مربوط به دانشگاه ها، هم خود دانشجویان - بخصوص دخترخانم ها - به مسئله حجاب، به مسئله فاصله گذاری بین زن و مرد که در اسلام وجود دارد توجه کنند، به آن اهمیت بدهند، موازین شرعی را در دانشگاه رعایت کنند.

مراقبت به سربرازگیری دشمن

آخرین نکته این است که هم خود جوانان و هم کسانی که با مسائل جوانان و سازمان های مرتبط با آنها سرو کار دارند باید بدانند همچنان که ما به مسئله جوان اهمّیت می دهیم برای آینده کشور و پیشرفت کشور، دشمن ما هم برای تخریب کشور و برای به زانو در آوردن انقلاب، به مسئله جوان اهمّیت می دهد، او هم نقش جوان را می داند. همه به این توجه داشته باشند که آنها هم روی جوان ما کار می کنند، آنها هم سعی می کنند که از جوان ما سوء استفاده کنند، آنها هم همه این را دنبال می کنند و برای این برنامه ریزی می کنند؛ یک جاهایی به عواملی در داخل کشور احتیاج دارند، روی جوان داخل کشور کار می کنند؛ یک جاهایی به عنصر تبلیغاتی و تحلیل گرو عنصر سیاسی و مانند اینها احتیاج دارند، روی او کار می کنند؛ یک جاهایی هم به این احتیاج دارند که یک جوانی را وادار کنند که مثلاً پشت به کشور بکند و برود که دیده ایم اتفاق می افتد؛ هنرپیشه، ورزشکار، طلبه نیمه سواد، دانشجو را به یک نحوی با سرو صدا وادار می کنند که از کشور خارج بشوند؛ از این قبیل کارها از طرف دشمن روی جوان ها دارند انجام می گیرد. همه به این توجه داشته باشند و مراقب باشند که به سربرازگیری دشمن از جامعه جوان کشور کمک نشود. □

ترجمه‌ای از صحیفه سجادیه
که رهبران انقلاب آن را تحسین کردند

ترجمه زیبای يك جوان خوش ذوق

حجت الاسلام جواد محمدزمانی

قم بودم به سرعت کتاب را در اینترنت جستجو کردم؛ شماره تلفن ناشر را یافتیم و از آن طریق به شماره تلفن همراه مترجم دست یافتیم. با مترجم تماس گرفتیم؛ نشانی منزل او را خواستیم؛ اجمالی از ماجرا را نیز گفتیم. حدود ساعت هفت بعد از ظهر به سمت منزل او رفتیم. منزل او در شهرک پردیسان قم بود. با دو تن از دوستان طلبه‌ام همراه بودم. جلوی درآپارتمان به استقبالمان آمد؛ طلبه معمم لاغر اندام جوان. ابتدا از او خواستیم که مزاحم نشویم و همین بیرون منزل با او سخن بگوییم اما اصرار کرد که حتماً به داخل خانه‌اش برویم. داخل خانه رفتیم. منزل محقر و ساده در طبقه دوم آپارتمان با مقداری کتاب و یک کامپیوتر؛ می‌گفت هنوز باورم نمی‌شود که آقا ترجمه مرا اینقدر مورد محبت قرار داده باشند.

از ترجمه پرسیدم؛ گفت حدود شش ماه برایش زحمت کشیدیم؛ سعی‌ام این بود که علاوه بر رساندن مفهوم، و جوه ادبی و آهنگ کلام و ظرافت‌های معنایی حفظ شود؛ سعی کردم پیش از آن، تمام ترجمه‌ها را ببینم؛ الان می‌بینم الحمدلله ترجمه‌ام در خیلی جاها مورد استفاده قرار می‌گیرد و خدا را شاکرم؛

کسی به من می‌گفت در عمره‌های دانشجویی، برخی جوانان خیلی به ترجمه علاقه‌مند شده‌اند و آن را با خود به مسجد الحرام یا مسجد النبی می‌برند.

حاج آقای رضایی می‌گفت: پیش از این، یکی دو کتاب مثل کتاب محاسن و مصابیح الجنان (نوشته مرحوم آیت‌الله سید عباس کاشانی) را ترجمه کرده‌ام. آنچه برایم از سخنان حاج آقای رضایی مبرهن شد این بود که او خیلی متواضعانه از ترجمه‌هایش سخن می‌گفت. □

رهبران انقلاب اسلامی در یکی از دیدارها با شاعران مذهبی سرا، شاعران را به استفاده از مضامین دعا‌های نقل شده از ائمه معصومین علیهم‌السلام برای شعرسرایی توصیه کردند. ایشان به طور خاص از صحیفه سجادیه نام بردند و فرمودند: «دعاهایی که در صحیفه سجادیه است معارف است. این معارف را بخوانید، اینها را یاد بگیرید تا بتوانید ان شاء الله وظیفه را انجام بدهید.» یادداشت زیر از حجت‌الاسلام جواد محمدزمانی درباره ویژگی‌های ترجمه صحیفه سجادیه‌ای است که مورد تمجید رهبران انقلاب قرار گرفت. ■

بیانات و توصیه‌های حضرت آقا درباره صحیفه سجادیه و لزوم بهره‌مندی جوانان از آن فراوان است اما این توصیه‌ها در دیدار شاعران آیینی، عطر و بوی دیگری داشت. دعای مکارم‌الاخلاق، دعای اول صحیفه و دعای پنجم و دیگر ادعیه از سفارش‌های مهم حضرت آقا به شاعران جوان بود. سپس فرمودند: «به تازگی ترجمه زیبایی از صحیفه سجادیه که ظاهراً محصول تلاش یکی از جوانان خوش ذوق قمی است به دستم رسید.» اسم مترجم را در خاطر نداشتمند. این بیانات، جمع حاضر را به تأمل فرو برد که ترجمه‌ای که تحسین آقا را برانگیخته از آن کیست؟

در دیدار کارگران به مناسبت ولادت امام حسین (ع) و در آستانه روز کارگر، توفیق حضور و استماع بیانات آقا نصیبم شد. در پایان دیدار، پس از شرفیابی به محضرشان، مشمول محبت پدرا نه‌شان شدم. فرصت را غنیمت شمردم و نام مترجم صحیفه سجادیه را پرسیدم. آقای یکی از اطرافیان‌شان را مخاطب قرار دادند و فرمودند: «مشخصات آن ترجمه صحیفه سجادیه را که در اتاق من است به آقای زمانی برسانید.»

با شنیدن این سخنان، نخستین چیزی که به ذهنم خطور کرد این بود که معمولاً کتابی که در اتاق است بیشتر از کتاب‌های داخل قفسه‌های کتابخانه مورد استفاده قرار می‌گیرد و این نشان از آن دارد که آقا انس فراوانی با دعاهای صحیفه سجادیه دارند که صد البته قرائن متعدد دیگر در گفتار و رفتار ایشان این را تأیید می‌کند.

نیم ساعت پس از آن، با تلفن همراهم تماس گرفتند و مشخصات کتاب را برایم گفتند؛ صحیفه سجادیه، ترجمه آقای محمد مهدی رضایی، انتشارات جمال. من هم که عازم

دعای مکارم الاخلاق از منظر حضرت آیت الله خامنه‌ای

درس نامه زندگی

■ حسین حاجی حسینی

به همان میزان که اخلاق در جامعه‌ای نابود گردد، آن ملت منشأ مفسد بیشتری خواهد شد برای همین امام سجاد(ع)، بخش مهمی از مشکلات اساسی دنیای اسلام را که به فاجعه کربلا انجامید، ناشی از شیوع انحطاط و فساد اخلاقی میان مردم می‌دانند. اگر مردم آن زمانه از اخلاق اسلامی برخوردار بودند، بزیب و این زیاده و عمر سعد و دیگران نمی‌توانستند آن فاجعه را بیافرینند. اگر مردم آن طور پست نشده و از آرمان‌ها دور نشده بودند و رذایل بر آنها حاکم نمی‌بود، ممکن نبود حکومت‌ها بتوانند مردم را به ایجاد چنان فاجعه عظیمی وادار کنند. یک ملت، وقتی منشأ همه مفسد خواهد شد که اخلاق او خراب شود. با چنین نگرشی امام سجاد(ع) در راه احیای دین بدین گونه همت گماشت که چهره آلوده جامعه را از این زشتی‌ها پاک کنند و اخلاق نیکو را جایگزین گردانند و چون شرایط اقتضا می‌کرد این مبارزه را در قالب دعا ارائه کردند که بعدها به صحیفه سجادیه مشهور شد. «لذا صحیفه سجادیه دعاست؛ اما درس است.» درس تعلیم اخلاق در زندگی. این مطلب فرازهایی از دعای شریف مکارم الاخلاق را براساس بیانات حضرت آیت الله خامنه‌ای تشریح می‌کند. ■

رعایت اخلاق در زندگی

این داروهای شفا بخشی که می‌تواند بیماری‌های اخلاقی ما را شفا بخشد و زخم‌های وجود ما را درمان کند، خودمان را آشنا کنیم. قدر بدانید این دعا و توسل و تضرع و توجه و نورانیتی که از این راه حاصل می‌شود. این همه چیز است. «این دعاها پُر از مطالبی است که دل‌های شما را قرص می‌کند، گام شما را محکم می‌کند و می‌توانید حرکت بکنید.» البته صرفاً خواندن دعا مقصود نیست و دستاوردهای معرفتی دعا در صورتی که با تدبیر همراه باشد به دست خواهد آمد. «من به شما جوانان توصیه می‌کنم که بروید صحیفه سجادیه را بخوانید و در آن تدبیر کنید. خواندن بی‌توجه و بی‌تدبیر کافی نیست.»

رهبر انقلاب اسلامی بنا بر عبرت‌گیری از تاریخ و جلوگیری از انحطاط اخلاقی جامعه، در مورد لزوم شناخت اخلاق و رعایت آن می‌فرماید: «توصیه من به شما عزیزان این است که باید اخلاق اسلامی را، هم بشناسیم - همه مان؛ این دیگر پیرو جوان ندارد؛ اما جوانها بیشتر و بهترند - و هم تحلی به حلیه اخلاق پیدا کنیم. اما عزیزان من! درس اخلاق، همه وظیفه ما در باب تخلق به اخلاق حسنه را ایفا نمی‌کند. هر کسی خودش باید با دل خود، با رفتار خود، به طور دائم مشغول تهذیب و مشغول کشتی گرفتن با بدی‌ها و زشتی‌های وجود خودش باشد.»

مکارم الاخلاق

از میان ۵۴ دعای صحیفه سجادیه، دعای بیستم آن مشهور به دعای مکارم الاخلاق است و رهبر انقلاب اسلامی توصیه اکید به خواندن این دعا دارند، ایشان در بیانات خطاب به قشرهای مختلف مردم مانند کارگزاران، فرماندهان سپاه، اعضای شوراهای فرهنگ عمومی استان‌ها، نمایندگان مجلس، دانش‌آموزان و دانشجویان و... پیرامون این دعای شریف نکاتی بیان نموده و علاوه بر شرح فقراتی از آن، خواندن مکرر و تعمق در آن را نیز خواستار

داروی شفا بخش بیماری‌های اخلاقی

حضرت آیت الله خامنه‌ای ضمن توصیه جوانان به خواندن صحیفه سجادیه همواره به یکی از دعاها نظر ویژه‌ای دارند و می‌فرماید: «دعاهای صحیفه همه‌اش خوب است اما من اگر بخوام توصیه کنم، دعای پنجم و دعای بیستم که معروف به دعای مکارم الاخلاق [است را می‌گویم].» «دعای شریف مکارم الاخلاق را زیاد بخوانید تا ببینید آن چیزهایی که امام سجاد علیه‌السلام در این دعا از خدا خواسته است، چیست.» «با کلمات ائمه، با دعاهای صحیفه سجادیه، با

.....

شده‌اند: «دعای مکارم الاخلاق دعای بسیار خوبی است و من توصیه می‌کنم بیشتر (بخوانید)؛ دوستان می‌خوانند، لکن بیشتر بخوانید این دعا را.» «دعای مکارم الاخلاق که حقیقتاً هر فقره و جمله از آن، یک معرفت بزرگ است، برای انسان مؤمن یک درس زندگی است. جادارد کسانی که اهل مطالعه و تدبیر یا اهل دعا و تضرع هستند، با دعای مکارم الاخلاق انس بگیرند و آشنا شوند.»

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با تذکر به خطر آسیب انحراف و انفعال در محیط‌های جوانان، راه مقابله با آسیب انحراف معرفتی را توجه به مسائل اعتقادی و ایمانی دانسته و فرمودند: «وقتی مبانی معرفتی ضعیف بود، طبعاً نمی‌تواند آنها را در مقابل حوادث، در مقابل سؤال‌ها، در مقابل ابهام‌ها حفظ کند و در صراط مستقیم نگه دارد. لذا است که به نظر من به مسائل ایمانی و مسائل اعتقادی و معرفتی بپردازید. ببینید، این دعا که عرض کردم - دعای بیستم صحیفه سجاده‌ای، دعای معروف مکارم الاخلاق - این جور است: اللَّهُمَّ بَلِّغْ بِهِ اِيْمَانِي اَكْمَلُ الْاِيْمَانِ وَاَجْعَلْ يَقِيْنِي اَفْضَلَ الْيَقِيْنِ؛ می‌گوید یقین را دارم اما بهترین یقین قرار بده یقین من را. وَاَنْتَ بِهِ نَبِيْتِي اِلَى اَحْسَنِ الْاَيَاتِ وَّ بِهِ عَمَلِي اِلَى اَحْسَنِ الْاَعْمَالِ، تا آخر این دعا. دعا البته دعای عجیبی است. من توصیه می‌کنم که عزیزان، جوان‌ها با این دعا بیستم صحیفه سجاده‌ای آشنا بشوند. البته دعا‌های صحیفه فوق‌العاده است؛ یعنی صحیفه سجاده‌ای بحث یک دعا و دو دعا نیست. حالا دعای بیستم را من عرض کردم، دعای بیست و یکم هم به یک نحو دیگر دعای عجیبی است و دعا‌های گوناگون دیگری که در این کتاب فوق‌العاده با ارزش وجود دارد. حالا این دعا بیستم را که دعای مکارم الاخلاق است بخوانید، به آن توجه کنید.»

دعای مکارم الاخلاق از ۲۲ فراز تشکیل شده که هر قسمت با درود بر محمد و آل محمد (ص) شروع می‌شود. امام سجاده (ع) در ضمن هر فراز با درخواست آراستگی به برخی از اخلاق پسندیده یا طلب دوری از بعضی ردائل اخلاقی، ارزش‌ها و ضدارزش‌های اخلاقی را معرفی کرده است. در ادامه فرازهایی از دعای مکارم الاخلاق که در بیانات رهبرانقلاب مورد استناد و شرح قرار گرفته است مرور می‌شود.

این چند صباح

زندگی، این

چند صباح

کار و تلاش

- زید یا عمرو

یا بکر- اینها

خواهد گذشت،

آنچه می‌ماند،

عمل ما است

که در محاسبه

الهی به حساب

می‌آید و باید

جواب بدهیم. وَ

اسْتَعْمِلْنِي بِمَا

تَسْأَلُنِي غَدًا عَنْهُ؛

خدای متعال فردا

از ما، از چیزهایی

سؤال خواهد کرد؛

به فکر آن باید

بود، برای آن باید

تلاش کرد.

از خداوند کمک خواهیم

«در دعای مکارم الاخلاق می‌خوانید: و استعملنی بما تسألنی غداً عنه. فردا؛ در روز قیامت، از من سؤال خواهی کرد؛ پروردگارا! حالا کمک کن که آن چیزی را که بناست فردا از من سؤال کنی، من جوابش را امروز در عمل خودم آماده کنم؛ معنای این فقره دعا این است.» «می‌گویند خدایا آن چیزی را که فردا بناست از من سؤال کنی، امروز وسیله پرداختن به آن را و عمل به آن را در اختیار من قرار بده.» «مسئولیم ما؛ همه مسئولند. شما جوان، ما پیر، اما همه مسئولیم؛ جوان‌ها هم مثل پیرها مسئولند، فرقی نمی‌کند.»

«یکی از امتیازات کار برای حکومت اسلامی و دولت اسلامی همین است که اگر چنانچه کار برای خدا شد، کار تبدیل می‌شود به عبادت؛ خود آن امضائی که می‌کنید، آن کاغذی که می‌نویسید، آن حرفی که می‌زنید، می‌شود یک عبادت. در دعای مکارم الاخلاق این جمله هست: وَ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسْأَلُنِي غَدًا عَنْهُ - که دعای بیستم صحیفه سجاده‌ای است و دعای بسیار خوبی است و من توصیه می‌کنم بیشتر (بخوانید)؛ دوستان (البته) می‌خوانند لکن بیشتر بخوانید این دعا را - فردا در قیامت یقه ما را می‌گیرند که چرا فلان کار را نکردی. بعضی از کارها را که نباید بکنیم، می‌کنیم - خوب این را همه می‌دانیم - بعضی از کارها را باید بکنیم، توجه نمی‌کنیم، غفلت می‌کنیم، تنبلی می‌کنیم، ملاحظه این و آن را می‌کنیم و آن کارها را انجام نمی‌دهیم؛ از ما سؤال می‌کنند.»

«این چند صباح زندگی، این چند صباح کار و تلاش - زید یا عمرو یا بکر - اینها خواهد گذشت، آنچه می‌ماند، عمل ما است که در محاسبه الهی به حساب می‌آید و باید جواب بدهیم. وَ اسْتَعْمِلْنِي بِمَا تَسْأَلُنِي غَدًا عَنْهُ؛ خدای متعال فردا از ما، از چیزهایی سؤال خواهد کرد؛ به فکر آن باید بود، برای آن باید تلاش کرد.»

درواق یکی از دعا‌های همیشگی زمامداران باید توجه به این نکته باشد، «ما باید به خدا جواب بدهیم. یکی از دعا‌هایی که دائماً باید امثال بنده و شما بکنیم این است، وَ اسْتَعْمِلْنِي لِمَا تَسْأَلُنِي غَدًا عَنْهُ. فردا از ما سؤال می‌کنند. چرا فلان چیز را گفتید، چرا نگفتید. از نگفتید هم سؤال می‌کنند. فقط از گفتید نیست. چرا فلان کار را کردید، چرا نکردید. از نکردید هم سؤال می‌کنند.»

کوکچتر نزد نفس

«هرچه بالاتر می‌رویید، خودتان را در مقابل خدا و در مقابل خلق خدا [کوچک تر ببینید]؛ در دعای مکارم الاخلاق به ما یاد داده‌اند که هرچه خودمان در چشم مردم بالاتر می‌رویم، در آلا حَظَطْتَنی عِنْدَ نَفْسِی مِثْلَهَا؛ هرچه مقاممان پیش مردم بالاتر می‌رود، در نفس خودمان به همان مقدار پایین‌تر برویم. توجه کنیم به مسئولیت‌مان، توجه کنیم به کوتاهی‌هایمان، توجه کنیم به ضعف‌هایمان، به نقص‌هایمان؛ ماها کم که نقص نداریم، من خودم را می‌گویم. خب، شما جوان‌ها بهتر از ما هستید لکن همه نقص داریم؛ به نقص‌های خودمان بیشتر باید [توجه کنیم].»

ظلم نمی‌کند، ظلم هم نمی‌پذیرد

«در اسلام، همان قدر که ظلم کردن بد است، تسلیم ظلم شدن هم همان قدر بد است. شما در دعای مکارم الاخلاق می‌بینید که امام سجاد می‌گوید: وَلَا أَظْلَمَنَّ وَأَنْتَ مُطِيقٌ لِلدَّفْعِ عَنِّي وَلَا أَظْلَمَنَّ وَأَنْتَ قَادِرٌ عَلَى الْقَبْضِ مِنِّي. در قرآن می‌فرماید: لَا تَظْلَمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ؛ نه ظلم کنید، نه قبول ظلم کنید وزیر بار ظلم بروید. مگر ممکن است کسی مسلمان باشد، اعتقاد به اسلام داشته باشد، در عین حال ظلم و زور را از هر کسی قبول کند؛ چه برسد به دشمن دیرینه ملت ایران - یعنی آمریکا - که این همه به ملت ایران ضربه زده است. اینکه درست نیست، این را می‌دانند.»

ابعاد تازه‌ای از تقوا

«اول این دعا می‌فرماید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَحَلِّیْ بِحَلِیْبَةِ الصَّالِحِیْنَ وَالبَسْنِیْ زِیْنَةَ الْمُتَّقِیْنَ؛ آرایش بندگان صالح را به من عنایت کن، من را زینت بده به زینت صالحین، و زیور متقین را به من عنایت بفرما. یعنی من را جزو بندگان صالح و متقین و پرهیزگاران قرار بده. بعد درباره متقین خصوصیات را ذکر می‌کند.» «غالباً وقتی گفته می‌شود تقوا، پرهیزکاری، ذهن انسان می‌رود به رعایت ظواهر شرع و محرمات و واجباتی که دم دست ماست؛ نماز بخوانیم، وجوهات شرعی مان را بدهیم، روزه بگیریم، دروغ نگوئیم. البته اینها مهم است، همه‌اش مهم است؛ لیکن تقوا ابعاد دیگری هم دارد که غالباً ما از اینها غفلت می‌کنیم.» «اینکه می‌گوئیم زیور متقین را به من عنایت کن،» «مرا با زیور صالحان زیور بده و با لباس

هرچه بالاتر

می‌رویید، خودتان

را در مقابل خدا

و در مقابل خلق

خدا [کوچک‌تر

ببینید]؛ در دعای

مکارم الاخلاق

به ما یاد داده‌اند

که هرچه خودمان

در چشم مردم

بالاتر می‌رویم،

در آلا حَظَطْتَنی

عِنْدَ نَفْسِی مِثْلَهَا؛

هرچه مقاممان

پیش مردم بالاتر

می‌رود، در نفس

خودمان به همان

مقدار پایین‌تر

برویم

پرهیزگاران ملیس کن» یعنی چه؟ «این لباس پرهیزگاران چیست؟» «در چه چیزی ما به زینت متقین و پرهیزگاران زیور پیدا کنیم و نزدیک شویم؟ معمولاً وقتی صحبت تقوا به نظر می‌آید، اجتناب از گناهان فردی و انجام عبادات و این چیزها به ذهن متبادر می‌شود - که البته آنها یقیناً هست؛ شکی نیست - اما اینجا امام سجاد (علیه الصلاة و السلام) بیست و دوسه مطلب را در ذیل این فقره بیان می‌کنند که ماها را متوجه به ابعاد جدیدی از معنای تقوا، مفهوم تقوا و مصداق تقوا می‌کند.»

گسترش عدالت

«والبسنی زینة المتقین. در این چیزها: اول، فی بسط العدل؛ گستردن عدالت. عدالت را در میان جامعه مستقر کنیم؛» «عدالت قضائی، عدالت اقتصادی، عدالت در گزینش‌ها، عدالت در تقسیم منابع و فرصت‌های کشور بین گروه‌ها، عدالت جغرافیائی، اینها مسائل خیلی مهمی است؛ اینها همه نیازهای ماست. گستردن عدالت، بالاترین رقم‌های تقواست؛ این از یک نماز خوب، از یک روزه روزگرم تالیستان بالاتر است. روایتی است که فرمود: هر امیری - امیر یعنی همه شماها؛ هر کسی یک دستگاری دارد که در آن فرمان میراند، حکم او در آنجا نافذ است - که روزی را به عدالت حکم کند، مثل این است که هفتاد سال عبادت کرده؛ اینها خیلی مسائل مهمی است؛ اهمیت عدالت را، رفتار عدالت‌آمیز را به ما نشان می‌دهد.» «تقوایی که از ما انتظار می‌رود، جزو پایه‌ها و مبانی این تقواست.»

فرو خوردن خشم و عصبانیت

«دوم، و کظم الغیظ؛ فرو خوردن خشم. یک وقت هست که شما یک فرد معمولی متعارفی هستید، خشم شما نسبت به یک برادر دینی است، نسبت به یکی از اهل خانواده است، نسبت به یکی از کارکنان است - کظم غیظ خیلی فضیلت دارد؛» «و الكاظمین الغیظ والعافین عن الناس» - یک وقت هم هست که شما یک مسئول اجتماعی هستید، جایگاهی دارید؛ حرکت شما، اثبات و نفی شما، قول و فعل شما در جامعه اثر می‌گذارد؛ در یک چنین شرائطی، خشم شما دیگر با خشم یک آدم معمولی برابر نیست. علیه کسانی، علیه جریان‌های خشمگین می‌شویم و حرفی می‌زنیم؛ آثار

.....

اینچنین خشمی با آثار یک خشم معمولی که حالا انسان بر فرض خشمگین می شود و یک نفر را کتک می زند، خیلی متفاوت است. خشم را فرو بخورید.»

«فرو بردن خشم در مقابل دوستان. بحث اینجا دوستان است. در مقابل دشمنان باید غیظ داشت؛ «و یدهب غیظ قلوبهم». در مقابل آن دشمنی که با هویت شما، با موجودیت شما مخالف است، آنجا خشم می شود خشم مقدس؛ آن اشکالی ندارد. نه، در جمع مؤمنین، در بین افرادی که مأمور به رفتار مسلمانی با آنها هستیم، خشم و حالت عصبانیت نباید باشد. خشم به انسان ضرر می زند.»

«تصمیم گیری با خشم مضراست، حرف زدن با خشم مضراست، کار کردن با خشم مضراست، غالباً دچار غلط و اشتباه است؛ این چیزی است که ماها متأسفانه خیلی ابتلاء پیدا می کنیم. جلوگیری از این خشم، خشمی که موجب انحراف می شود، موجب خطای در فکر و عمل می شود» کار از روی خشم انجام نگیرد. ممکن است شما با یک کسی، با یک جریانی، با یک مجموعه ای موافق نباشید؛ اینجا استدلال و منطق حاکم باشد؛ اگر این استدلال و منطق آمیخته شد با خشم، کار را خراب می کند؛ تجاوز از حد انجام می گیرد، اسراف به وقوع می پیوندد؛ رُبنا اغفرلنا ذنوبنا و اسرافنا فی امرنا. اسراف یعنی زیاده روی. پس یکی از موارد تقوا؛ فرو بردن خشم است.»

۴ فرونشاندن آتش اختلاف

«مورد سوم از مصادیق تقوا فرونشاندن آتش اختلاف و انشعابات است. و اطفاء النائرة؛ یکی از کارهایی که لازمه تقوای ماست، فرو نشاندن آتش است. این شعله و رشدن آتش - مراد، همین آتش های اختلافاتی است که بین مجموعه ها هست، بین گروه ها هست - در حکم آتش سوزان است.» «بعضی ها آتش افروزی های سیاسی و جناحی می کنند. عده ای کانه برای این کار مأموریت دارند. من می بینم در داخل کشور خودمان که یک عده ای می خواهند اصلاً عناصر گوناگون را، جناح های مختلف را، افرادی از هر یک از جناح ها را به جان هم بیندازند و اختلاف ایجاد کنند؛ کانه اصلاً از آتش افروزی خوششان می آید؛ این خلاف تقواست.» «سعی همه باید این باشد که اطفاء کنند. نباید بر روی آتش بنزین پاشید، نباید

آتش ها را مشتعل کرد. اینکه ما مکرر در مکرر توصیه می کنیم به دوستان، به مسئولین، به کسانی که تربیبون دارند، به کسانی که حرفشان یا به طور عموم یا در بخشی از فضای کشور منعکس می شود، که گفته ها را، زبان ها را، اظهارات را، تعبیرات را کنترل و مراقبت کنند، به خاطر این است. گاهی اوقات یک تعبیری نه فقط ضد اطفاء نائره است، بلکه مشتعل کردن هرچه بیشتر نائره است؛ اطفاء نیست، بلکه ضد اطفاء است.» «باید در فضای انسانی و معنوی و اخلاقی هم آتش سوزی ها را مهار و اطفاء کنید.»

۴ جذب افراد

«چهارم، و ضمّ اهل الفرقة؛ این کسانی که از جماعت مسلمین جدا می شوند، از جماعت کشور فاصله می گیرند، کوشش کنید اینها را نزدیک کنید، منضم کنید. کسانی که میانه راه هستند، اینها را به منزل مطلوب برسانید. نگذاریم با رفتار ما، با عمل ما، با اظهارات ما، با منش ما، کسانی که یک ایمان نیمه کاره ای دارند، به کلی از ایمان بپزند؛ کسانی که نیمه ارتباطی با نظام دارند، از نظام منقطع شوند. عکس این عمل کنیم؛ کسانی که در نیمه راه هستند، اینها را جذب کنیم. مصداق های تقوا و شعب تقوا اینهاست.»

۴ اصلاح میان افراد

«پنجم و ششم از ابعاد تقوا عبارت از اصلاح میان افراد و چشم پوشی از نقاط ضعف افراد است. و اصلاح ذات البین؛ میانه افراد را اگر اختلافی وجود دارد، اصلاح کنیم. و اطفاء العارفة و ستر العائیه؛ درباره اشخاص، نقاط مثبت را، نقاط خوب را اطفاء کنیم، منتشر کنیم. از کسی، از مسئولی کار خوبی سراغ دارید، این را بیان کنید و بگوئید. نقطه مقابل؛ اگر چنانچه نقطه منفی سراغ دارید، این را اطفاء نکنید. اطفاء نکردن معنایش این نیست که نهی از منکر نکنید؛ چرا، به خود آن کسی که به کارش اشکالی وارد است و باید ایراد گرفته شود، گفته بشود؛ اما اطفاء کردن این چیزها مصلحت نیست. در این باره صحبت های زیادی هست. این یک بخشی از این دعاست. بیست و دو سه مطلب بود که حالا این شش هفت تایش را اجمالاً عرض کردیم. دل هامان را به این سمت ببریم. از خدا بخواهیم که البسنی زینه المتقین؛ آرایش متقین را به ما بدهد.» □

میانه افراد را اگر

اختلافی وجود

دارد، اصلاح

کنیم. و اطفاء

العارفة و ستر

العائیه؛ درباره

اشخاص، نقاط

مثبت را، نقاط

خوب را اطفاء

کنیم، منتشر

کنیم. از کسی،

از مسئولی کار

خوبی سراغ

دارید، این را بیان

کنید و بگوئید.

نقطه مقابل؛ اگر

چنانچه نقطه

منفی سراغ دارید،

این را اطفاء

نکنید

اهمیت و جایگاه دعای بیستم
صحیفه سجادیه

بهترین دعا برای بهترین ایام عمر

حجت الاسلام و المسلمین محمد جواد حاج علی اکبری

رهبر معظم انقلاب اسلامی چندی پیش در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی به دو آسیب انفعال و انحراف در محیط‌های جوان اشاره کردند و در توصیه‌ای فرمودند: «من توصیه می‌کنم که عزیزان، جوان‌ها با این دعای بیستم صحیفه سجادیه آشنا بشوند.» از نگاه ایشان این دعاها در تقویت ایمان و اعتقاد مؤثر است و می‌تواند از دو آسیب گفته شده جلوگیری کند. به همین مناسبت گفتاری از حجت الاسلام و المسلمین محمد جواد حاج علی اکبری، درباره مهم‌ترین محورهای دعای مکارم الاخلاق، دعای بیستم صحیفه سجادیه را می‌خوانیم. ■

نگرش منظومه‌ای به اخلاق توحیدی

ویژگی‌های دعای بیستم صحیفه مبارکه سجادیه را اگر بخواهیم خیلی کوتاه بگوییم اینهاست: اولاً این دعای نورانی دارای یک نگرش منظومه‌ای و نظام‌مند به اخلاق توحیدی است. یعنی حکمت ربانی، اخلاق عملی به صورت منظومه‌ای و در یک نظام‌واره در اینجا ارائه شده که می‌شود از آن نظام اخلاق اسلامی و اخلاق الهی را استخراج کرد.

نکته دیگر جامعیت است. این دعای نورانی از جامعیت شگفت‌انگیزی هم برخوردار است. و به صورت نظام‌مند فهرست قابل توجهی از فضائل و مکارم حیات بخش در کنار هم با چیدمانی بسیار دلیلی‌ر قرار گرفته است.

از بنیان‌ها و ریشه‌ها در این دعا هست. از مبانی مثل همین فرازی که ذکر شد، از ایمان و از یقین و از نیت و اینها شروع می‌شود که ریشه‌هاست، اصول است، مبانی است. ارکان فضائل اخلاقی را در بر می‌گیرد تا جلوه‌های بدیع و زیبایی که لایه‌های روئین اخلاق تلقی می‌شود. غرض اینکه از بن‌مایه‌ها و ریشه‌ها و لایه‌های زیرین در این دعا هست تا جلوه‌های ظاهری و آشکار و بدیعی که به منزله رونما در اخلاق و فضیلت‌ها محسوب می‌شود.

جمع بین دنیا و آخرت

نکته جالب اینکه در این دعا بین دنیا و آخرت جمع شده، بین ماده و معنا جمع شده است. هم درباره مسائل فوق‌العاده

در فراز نخست، بیستمین دعای صحیفه مبارکه سجادیه آمده است: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَ بَلِّغْ يَأِيمَانِي أَكْمَلَ الْإِيمَانِ، وَ اجْعَلْ يَقِينِي أَفْضَلَ الْيَقِينِ، وَ انْتَهْ بِه نَيْتِي إِلَى أَحْسَنِ النَّيَاتِ، وَ بِه عَمَلِي إِلَى أَحْسَنِ الْأَعْمَالِ. در کهکشان دعا که از ائمه هدی صلوات الله و سلام الله عليهم اجمعین در دسترس ما قرار گرفته و در افق دید ما است، منظومه صحیفه سجادیه درخشش فوق‌العاده‌ای دارد. و در این منظومه پرنور صحیفه سجادیه و زیورآل محمد عليهم السلام، دعای بیستم ستاره قدر اول است.

این دعا مشهورترین دعای صحیفه سجادیه است و در زمره دعاهایی است که مورد عنایت خاص اهل معرفت و مورد توصیه ویژه خوبان عالم است برای سالکان طریق انسانیت و آنهایی که می‌خواهند به مقاصد عالی انسانی دست پیدا بکنند، این دعای نورانی خیلی فوق‌العاده است.

نکته جالب این است که این دعا را کسی به ما ارائه می‌کند، این فهرست شش‌شعش و درخشان فضیلت‌ها و مکارم و زیبایی‌های اخلاقی‌ها، که خود او بر قله فضیلت‌ها و در اوج کمالات انسانی قرار گرفته است. اوست که دارد این مسیر را برای ما در قالب یک دعا طراحی و ارائه می‌کند. این دعا یک دستورالعمل جامع است برای سالکان کوی دوست و برای کسانی که می‌خواهند رضای خدای متعال را تحصیل کنند و دنیا و آخرتشان را آباد کنند. در یک کلمه می‌شود گفت دعای بیستم صحیفه مبارکه سجادیه حیات طیبیه در یک نگاه است.

عالی عرفانی در ارتباط با حضرت حق تبارک و تعالی در این دعا هست تا مسائل ساده زیست دنیایی ما مثلاً زیست اقتصادی. این جامعیت از ویژگی‌های دعای بیستم صحیفه مبارکه سجادیه است.

اگر دقت کنیم در دعای بیستم صحیفه هم ارتباط ما با خودمان، هم ارتباط ما با دیگران و هر دو در پرتو ارتباط با خدای متعال مهندسی می‌شود. یعنی ما چگونه باشیم که خدای متعال ما را ببیند؟ در ارتباط با دیگران چگونه باشیم؟ در ارتباط خدای متعال چه رفتاری داشته باشیم؟ چه ویژگی‌هایی داشته باشیم؟ اینها در دعای بیستم صحیفه مبارکه سجادیه جمع شده است. یک تصویر مثبت از مکارم و خوبی‌ها و فضائل و زیبایی‌های اخلاقی در عین حال پرداخت به آسیب‌ها و آفات است. یعنی آفات دیده شده، آسیب‌ها دیده شده منتها در ضمن مکارم و زیبایی‌ها به آفت‌ها نیز پرداخته شده است. آن هم آفت‌های مخاطره‌آمیز و بسیار خطرناک که رهنز است و انسان را از طی مسیر کمال باز می‌دارد.

۱ بهره‌مندی مخاطب از الگوی عملی

نکته جالب دیگر این است که مخاطب و آن کسی که با دعای بیستم صحیفه سجادیه انس می‌گیرد از الگوی عینی و عملی و کامل، بهره‌مند می‌شود. با صلوات بر محمد و آل محمد آغاز می‌شود و تا پایان سخن از محمد و آل محمد است. گویا در این دعا سیر مقامات اولیاء خداست. یک به یک ویژگی‌های اهل بیت علیهم السلام است که گفته می‌شود، صلوات در فرازها حدود بیست بار از آغاز تا پایان که توجه پیدا می‌شود با صلوات به محمد و آل محمد سلام الله علیهم اجمعین، به عنوان انسان‌های کامل و بهره‌مندان عالی از فضیلت‌ها و مکارم عالی اخلاقی و انسانی در همه این منزل به منزل که شما دارید سیر می‌کنید نام دل‌آرای محمد و آل محمد الهام‌بخش است، امیدآفرین است، حرکت‌دهنده است، سرعت‌بخش است، پیش‌برنده است. وقتی شما توجه می‌کنید به آنها یعنی در حقیقت توجه می‌کنید به کسانی که بر قلّه این فضیلت‌هایی هستند که در این دعا از آنها نام برده می‌شود و خواسته می‌شود.

۱ تبدیل ارزش‌ها به خواش‌ها

و بالاخره اینکه همه اینها با زبان دعا آمیخته شده است. قالب، قالب دعاست، درخواست است، تضرّع است، ابتهال است، خلوت انس با حضرت حق است. دست تمانست به آستان قدس ربوبی و امید و نوید است. همه اینها در دعاست، دعا زبان خواستن است. اعجازی که در دعای بیستم اتفاق می‌افتد و در دعاهای مشابه، این است که در این دعا ارزش‌ها به خواش‌ها و آرزوهای تبدیل می‌شود. وقتی یک ارزشی شد خواسته شما، شد آرزوی شما، می‌نشیند به عمق جان، به دل شما و بعد شما با استمداد از عنایت الهی و کمک خواهی از پروردگار متعال در واقع در مقام دعای در محضر حضرت، آن هم این دعای بیستم صحیفه سجادیه، دارید از خدای متعال می‌خواهید آئی باشید که او می‌پسندد. و اینها را یک به یک اسم می‌برید. اینگونه باشم و در کنارش اینگونه نباشم. و آئی بشوم که تو می‌خواهی و تو می‌پسندی و دوست می‌داری. این می‌شود دعای بیستم صحیفه مبارکه سجادیه.

۱ بهترین دعا

برای بهترین زمان‌ها و مکان‌ها

به نظرمی آید که بهترین دعا برای بهترین زمان‌هاست مثل شب قدر که دیگر بهتر از آن نیست. اگر خواستید چیزی از خدای متعال بخواهید این راهنمای شماست. بهترین دعا برای بهترین مکان‌هاست، مثلاً در حائرالحسین علیه الصلوه والسلام که دعا مستجاب است. و بهترین دعا برای بهترین ایام عمر است که دوران جوانی باشد. لذا رهبر عزیز و حکیم و عالی‌قدرمان پیشنهاد می‌کنند به همه جوان‌های عزیزمان که با این دعا انس بگیرند. چون به این ترتیب فضیلت‌خواهی در دوران جوانی که دل آنها آماده است، شفافیت روحی دارند، ژلاند و به آستان اجابت نزدیکند، این اقتضار دارد که با این دعای نورانی به پیشگاه پروردگار متعال بروند و جوانی خودشان را آباد کنند، زندگی خودشان را آباد کنند و دنیا و آخرت خودشان را بر اساس این نقشه بسازند و به کمک خدای متعال به فلاح و خوشبختی برسند. امیدوارم ان شاء الله همه جوان‌های عزیز میهن‌مان و همه جوان‌های عزیز اسلام و جهان با این دعا آئی بشوند که باید بشوند. □

در دعای بیستم

صحیفه هم

ارتباط ما با

خودمان، هم

ارتباط ما با

دیگران و هر دو

در پرتو ارتباط

با خدای متعال

مهندسی

می‌شود. یعنی

ما چگونه باشیم

که خدای متعال

ما را ببیند؟ در

ارتباط با خودمان

چگونه باشیم؟

در ارتباط با

دیگران چگونه

باشیم؟ در ارتباط

با خود خدای

متعال چه رفتاری

داشته باشیم؟

چه ویژگی‌هایی

داشته باشیم؟

چرا امام خمینی (ره) بر مطالعه
صحیفه سجادیه تأکید داشتند؟

سفرهای الهی مانند قرآن کریم

حجت الاسلام و المسلمین برات محمد هدایتی

زندگی امام سجاد (ع) یکی از مهم‌ترین نقطه‌های عطف در تاریخ اسلام است. دورانی که به واقع یک پیچ تاریخی بزرگ به شمار می‌رفت. شناخت این دوران و آثار این امام عزیز یکی از مهم‌ترین وظایف شیعیان است. یکی از آثار امام سجاد (ع) در این دوران، صحیفه مبارکه سجادیه است. تمام علما و بزرگان اسلامی به ویژه حضرت امام خمینی (ره) و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به انس با این کتاب مهم توصیه اکید نموده‌اند. در این یادداشت تحلیلی، چرایی ضرورت انس با صحیفه سجادیه و تدبیر در آن تبیین شده است. ■

امام سجاد (ع) توجه کنیم. دوران زندگانی و امامت امام سجاد (ع) یک از دوران‌های حساس تاریخ اسلام است. جامعه اسلامی در دوران امام حسین (ع) چنان دچار انحطاط اخلاقی و معنوی شده بود که منجر به حادثه فجیع و غمبار عاشورا و شهادت امام حسین (ع) شد. بعد از شهادت امام حسین (ع) نیز هر چند قیام‌هایی علیه حکومت جور شکل گرفت؛ اما علاوه بر اینکه حکومت‌ها فضا را دچار اختناق کرده بودند، جامعه و خود مردم نیز همچنان دچار انحطاط و فساد بودند. روایت معروف امام صادق (ع) که فرمود: «ارْتَدَّ النَّاسُ بَعْدَ الْحُسَيْنِ إِلَّا ثَلَاثَةً» (مردم بعد از امام حسین (ع) از دین برگشتند؛ مگر سه نفر) بیانگر عمق فاجعه آن دوران است. همچنین روایتی که از امام سجاد (ع) نقل شده که «مَا يَمَكَّةَ وَلَا بِالْمَدِينَةِ عَشْرُونَ رَجُلًا يُحِبُّنَا» (در سراسر مکه و مدینه حتی بیت نفر پیدا نیست که دوستدار ما اهل بیت (ع) باشد)، نشان دهنده فساد عجیب مردم است. امام سجاد (ع) بعد از حماسه‌آفرینی و خطبه‌های آتشین دوران اسارت، اکنون در مدینه به سر می‌برند. ایشان واقعه کربلا را تحلیل کردند و به این نتیجه رسیدند که «بخش مهمی از مشکلات اساسی دنیای اسلام که به فاجعه کربلا انجامید، ناشی از انحطاط و فساد اخلاق مردم بود... اگر مردم پست و دارای رذائل اخلاقی نبودند، حکومت‌ها (هر چند فاسد، ظالم و حتی بی‌دین) نمی‌توانستند چنین فاجعه بزرگی را رقم بزنند... یک ملت، وقتی منشأ همه

صحیفه سجادیه، یکی از آثار مکتوب ائمه (ع) است که در میان علماء و بزرگان به «اخت القرآن» و «زبور آل محمد (ص)» مشهور است. صحیفه سجادیه را می‌توان اولین کتاب از قرن اول و دوم هجری به شمار آورد. مجموع دعاهای صحیفه سجادیه، ۷۵ دعا بوده که ۵۴ دعا آن به دست ما رسیده است؛ البته برخی علما و محققان، دیگر دعاهای معتبر امام سجاد (ع) را در قالب مستدرکات جمع‌آوری کرده‌اند. یکی از آنها صحیفه ثانیه سجادیه است که شیخ حرعاملی آن را جمع‌آوری نموده است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در برخی بیانات، از این صحیفه نیز استفاده کرده‌اند.

بعد از شیخ حرعاملی، علمای دیگری مانند مرحوم افندی، محدث نوری، محسن امین و... دعاهای بیشتری را از امام سجاد (ع) جمع نموده و نام صحیفه ثالثه، رابعه، خامسه و... بر آن‌ها گذاشته‌اند. بر اساس قواعد فقه الحدیثی، صحیفه سجادیه یکی از معتبرترین کتاب‌های شیعی است. علامه محمد تقی مجلسی نیز بیش از ۶۰۰ طریق عالی نقل حدیث برای آن ذکر نموده است. همچنین علمای بزرگ به تواتر متن آن اعتراف کرده‌اند.

توان جامعه‌سازی اخلاقی و معنوی

برای اینکه جایگاه صحیفه سجادیه را در تمدن‌سازی اسلامی درک کنیم باید به فضای فکری و فرهنگی عصر

مفاسد خواهد شد که اخلاق او خراب شود. این را امام سجاده (ع)، در چهره جامعه اسلامی تفحص کرد، و کمر بست به این که این چهره را از این زشتی پاک کند و اخلاق را نیکو گرداند.

بنابراین «باید دین مردم درست می شد، باید اخلاق مردم درست می شد، باید مردم از این غرقاب فساد بیرون می آمدند، باید دوباره جهت گیری معنوی، که لبُّ لباب دین و روح اصلی دین همان جهت گیری معنوی است، در جامعه احیای می شد... اما اختناق در آن دوران و نامناسب بودن وضع، اجازه نمی داد که امام سجاده (ع) بخواهند با آن مردم بی پرده و صریح و روشن حرف بزنند؛ نه فقط دستگاه ها نمی گذاشتند، مردم هم نمی خواستند. اصلاً آن جامعه یک جامعه نالایق و تباه شده و ضایع شده ای بود که باید بازسازی می شد.»

لذا امام سجاده (ع) شروع به اصلاح جامعه کرد و بهترین روش و ابزاری که می توانست برای این هدف به کار ببندد «دعا» بود. ایشان دعا را شالوده این درمان قرار داد و توانست فضایی معنوی در جامعه اسلامی به وجود بیاورد.

صحیفه سجاده حاصل این تلاش مهم است که امام سجاده (ع) توانست به وسیله آن به هدف خود برسد و اخلاق جامعه را تغییر داده و مسیر جامعه را به اسلام بازگرداند. به همین دلیل در ادامه همان روایت معروف می خوانیم «ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ لَجَحُّوْا وَ كَثُرُوْا» یعنی مردم بعدها به اسلام برگشتند و آثار آن را در دوران امام باقر (ع) و امام صادق (ع) می بینیم.

امام خمینی (ره) معتقد است: «حضرت زین العابدین (ع) کمتر از حضرت صادق (ع) ترویج دین ننموده است و عصر آن حضرت (ع) گرچه طوری بوده که ممکن نبود حضرتش کسی را دعوت به دین نماید و حتی از حضرتش یک نفر مسأله سؤال نمی کرد، اما در همان حال که در خانه خود نشسته، نیمه شب ها با خدا مناجات می کرده و این مناجات که به دست مردم می رسید، مورد انتفاع قرار می گرفت.»

اکنون که در گام دوم انقلاب اسلامی قرار داریم، این نسخه امام سجاده (ع) از هر زمان دیگری برای ما ضروری است. زیرا یکی از اصلی ترین سرفصل های تمدن نوین اسلامی «اخلاق و معنویت» است. رهبر معظم انقلاب در گام دوم انقلاب، فرمودند «امروز در جامعه

ما، یکی از تلاش های اساسی، باید تغییر اخلاق باشد.» و «خیلی از مشکلات ما ناشی از دور شدن از فضایل اخلاقی است. هرچه از فضایل اخلاقی فاصله بگیریم، مشکلات و گره های زندگی پیچیده تر و بیشتر خواهد شد.» و اگر امروزه از افول تمدن غربی سخن می گوئیم، نشانه اصلی آن، افول اخلاق در جوامع غربی است. زیرا نبود اخلاق، جوامع را به سقوط می کشاند.

بنابراین، اولین و مهم ترین دلیلی که باید به صحیفه سجاده توجه کنیم، آن را بخوانیم، تدبر کنیم، ترویج کنیم و در تحقق آن بکوشیم، این است که صحیفه سجاده «جامعه ساز» است و اخلاق و معنویت جامعه را که اصلی ترین رکن تمدن اسلامی است، تقویت کرده و از انحراف و انحطاط جلوگیری می کند.

☐ معرفت افزایی

دلیل دیگر بر اهمیت صحیفه سجاده این است که صحیفه سجاده یک «کتاب معجزنشان است.» و «خلاصه و عصاره ای از تفکرات اهل بیت (علیهم السلام) در این کتاب گنجانده شده است.» این کتاب هر چند در قالب دعایان شده است؛ اما «بحر مواج معارف اسلامی است.»

صحیفه سجاده در حقیقت حجم بسیار زیادی از موضوعات را در بر دارد و می توان پاسخ بسیاری از مسائل زندگی را از این کتاب استخراج کرد. «دعاهای صحیفه سجاده... و تمام این دعاهایی که از ائمه: به ما رسیده است، پر است از معارف اسلامی درباره توحید، درباره نبوت، درباره حقوق، درباره وضع جامعه، درباره اخلاق، درباره حکومت و درباره همه مسائلی که انسان احتیاج دارد از اسلام بداند.» لذا «یکی از زمینه های تدبر، همین دعاهای است.»

«اگر کسی خطبه امیرالمؤمنین علیه الصلاه و السلام، در توحید را که خطبه اول نهج البلاغه است، جلو خودش بگذارد، یا دعای اول صحیفه سجاده را که در تحمید است - حمد الهی است - جلو خودش بگذارد، می بیند این دو مثل هم اند و فرقی با هم ندارند... تمام این دعاهایی که از ائمه علیهم السلام به ما رسیده است، پر است از معارف اسلامی، درباره توحید، درباره نبوت، درباره حقوق، درباره وضع جامعه، درباره اخلاق، درباره حکومت و درباره همه مسائلی که انسان احتیاج دارد از اسلام بداند.»

اولین و مهم ترین

دلیلی که باید به

صحیفه سجاده

توجه کنیم، آن

را بخوانیم، تدبر

کنیم، ترویج

کنیم و در تحقق

آن بکوشیم،

این است که

صحیفه سجاده

«جامعه ساز»

است و اخلاق

و معنویت

جامعه را که

اصلی ترین رکن

تمدن اسلامی

است، تقویت

کرده و از انحراف

و انحطاط

جلوگیری می کند

.....

از دریای بیکران عرفان خود می‌چشاند و آنان را محو و نابود می‌کند.»

قرآن صاعد یعنی «قرآن کتاب نازل است که از آنجا نزول کرده است و ادعیه ائمه کتاب صاعد است؛ همان قرآن است رو به بالا می‌رود، جواب اوست تقریباً.» یعنی «همان حرف زدن با خدا است. یک وقت شما قرآن می‌خوانید، خدا دارد با شما حرف می‌زند، یک وقت دعا می‌کنید، شما دارید با خدا حرف می‌زنید. وقتی قرآن می‌خوانید این قرآن نازل است یعنی خدای تعالی دارد با شما صحبت می‌کند و حرف می‌زند، حقایق را برای شما روشن می‌کند؛ از بالا نازل می‌شود؛ و وقتی شما دعا می‌خوانید، شما دارید با خدا حرف می‌زنید؛ این صدای شما است که صعود پیدا می‌کند.»

از طرفی دیگر امام سجاده (ع) با صحیفه سجاده، رابطه و انس جامعه با قرآن را زنده کرد. زیرا ماهیت دعا، به گونه‌ای است که جذاب است و اگر معارف آن را با قرآن بیان کنیم، در حقیقت با قالب دعا و الفاظ دعا، دارد قرآن را ترویج می‌کند و جامعه را با قرآن انس می‌دهد. «صحیفه سجاده، هم با تفسیر قرآن، قرآن را به ما نزدیک می‌کند و در دسترس ما قرار می‌دهد و هم با دعا ما را به دامن قرآن می‌کشاند که آنچه را که خدا گفت ما عمل بکنیم. در بسیاری از آیات که اوصاف خداوند را به صورت جمله خبریه برای ما بیان می‌کند، همان‌ها را به صورت جمله انشائی در صحیفه بیان می‌کند.»

صحیفه سجاده، به ما نشان می‌دهد که امام سجاده (ع) چقدر با قرآن مانوس بوده‌اند و ذهن و قلب خود را آن‌چنان تبدیل به ذهن قرآنی کرده‌اند، به گونه‌ای که از زبان ایشان هیچ چیزی غیر از قرآن صادر نمی‌شود. با این نگاه، صحیفه سجاده، اعجاز قرآن را به ما نشان می‌دهد.

صحیفه سجاده، معنای حدیث «ثقلین» را به زیبایی به ما نشان می‌دهد. در صحیفه سجاده قرین بودن قرآن و عترت را به وضوح می‌بینیم. از طرفی اکنون که به برکت انقلاب، جامعه اسلامی، به ویژه جوانان با قرآن انس گرفته‌اند و توجه به قرآن در رأس برنامه‌های مدیران و مسئولان و مردم قرار دارد، می‌بایست به همان اندازه به صحیفه سجاده توجه شود و در ترویج آن بکوشیم. شاید به جرأت بتوان گفت فعالیت قرآنی و انس با قرآن بدون انس با صحیفه سجاده، کامل نیست. □

امام خمینی (ره)

می‌فرمایند:

«صحیفه کامله

سجاده، نمونه

کامل قرآن صاعد

است... کتاب

شریفی است

که سبک بیان

معارف الهیه

اصحاب معرفت

را چون سبک

قرآن کریم بدون

تکلف الفاظ

در شیوه دعا و

مناجات برای

تشنگان معارف

الهییه بیان

می‌کند. این

کتاب مقدس

چون قرآن کریم

سفره الهی است

که در آن، همه

گونه نعمت موجود

است و هر کس

به مقدار اشتهای

معنوی خود از آن

استفاده می‌کند

از طرفی، ریزش‌ها یکی از آسیب‌های هر انقلابی است که به ویژه جوانان مؤمن و انقلابی را تهدید می‌کند. اصلی‌ترین ریشه این ریزش‌ها، عمیق نبودن معارف اسلامی در دل و ذهن انسان است. انس با صحیفه سجاده و تدبر در آن از این منظر نیز بسیار ضروری است. زیرا «صحیفه سجاده پر از معارف دینی است. با این کار بنیه دینی و انقلابی خودتان را هم محکم می‌کنید. جوان ما اگر بنیه دینی‌اش مستحکم باشد، خیلی از این کسانی که... مشغول تلاش‌اند برای منحرف کردن ذهن‌ها به سمتهای گوناگون، وقتی دیدند جوان ما محکم است، می‌کشند کنار.»

لذا رهبر معظم انقلاب بارها فرموده‌اند «خواهش می‌کنم عزیزان من، بخصوص جوانان، با صحیفه سجاده انس بگیرند؛ زیرا همه چیز در این کتاب ظاهرأ دعا و باطناً همه چیز، وجود دارد.» این‌ها فقط دعا نیست؛ درس است.»

□ تجلی قرآن

یکی از مهم‌ترین دلالتی که ضرورت دارد انسان با صحیفه سجاده انس بگیرد و مانند قرآن در آن تدبر کند و در تحقق آن بکوشد، این است که صحیفه سجاده، همان قرآن است. صحیفه سجاده همان گزاره‌های خبری قرآن است که آن را در قالب جملات و گزاره‌های انشائی به ما تعلیم می‌دهد. اگر کسی با صحیفه سجاده انس بگیرد، به وضوح درمی‌یابد که تک تک جملات آن برگرفته از قرآن کریم است. به همین دلیل می‌توان گفت صحیفه سجاده همان قرآن کریم است.

امام خمینی (ره) می‌فرمایند: «صحیفه کامله سجاده، نمونه کامل قرآن صاعد است... کتاب شریفی است که سبک بیان معارف الهیه اصحاب معرفت را چون سبک قرآن کریم بدون تکلف الفاظ در شیوه دعا و مناجات برای تشنگان معارف الهیه بیان می‌کند. این کتاب مقدس چون قرآن کریم سفره الهی است که در آن، همه گونه نعمت موجود است و هر کس به مقدار اشتهای معنوی خود از آن استفاده می‌کند. این کتاب همچون قرآن الهی ادقی معارف غیبی که از تجلیات الهی در ملک و ملکوت و جبروت و لاهوت و ما فوق آن حاصل می‌شود در ذهن من و تو نیاید و دست طلبکاران از حقایق آن کوتاه است، به شیوه خاص خود قطراتی که

گفتگو با خدا

«حقایق و معارفی که در ادعیه رسیده از معصومین (علیهم‌السلام) وجود دارد، یک دهم آن در همه روایات و خطب رسیده از معصومین (علیهم‌السلام) وجود ندارد؛ جز آن روایات توحیدی و خطب توحیدی. این دعاها خیلی اهمیت دارد.»

ج. نبود انگیزه جعل

انگیزه جعل در روایات نسبتاً زیاد است و ما در کتاب‌های روایی خود به این روایات برمی‌خوریم. اسرائیلیات نمونه‌هایی از این نوع روایات است. اما انگیزه جعل در ادعیه مأثوره و منتسب به ائمه (علیهم‌السلام) بسیار پایین است و به عبارتی می‌توان گفت ادعیه جعلی که به امام نسبت داده شده باشد، وجود ندارد.

این مطلب به این معنا نیست که ادعیه جعلی نداریم. بلکه به این معناست که اگر کسی دعایی جعل کند، انگیزه‌ای برای نسبت دادنش به امام معصوم (علیهم‌السلام) ندارد و آن را به خودش منتسب می‌کند نه به امام معصوم. لذا شناخت معتبر و غیر معتبر آن برای همگان واضح است. برخلاف روایات که شناخت معتبر از غیر معتبر برای همگان واضح نیست و در تخصص همگان نیست؛ لذا دانشمندان اسلامی، علومی را برای شناخت روایات معتبر از غیر معتبر تأسیس نموده‌اند. اما آموختن این علوم سال‌ها زمان می‌برد و در عهده همگان نیست. بنابراین ادعیه مأثوره به ویژه صحیفه سجادیه از اعتبار بالایی برخوردار است که می‌توان آنها را ملاک رفتارهای خود قرار داد.

د. ماهیت متفاوت معارف

ویژگی دیگر صحیفه سجادیه این است که معارف آن با معارف بسیاری از روایات متفاوت است. زیرا دعاها در حالت رابطه انسان با خدا (که بهترین حالات انسان است) صادر شده است. آن هم از زبان امام معصوم (ع) و با همان الفاظی که ایشان بیان فرموده‌اند. لذا معارفی را که ائمه (علیهم‌السلام) در این حالت (حالت خضوع و خشوع و رابطه عرفانی با خدا) بیان فرموده‌اند، قطعاً تفاوت بسیاری با معارفی دارد که در حالت رابطه با مردم بیان فرموده‌اند.

دلیل این تفاوت این است که هر چند ائمه در همه حالات حضور عندالله دارند و همه حالات آنها الهی است و تمام سخنان ایشان نور و دارای معارف عالیه است؛ اما به طور طبیعی سخنان ایشان در قالب «دعا» که در حالت گفتگوی خود با خدا هستند، بسیار متفاوت تر است با سخنان و معارفی که در قالب «روایت» و در گفتگوی با مردم دارند. زیرا ائمه معارف را به اندازه فهم و درک مردم بیان می‌فرمودند و هر معارفی را به هر کسی منتقل نمی‌کردند. چه بسا بسیاری از حرف‌ها را مردم و حتی اصحاب خاص درک نکنند یا نتوان بسیاری از سخنان و معارف را بیان کرد؛ اما همان‌ها را می‌توان در گفتگوی با خدا بیان کرد. □

صحیفه سجادیه چند ویژگی مهمی دارد که آن را از دیگر منابع دینی متمایز می‌کند. در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌کنیم.

الف. نقل به لفظ

مهم‌ترین ویژگی صحیفه سجادیه این است که دعاهای آن عین الفاظ امام معصوم (ع) است. امتیازی که در بسیاری از روایات ما وجود ندارد. زیرا اکثر روایاتی که از ائمه به ما رسیده است، معنا و مفهوم از امام معصوم (ع) است اما الفاظ آن از راوی است و خود ائمه این شیوه نقل را اجازه داده‌اند تا روایات گسترش پیدا کند.

اما صحیفه سجادیه املاء امام سجاد (ع) به امام باقر (ع) و جناب زید بوده است. یعنی حضرت دعاها را بیان می‌فرمودند و آن بزرگواران آن‌ها را با همان الفاظ امام سجاد (ع) می‌نگاشتند. در این مجلس امام صادق (ع) نیز حضور داشتند.

به همین دلیل صحیفه به کتابی می‌گویند که ترتیب و تقدیم و تأخیر آن توسط خود امام تعیین شده است. یعنی توسط خود امام جمع‌آوری شده است. لذا کتاب‌های مستدرک هر چند دعاهای امام سجاد هستند؛ اما صحیفه سجادیه نیستند. البته به این معنا نیست که آن دعاها اعتبار ندارند؛ بلکه به این معنی است که بهتر است به آن‌ها ادعیه سجادیه بگوییم نه صحیفه سجادیه.

همچنین باید دقت کنیم که از دست رفتن برخی دعاها دلیل بر تحریف اصل کتاب نیست. از طرفی، صحیفه سجادیه بر دیگر برخی ادعیه دیگر نیز برتری دارد، زیرا برخی از ادعیه ائمه (ع) نقل به معناست نه نقل به لفظ. این ویژگی، اعتماد به معارف ادعیه و صحیفه سجادیه را بیشتر می‌کند و معارف آن یقینی‌تر و معتبرتر هستند.

ب. معارف برتر

ویژگی مهم دیگر صحیفه سجادیه این است که «در منابع معرفتی ما چیزهایی وجود دارد که جز در صحیفه سجادیه یا در دعاهای مأثور از ائمه (علیهم‌السلام) انسان اصلاً نمی‌تواند این‌ها را پیدا کند... بعضی از مفاهیم جز با زبان دعا و تضرع و گفتگو و نجوای با پروردگار عالم اصلاً قابل بیان نیست. لذا ما در روایات و حتی در نهج البلاغه از این گونه معارف کمتر می‌بینیم؛ اما در صحیفه سجادیه و در دعای کمیل و در مناجات شعبانیه و در دعای عرفه امام حسین و در دعای عرفه حضرت سجاد و در دعای ابو حمزه ثمالی از این گونه معارف، فراوان می‌بینیم.»

انسان با صبح بخاریه

**اهمیت صحیفه سجادیه
در ردیف قرآن و نهج البلاغه است**

• از همه خواهش می‌کنم کتاب صحیفه‌ی سجادیه را بگیرند، مطالعه کنند، تدبیر کنند، هم از توجهی که انسان به خدا پیدا می‌کند، بهره ببرند و هم معارف عظیم این کتاب را یاد بگیرند.

دو جریان کلی در صحیفه سجادیه

انسان‌سازی

دانستن معارف کفایت نمی‌کند
و تخلق به اخلاقیات اسلامی
در صحیفه سجادیه آمده است.

- توکل به خدا و ترسیدن از غیر خدا
- نقوای الهی و اجتناب از محرمات
- عمل به واجبات دشوار
- احساس قدرت یافتن
- بخاطر ارتباط با خدا

معارف اسلامی

همه اصول اعتقادات
و معارف اسلامی در
صحیفه سجاده آمده است.

- تصویر صحیح از توحید ناب
- تمییز نبوت و تأثیر آن بر جهان
- مسأله قیامت
- مسأله امامت

گفتگو با حجت الاسلام
احمد غلامعلی
درباره دعایی که
رهبران انقلاب
خواندن آن را
توصیه کردند

زیباترین روح پرستنده

حسن صدرا بی عارف

وقتی واژه صحیفه سجادیه را در تعبیر رهبری
رصد می‌کنیم، می‌بینیم که بسامد بالایی دارد و
ایشان چند بار و چند جای مختلف برای مخاطب‌های
متفاوت، تأکید کرده‌اند که صحیفه را بخوانید و
به خصوص گفته‌اند که با آن انس بگیرید. جناب‌عالی
چرایی این تأکید را چگونه می‌بینید؟

برای این موضوع می‌توان نکات مختلفی را بیان کرد. اولین
نکته آن، این است که بالآخره در دعاها، ما، عنصر جعل و
ساختگی بودن کمتر خود را نشان داده است؛ یعنی ممکن
است احادیثی جعل می‌شده است، هر چند تعداد آن‌ها کم
باشد، اما در دعاها، در جاهایی که آنها را به معصوم (ع)
نسبت می‌دهند، انگیزه‌ای برای جعل نیست، چون برخی
دعای می‌سازند، اما آن را به معصوم (ع) نسبت نمی‌دهند.
بنابراین تا حد زیادی چون انگیزه برای جعل در دعا کمتر
بوده است، ادعیه ما از این جهت قوت بیشتری دارد.
نکته دومی که در صحیفه سجادیه وجود دارد، این است که

یکی از توصیه‌های اخلاقی رهبران انقلاب به عموم مردم و مخصوصاً جوانان،
مؤانست با «صحیفه سجادیه» و ادعیه آن است. اما چند سال پیش، رهبر
انقلاب در دیدار سفر او و رؤسای نمایندگی‌های سیاسی ایران در خارج از کشور، به
دعای پنجم صحیفه اشاره کرده و فرمودند: «من به شما عزیزان توصیه می‌کنم
که با صحیفه سجادیه انس بگیرید، دعای پنجم صحیفه سجادیه را مکرر در مکرر
بخوانید. این دعای پنجم صحیفه سجادیه مال ماست. همه ادعیه صحیفه
سجادیه همین‌طور است. آنجایی که ما را به یاد مرگ می‌اندازد، آنجایی که ما را از
لغزش‌ها برحذر می‌دارد، آنجایی که عظمت معنویت دستگاه الهی را، از پیغمبر و یاران
و ملائکه الهی را به رخ ما می‌کشد، اینها همه‌اش برای ما استحکام‌بخش است. در هر
میدانی، استحکام درونی برای ما تعیین‌کننده است. اگر ساخت درونی - چه درون
شخصی خود ما، درون روحی و فکری خود ما، چه درون کلیت جامعه ما - ساخت
مستحکمی بود، هیچ چیز نمی‌تواند در مقابلش بایستد.» درباره ویژگی‌های این
صحیفه شریف و هم‌چنین موضوعات دعای پنجم آن با حجت‌الاسلام احمد
غلامعلی، عضو هیأت علمی دانشگاه قرآن و حدیث به گفتگو نشستیم. ■

.....

امام سجاد (ع)

برای تک تک

این نگرانی‌ها

راه حل دارد. راه حل

آن‌ها چگونه

است؟ راه حل

اول و شاه‌کلید

آن، همانی است

که در خطبه

۱۹۳ نهج البلاغه

هم آمده است.

جمله‌ای

امیرالمؤمنین (ع)

دارند که در

وصف متقین

است که چه

کسانی هستند.

می‌فرماید: «عَظَمَ

الْخَالِقُ فِي

أَنْفُسِهِمْ فَصَغَرَمَا

دُونَهُ فِي أَعْيُنِهِمْ

فَهُمْ وَالْجَنَّةُ كَمَنْ

قَدْ رَأَاهَا فَهُمْ فِيهَا

مُنَعَّمُونَ»، یعنی

آفریننده در پیش

آنان بزرگ است و

از این رو، جز او در

نظرشان کوچک

می‌شود و آنان

نسبت به بهشت

او، همانند کسانی

هستند که بهشت

را دیده‌اند و در آن

در نعمت هستند

چنین موضوعی را اثبات می‌کند. چه وقتی بنده صحیفه سجادیه را در مراسم حج عمره با خودم بردم و چه پدرم که نجار بود و طبیعی است نمی‌توانست ارتباط متقابل با صحیفه برقرار کند، هر وقت ما این کتاب را به مکه بردیم، عرب‌های مصری یا کسانی که کنار ما می‌نشستند، مجذوب آن می‌شدند. حتی خیلی اوقات ما این کتاب را به آنها اهدا کرده‌ایم. یعنی صحیفه سجادیه از آن کتاب‌هایی است که فقط انتشار و معرفی آن، سبب جذب افراد می‌شود.

می‌خواهم بگویم چرایی مطالعه صحیفه سجادیه همین است که حضرت آقا می‌خواهند بگویند. شما بنشینید و صحیفه سجادیه را بخوانید، می‌بینید که نمی‌توانید بلند شوید. بر همین اساس، روی این مطلب تأکید می‌کنند.

ما به مناسبت رونمایی کتاب «دانشنامه امام مهدی عجل‌الله‌تعالی فرجه‌الشریف محضر رهبر انقلاب رسیدیم، ایشان در بازدیدی که از نمایشگاه کتاب‌های دارالحدیث داشتند، وقتی به غرفه دانشگاه رسیدند و پایان‌نامه‌های نهج البلاغه را دیدند، سؤال کردند که چرا شما درباره صحیفه سجادیه رشته ندارید؟ چرا درباره این کتاب کاری نمی‌کنید؟ خیلی جالب است که آنجا هم ایشان تأکید کردند که کارها را به سمت صحیفه سجادیه سوق بدهید. این پایان‌نامه‌های نهج البلاغه را که دیدند، فرمودند چرا درباره صحیفه کار آن چنانی نشده است؟

یکی از نکات در توصیه‌های رهبری، این است که ایشان به جوانان تأکید دارند که با صحیفه انس بگیرند. ویژگی‌های صحیفه برای جوانان چیست؟

در مورد سفارش به جوانان، از چند جهت این موضوع حائز اهمیت است. یکی اینکه ذهن جوان برای پذیرش راحت‌تر است. دوم اینکه جوان استدلال‌های زیبایی می‌تواند از این کتاب داشته باشد. جوانی که می‌خواهد با استدلال مطالب به او تفهیم شود، این کتاب استدلال‌های زیبایی در فقرات متعدد خود دارد. سوم لحن این کتاب است که اصلاً لحن تند نیست. لحنی بسیار آرام و دلنشین است که واقعاً هر فردی بخواند، جذب آن می‌شود.

چند سال پیش، رهبر انقلاب در دیدار سفر او رؤسای نمایندگی‌های سیاسی ایران در خارج از کشور، آن‌ها را سفارش به خواندن دعای پنجم صحیفه کردند. چه مضامینی در این دعا نهفته است؟

این دعا، دعای بسیار زیبایی است، از این جهت که چند نکته دارد. یکی اینکه عنوان دعا «لنفسه واهل ولایت» است؛ یعنی این دعا هم برای خودشان است و هم برای کسانی که سرپرستی امام را می‌پذیرند و به امام علاقه دارند. این دعا برای همه افرادی است که عاشق امام سجاد (ع) هستند و عشق امام حسین (ع) و ابوالفضل العباس (ع) را در دل دارند. بنابراین خود دعا، دعای عاشقانه‌ای است.

نکته دوم خیلی زیباست و آن این است که انسانی که به کربلا مشرف می‌شود، بدانند امام حسین (ع) برای خودش چه می‌خواسته است و آنجا بگوید خدایا هر چه

انصافاً صحیفه سجادیه صرفاً یک کتاب دعا نیست، بلکه موضوعاتی که مرحوم مظفر در «الدلیل علی موضوعات الصحیفه» آورده است و مسائل متعددی که در صحیفه سجادیه وجود دارد، بیانگر این است که از جهت اعتقادی، رفتاری، سیاست‌های اقتصادی و نظامی، برنامه‌ریزی فرهنگی و مدیریتی و... این کتاب جای کار دارد.

نکته بعدی این است که گستره موضوعات صحیفه سجادیه جای کار دارد. تعبیری شهید صدر دارد که خیلی جالب است. ایشان می‌خواهد بگوید این کتاب برای زمان‌ها، مکان‌ها و حالات مختلف، راهکار دارد. مثلاً برای عرفه در سرزمین عرفات، روز جمعه، هنگام رؤیت هلال، برای حالاتی که انسان پریشان یا بیمار می‌شود و برای همه حالت‌ها و زمان‌ها، این کتاب راهکار و دعا دارد. این هم نکته مهمی است که اهمیت صحیفه سجادیه را نشان می‌دهد.

نکته دیگر این است که اهتمام عالمان به صحیفه سجادیه از زمانی که این کتاب منتشر شد و در قرن‌های مختلف، به‌طور عجیبی وجود داشته است. مثلاً شهید اول و شهید ثانی به صحیفه سجادیه اهتمام ویژه‌ای داشته‌اند تا برسد به مرحوم مجلسی. نکته‌ای که در اینجا وجود دارد، این است که ما کمتر کتابی را می‌بینیم که عالمان تراز اولی مانند شهید اول، پدر شیخ بهایی، خود شهید بهایی یا پدر مرحوم مجلسی از روی آن رونویسی کرده باشند، اما حداقل ده عالم در این تراز می‌بینیم که با دست خط خود، صحیفه سجادیه را من البدوالی الختم نوشته‌اند.

نکته دیگری که وجود دارد این است که صحیفه سجادیه به زبان‌های دیگر هم ترجمه شده است. برخی از عالمان انگلیسی، فرانسوی، آلمانی و... که زبان عربی را می‌دانستند، به محض اینکه سرفره صحیفه سجادیه نوشته‌اند، نتوانسته‌اند بلند شوند. مانند ویلیام چیتیک که انگلیسی‌الاصل و مقیم آمریکا بود. او درباره صحیفه سجادیه حرف دارد. همچنین خانم آنه ماری شیمل آلمانی با صحیفه سجادیه انس ویژه‌ای داشته است. همه آنها وقتی صحیفه سجادیه را مطالعه کرده‌اند، نتوانسته‌اند از آن جدا شوند. حتی برخی از افرادی که به‌ظاهر در طیف روشنفکران ماقرار می‌گیرند، به محض اینکه با این کتاب برخورد کرده‌اند، نتوانسته‌اند از آن دست بکشند. جالب است که دکتر شریعتی، در انتهای کتاب «نیایش»، فصل «زیباترین روح پرستنده، امام سجاد»، بسیار زیبا درباره صحیفه سجادیه نوشته است. علت آن چیست؟ او می‌گوید من وقتی که کتاب نیایش الکسیس کارل را ترجمه کردم، در حین کار به این نتیجه رسیدم که در دعاهای خود ما هم چنین چیزهایی هست. سراغ صحیفه سجادیه رفتم و دیدم در این کتاب علاوه بر آن عناصری که الکسیس کارل در آنجا می‌گوید، عنصر آگاهی، عشق و مبارزه نیز تبلور پیدا کرده است. شریعتی دعای اول را در آنجا شرح می‌دهد که خیلی زیباست. واقعاً زیباترین روح پرستنده «خواندن دارد.

تحقیقات میدانی یا لاقابل مشاهدات میدانی بنده هم

سیدالشهدا (ع) برای خودش می‌خواست، همه آنها را به من هم بده. چقدر همت انسان بالا می‌رود و چقدر ما را در ردیف خود نشانده‌اند. در اینجا امام می‌گوید اینها را هم برای خودم و هم هر کسی که عشق من را دارد و ولایت من را قبول می‌کند، می‌خواهم. پس یکی از لطافت‌های دعای پنجم، این است که استحکام درونی انسان‌ها را که آقا هم بر آن تأکید داشتند به وجود می‌آورد. یعنی افرادی که در سال ۱۴۳۶ قمری زندگی می‌کنند، طوری می‌شوند که گویا خواسته‌هایشان هم تراز خواسته‌های امام سجاد(ع) قرار می‌گیرد و این موضوع خیلی عجیب است؛ یعنی یک دفعه آنقدر ما را بالا می‌برد که می‌گوید اینقدر پست نباشید و من هر چه از خدا برای خودم گرفتم، برای تک تک شما می‌خواهم از خدا بگیرم. به همین دلیل، این حالت آن چنان انسان را قوی می‌کند که حاضر نیست خیلی چیزهای دیگر را بخواهد و می‌خواهد همه چیزهای خود را از دست بدهد تا به این نقطه برسد که خواسته‌های خودش هم تراز خواسته‌های امام سجاد(ع) باشد. این لطف ایشان است که ما را در دعا‌های خود شریک کرده‌اند.

حال، یک سؤال جدی این است که منشأ نگرانی و اضطراب انسان‌ها در دنیا چیست؟ به نظر بخشی از نگرانی‌های ما، متأثر از دشواری‌های زمانه است. مثلاً بچه یا همسر را چطور تربیت کنیم، چطور با خانواده خود بسازیم و... بخشی دیگر از نگرانی‌های ما متأثر از فشارهای اقتصادی است، مثل کمبودها، ناراحتی‌ها و... منشأ دیگر نگرانی‌های ما، احساس تنهایی است؛ یعنی اگر انسان به جایی برسد که هرکاری می‌کند، کسی قدرش را نداند یا او دوست نشوند و ارتباط برقرار نکنند، فرومی‌ریزد. منشأ دیگر نگرانی‌های ما هم مکرو و حيله دشمنان است. ما چه بخواهیم و چه نخواهیم، آمریکا و رژیم صهیونیستی و حتی عربستان و کشورهای به ظاهر دوست، برای ما مکرو و حيله می‌کنند. این دعای پنجم برای همه این موارد، راهکار دارد.

امام سجاد (ع) برای تک تک این نگرانی‌ها راه حل دارد. راه حل آن‌ها چگونه است؟ راه حل اول و شاه کلید آن، همانی است که در خطبه ۱۹۳ نهج البلاغه هم آمده است. جمله‌ای امیرالمؤمنین (ع) جد امام سجاد (ع) دارند که در وصف متقین است که چه کسانی هستند. می‌فرماید: «عَظُمَ الْخَالِقُ فِي أَنْفُسِهِمْ فَصَغُرَ مَا دُونَهُ فِي أَعْيُنِهِمْ فَهُمْ وَ الْجَنَّةُ كَمَنْ قَدْ رَأَاهَا فَهُمْ فِيهَا مُتَعَمُّونَ»، یعنی آفریننده در پیش آنان بزرگ است و از این رو، جزا و در نظرشان کوچک می‌شود و آنان نسبت به بهشت او، همانند کسانی هستند که بهشت را دیده‌اند و در آن در نعمت هستند. امام سجاد (ع) همین فرمول را در کل این دعا پیاده کرده است؛ یعنی به زیبایی برای ما آفریننده و بزرگی او را معرفی می‌کند و از این طرف با هر کدام از آن صفات خداوند که معرفی می‌کند، یکی از عیوب ما را پاک می‌کند. مثل این است که فردی یک تشت آب کثیف دارد و به محض اینکه آن را در آب دریا فرومی‌برد، مثل دریا تمیزی می‌شود. امام سجاد (ع) همین کار را با ما می‌کند و ما را در کنار عظمت خداوند می‌برد و با این راه حل، ما را پاکیزه می‌کند.

در ابتدا انگار

انسان تناقضی

می‌بیند. ای آنکه

دیدگان از دیدنت

فرومی‌مانند: «یا

مَنْ تَنْقَطِعُ دُونَ

رُؤْيَتِهِ الْأَبْصَارُ»

یعنی بلا تشبیه،

ما نمی‌توانیم به

خورشید نگاه

کنیم، پس چطور

می‌شود؟ حضرت

می‌فرماید:

«وَأَدْنَىٰ إِلَيَّ

قُرْبِكُ» یعنی

دیدگان نمی‌توانند

تورا ببینند، خود

را به من نزدیک

کن. چقدر

لطیف است.

این استحکام

درونی که حضرت

آقا می‌فرمایند،

یعنی هر چند شما

اول به خورشید

نمی‌توانید

نگاه کنید،

اما به جایی

می‌رسید که

به اندازه خورشید،

گرمابخش باشید

در شش فقره اول آن، شما می‌بینید که امام سجاد (ع) مدام می‌خواهد ما را با صفات الهی زنده کند. در همین اول می‌گوید «بِمَنْ لَاتَنْقُضِي عَجَابُ عَظَمَتِهِ، صَلَّى عَلَي مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَاخْتَجَبْنَا عَنِ الْإِلْحَادِ فِي عَظَمَتِكَ»، که خیلی لطیف است؛ یعنی ای آنکه شگفتی‌های ستیجی‌ات پایان نمی‌پذیرد، بر محمد و خاندان او درود فرست، ما را از کج فهمی درباره ستیجی‌ات بازدار. چقدر لطیف است؛ یعنی من شگفتی‌های خدا را در کوه و دریا و عقل انسان می‌بینم و این ستیجی‌ها پایان نمی‌پذیرد و از آن طرف می‌فرماید: «وَاخْتَجَبْنَا عَنِ الْإِلْحَادِ فِي عَظَمَتِكَ». الحاد، حالت تمایل و انحراف از عقل است. می‌فرماید من اگر بخواهم کج فهمی درباره تو نکنم، بایستی مدام عظمت و بزرگی تو را در ذهن خود بیآورم. بنابراین وقتی کسی این عظمت دائماً در ذهنش می‌آید، «عظم الخالق فی انفسهم»، خود به خود انحراف پیدا نمی‌کند و به طور طبیعی بهشت را می‌بیند و این خیلی لطیف است.

نکته‌ای که در فقره چهارم من خیلی دوست دارم این است که در ابتدا انگار انسان تناقضی می‌بیند. ای آنکه دیدگان از دیدنت فرومی‌مانند: «یا مَنْ تَنْقَطِعُ دُونَ رُؤْيَتِهِ الْأَبْصَارُ» یعنی بلا تشبیه، ما نمی‌توانیم به خورشید نگاه کنیم، پس چطور می‌شود؟ حضرت می‌فرماید: «وَأَدْنَىٰ إِلَيَّ قُرْبِكُ» یعنی دیدگان نمی‌توانند تورا ببینند، خود را به من نزدیک کن. چقدر لطیف است. این استحکام درونی که حضرت آقا می‌فرمایند، یعنی هر چند شما اول به خورشید نمی‌توانید نگاه کنید، اما به جایی می‌رسید که به اندازه خورشید، گرمابخش باشید.

باتوجه به فرازهای پایانی دعا، این استحکام درونی بُعد اجتماعی هم پیدا می‌کند. درست است؟

دقیقاً. یعنی فردی می‌شوید که در اجتماع هستید، اما چشمداشتی به مال این و آن ندارید و خودتان می‌خواهید قدرت بخشش به دیگران داشته باشید و هیچ ترس و واهمه‌ای هم از دیگران ندارید. این حالت به جایی می‌رسد که برای مثال، می‌شوید مثل حضرت امام خمینی رحمه‌الله علیه. این جمله ایشان را من خیلی دوست دارم که «آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند». من در خاطرات ژنرال هایز می‌خوانم که می‌گوید کار تر وارد شد و دستش می‌لرزید و کاغذی دست او بود و گفت که امام گفته است آمریکا هیچ غلطی نمی‌تواند بکند. پیرمردی که کل لباس‌های او به هیچ نمی‌ارزید، در خانه‌ای در جماران نشسته بود و راحت حرف می‌زد و او در آن سردنیا به خود می‌لرزید. چرا؟ چون امام واقعاً درک کرده بود که عالم محضر خداست و خود را به سرچشمه قدرت و بخشش و رحمت خداوند گره زده بود. به همین خاطر از قدرت قدرت‌ها واقعاً نمی‌ترسید. صدام هم کاری می‌کند، می‌گوید دیوانه‌ای سنگی انداخت و رفت. بچه‌های حزب الله لبنان هم همین طورند. حتی اگر تعداد و نیروهایشان اندک باشد، به دلیل پیوستگی به قدرت لایزال الهی، همه دنیا هم بخواهند آن‌ها را بترسانند، نمی‌توانند. □

« اندیشه

۲۳ خرداد ماه روز جهانی مبارزه با کار کودکان است. با توجه به تغییرات صورت گرفته در زندگی امروز مفهوم کودک کار فقط منحصر به بهره‌کشی از آنها در مشاغل فیزیکی نیست و نوع دیگری از استثمار کودکان و مخدوش کردن کرامت انسانی آنها با استفاده از فضای مجازی رونق پیدا کرده است که علی‌رغم ظاهر شیک و مدرن از نظر ماهیت تفاوتی با همان استثمار سنتی از کودکان ندارد. اعتراضاتی که اخیراً در شبکه‌های اجتماعی فارسی‌زبان نسبت به سوءاستفاده والدین از استعداد یا زیبایی‌های فرزندانشان شکل گرفت به همین موضوع اشاره داشت. بخش اندیشه این شماره از منظر جامعه‌شناسانه و روانشناسانه با تکیه بر حفظ کرامت انسانی و هویت اخلاقی نگاهی متفاوت به این مسأله انداخته است.

هویت ناخواسته

کودکان کار دیجیتال

شلیک با یک کلیک

هویت ناخواسته

بچه‌ها وقتی اسمشان را در اینترنت جستجو می‌کنند چه احساسی پیدا می‌کنند؟

بابک طهماسبی

ساخته شده است. بنا به یکی از پژوهش‌های شرکت ای. وی. جی که در زمینه امنیت اینترنت فعالیت می‌کند، تقریباً یک چهارم کودکان زندگی دیجیتال خود را از زمانی آغاز می‌کنند که والدین عکس سونوگرافی آنها را در اینترنت به اشتراک می‌گذارند. همچنین ۹۲ درصد از نوزادان زیر دو سال هویت دیجیتال خودشان را دارند. گزارش مرکز حقوقی لوبین

وابسته به دانشگاه فلوریدا می‌گوید: «امروزه بسیار پیش از آنکه شخص حتی نخستین ایمیل خود را راه بیاندازد، والدینش هویت دیجیتال او را شکل داده‌اند. صحبت‌های آنلاین والدین کودکانشان را تا بزرگسالی تعقیب خواهد کرد. این والدین هم نگرانی‌های اطلاعات شخصی کودکانشان هستند و هم راوی ماجراهای شخصی آنها».

مهدکودک‌ها و مدارس ابتدایی معمولاً تصاویر کودکان را در وبلاگ یا اینستاگرام و فیسبوک به اشتراک می‌گذارند تا والدین شاغل احساس کنند از زندگی کودکانشان باخبرند. نتایج و لحظات کسب امتیازهای ورزشی، که بخشی مهم از فعالیت‌های فوق برنامه هستند نیز به صورت آنلاین ثبت و ضبط می‌شوند.

وقتی پارسا یازده ساله بالاخره تصمیم گرفت تا اسم خودش را گوگل کند انتظار نداشت چیزی پیدا کند زیرا هنوز حسابی در رسانه‌های اجتماعی نداشت. اما او وقتی نتایج و آمار سال‌ها مسابقات شنا را در اینترنت دید، حیرت کرد. داستانی شخصی که در کلاس سوم نوشته بود نیز در وب‌سایت مدرسه با نام خودش منتشر شده بود. به من گفت «فکر نمی‌کردم این همه روی اینترنت حضور داشته باشم».

تصور کنید اسمتان را جستجو می‌کنید، و بلافاصله فیلمی بالا می‌آید که در آن دارید به خاطر موضوعی مضحک گریه می‌کنید، یا عکسی ظاهر می‌شود که در موقعیت مضحکی قرار دارید. این تجربه‌ای است که ما کمتر داشته‌ایم اما بچه‌هایمان کاملاً با آن درگیرند. شاید آنها با خودشان فکر کنند: یک لحظه پدر و مادرم فکر کرده‌اند عکسی که گرفته‌اند خیلی بامزه است، اما من تا آخر عمر، شده‌ام آن بچه‌ای که مسخره است. ■

چند ماه بود که مریم جرئتش را جمع می‌کرد تا درباره چیزی که در اینستاگرام دیده بود با مادرش صحبت کند. مدتی پیش، مریم یازده ساله فهمید که تقریباً در تمام طول عمرش، مادرش عکس‌های او را بدون اجازه قبلی در اینستاگرام می‌گذاشته است. می‌گوید «می‌خواستم موضوع را مطرح کنم. دیدن خودم در اینستاگرام حس عجیبی داشت و گاهی عکس‌هایی از من آنجا بود که دوستشان نداشتم».

مانند اغلب بچه‌های امروزی، مریم نیز غرق در رسانه‌های اجتماعی بزرگ شده است. فیسبوک و تویتر و یوتیوب پیش از آنکه او به دنیا بیاید تأسیس شده بودند و اینستاگرام هم همزمان با دوران طفولیت او ایجاد شد. درست است که بسیاری از کودکان هنوز خودشان در این رسانه‌های اجتماعی صفحه‌ای ندارند، ولی والدین و مدرسه این کودکان و تیم‌ها و باشگاه‌های ورزشی آنها، از لحظه تولدشان بدین سو، حضوری آنلاین برای آنها ترتیب داده‌اند. شوک ناشی از فهم اینکه جزئیات زندگی آنها، یا در مواردی کل داستان زندگیشان، بدون رضایت یا اطلاع آنها در اینترنت به اشتراک گذاشته شده است، تجربه‌ای مهم در زندگی بسیاری از کودکان و نوجوانان شده است.

شروع از عکس سونوگرافی

بسیاری از پدر و مادرهای معمولی نیز همین کار را می‌کنند. حتی در زبان انگلیسی کلمه‌ای ترکیبی برای آن ساخته‌اند: کلمه sharenting که از ترکیب کلمات parenting و sharing

بنویسد با او صحبت بکند و این دختر یازده ساله خواهان حق و تو برای عکس‌هایی است که مادرش می‌خواهد از او در اینترنت بگذارد. «همیشه دوستانم به من پیام می‌دهند یا می‌گویند «وای! این عکسی که مامانت ازت گذاشته خیلی نازه».

❑ هشنگ مخصوص

ناصر که ده سال دارد می‌گوید چند سال پیش فهمید که والدینش یک هشنگ مخصوص با نام خودش به عکس‌های او در اینترنت اختصاص داده‌اند. حالا او این هشنگ را تحت نظر دارد تا مبادا والدینش عکس خجالت‌آوری به اشتراک بگذارند.

لحظه‌ای که بچه‌ها برای نخستین بار درمی‌یابند زندگیشان عمومی است، دیگرراه برگشتی نیست. چند نفرشان به من گفتند این مسئله انگیزه‌ای شده است تا در تلاش برای کنترل و جبهه‌شان بخواهند خودشان صفحه‌ای در رسانه‌های اجتماعی داشته باشند. ولی بسیاری از آنها هم سرخورده می‌شوند و پس می‌کشند. هانا می‌گوید هر وقت کسی دوروبرش تلفنش را درمی‌آورد اضطراب می‌گیرد که شاید عکسش را بگیرند و جایی به اشتراک بگذارند. «همه مدام دارند نگاه می‌کنند و دیگر هیچ چیز فراموش نمی‌شود. هیچ وقت تمام نمی‌شود».

تلاش‌هایی انجام شده است تا به کودکان کمک کند که این مسیر را پشت سر بگذارند. رفته رفته دبستان‌های بیشتری دوره‌های سواد دیجیتال برگزار می‌کنند. سحر که هشت سال دارد می‌گوید درباره حضور اینترنتی‌اش تا حدودی از مدرسه و به واسطه یک ارائه درباره امنیت آنلاین آموخته است. پدرش نیز درباره رسانه‌های اجتماعی به او هشدار داده است و قبل از اینکه عکسی از دخترش در اینترنت به اشتراک بگذارد، تأیید او را می‌گیرد.

با این حال، سحر هنوز هم نگران است. هنوز کوچک‌تر از آن است که خودش در اینترنت بچرخد ولی حسش این است که بسیاری از اطلاعاتی که درباره او در اینترنت وجود دارد، خارج از کنترلش است. «اصلاً خوشم نمیداد کسی که حتی نمی‌شناسمشون چیزهایی درباره من می‌دونن. شاید خیلی چیزها درباره من روی اینترنت باشد». کیمیا هفت ساله همیشه حواسش هست تا عکس نامناسبی از او نگیرند. یک بار مچ مادرش را گرفت که می‌خواست از او هنگام خواب عکس بگیرد و یک بار دیگر وقتی داشت یک آهنگ مسخره می‌خواند. بلافاصله به مادرش گفت که در فیسبوک به اشتراک نگذارد و مادرش هم به حرفش گوش داد. کیمیا فکر می‌کند آن عکس‌ها خجالت‌آور بودند.

برخی قانونگذاران نیز به این موضوع وارد شده‌اند. در سال ۲۰۱۴ میلادی، دادگاه عالی اروپا حکم داد که ارائه دهندگان اینترنت باید به کاربران «حق فراموش شدن» بدهند. طبق این تصمیم، شهروندان اتحادیه اروپا می‌توانند درخواست دهند تا اطلاعات مخرب مربوط به گذشته‌شان، مانند جرائمی که در زیر سن قانونی انجام داده‌اند، از نتایج جستجوی گوگل حذف شوند. ❑

لحظه‌ای که

بچه‌ها برای

نخستین بار

درمی‌یابند

زندگیشان عمومی

است، دیگرراه

برگشتی نیست.

چند نفرشان به

من گفتند این

مسئله انگیزه‌ای

شده است تا

در تلاش برای

کنترل و جبهه‌شان

بخواهند خودشان

صفحه‌ای در

رسانه‌های

اجتماعی داشته

باشند. ولی

بسیاری از آنها هم

سرخورده می‌شوند

و پس می‌کشند

پارسامی‌گوید با اینکه چیزی حساس یا شخصی درباره خودش در اینترنت پیدا نکرد، ولی باز هم احساس درماندگی می‌کرد از اینکه تمام این اطلاعات درباره او بدون اجازه خودش منتشر شده است. «کاری نمی‌شود کرد. این اطلاعات در دسترس مردم است. حتی اگر فقط شنا بکنید هم بقیه دنیا خواهند دانست. نتایجم در دسترس است و حالا مردم می‌دانند که من شناگرم. معلوم می‌شود که این نتایج از کجا ثبت شده‌اند، پس موقعیت مکانی کلی من هم به دست می‌آید. مدرسه‌ام مشخص است».

سمیه وقتی کلاس چهارم بود برای اولین بار اسم خودش را گوگل کرد. او نیز مانند پارساما انتظار نداشت چیزی پیدا کند چرا که او هم هنوز حسابی در رسانه‌های اجتماعی ندارد. گوگل فقط چند عکس از او پیدا کرد ولی همین هم او را متعجب کرد. بلافاصله به تصویری که مادرش از او در اینستاگرام و فیسبوک می‌ساخت حساس شد. «والدینم همیشه در مورد من چیزهایی در اینترنت می‌نوشتند و من هیچ مشکلی با آن نداشتم تا اینکه فهمیدم به واسطه صفحه مادرم شناختی از من حاصل می‌شود و در دنیای آنلاین یک شخص واقعی هستم».

البته همه کودکان هم واکنش بدی نشان نمی‌دهند وقتی درمی‌یابند بی‌خبریک زندگی آنلاین هم دارند. برخی خوششان می‌آید. علی وقتی کلاس چهارم بود خودش را گوگل کرد و فهمید در یک مقاله خبری از او نام برده شده است. خبر مربوط به زمانی بود که در کلاس سوم یک پیتزای بزرگ درست کرده بودند. «خبر نداشتم. تعجب کردم. واقعا تعجب کردم». او از این حضور تازه خرسند است. «حس می‌کنم مشهور هستم... با گفتن اینکه «اسمم تو روزنامه آمده» دوستای جدیدی پیدا کردم». از آن به بعد، هر از چند ماه خودش را گوگل می‌کند به امید اینکه چیزی پیدا کند.

رضا که اینک سیزده ساله است می‌گوید وقتی کلاس پنجم بود با دوستانش بر سر اینکه چقدر درباره هر کدامشان در اینترنت اطلاعات هست رقابت می‌کردند. «فکر کردیم خیلی جالب است که عکس‌هایمان در اینترنت هست. پز می‌دادیم که «فلان قدر عکس از من تو اینترنت هست». خودت را گوگل می‌کنی و «این تویی!» همگی تعجب کرده بودیم که در اینترنت هم هستیم. می‌گفتیم «اوه، ما آدمای درست و حسابی‌ای هستیم».

والدین کیانا درباره گذاشتن عکس‌های او در رسانه‌های اجتماعی سختگیر هستند، در نتیجه فقط چند تا عکس از کیانا در اینترنت پیدا می‌شود ولی او بیشتر می‌خواهد. «منی‌خواهم خودم را از دنیای خارج جدا کنم و فقط دو تا عکس از من در اینترنت باشد. می‌خواهم شخصی باشم که واقعا هم یک شخص است. می‌خواهم مردم مرا بشناسند».

فاطمه و سایر نوجوانان می‌گویند امیدوارند حد و حدودی برای والدینشان ترسیم کنند. فاطمه می‌خواهد این بار که مادرش می‌خواهد چیزی درباره او در اینترنت

در نشست «نمایش کودکان
در فضای مجازی» مطرح شد

نمایش بی‌رویه شیرین‌کاری کودکان نتایج تلخ دارد

«وجه اشتراک دورهمی‌ها و مهمانی‌های امروز، گوشی‌های موبایلی است که ما را از فضای واقعی دور و تنهایی کند. این تنهایی نامحسوس وقتی خودش را نشان می‌دهد که همه به ظاهر دورهم جمع شده‌اند اما سر هر کس در موبایل خودش است و مشغول کاری، تلخ‌تر اما فرآیندی است که کودکان را هم به این تنهایی سوق می‌دهد. حق شیطننت و بازی کردن را از آنها می‌گیریم، یک گوشی دستشان می‌دهیم تا مزاحم خلوتمان نشوند و گوشی برای حرف‌هایشان نمی‌شویم و احتمالاً بزرگ‌ترین سوال برایشان این خواهد بود: «توی اون گوشی چیه که به من توجه نمی‌شه؟» در این وضعیت والدین یا دائماً از تمام لحظات کودک عکس می‌گیرند و به اشتراک می‌گذارند که حریم شخصی کودک را تماماً نقض می‌کنند یا در حالت دیگر وقتی اولویت را به موبایل و شبکه‌های اجتماعی می‌دهند، کودک در بزرگسالی مدعی این می‌شود که چرا من بخشی از این شبکه‌های اجتماعی نبودم که در این حالت هم کودک آموزش ندیده که حریم خصوصی چیست؟

در این نشست شهین علیایی‌زند، عضو هیئت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه علامه طباطبائی، فاطمه نوری‌راد، پژوهشگر حوزه کودک و رسانه و هاله‌سادات سری، وکیل پایه یک دادگستری و عضو کمیته حقوقی انجمن حمایت از حقوق کودکان حضور داشتند.

۱ | والدین گوشی به دست

شهین علیایی‌زند، عضو هیئت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه علامه طباطبائی در این نشست گفت: ما بلد نیستیم برای کودکانمان محدودیت تعریف کنیم؛ به کودک اجازه می‌دهیم تا هر فیلم و بازی‌ای را آزادانه ببینند و متأسفانه مهارت لازم را آموزش ندیده‌ایم.

چندی پیش نشست با عنوان «نمایش کودکان در فضای مجازی؛ آسیب‌شناسی نقض حریم خصوصی کودکان توسط والدین» در انجمن حمایت از حقوق کودکان برگزار شد. متن زیر گزارش کوتاهی از این نشست است. ■

مسئله و نتیجه‌ای که پس از انتشار تصاویر کودکان در فضای مجازی وجود دارد به خطر افتادن امنیت کودکان است، زیرا همان طور که افراد سالم و بیمار در سطح جامعه زندگی می‌کنند، در فضای مجازی نیز افراد سالم و بیمار در کنار یکدیگر صفحات مجازی را رصد می‌کنند. زمانی که تصاویر کودکانمان را در فضای مجازی به اشتراک می‌گذاریم، در واقع وضعیت زندگی‌مان نیز به اشتراک گذاشته می‌شود و محله‌ای که کودک بیشتر رفت و آمد می‌کند رصد می‌شود، افرادی که با سوء نیت در فضای مجازی حضور دارند می‌توانند به راحتی به خواسته خودشان برسند. پیش‌بینی می‌شود در آینده دادگستری‌ها با پرونده‌های این چنینی رو به رو شوند، پس اکنون که هنوز آمار این پرونده‌ها افزایش پیدا نکرده است از وقوع این مسائل در حوزه کودکان پیشگیری کنیم.

❑ **مادر امکان بروز خودش را ندارد**

از کودک‌کش استفاده می‌کند

فاطمه نوری راد، پژوهشگر حوزه رسانه و کودک در این نشست افزود: کودکان موجوداتی دارای احساس هستند و تنها تجربه‌شان از بزرگ‌ترها کمتر است، حال آنکه عموماً والدین تصور می‌کنند مالک فرزندانشان هستند. امروزه کودکان از زمان تولد همه لحظاتی ثبت و ضبط می‌شود و در معرض همگان قرار می‌گیرد، این در حالی است که ما به این نحو هویت فرزندمان را می‌سازیم و اجازه نمی‌دهیم که کودکان در نوجوانی هویت خودش را تغییر دهد. نمایش دادن کودکان در هر جایی موجب شکل‌گیری تصویری در اذهان عمومی می‌شود که این تصویر به چگونگی شکل‌گیری هویت کودک کمک می‌کند.

در فرهنگ ما بسیاری از مادران به دلیل اینکه امکان نمایش خود را ندارند ترجیح می‌دهند از کودک خود استفاده کنند و زمانی که که فرزندشان به دلیل زیبایی لایک کسب می‌کند، گویی خودش آن را کسب کرده است.

هویت موضوع بین‌الذنه‌ای است، افراد خود را در آینه دیگران می‌شناسند، حال آنکه ما به کودکان اجازه نمی‌دهیم خودش نشان دهد دارای چه هویتی است. شاید کودکان نخواهد زمانی که شعری می‌خواند تصویری از او منتشر شود این در حالی است که به کودکان پاداش می‌دهیم شیرین کاری کند یا شعر بخواند.

این مسئله باعث می‌شود که کودک شخصیت مهر طلب داشته باشد، یعنی برای اینکه نشان دهیم تو وجود داری لازم است به تأیید دیگران برسی، هرچقدر مهر و تأیید دیگران بیشتر باشد یعنی تو بیشتر وجود داری. این موضوع یکی از بزرگ‌ترین پیامدهای منفی راه به دنبال دارد که ما به آن توجه نداریم. در فرهنگ ما بسیاری از مادران به دلیل اینکه امکان نمایش خود را ندارند ترجیح می‌دهند از کودک خود استفاده کنند و زمانی که که فرزندشان به دلیل زیبایی لایک کسب می‌کند، گویی خودش آن را کسب کرده است، به دلیل اینکه مادر امکان بروز خود را در فضای مختلف ندارد پس از کودک به عنوان کالا استفاده می‌کند. ❑

هویت موضوع

بین‌الذنه‌ای

است، افراد خود

را در آینه دیگران

می‌شناسند،

حال آنکه ما به

کودکمان اجازه

نمی‌دهیم خودش

نشان دهد دارای

چه هویتی است.

شاید کودکان

نخواهد زمانی که

شعری می‌خواند

تصویری از او

منتشر شود این

در حالی است که

به کودکان پاداش

می‌دهیم شیرین

کاری کند یا شعر

بخواند

مهم‌ترین کاری که من می‌کنم این است که حفظ حریم را آموزش می‌دهم؛ وقتی پدر و مادر تمام لحظات شخصی کودک را در صفحات مجازی و شبکه‌های اجتماعی به اشتراک می‌گذارد، چطور می‌خواهد به کودکش حریم شخصی را بیاموزد؟ خیلی وقت‌ها والدین می‌گویند اگر ما عکس کودکانمان را در شبکه‌های اجتماعی منتشر نکنیم و وقتی بزرگ شدند برای این مسئله از ما گلایه کردند، چه جوابی به آنها بدهیم؟ پاسخ من همیشه همین است که ما باید کاری را انجام دهیم که درست است. هیچ اشکالی ندارد که فرزندمان از ما ناراحت شود؛ وقتی ما حریم خصوصی را به کودک بیاموزیم از ما هم گلایه نخواهد کرد و مطمئن باشیم در آینده کودکانمان از ما تشکر خواهد کرد. پدر و مادرهای امروز داناتما سرشان در گوشی است و می‌بینیم که حتی در دورهمی‌ها و مهمانی‌ها همه از طریق موبایل‌هایشان با هم معاشرت می‌کنند و وقتی از کودکشان صدایی بیرون می‌آید سریع یک گوشی به دستش می‌دهند تا او را ساکت کنند. در واقع والدین امروزی از موبایل به جای پستانک استفاده می‌کنند و طبعاً وقتی کودکی در این شرایط بزرگ می‌شود، بعدها از به اشتراک نگذاشتن عکس‌هایش هم گلایه خواهد کرد. نکته دیگر این است که پدر و مادرها به محتوایی که در شبکه‌های مجازی به دست کودکشان می‌دهند توجهی نمی‌کنند؛ این در حالی است که میزان استفاده از عکس‌های پورنوگرافی در بازی‌های دیجیتالی به شدت افزایش یافته و باید اول والدین بر این محتواها نظارت داشته باشند بعد اجازه استفاده از آن را به کودکانشان بدهند.

پدر و مادرها به محتوایی که در شبکه‌های مجازی به دست کودکشان می‌دهند توجهی نمی‌کنند؛ این در حالی است که میزان استفاده از عکس‌های پورنوگرافی در بازی‌های دیجیتالی به شدت افزایش یافته است.

❑ **امنیت کودکان را به خطر نیندازید**

هاله سادات سری، وکیل پایه یک دادگستری و عضو کمیته حقوقی انجمن حمایت از حقوق کودکان نیز در این نشست گفت: یکی از مصادیق حریم خصوصی تصاویر افراد است و تصویر کودک مصداق بارز حریم خصوصی اوست، این در حالیست که اگر والدین نسبت به انتشار تصاویر کودکان در فضای مجازی اقدام کنند حریم خصوصی او را نقض کرده‌اند. تعدادی قوانین داریم که به صورت کلی به این موضوع پرداخته است، در حال حاضر قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب سال ۱۳۸۱ که دارای ۹ ماده است وجود دارد که به صورت کلی اشاره شده اگر سلامت و بهداشت روانی کودک مورد آسیب قرار گیرد و هر نوع اذیت و آزاری موجب صدمه اخلاقی و روانی کودک شود قابل پیگیری قانونی است. در قانون جرایم رایانه‌ای نیز به این مسئله پرداخته شده است که به صورت کلی اشاره کرده اگر فردی بدون رضایت فرد دیگری نسبت به انتشار تصاویر او اقدام کند و موجب هتک حیثیت و ضرر آن فرد شود، این کار جرم تلقی می‌شود.

کودکان سرپرست خانوار

خوبید؟ چیکار می‌کنید دوستای گلم؟ برند ایکس در این فصل و هوای خوب و آفتابی یک عالمه تخفیف زده. نگاه کنید کفش‌های منو، برید کفش بخرید، چیزای مختلف بخرید، چیزای قشنگ بخرید، چیزای عالی!»

بچه‌هایی که برای تبلیغ به دنیا آمده‌اند

لباس‌های زیبا و ست‌های مادر و فرزندى که گاهی با پدر خانواده هم هماهنگ می‌شود تا کامنت‌های زیادی برای آدرس گرفتن مزون‌ها و فروشگاه‌ها سرازیر کند. البته این روزها مادران فعال مجازی دیگر منتظر کامنت‌ها نمی‌مانند و فروشگاه‌ها و برندهايشان را در همان پست توضیح می‌دهند و روی تصویر کودکشان تگ می‌کنند. پس اگر چیزهای عجیب و غریبی دست کودکشان دیدید تعجب نکنید. بچه‌ها هرطور که شده باید تبلیغ کنند و مادران هم باید طوری کپشن و شرح عکس بنویسند که انگار قرار نیست تبلیغ باشد.

اما باید بگوییم از سروسزکل این صفحات مجازی پیداست که بچه‌ها تنها لوازم صحنه یا مجسمه متحرکی برای تبلیغات مادران‌شان هستند که قرار است بخش زیادی از درآمدهای خانواده را تأمین کنند. اما شگفت‌آور است که در این آلبوم مجازی تبلیغات برای جذب مخاطب بچه‌ها بهانه می‌شوند اما با ورق زدن بعضی پست‌ها شاهد تبلیغ کلینک‌های پوست و زیبایی با تصاویر عجیب و غریب و نامناسب شده‌است.

تصویر کودکان در حال کار برای همه ما دلخراش است. کودکانی که به جای کودکی کردن مجبورند دست به کارهایی بزنند که مناسب سن‌شان نیست تا درآمدی هرچند اندک برای خانواده‌هایشان داشته باشند. بارها شنیده‌ایم که بسیاری از کودکان کار اجیر شده باند‌های زیرزمینی هستند تا با برانگیختن احساسات مردم از این طریق درآمدزایی کنند. کودکانی که اغلب لباس درستی به تن ندارند و یاد گرفته‌اند از هر طریقی شما را احساساتی کنند. اتفاقی که این روزها در فضای مجازی و به خصوص در اینستاگرام به شکل دیگری در حال رخ دادن است. این بار لباس‌های پر زرق و برق و عکس‌های آتلیه‌ای و حتی رقصیدن کودکان معصومی که از هیچ چیزی خبر ندارند قرار است برای خانواده‌هایشان درآمدزایی کنند تا «کودکان کار» فضای مجازی نام بگیرند.

کودکان فروشنده

در این مورد هم دوباره با صفحات رنگی و خوشحال و سرحالی طرفیم که در ظاهر رابطه بسیار خوب مادر و فرزند را نشان مخاطب می‌دهند. مادرانی که برای بچه‌هایشان لالایی می‌خوانند، با آن‌ها بازی می‌کنند و به دنبال کشف استعداد فرزندشان هستند. لباس‌های زیبایی برتن آنها می‌کنند و فرزندشان را برای تفریح به جاهای هیجان‌انگیزی می‌برند که حتی ممکن است به سن و سال‌های فرزندشان ربطی نداشته باشد و مخاطب ممکن است برایش سؤال باشد که یک بچه سه ساله برای چه باید از حضورش در یک نمایشگاه نقاشی بزرگسالانه عکس و فیلم بگیرد و حتی مخاطبان صفحه را دعوت به آمدن در این نمایشگاه بکند. و هنگام گفتن حرف‌هایی که حفظ کرده برای تأیید گرفتن به جای نگاه کردن به دوربین به فیلم‌بردار نگاه کند. بچه سه چهارساله‌ای که به کمک همین صفحه مجازی تبدیل به یک سلبریتی اینستاگرامی شده و مخاطبان باید هر روز شاهد پیام‌های او باشند. پیام‌هایی که اغلب با محتواهای عجیب و غریبی همراه است.

دختر بچه‌ای با لباس صورتی و کفش نو وسط یک پارک ایستاده و همه توانایی‌های ظاهری‌اش را به کار گرفته تا دیا لوگ‌هایی که مادرش برایش نوشته را از حفظ بگوید: «سلام

بچه‌های فانتزی

محمد صادق باطنی

«
کودکان ما با شبکه‌های اجتماعی متولد شده‌اند. ما اگر در جوانی یا نوجوانی با این وسایل ارتباطی جدید روبه‌رو شده‌ایم، این بچه‌ها قبل از اینکه خودشان تصمیم بگیرند و بخواهند، شناسه کاربری در فضای مجازی دارند. کودکانی تمیز و مرتب با ژست‌ها و فیگورهایی که قرار است لباس تنشان را بهتر به رخ بکشند. شیرین‌کاری‌ای که صداها نه هزاران بار لایک می‌خورد. بچه‌هایی که نمی‌دانند مرکز توجهی قرار می‌گیرند، بازیچه دست پدر و مادرانشان شده‌اند.

درست است که معروفیت این بچه‌ها آرزو و حسرت خیلی‌هاست اما در واقع اینها کودکان کار مدرن هستند. یعنی به واسطه هنر و استعدادی که دارند یا تحمیل والدینشان بدون میل شخصی‌شان شروع به انجام آن حرکت خاص و انتشار در فضای مجازی می‌کنند. نکته‌ای که وجود دارد این است که اینها بچه‌های کاریکاتوری و فانتزی هستند. نه به این معنا که استعدادشان در آینده به درد نخواهد خورد اما نحوه رشدشان کاریکاتوری است. در حالی که باید در این سن مشغول کار دیگری باشند.

استعدادیابی یعنی پرورش استعداد ذاتی کودک نه این‌که من پدر و مادر به زور او را نرم‌تن بار بیآورم یا به زور او را به مسابقات جهانی حفظ بفرستم؛ در حالی که او به اندازه بضاعت خود از حافظه‌اش استفاده می‌کرده است. اگر بچه بچگی کرد و استعدادش را هم بروز داد، می‌توان به پدر و مادر او آفرین گفت اما اگر این استعدادیابی از روند طبیعی رشد بچه فاصله بگیرد و پدر و مادرها از ظرفیتی که رسانه در اختیار آنها قرار داده، سوءاستفاده کنند، ما عملاً با مقوله کودکان کار مدرن روبه‌رو هستیم.

امروزه در حیطه هوش دیجیتال، بحث‌هایی را مطرح می‌کنند که فرد قبل از ۱۳ سالگی باید مفاهیم پایه در مصرف رسانه را آموزش دیده باشد. البته به این معنا نیست تا قبل از ۱۳ سالگی به صورت مطلق حق استفاده از فضای مجازی را نداشته باشند و از فردا به صورت مطلق اجازه حضور در آن را داشته باشند و طبعاً در این سن نیز همراهی پدر و مادر در ساختن هویت مجازی لازم است. این همراهی هم از جنس آقا با لاسری و کنترلگری نیست. این خلق هویت مجازی هم نه در مسیر برآوردن امیال پدر و مادر باشد نه این که نوجوان‌ها در این فضا رها شوند. پدر و مادرهای الان باید خیلی سریع‌تر، پرنرزی‌تر از پدر و مادرهای قدیم بچنگند تا کنترل مسیر تربیت بچه‌شان را در دست بگیرند؛ وگرنه پدر و مادرهای مجازی تربیت کودکان را رقم می‌زند. □

□ مسابقه داریم مسابقه

مسابقات مجازی هم از دیگر اقدامات صفحات والدینی است که از کودکانشان برای تأمین هزینه خانواده استفاده می‌کنند. کودکانی که باید مدام وقتشان را در آتلیه‌ها بگذرانند و از تمام لحظاتشان عکس و فیلم گرفته شود چون قرار است لباس روی تن‌شان را تبلیغ کنند و یا حتی کرم و لوسیون شامپوی بدن خودشان یا مادرشان را تبلیغ کنند. در یک نمونه از مسابقات مجازی مادری را می‌بینیم که دخترش را روی پایش خوابانده و دارد برایش بلند بلند لالایی می‌خواند. بیش از هر چیزی ست لباس خانگی مادر و کودک توی چشم می‌زند که قطعاً می‌توانید نام فروشگاه را برای خریدن پای همین پست پیدا کنید. اما مادر نمونه از مخاطبان می‌خواهد که از خواباندن کودکانشان فیلم بگیرند و در صفحه‌شان قرار دهند و صفحات مشخص شده را تگ کنند. در نهایت برندگان این مسابقه لالایی از دوست خارج نشین مادر نمونه چند دست لباس اصل هدیه می‌گیرند.

□ بدسرپرست

نکته جالب کامنت‌ها و واکنش برخی از مخاطبان است که موجب حاشیه‌های زیادی هم شده است. برخی مخاطبان ادعا می‌کنند که این والدین نمونه را در آتلیه‌ها دیده‌اند و شاهد نزاع‌های پدر و مادر و بچه از نزدیک بودند اما هرطور که شده عکس آتلیه‌ای را می‌اندازند. از دیگر واکنش‌ها مخاطبان این صفحات این است که این سواستفاده از خلوت و تفریح کودکان نوعی کارکشیدن از آنهاست و از این روز آنها را کودکان کار مدرن و یا کودکان سرپرست خانوار یا بدسرپرست می‌دانند. والدینی که تمام انرژی خود را صرف نمایش کودکشان در صفحات مجازی می‌کند تا بتواند از طریق معصومیتش نظر مخاطبان را به خود جلب کند و کودکی که از ماجرا خبر ندارد و همه تلاش خود را می‌کند که کالایی که به او داده‌اند را به خوبی تبلیغ کند. کودکان کار همیشه دلخراش لباس نمی‌پوشند. همیشه نامرتب و به هم ریخته نیستند. گاهی لباس‌های گرانیقیمت به تن دارند و همه برایشان جیغ و هورا می‌کشند. اما باز هم وسیله‌ای هستند برای پول درآوردن! □

دهد که امروز برای ما خنده دار است و چندین و چند لایک برایشان آورده است؟
بر اساس تحقیقی که اخیراً در بریتانیا انجام شده است، یک پدر یا مادر به طور متوسط هزار و ۴۹۸ عکس از کودک خود تا وقتی او به سن پنج سالگی برسد منتشر می‌کند. بر اساس همین تحقیق ۸۵ درصد والدین تنظیمات حریم شخصی فیس بوک خود را تنظیم نکرده‌اند و ۷۹ درصد آن‌ها به اشتباه می‌پندارند که غریبه‌ها نمی‌توانند عکس‌ها را ببینند!
بر اساس تحقیق دیگری، نیمی از والدین نمی‌دانند که عکس‌های منتشر شده، اغلب اطلاعاتی نظیر محل گرفته شدن عکس را نیز در بردارد. طبق پژوهشی که در دانشگاه میشیگان انجام شده محققان بررسی کرده‌اند که والدین چگونه اطلاعات کودکان را در فضای مجازی منتشر می‌کنند. این پژوهش پنج موضوع عمده را از قرارزیر

برای بسیاری از ما گرفتن عکس از بچه‌هایمان و انتشار آن در صفحات و کانال‌های شبکه‌های مجازی بخشی از زندگی روزانه شده است. بسیاری از بچه‌ها از بدو تولدشان به مدد گوشی‌های همراه آنقدر عکس و فیلم دارند که به سادگی می‌شود روند هفتگی رشد آنها را با جزئی‌ترین احوالاتشان از اولین دندان و اولین کفش گرفته تا اولین مهد کودک و کلاس تا امروز که مثلاً ۷-۸ ساله شده‌اند مرور کرد و کنار هم چید.
می‌توان روزی را تصور کرد که دختر هجده ساله‌مان از دانشگاه عصبانی سراغ من پدر یا مادر بیاید که به چه اجازه‌ای عکس و تصویر دو سالگی او را وقتی که با لباس نامناسب گل‌گلی کنار دریا بوده منتشر کرده‌ایم و حالا کسی آن را در کانال همکلاسی‌هایش بارگذاری کرده است.
این یک خیالی‌بافی نیست؛ daily mail در سال ۲۰۱۶ گزارش داد یک دختر ۱۸ ساله در اتریش از والدین خود به علت خودداری از حذف عکس‌هایی که از او در کودکی در فیس بوک منتشر کرده‌اند شکایت کرده است. او انتشار این عکس‌ها را «شرم‌آور» و نقض حریم شخصی خود خوانده است. این دختر که نامش بنا بر قوانین اتریش فاش نشده، درباره والدین خود به یکی از روزنامه‌های این کشور گفته است: «هیچ حد و مرزی نداشته‌اند. برایشان مهم نبوده است من در چه وضعیتی بوده‌ام، هر لحظه زندگی من عکاسی و منتشر شده است.» آیا فکر می‌کنید پسر یا دختر ما وقتی به سنین جوانی رسیدند چه واکنشی نسبت به فیلمی نشان

مربوط به خود را از همه اینترنت حذف کند امری که البته هنوز متحقق نشده است.

در عوض امروز اپلیکیشن‌هایی را می‌توان یافت که امکان تشخیص چهره افراد در عکس‌ها و دادن اطلاعات درباره آنها را فراهم می‌کنند. در سال ۲۰۱۱ یک گروه از هکرها اپلیکیشنی ساختند که به کاربر امکان آن را می‌داد که چهره فرد در عکس را اسکن کرده و با سرعت اطلاعات اولیه‌ای نظیر اسم و شهر محل زندگی وی را دریافت کند.

تکنولوژی تشخیص چهره برای عینک‌های گوگل نیز طراحی شده است. این تازه آغاز کار است و به بازار آمدن چنین تکنولوژی‌هایی نشانگر آن است که تا چه میزان کار کودکان امروز که در آینده بالغ خواهند بود برای شناخته نشدن و داشتن حق «گمنامی» سخت خواهد بود.

با این همه اکنون به واسطه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی امکان آن وجود دارد که عکس نوزاد تازه چشم‌گشوده در لحظه به مادر بزرگ یا عمه یا دایی‌اش در نقطه‌ای دیگر از جهان برسد. از همین رو برخی از والدین راهکارهایی یافته‌اند تا ضمن شریک کردن دوستان و اقوام نزدیک در لحظات زیبای زندگی خود، حریم شخصی کودکان و حق انتخاب سرنوشت آنها را نیز محترم بشمارند.

۴ | توصیه‌های کاربردی

۱. قبل از انتشار عکس یا ویدئوی کودک خود یک بار دیگر آن از منظر جوانی کودک خود ببینید. آیا او از این که کس دیگری این عکس یا فیلم را ببیند آزرده نمی‌شود؟ اگر پاسخ‌تان منفی بود منتشر نکنید.

۲. با تغییر تنظیمات در شبکه‌های اجتماعی عکس‌های کودک خود را به صورت عمومی (public) منتشر نکنید، بلکه آنها را تنها با گروه کوچکی از نزدیکان مورد اعتماد به اشتراک بگذارید.

۳. به شدت مراقب باشید هنگام انتشار تصویر کودک خود برای مثال در مهدکودک یا موسسه زبان، آدرس یا نام مکان مشخص نباشد تا نشانه‌ای از محل کودک به بیننده عکس‌ها ندهد. این کار می‌تواند خطرات احتمالی را کاهش دهد. همچنین حواستان به این باشد که برخی اپلیکیشن‌ها، به طور خودکار محل گرفتن عکس را ثبت می‌کنند. می‌توانید گزینه لوکیشن را حذف کنید.

۴. هیچ عکسی از کودک عریان خود منتشر نکنید. گرفتن عکس در ساحل، دستشویی و حمام را اکیداً برای خود ممنوع کنید. به این فکر کنید که ممکن است یک فرد کودک آزاران را ببینید.

۵. هیچ عکس تمام رخ از کودک منتشر نکنید تا امکان شناسایی توسط نرم افزار متغی باشد. این توصیه به ویژه برای کسانی است که ممکن است مورد طمع باشند مانند تاجران ثروتمند یا هر کسی که روی فرزندش حساس است.

۶. از کودکان بالای دو سال برای ارسال عکس‌شان حتی برای پدر و مادر بزرگ اجازه بگیرید. این کار علاوه بر ایجاد حس احترام رعایت حریم خصوصی را به کودک یاد می‌دهد. □

اریک اشمیت،

مدیرعامل

سابق گوگل در

مصاحبه‌ای

در سال ۲۰۱۰

پیش‌بینی کرده

است که روزی

همه افراد دنبال

این خواهند بود

تا نام خودشان

را تغییر دهند؛

تا بدین شکل

از شرایط اطلاعات

شرم‌آوری که در

کودکی و نوجوانی

توسط خودشان

یا دیگران درباره

آنها در شبکه‌های

اجتماعی منتشر

شده است،

خلاص شوند

دسته‌بندی کرده است: خواباندن کودک، راهنمای غذا خوردن و تغذیه کودکان، تربیت، مراقب‌های روزانه (پیش از مدرسه) و مسائل اخلاقی.

این مطالعه نشان داد که حدود ۵۶ درصد از والدین اطلاعات نامناسبی از کودکان خود منتشر می‌کنند، ۵۱ درصد با انتشار اطلاعاتی اعلام می‌کنند فرزندشان در ساعت مشخصی کجاست و ۲۷ درصد از شرکت‌کنندگان، عکس‌های نامناسب از کودکان خود به اشتراک می‌گذارند.

اریک اشمیت، مدیرعامل سابق گوگل در مصاحبه‌ای در سال ۲۰۱۰ پیش‌بینی کرده است که روزی همه افراد دنبال این خواهند بود تا نام خودشان را تغییر دهند؛ تا بدین شکل از شرایط اطلاعاتی شرم‌آوری که در کودکی و نوجوانی توسط خودشان یا دیگران درباره آنها در شبکه‌های اجتماعی منتشر شده است، خلاص شوند.

بسیاری از والدین احساس ترس و واهمه‌ای نسبت به انتشار اطلاعات و عکس‌های کودکان‌شان ندارند زیرا معتقدند که فقط دوستان آنها در شبکه‌های اجتماعی این اطلاعات را می‌بینند؛ اما متأسفانه طبق آمار ۷۶ درصد از دزدی کودکان و ۹۰ درصد از جرائمی که علیه نوجوانان رخ می‌دهد، توسط اقوام یا آشنایان است.

در واقع توصیف مکان‌هایی که فرزندانمان در آن حضور دارند، علایقشان و... می‌تواند کار را برای کسانی که دنبال آزار کودکان ما هستند، آسان کند. از این روست که بسیاری هشدار می‌دهند که والدین از طریق انتشار عکس‌های کودکان آنها را در معرض دسترسی کودک آزاران قرار می‌دهند.

در سال ۲۰۱۶ فرانسه برای اولین بار در دنیا، انتشار عکس کودکان در فضای مجازی را وارد قوانین حفظ حریم خصوصی فرد کرده و جریمه سنگینی هم برای آن در نظر گرفت. اگر فردی بتواند به دادگاه ثابت کند که عکسی که والدینش در فضای مجازی منتشر کرده‌اند برایش شرم‌آور است، در آن صورت، والدین دادگاهی شده و باید تاوان یک سال حبس یا ۴۵ هزار یورو را متحمل شوند.

نکته جالب آنکه دادگاه فرانسه فقط به خاطر ناراضی‌تایی فرد از پخش شدن عکس دوران کودکی‌اش، والدینش را مجازات نمی‌کند؛ بلکه دلیل مهم تردیگری وجود دارد و آن امکان استفاده کودک آزاران از عکس‌های نامتعارف کودکان است که امروزه بسیار شایع شده است.

اگرچه بر اساس سند حمایت از حریم شخصی آنلاین کودکان (COPPA) وب‌سایت‌هایی نظیر فیس‌بوک که بر اساس جمع‌آوری اطلاعات کاربران پایه‌گذاری شده‌اند اجازه ندارند کودکان زیر ۱۳ سال را بپذیرند اما نمی‌توانند کودکانی که والدین‌شان به اسم آنها حساب باز می‌کنند و یا اگر این کار را نکنند خیلی عادی عکس‌ها و اطلاعات مربوط به کودک‌شان را روی صفحات خود منتشر می‌کنند.

در سال ۲۰۱۴ لایحه قوانین حفظ داده‌ها در اتحادیه اروپا بازنویسی شد که یکی از مهم‌ترین بندهای آن لایحه «حق فراموش شدن آنلاین» است. ایده آل طرح این است که هر کاربر جهان آنلاین این امکان را داشته باشد که اطلاعات

از خود نشان می‌دهد کافی است. گوشی را از جیب درمی‌آوریم، چند عکس خوب، و سپس دکمه انتشار. واقعاً دیگر با چه چیزی بهتر از عکس دست‌اول بچه‌ها می‌شود صفحه شخصی را پر کرد؟ هم صمیمی‌اند و هم سرگرم‌کننده. رعایت حریم شخصی شان هم، لابد، ادا و اطوار است: «اصلاً بچه چیه که حریم شخصی داشته باشه؟».

نویسنده‌ای خارجی که درباره تجربیات مادرانه‌اش می‌نویسد، می‌گوید وقتی فرزندم اولین بار عکس‌هایش را در اینترنت دید، فریاد زد: «این چه وضعشه؟ تو حق نداشتی عکس‌های من رو توی اینترنت بذاری». واقعاً اگر کسی نه یک عکس، بلکه کل داستان زندگی ما را بی‌اجازه فاش کند، با او چه می‌کنیم؟ والدین امروزی این افشاگری را از سونوگرافی‌های دوران جنینی شروع می‌کنند و تا عکس‌های ناگهانی ده‌دوازده سالگی ادامه می‌دهند. نتیجه این می‌شود که همه می‌فهمند فرزند آنها چقدر «بچه‌ننه»، «مغرور»، یا «لجباز» است. کودکان هم بعضاً مجبورند آن هویت دیجیتال و اجباری را تا آخر عمر تحمل کنند. علاوه بر این سوءاستفاده از اطلاعات شخصی آنها هم می‌تواند در آینده آسیب سنگینی به آنها وارد کند. بارها و بارها دیده‌ایم والدین حتی عکس شناسنامه فرزندانشان را منتشر می‌کنند.

قطعاً اگر یک غریبه بگوید دیشب کجا بودید و چه می‌کردید، وحشت می‌کنید و با پلیس تماس می‌گیرید. اما با بلایی که ما سر کودکان می‌آوریم، آنها دیگر حتی حق ندارند از افزایش زندگی شخصی شان بترسند. همه اینها گاهی باعث می‌شود برخی کودکان دچار ترسی دائمی شوند که مبادا کسی از آنها بی‌اجازه عکس بگیرد.

البته همه بچه‌ها اینقدر بدقلق نیستند. از حریم شخصی هم سر نمی‌آورند. خصوصاً وقتی که والدین مراقب باشند عکس بدی از آنها نگیرند. آن وقت کودکان هم همدست مادر و پدرهای شوند. تعداد لایک‌ها و منشن‌ها نقد و سوسه‌انگیز می‌شود که جایی برای دوراندیشی والدین نمی‌گذارد، چه رسد به بچه‌ها. بنابراین، برخی بچه‌ها، با دیدن خودشان در صفحه‌های اینترنت، احساس می‌کنند به رسمیت شناخته شده‌اند و از این بابت ذوق می‌کنند: «وای مثل آدم بزرگ‌ها شدم!». اما این تازه آغاز ماجراست. داستان آنجا جذاب می‌شود که پای درآمدزایی به میان می‌آید.

گاهی ساعت‌های کاری کودکان در دوران انقلاب صنعتی به شانزده ساعت در روز می‌رسید. انقلاب صنعتی، در صدوپنجاه سال پیش، با نیروی دست‌های ظریف و ناتوان کودکان پیش رفت. شاید انقلاب دیجیتال ما هم با عکس چهره‌های بی‌گناه کودکان به سرانجام برسد. برای فریب مخاطب و اصطلاحاً ویروسی شدن محتوا، به مقدار معتناهایی صمیمیت نیاز است. در تبلیغ‌های اینستاگرامی یا تلویزیونی، بیش از هر چیز دیگر، شیرین‌کاری‌های کودکان توجه‌ها را جلب می‌کند. پس تعجب آور نیست که کودکان به سوخت ماشین‌های تبلیغاتی تبدیل شوند. حال چه پول این تبلیغات به جیب خودشان - یعنی مادر و پدرهایشان - برود، چه به جیب شرکت‌ها. □

آیا والدین حق دارند تصویر کودکان را در شبکه‌های اجتماعی منتشر کنند؟

کودکان کار دیجیتال

«آن بچه قربانی جاه طلبی والدینش شده است». چند وقتی است در شبکه‌های اجتماعی از این دست انتقادات به گوش می‌رسد. عده‌ای طرف بچه‌ها می‌گیرند و می‌گویند «بیچاره حق داشت دوران کودکی‌اش را آزادانه بگذراند». یکسری هم می‌گویند که «با این سن کم درآمد خوبی دارد و لیونل مسی برایش پیام می‌فرستد. چه موفقیتی بالاتر از این؟». اگرچه داستان انتشار عکس و ویدیوی کودکان همیشه به چنین جاهایی ختم نمی‌شود، اغلب والدین اینستاگرامی از روی چنین دستاوردی را دارند. آیا می‌توان درباره درست یا غلط بودن کار آنها تصمیم گرفت؟

یکی از رایج‌ترین کارها در شبکه‌های اجتماعی این است که عکس‌مان را با دیگران به اشتراک بگذاریم. حالا یا عکس پروفایلمان یا هر تصویر دیگری که هر از گاهی پست می‌کنیم. معمولاً برای گرفتن هر کدام از این عکس‌ها و انتشارشان کلی حساسیت به خرج می‌دهیم و دست آخر هم همیشه نتیجه چندان رضایت‌بخش نیست؛ «توی عکس، لبم کج افتاده، موهام سیخ و ایستاده، پوستم تیره شده». تازه همه این حساسیت‌ها فقط درباره ظاهرمان است. علاوه بر اینها شاید دلمان نخواهد همه آنها که ما را می‌شناسند یا نمی‌شناسند صرفاً از روی یک عکس درباره همه ویژگی‌های ناپیدای شخصیت و زندگی مان قضاوت کنند. این حق ماست. اما یک لحظه بایستید: برای انتشار عکس بچه‌مان چه؟ آیا همین قدر و سوسا به خرج می‌دهیم؟ آیا همین قدر نسبت به قضاوت دیگران درباره حال و آینده بچه‌هایمان حساس هستیم؟

برای بعضی از ما همین که آن کودک زیباست، خنده‌دار حرف می‌زند یا توانایی خارق‌العاده‌ای

کودکان کار لاکچری

با پررنگ شدن جایگاه و نقش شبکه‌های اجتماعی، جامعه شاهد شکل‌گیری نوع جدیدی از سوءاستفاده از کودکان اما این بار با لباس‌های پرزرق و برق، عکس، فیلم، رقص و... با عنوان «کودکان کار مجازی» برای کسب درآمد شده است.

فضای مجازی به ویژه اینستاگرام، چندی است تبدیل به فضایی برای تبلیغات و به بیان بهتر کسب درآمد شده است. اینکه این فضا می‌تواند فرصت مناسبی برای اشتغالزایی باشد، عالی است اما نکته قابل توجه آن است که گاهی کاربران از این فضا سوءاستفاده کرده و استفاده ناپذیری از این ابزار می‌کنند.

وقتی نام «کودک کار» به گوش می‌رسد تصور بسیاری از افراد جامعه به سمت کودکانی از خانواده‌های ضعیف می‌رود که در سرمای زمستان در چهارراه‌ها در حالی که دست‌نشان یخ‌زده، مشغول فروش گل، فال و... هستند. از خردسال‌ها تا نوجوانانی که در ساعات‌های مختلف شبانه‌روز در گوشه و کنار کوچه و خیابان‌ها و مترو و اماکن شلوغ، مشغول کسب درآمد هستند. این برای همه ما دلخراش است. کودکانی که به جای کودکی کردن مجبورند دست به کارهایی بزنند که مناسب سن‌شان نیست تا درآمدی هرچند اندک برای خانواده‌هایشان داشته باشند.

دیده شدن و شهرت در فضای مجازی باعث شده که برخی خانواده برای نوزاد چند روزه‌شان صفحه اینستاگرامی بسازند و با خرید فالوور و جمع کردن افراد زیاد این صفحه را پر مخاطب کنند. این در حالی است که با کمی دقت می‌توان دید که تعداد کودکانی که از آنها در فضای مجازی سوءاستفاده می‌شود بسیار زیاد شده و شیرین زبانی و حرکات گاه جذاب این کودکان، ذهن ما را از این مقوله دور می‌کند و متوجه این نیستیم که دارد چه بلایی بر سر این کودکان می‌آید.

حال به این نکته دقت کنید که بارها شنیده و دیده‌اید که بسیاری از کودکان کار با برانگیختن احساسات مردم درآمدزایی می‌کنند. کودکانی که اغلب لباس درستی به تن ندارند و یاد گرفته‌اند از هر طریقی شماره احساساتی کنند. اتفاقی که این روزها در فضای مجازی و به خصوص در اینستاگرام به شکل دیگری در حال رخ دادن است. این بار لباس‌های پرزرق و برق و عکس‌های آتلیه‌ای و حتی رقصیدن کودکان معصومی که از هیچ چیزی خبر ندارند قرار است برای خانواده‌هایشان درآمدزایی کنند تا «کودکان کار» فضای مجازی نام بگیرند.

در این فیلم و عکس‌ها به ظاهر ارتباط صمیمی کودک و مادر را می‌بینید و تصاویری که در نگاه اول شیرین و جذاب است اما وقتی به عمق داستان بنگرید خواهید دید این دختر بچه و پسر بچه‌ها کودکانی هستند که نگاه آنها عاری

از کودکان‌ها و شیطنت‌های بی‌جان است و آنها را شبیه سلبریتی‌هایی می‌کند که باید لایک بیشتری دریافت کنند. این تصاویر برای مردم جالب و دیدنی است و مردم هم ناآگاهانه و بدون اینکه اندک تصویری از تبعات زندگی این کودک در بزرگسالی داشته باشند، بی‌مهابا فیلم‌ها را منتشر می‌کنند. هیچوقت این سؤال پرسیده نمی‌شود که آیا وقتی این کودک در بزرگسالی در پی هویت، علاقه و شغل خود برود، از بابت تصاویری که از او باقی مانده است شرمگین نخواهد شد؟

در حالی که این کودکان که فرشته‌های کوچکی هستند که در این سن و سال فقط باید کودکی کنند و از این دوره زندگی‌شان که دیگر تکرار نخواهد شد لذت ببرند اما جدای از تأمین نیازهای مالی خانواده، عملاً تأمین‌کننده کمبودها و عقده‌های روانی والدین خود نیز می‌شوند چرا که در موج چشم و هم‌چشمی و سلبریتی‌سازی‌ها مجبورند با نمایش بدن و لباس خود به رقابت با سایر کودکان و خانواده این کودکان بپردازند، چیزی که اصلاً خودشان هم خبر ندارند که دارند چه می‌کنند.

این رفتار والدین دو حالت دارد که یکی مطرح شدن و معروف شدن است و دیگری کسب درآمد. آنچه که به وضوح دیده می‌شود درجه اهمیت کسب لایک و فالوور و به طور کلی توجه مخاطبان اجتماعی به حدی برای این والدین بالاست که آسیب‌هایی که به کودکان در حال وارد شدن است عملاً نادیده گرفته می‌شود و صرفاً جنبه مادی کار در بالاترین اولویت خودنمایی می‌کند. پدر و مادری که این شیوه را برای کسب درآمد انتخاب کرده است تنها به تعداد فالوورهایشان توجه دارند، این در حالی است که متخصصان امر بارها در این خصوص هشدار داده‌اند و از خانواده‌ها خواسته‌اند که کودکان و رفتارهای آن‌ها ابزار کسب درآمد نیستند و نباید به خاطر طمع، فرزندان را فدا کنند. □

با کمی دقت
می‌توان دید که

تعداد کودکانی
که از آنها در

فضای مجازی
سوءاستفاده

می‌شود بسیار
زیاد شده و

شیرین زبانی
و حرکات گاه

جذاب این

کودکان، ذهن ما را

از این مقوله دور

می‌کند و متوجه

این نیستیم که

دارد چه بلایی بر

سر این کودکان

می‌آید

دنیای مجازی؛ هویت کودکان و نقش والدین

شلیک با یک کلیک

|| آدرین لافرانس؛ ترجمه علیرضا شفیعی نسب

می نویسد «این وبلاگ نویس بعدتر متوجه می شود که افراد ناشناس به عکس ها دسترسی پیدا کرده، آنها را دانلود کرده، تغییر داده و در وب سایتی به اشتراک گذاشته اند که، معمولاً، منحرفین جنسی از آن بازدید می کنند». «این مادر به دیگر والدین هشدار می دهد که عکس های کودکان خود را در حالت برهنگی در فضای مجازی منتشر نکنند، از امکانات جستجوگر گوگل برای یافتن عکس های به اشتراک گذاشته شده در فضای مجازی استفاده کنند و علاقه خود به وبلاگ نویسی مادرانه را مورد بازبینی قرار دهند.»

این زن در مطلبی درباره این رخداد در وبلاگ خود چنین می نویسد: «من مسئول بروز این رخداد هستم» و بدین شیوه به خوانندگان خود هشدار می دهد که درباره آنچه در فضای مجازی منتشر می کند، احتیاط به خرج دهند. «من این عکس را گرفتم و آن را به اشتراک گذاشتم. هیچ کس به جز من نباید سرزنش شود.»

اما حتی انتشار عکس های کودکان در گروهی خصوصی در فیسبوک یا حسابی حفاظت شده در اینستاگرام هم بدون خطر نیست. در ارتباط با گروه های خصوصی، این احساس نادرست وجود دارد که تمام افراد گروه یکدیگر را می شناسند و منافع یکسانی را مدنظر دارند.

والدین و پرستاران باید اطمینان حاصل کنند که عکس های کودکان را با افرادی به اشتراک می گذارند که نه آنها را دانلود می کنند، نه در اختیار دیگران قرار می دهند و نه به هر شیوه دیگری مورد سوء استفاده قرار می دهند. آنها همچنین باید اطمینان حاصل کنند که افرادی که می توانند به عکس های به اشتراک گذاشته شده از کودکان دسترسی داشته باشند، دارای چارچوب های خصوصی مستحکمی باشند و همچنین افرادی باشند که بردستری دیگر افراد به حساب های رسانه های اجتماعی خود نظارت می کنند و الی آخر. بسیاری از والدین بر این باورند که چارچوب های خصوصی را می توان به عنوان حوزه ای ایمن در نظر گرفت و بنابراین آنها در به اشتراک گذاشتن

اینترنت پر است از عکس بچه ها، در حال غذا خوردن، خندیدن، گریستن، خوابیدن یا حتی بیماری. پدر و مادرها روزانه عکس بچه هایشان را در گروه های خانوادگی، شبکه های اجتماعی یا وبلاگ ها و جاهای دیگر منتشر می کنند. آنها پیش از آنکه کودکان بتوانند تصمیمی بگیرند، هویت مجازی او را هر طور که خودشان بخواهند می سازند. اما چنین کاری می تواند نتایج ناگواری داشته باشد، چه از نظر امنیتی، چه از نظر اخلاقی.

بله، تمام آن عکس های فیسبوک زیبا و جذاب هستند، اما آیا می دانید آنها چگونه بر زندگی کودکان تأثیر می گذارند؟ در وب، بچه ها، همه جا هستند. بسیاری از کودکان نخستین حضور خود در اینترنت را به صورت لکه های خاکستری پراکنده بر روی عکس های فراصوت تجربه می کنند که حتی پیش از تولد آنها در صفحات فیسبوک قرار داده شده است.

گاهی این کودکان ممکن است پس از پشت سر گذاشتن دوران خردسالی دریابند که هویت مجازی آنها، پیشاپیش تا حدود زیادی و به طور معمول به دست والدین آنها، شکل داده شده است. باتوجه به اینکه آنچه در فضای مجازی منتشر می شود قابل جستجو و قابل به اشتراک گذاری است و ماندگاری بلند مدت دارد، نقش دوگانه والد و ناشر پرسش های بسیاری را درباره حریم خصوصی، رضایت و به طور کلی رابطه والد با فرزند مطرح می سازد.

در نتیجه، محققان، پزشکان متخصص کودکان و دیگر حامیان حقوق کودک پویش هایی در حوزه سلامت عمومی طراحی می کنند تا توجه عموم را به امری جلب کنند که از دیدگاه آنان تعارضی ذاتی بین دو چیز است: «آزادی والدین در انتشار» و «حق کودک برای حفظ حریم خصوصی». استیسی اشتاینبرگ، استاد حقوق در لوین کالج دانشگاه فلوریدا و مدیر مرکز کودکان و خانواده در این دانشگاه، معتقد است که «به ندرت ممکن است والدین از روی غرض ورزی و بدخواهی اطلاعات مرتبط با کودکان خود را با دیگران به اشتراک بگذارند، اما آنها ماندگاری و پیامدهای بالقوه این اطلاعات در فضای مجازی را مدنظر قرار نمی دهند.»

برای مثال، بزرگسالان به طور معمول، در اعلامیه های تولد و دیگر پست های خود در سایت هایی نظیر فیسبوک و اینستاگرام، نام کودک و تاریخ تولد وی را ذکر می کنند. این کار کودکان را با خطر دزدی هویت و کودک ربایی مجازی روبه رو می سازد، یعنی ممکن است کسی عکس های کودکان فردی دیگر را بردارد و آنها را به عنوان عکس های کودک خود به نمایش بگذارد. برخی والدین اطلاعاتی لحظه به لحظه درباره مکان کودکان خود منتشر می کنند که به طور بالقوه ایمنی آنها را به خطر می اندازد. بزرگسالانی هم هستند که، با نیت خوب، عکس های کودکان خود را در انواع مختلفی از موقعیت های صمیمانه به سادگی در فضای مجازی به اشتراک می گذارند.

اشتاینبرگ در مقاله جدید خود با عنوان «اشتراک پروری؛ حریم خصوصی کودکان در عصر رسانه های اجتماعی به ماجرای وبلاگ نویسی اشاره می کند که عکس هایی از بچه های دوقلوی خود در حال یادگیری چگونه رفتن به دستشویی منتشر می کند. اشتاینبرگ

.....

در بیست و چهارمین همایش بین المللی شبکه جهانی اینترنت در سال گذشته، چنین اظهار شده است: «اکنون در فضای مجازی، حتی در بین کودکان، شاهد آن هستیم که رفتار کاربران بیشتر به سوی حفظ حریم خصوصی گرایش دارد. اپلیکیشن‌هایی که در آن برخلاف اغلب ارتباطات دیجیتال، از ماندگاری اطلاعات جلوگیری می‌شود در بین نوجوانان و جوانان بسیار پرطرفدار هستند، زیرا به کاربران اجازه می‌دهند لحظات صمیمانه خود را، به دور از اتفاقات ناگوار یا پیامدهای بلندمدت اپلیکیشن‌های متنی ماندگار، به اشتراک بگذارند.»

این امری بسیار مهم است که به کودکان حق داده شود در رابطه با عکس‌ها و نقل قول‌ها و همچنین توصیف دستاوردها و چالش‌های خود اظهار نظر نمایند و بگویند: «نه، به اشتراک گذاشتن این مطلب کار درستی نیست.» او می‌نویسد: «کودکان در چهارسالگی، از هویت شخصی خود آگاهی پیدا می‌کنند. آنها در این سن کم، در دوست‌یابی و استدلال و مقایسه خود با دیگران توانایی دارند. والدینی که به طور مرتب اطلاعات خود را در فضای مجازی به اشتراک می‌گذارند می‌توانند با کودکان خود درباره اینترنت صحبت کنند و باید از آنها بپرسند که آیا مایل اند دوستان و خویشاوندان از مطلب به اشتراک گذاشته شده اطلاع یابند.» کودکان از اینکه «شنیده و درک شوند» سود خواهند برد، اما این امر محتمل به نظر می‌رسد که چنین گفتگوهایی همچنین کودکان را تشویق کند که درباره چگونگی تأثیر به اشتراک‌گذاری اطلاعات در فضای مجازی بر زندگی خود به طور نقادانه بیندیشند. پیش گرفتن این شیوه از تفکر از سنین پایین، کودکان را برای مدیریت رفتارهای خود در فضای مجازی در سنین بالاتر آماده می‌سازد. این شیوه از تفکر درباره انتشار مطالب در فضای مجازی بسیار سنجیده‌تر از آن است که به کودکان بگوییم هرگز هیچ مطلبی را در فضای مجازی به اشتراک نگذارند.

شاید کسی با انتشار مطالب درباره وضعیت پزشکی کودکی در یک وبلاگ، در پی ارائه یا جلب حمایت باشد یا در پی جذب کمک مالی برای پرداخت هزینه‌های درمانی کودک باشد. به اشتراک گذاشتن عکس‌های کودکان در فیسبوک راهی برای نزدیک ساختن خانواده‌هایی است که بسیار دور از یکدیگر زندگی می‌کنند.

اما، با وجود این، منافع به اشتراک گذاشتن اطلاعات زبان‌های محتمل آن را بی اهمیت نمی‌سازد. واقعیت آن است که الگوریتم‌های جستجوی گوگل می‌تواند داده‌های به اشتراک گذاشته شده از سوی والدین را در سال‌های آینده آشکار نماید. ما نمی‌دانیم که کودکان ما با افزایش سن، چه اهدافی را مدنظر خواهند داشت.

نخستین نسل از کودکانی که در عصر رسانه‌های اجتماعی بزرگ شده‌اند اکنون به سن بلوغ رسیده‌اند و تازه در حال ورود به بزرگسالی و بازار کار هستند. مصلحت ما در آن است که در گفتگوهای خویش، برای یافتن بهترین راهکارهای پیش رو، آنها را به عنوان حامیان حقوق کودکان به میز گفتگو دعوت نماییم. □

کودکان در

چهارسالگی، از

هویت شخصی

خود آگاهی پیدا

می‌کنند. آنها

در این سن کم،

در دوست‌یابی

و استدلال و

مقایسه خود با

دیگران توانایی

دارند. والدینی

که به طور مرتب

اطلاعات خود را

در فضای مجازی

به اشتراک

می‌گذارند

می‌توانند با

کودکان خود درباره

اینترنت صحبت

کنند و باید از آنها

بپرسند که آیا

مایل اند دوستان

و خویشاوندان از

مطلب به اشتراک

گذاشته شده

اطلاع یابند

مطالب با مخاطبان مورد گزینش خود، احتیاط اندکی به خرج می‌دهند. اما در واقع حتی این مطالب نیز می‌تواند در دسترس مخاطبان بسیاری قرار گیرد.

□ ۴ تصمیمات هویت‌ساز

پیامدهای این حجم عظیم از به اشتراک‌گذاری از مسائل امنیتی بسیار فراتر می‌رود و مشخصه‌های پارادایمی جدید در فرزندپروری را تعیین می‌کند. والدین و پرستاران دیگر صرفاً نگران و مراقب کودکان نیستند، بلکه همچنین در بسیاری از موارد به طور بالقوه پخش‌کنندگان اطلاعات درباره کودکان خود برای مخاطبان جمعی هستند. این حجم عظیم از به اشتراک‌گذاری دارای منافع واضحی برای افراد است، مثل خانواده‌ها و دوستانی که از نظر جغرافیایی دور از هم هستند یا والدینی که به منظور کسب مشاوره از دوستان معتمد، جزئیاتی از زندگی کودکان خود را به اشتراک می‌گذارند. اما این مدل جدید همچنین می‌تواند احساس حاکمیت کودک بر چگونگی شکل‌گیری هویت خود را در معرض تهدید قرار دهد.

والدین مدام برای کودکان خود انتخاب‌هایی ارزش محور می‌کنند. والدین اغلب به کودکان خود می‌گویند که به چه چیزهایی باور داشته باشند و از کدام تیم فوتبال طرفداری کنند. حتی بر تن خردسالان لباس‌هایی می‌پوشانند که نشانگر طرفداری دواتشه از وابستگی‌های سیاسی است. هیچ «معیار دقیق و روشنی» وجود ندارد که نشان دهد والدین چه وقت و به چه نحوی محق‌اند که عقاید خویش را از طریق کودکان خود ابراز نمایند. نبود چنین معیارهایی، تا حدی توضیح می‌دهد که چرا، از نظر فرهنگی، به خصوص در غرب، به والدین حق بسیاری می‌دهند تا آنچه را درست می‌پندارند انجام دهند. با وجود این، هنگامی که «تصمیمات هویت‌ساز» برای سال‌ها در فضای مجازی باقی می‌ماند، به طور بالقوه خودشکوفایی کودک را با مشکل روبرو می‌کند. منظور تصمیماتی است که والدین آنها را اتخاذ می‌کنند و سپس به نحوی در فضای مجازی منتشر می‌شود که دیگر نظارت آنان را ناممکن می‌سازد.

جفری شولمن، استاد حقوق دانشگاه جورج تاون، در مقاله‌ای چنین نوشته است: «شاید صرفاً طبیعی باشد که والدین بخواهند کودک ارزش‌های آنها را بپذیرد و به اعتقادات آنها باور داشته باشد، اما هنگامی که به کودک برای پذیرش دیگر ارزش‌ها یا باور به دیگر اعتقادات فرصت واقعی داده نمی‌شود، آزادی والدین در ابراز خویشتن به امری مستبدانه بدل می‌شود.»

□ ۴ والدیناشر؟

برخی می‌گویند رسانه‌های اجتماعی ما را به جهانی فراسوی حریم خصوصی وارد کرده‌اند که، در آن، تصورات جوانان و انتظارات آنان از حریم خصوصی وجود خارجی ندارد. با وجود این ادعا، شواهدی در دست است که نشان می‌دهد نسل دیجیتال هنوز به حریم خصوصی خود در فضای مجازی اهمیت می‌دهد. در یکی از مقالات ارائه شده

انتشار تصاویر فرزندان در فضای مجازی نقض حریم شخصی آنهاست

|| علی شاهی

بنگاه‌های اقتصادی و مراکز تولیدی با همراهی و مشارکت والدین برای فروش محصولات از تصاویر کودک استفاده ابزاری می‌کنند. والدین با قرار دادن شیرین زبانی‌ها در فضای مجازی و گاهی با پوشش یک دست با کودک و انتشار آن در دنیای مجازی، کسب درآمد می‌کنند. در واقع والدین فرزندانشان را ابزاری برای کسب درآمد و تبلیغ محصولات شرکت‌ها قرار می‌دهند که این رفتار والدین با برخی قوانین در حقوق کودک و کنوانسیون‌های حمایت از حقوق کودک و قانون جرائم رایانه‌ای منافات دارد و گاهی جرم محسوب شده و قابلیت پیگیری حقوقی و کیفری دارد. با توجه به عضویت ایران در پیمان نامه حقوق کودک، کودک حق برخورداری از حریم خصوصی و کرامت انسانی را داشته و سوءاستفاده از تصویرش توسط والدین چه با هدف درآمدزایی باشد یا خیر، بدون اجازه کودک، نقض حریم خصوصی او و سبب وارد شدن خدشه به کرامتش می‌شود. والدین حق دخالت در امور مالی فرزندان خود را نیز ندارند، برای نمونه در صورتی که اما کودک معامله‌ای انجام دهد و پس از بزرگ شدن او بفرماید این معامله به زیانش بوده، قابل رسیدگی است و می‌تواند طلب خسارت کند. در ایران در خصوص صیانت از حقوق کودک در فضای مجازی مقررات معینی وجود ندارد، با این حال حمایت از کودک مبنای فقهی و مدنی دارد هم چنین در صورتی که جرائم رایانه‌ای رخ دهد که طی آن‌ها از افراد کمتر از ۱۸ سال سوءاستفاده شود، می‌توان به صورت موردی در دادگاه رسیدگی کرد.

از سوی دیگر قانون حمایت از کودکان و نوجوانان خانواده‌ها را به نگهداری کودکان ملزم و از هرگونه آزار جسمی یا روحی منع می‌کند و بهره‌کشی از کودک زیرپا گذاشتن این قانون بوده و قابل تعقیب کیفری است.

وی با اشاره به این‌که انتشار تصاویر کودک و ورود به حریم خصوصی وی می‌تواند جرم تلقی شود، افزود: دادستان به عنوان مدعی‌العموم می‌تواند به این قضیه ورود کرده و از ولی قهری کودک شکایت کند.

هر کس حق آزادی بیان داشته و می‌تواند اطلاعات خود و نه فرد دیگری را منتشر کند، در این خصوص می‌توان به ماده ۱۹ میثاق نامه بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی و ماده ۱۷ کنوانسیون حقوق کودک در سطح بین‌المللی برای دفاع از حقوق کودک استناد کرد.

در دیگر کشورهای دنیا به حقوق کودک توجه شده و این مسائل قابل رسیدگی است، بهترین راهکار فرهنگسازی و آموزش است و از آن جایی که بسی‌ای از خانواده‌ها از این موضوع اطلاعی ندارند، بهتر است به وسیله شبکه‌های اجتماعی این فرهنگسازی انجام شود.

بسیاری از پدر و مادرها فکر می‌کنند وقتی صاحب فرزند شدند مالک او نیز هستند در حالی که نمی‌توانند به جای فرزند خود تصمیم بگیرند. بنابراین به نظر می‌رسد رسیدگی به این موضوع از یک سو نیازمند تدوین قوانین و چارچوب‌های معینی از سوی قانون‌گذاران و از سوی دیگر توجه بیشتر دستگاه‌های نظارتی است. □

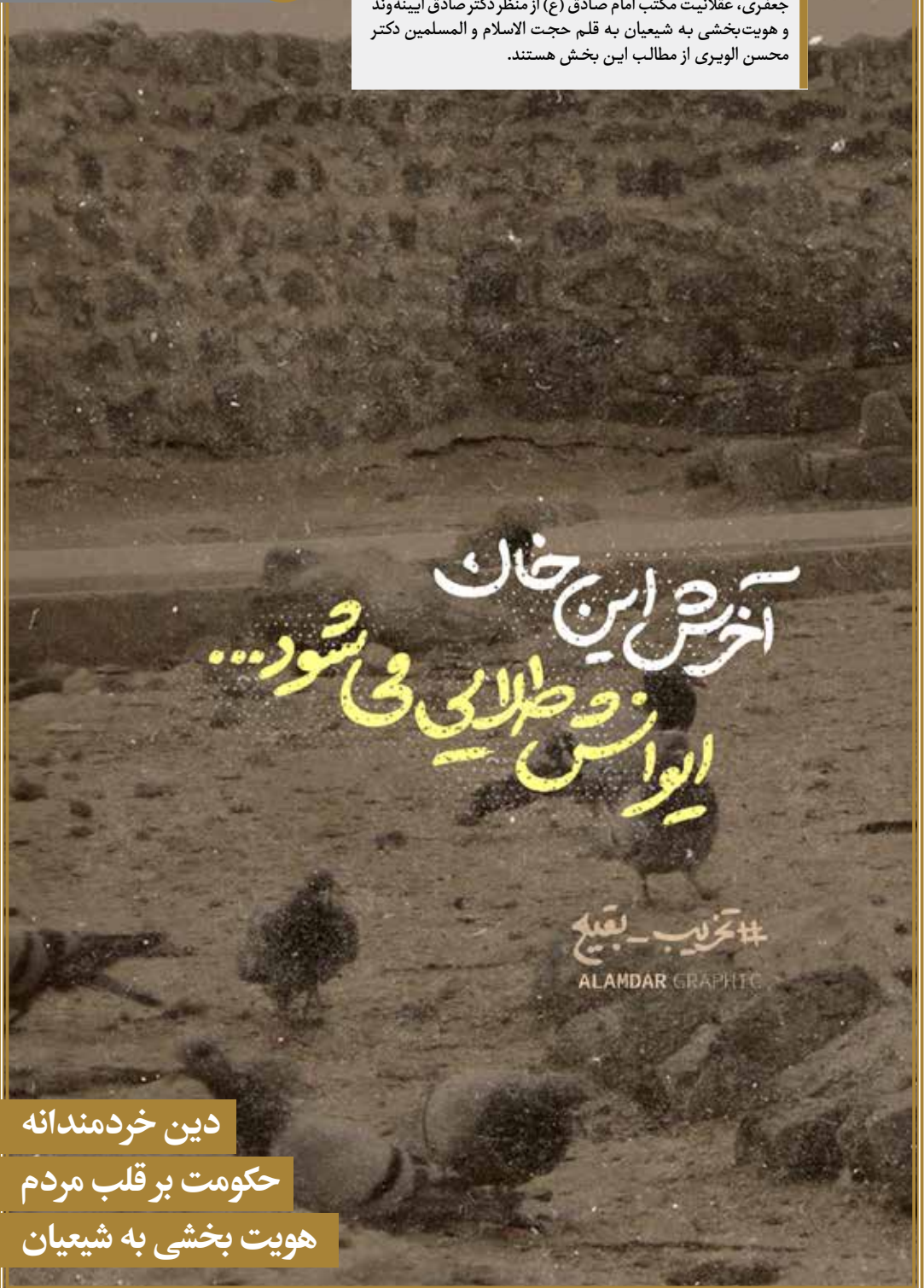
رعایت حقوق و کرامت کودک توسط والدین در فضای مجازی ضروری است و رعایت نکردن آن به نوعی ورود به حریم خصوصی کودکانی است که به علت صغر سن خود قادر به تصمیم‌گیری و اعمال حق خود نیستند، البته این حق کودک قابل واگذاری با دیگران حتی والدین نیست و گاهی ممکن است رعایت نکردن حقوق کودک در این خصوص جرم و تخلف محسوب شده و قابل پیگیری نیز باشد.

فضای مجازی با انتشار تصاویر کودکان صفحه‌های پر مخاطبی را برای فروش محصولات مهیا کرده است، به طوری که برخی والدین حتی قبل از به دنیا آمدن فرزندشان با تصاویر سونوگرافی لحظه به لحظه دیگران راز چگونگی رشد و حتی روز و ساعت به دنیا آمدن کودک مطلع می‌کنند تا همگان برای به دنیا آمدن کودک لحظه شماری کنند. استفاده ابزاری از کودک از همان لحظه به دنیا آمدن شروع و تا ۵ و ۶ سالگی ادامه دارد.

به مناسبت شهادت مظلومانه امام جعفر صادق (ع) مؤسس مذهب جعفری بخش ویژه‌ای را به شناخت این امام همام اختصاص داده‌ایم. دین خردمندان در بیان آیت‌الله جوادی آملی، مشی علمی امام صادق (ع) در گفتگو با دکتر مبلغی، سبک زندگی اسلامی در بیان امام جعفر صادق (ع)، دلیل نامگذاری مکتب تشیع به مذهب جعفری، عقلانیت مکتب امام صادق (ع) از منظر دکتر صادق آیینه‌وند و هویت بخشی به شیعیان به قلم حجت الاسلام و المسلمین دکتر محسن الویری از مطالب این بخش هستند.

« عترت

دین خردمندان

حکومت بر قلب مردم

هویت بخشی به شیعیان

دین خردمندانه

■ آیت الله جوادی آملی

حفظ اسرار دیگران از وظایف اصلی مؤمنان

یکی از سنت‌های الهی کتمان اسرار و حقایق انسان‌ها است. روایتی از وجود مبارک امام صادق (ع) در رابطه با

ویژگی‌های انسان مؤمن در تحف العقول هست که فرمودند: مؤمن وقتی مؤمن است که وقتی گفت من بنده خدا هستم ببیند خدا چه گفته و سنت پروردگارش را انجام بدهد و همچنین سنتی از پیغمبر و امام نیز در او باشد.

کتمان سزایی از وظایف مومنان است. سنت خدا این است که هر چند «عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ» است اما غیب و اسرارش، باعث نمی‌شود راز دیگران را برای همه بگوید، لذا انسان هم باید راز و اسرار خود و مملکت را، اسرار خانواده و دوستان را حفظ کند و رازدار باشد چرا که کتمان غیب از کارهای خداست «فَلَا يَظْهَرُ عَلَيَّ غَيْبُهُ أَحَدًا».

بنابراین انسان حق ندارد اسرار دوستش را که به شما گفته به دیگران منتقل نکنید برای دیگران بازگو نماید و از اینجا معلوم می‌شود اسرار مهم را به طریق اولی نمی‌توان منتقل کرد. این یکی از بیانات نورانی امام صادق (ع) است که فرمود: کتمان سز، یکی از وظایف اصلی مؤمنان است و باید به اخلاق الهی متخلق شد: «تخلَّقُوا بِأَخْلَاقِ اللَّهِ تَعَالَى».

□ بهره‌گیری از دو بال دین و عقل

علم یک بال است و دین بال دیگر و جامعه باید با این دو بال پرواز بکند چرا که یکی اندیشه خوب و دیگری انگیزه خوب به همراه می‌آورد لذا انسان باید با اندیشه و انگیزه جمعاً حرکت کند تا نه راه کسی را ببندد و نه بیراهه برود.

اگر دین هست باید با عقل و علم همراه باشد و از دین بی عقل کاری ساخته نیست، شما ببینید عده‌ای دین داری بی عقل و بی علم بودند که دیروز گالیله را تهدید به سوزاندن کردند و امروز قرآن کریم را در کلیسا می‌سوزانند این نتیجه دین بی عقل است. به راستی چه کسی گالیله را به جرم اینکه گفت زمین حرکت می‌کند تهدید به سوزاندن کرد؟ قرآن کریم که نور طیب و طهارت است را چه کسی می‌سوزاند؟ همین کلیسا می‌سوزاند. اگر دین باشد ولی خردمندی، عقل، درایت و هوش نباشد این یا تفتیش عقاید تشکیل می‌دهد یا قرآن را می‌سوزاند یا آن دانشمندان را تهدید به سوزاندن می‌کند. بنابراین علم بی عقل و دین یا جنگ جهانی اول را راه اندازی می‌کند یا جنگ جهانی دوم را. فاصله جنگ جهانی اول و دوم تقریباً سی، چهل سال بود

۲۵ سوال سالروز شهادت مظلومانه مؤسس مذهب جعفری و یکی از افتخارات بزرگ جهان تشیع، حضرت امام جعفر صادق (ع) است. شخصیتی که به تعبیر آیت الله جوادی آملی بیشترین اشک ما در فقدان معارف بلند ایشان جاری است و بعد برای مظلومیت و شهادت ایشان. گفتار حکیمانه و رفتار صادقانه آن امام راستین در عصر خود، راهگشای همیشگی مسلمین جهان بوده و خواهد بود. ■

حکومت بر قلب مردم

■ حجت الاسلام و المسلمین سید مهدی حائری زاده

بسیاری تصویری می‌کنند که خداوند ظرفیت علمی متفاوتی در امام صادق (ع) نسبت به سایر ائمه قرار داده است که ایشان نهضت عظیم علمی ایجاد کردند، در حالی که این تصور غلطی در خصوص ایشان است. باید بدانیم که همه ائمه (س) نور واحد هستند. یعنی تفاوتی در معنویات و درونیات آنها نیست، هر چند در ظاهر با هم متفاوت هستند. بنابراین برتری امام صادق (ع) نسبت به دیگر امامان (ع) وجود ندارد.

نکته دیگر اینکه نهضت علمی امام صادق (ع) به دلیل اختلافات و درگیری‌هایی بود که میان بنی امیه و بنی عباس و برای رسیدن به حکومت رخ داده بود. یعنی شرایط زمانه، راهی وسیع در مقابل امام صادق (ع) باز کرد و ایشان توانستند که از این ظرفیت به دست آمده، نهایت استفاده را بکنند.

امام صادق (ع) در تمامی حوزه‌های علمی فعالیت کردند، اما آن رشته‌هایی که بیشتر مورد توجه ایشان بود، فقه، اصول و تفسیر بود. چرا که پس از رحلت پیامبر (ص)، تحریف‌های فراوانی در حوزه فقه و اصول و حتی تفسیر قرآن صورت گرفته بود. ریزه کاری‌های امام صادق (ع) موجب شد، تحریفات صورت گرفته برای مردم آشکار شود و مسائل دینی با جزئیات دقیق و درستش در معرض نمایش همگان قرار گیرد.

فعالیت‌های سیاسی امام صادق (ع) نیز متأثر از درگیری‌های بنی امیه و بنی عباس بود. همین درگیری‌ها خفقان خاصی را ایجاد کرده بود. بنابراین حضرت (ع) سعی می‌کردند، که نظرات سیاسیشان در خلوت و در میان شاگردانشان بیان کنند.

البته ایشان به دلیل فعالیت علمی از سیاست غافل نشدند. حتی شهادت امام صادق (ع) به دست منصور دوانقی هم به دلیل مخالفت ایشان با برخی سیاست‌ها بود. زمانی که حاکم وقت از ایشان پرسید که حکومت با وجود خرج‌های فراوانی که انجام می‌دهند، چرا محبوبیتی ندارد؟ امام پاسخ داد «ما بر قلب مردم حکومت می‌کنیم و شما بر جسم آنها». این روایت گویای سیاسی بودن امام صادق (ع) است.

بعضی وقت‌ها خفقان زیادی گریبان امام صادق (ع) را می‌گرفت، به نحوی که حتی جلوی در منزل ایشان هم مأمور می‌گذاشتند که کسی وارد نشود، اما خوشبختانه این سخت‌گیری‌ها استمرار نداشت. به این دلیل است که در برخی منابع شیعه از خفقان زمان امام صادق (ع) و برخی از بهترین فرصت‌ها برای پیشرفت در زمان ایشان سخن می‌گویند.

از امام صادق (ع) پرسیدند که سبک زندگی شما چیست؟ ایشان در پاسخ گفتند که من به چهار چیز یقین دارم. نخست یقین دارم که خداوند روزی مادی (شامل تغذیه و غیره) و معنوی (شامل قدرت تفکر و غیره) من را می‌دهد. دوم یقین دارم که باید خودم کارهایم را انجام دهم. سوم یقین دارم که خدا شاهد و ناظر بر همه رفتارهای من هست و به این دلیل در محضرش حیا می‌کنم و در آخر یقین دارم که پایان دنیا مرگ است و باید خود را برای روز حساب آماده کنم. □

که حدود هشتاد میلیون نفر را اینها به قتل رساندند همین غربی‌ها! مسلمان‌ها که چنین کاری نکردند.

در عصر امام صادق (ع) دو گروه با هم مشغول جنگ بودند و در زمان جنگ خرید و فروش اسلحه هم بازار سودآوری دارد و هر دو هم اهل باطل بودند؛ شیعه‌ای آمد حضور امام صادق (ع) و عرض کرد: یا بن رسول الله! این‌ها هر دو اهل باطل اند و خرید و فروش سلاح هم الآن سودآور است ما به اینها اسلحه بفروشیم یا نفروشیم؟ حضرت با یک جمله کوتاه سه مطلب فرمودند: «بعهما ما یکنههما» بله بفروشید (یک) به هر دو گروه بفروشید (دو) اما فقط سلاح دفاعی بفروشید (سه).

یعنی شمشیر، نیزه، دشنه و خنجر بفروشید بلکه خود و سپرو چکمه و اینها که سلاح دفاعی است بفروشید. این است که ما وقتی وارد حرم‌های اهل بیت (علیهم السلام) شدیم این درو دیوار را می‌بوسیم چرا که این دین است که نمی‌گذارد کشتن و خونریزی رواج پیدا کند. مگر خونریزی فضیلت است؟ مگر آدم کشتی به جایی می‌رسد؟ اینکه حقد و کینه را بیشتر می‌کند! لذا این می‌شود دین، این می‌شود رئیس مذهب، این جلوی خونریزی را می‌گیرد این حرف جهانی است، البته ماها که حوزوی هستیم برای اینها گریه می‌کنیم و ثواب می‌بریم، ۹۵ درصد گریه ما برای معارف امام صادق (ع) است و پنج درصدش برای مظلومیت و شهادت ایشان. ما برای این فکر گریه می‌کنیم که هیچ وقت نظام اسلامی حاضر نشد خون کسی را بریزد و به کسی حمله کند.

□ انسان باید اهل عزم باشد

وجود مبارک امام صادق (ع) فرمودند: «مَا صَعَفَ بَدَنٌ عَمَّا قَوِيَتْ عَلَيْهِ النَّيَّةُ». اگر کسی اهل عزم بود هیچ‌گاه بدن مخالفت نمی‌کند. این معنا برای طب ما روشن نیست لذا می‌بینید، همین که ماه مبارک رمضان در هوای گرم واقع شد یک طبیب به آسانی فتوا می‌دهد که شما می‌توانید روزه نگیرید، برای اینکه بدن ده یا شش لیوان آب می‌خواهد و شما چگونه می‌توانید چهارده ساعت آب را به بدن نرسانید؟ او چون بدنی تربیت شده و بدنی فکر کرده خیال می‌کند که بدن در هر زمان و زمینی این را می‌خواهد، در حالی که بدن را روح اداره می‌کند.

این حکیم مثاله ابراز داشتند: اگر روح متوجه جای دیگر بود واقعاً نیاز بدن کم است.

شما ببینید در حال نشاط یا غم اگر کسی ان شاء الله در جشن فرزند یا برادرش از صبح تا غروب دارد مهمان‌ها را بدرقه می‌کند یا به استقبال مهمان‌ها می‌رود، در تمام حال در تلاش و کوشش است و هر چه به او اصرار می‌کنند که بیا و ناهار را میل کن می‌گوید میل ندارم و واقعاً هم غذا میل ندارد، چرا؟ برای اینکه روح متوجه جای دیگر است. وقتی روح متوجه جای دیگر بود نیاز بدن هم کم است. انسان فرحناک اشتیاقش به غذا کم است، این غم و اندوه و نشاط و شادمانی که وصف روح است در بدن اثر می‌گذارد و نیاز بدن را کم می‌کند. □

مشی علمی امام صادق (ع) در گفتگو با دکتر مبلغی

دانش متصل به وحی

این «فرهنگ عامه» چه ویژگی‌هایی داشت؟

از بعد اعتقادی به امامت اعتقاد نداشتند و در مسائل کلامی به گونه‌ای خاصی و با یک ظاهرگرایی بسیار شدید برخورد می‌کردند که بعدها از دل همان تفکر اعتقادی، اشعریه ظهور کردند؛ البته رگه‌های تفکر اشعریه را می‌توان در کلمات مالک، احمد بن حنبل یا امامان دیگر اهل سنت جست و در حقیقت تفکری را که اشعریه بنیاد نهادند در دفاع از آن نگاه کلامی و تفکر کلامی بود.

در بعد فقهی نیز قبول نداشتند که می‌شود سنت به وسیله امام باقر و امام صادق علیهما السلام به جامعه عرضه بشود و به سخنان آنها تا زمانی اعتنا می‌کردند که برایشان محرز می‌شد به پیامبر (ص) برمی‌گردد. لذا آنها سنت را منقطع شده می‌دیدند؛ چون به امامت اعتقاد نداشتند. در حقیقت سنت را در یک محدوده‌ای تمام شده می‌یافتند. لذا به یک مبانی جدیدی برمی‌گشتند که این رجوع ناشی از همین محدود سازی سنت بود.

از طرف دیگر چون خودشان را ملزم به پاسخگویی می‌دیدند، همین الزام زمینه‌ای برای رشد یک سری مبانی و منابع جدید فقهی (مثل قیاس، استحسان، مصالح و مصلحت‌ها و غیره) می‌شد؛ لذا آنها در نگاه‌های اصولی، در مسائل فقهی و در بعد اعتقادی و کلامی ویژگی‌های خاصی داشتند. مکتب اهل بیت آن ویژگی‌ها را نمی‌پذیرفت.

عصر بنی امیه که امام در آن تولد یافت رشد کرد، زمانی بود که مباحث علمی تا حدودی رونق گرفته بود. از طرفی سیاست منع کتابت حدیث برداشته شده بود و جامعه اسلامی آمادگی بیشتری برای میدان دادن به مباحث علمی داشت. در این چنین دورانی امام صادق (ع) پا به دنیا گذاشتند و در محضر پدر بزرگوارش امام باقر (ع) که مجالس علمی و درسی بسیاری داشتند، هم توانستند حضور یابند و با شرایط عصر خود آشنایی پیدا کنند. گفتگوی زیر با حجت الاسلام والمسلمین دکتر احمد مبلغی عضو مجلس خبرگان رهبری در پی آن است تا حدودی مشی علمی این امام بزرگوار را تبیین نماید. ■

امام صادق (ع) با جامعه زمان خود چه برخوردی

داشت و ما برای اینکه بتوانیم به روش‌های امام پی ببریم، چه باید بکنیم؟

برای این کار ما باید دست به یک تقسیم بندی بزنیم: برخورد امام صادق (ع) با اهل بیت علیهم السلام و برخورد با جامعه شیعه را تفکیک کنیم. برای روشن ساختن برخورد امام با جامعه سنی، باید دست به یک تقسیم دیگر زد. چون رفتار امام بر اساس یک روش واقع گرایانه استوار بود نه برخورد مطلق نگرانه. لذا با هر دسته‌ای برخورد خاصی می‌کرد که این برخورد از یک دسته مبانی فلسفی (از دیدگاه ما) والهی پیروی می‌کند. جامعه اهل سنت آن روز را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: عالمان، عوام و حاکمان. هر سه دسته در یک نقطه اشتراک داشتند. یعنی فرهنگشان از یک آبشخور واحد (فرهنگ عامه) سرچشمه می‌گرفت.

پیرامون مناظره کنندگان نیز توضیحی بدهید و اینکه اصولاً اهداف خلفا از این مناظره‌ها چه بود؟ همچنین ما با مناظره‌های آزاد و مستقل نیز رو به هستیم یا نه؟ و دست آخر اینکه آیا مناظره‌هایی از طرف امام نیز برگزار می‌شد؟

مناظره شاید شغل رسمی به حساب نمی‌آمد. بسیاری از همین قاضیان و کسانی که قاضی نبودند به دربار فرا خوانده می‌شدند و مناظره‌هایی جهت دار و کنترل شده‌ای را به سامان می‌رساندند. کنترل و جهت دادن به این مناظرات توسط خود خلفا انجام می‌گرفت. سه هدف برای این مناظرات وجود داشت:

۱. کنترل خود عالمان: درست است که خلفا از اهل بیت علیهم السلام به شدت هراس داشتند، اما از رها شدن عالمان اهل سنت هم یک خوف و وحشتی به دل داشتند، یعنی اگر آنها را کنترل نمی‌کردند، چه بسا جذب مکتب اهل بیت علیهم السلام می‌شدند و با بعضی از آنچه که از فقه (علوی یا نبوی) در اختیار داشتند، می‌توانستند برای آنها مشکل ساز شوند.

۲. خالی کردن انرژی آنها: انرژی که در یک عالم جمع می‌شود، اگر یک مجالی برای رقابت و مناظره نباشد، به حرکت‌های دیگری، تبدیل می‌شود. لذا آنها به صلاحشان بود که علما را آنجا جمع کنند و میانشان رقابت ایجاد کنند تا در واقع هریک خصم دیگری تلقی شوند.

۳. سومین هدف این بود که اگر کسی ادعایی می‌کرد، آن را به وسیله مناظره سرکوب می‌کردند و چون خلفا خود از علم بهره‌ای نداشتند، این علما را حاضر می‌کردند تا بتوانند هرکس را که خواستند، از میدان به در کنند. اتفاقاً منصور دوانیقی نیز در یک مورد که از جاذبه امام صادق (ع) و علم او به شدت ترسیده بود، دستور داد مناظره‌ای تشکیل بدهند و ابوحنیفه گفت که مردم فریفته جعفر بن محمد شده‌اند، مناظره‌ای تشکیل بده و چهل سؤال بسیار مشکل از او بکن تا مردم بدانند او از پاسخ برخی سؤالات بر نمی‌آید. ظاهراً هدف این بود که امام براساس مکتب اهل بیت علیهم السلام پاسخ دهد، تا مشکلی برایش ایجاد کنند، اما وقتی حضرت در آن جلسه حاضر شد، چهل سؤال را یک به یک پاسخ داد. البته به هر سوالی سه پاسخ می‌داد. به این صورت که می‌فرمود: براساس نظر ما اهل بیت پاسخش این است، براساس نظر مدینه‌ای و حجازی‌ها پاسخش این گونه و براساس شما کوفی‌ها پاسخش این چنین است و به این ترتیب نقشه منصور دوانیقی نقش بر آب شد. بعد از این سؤال و پرسش ابوحنیفه گفت: پیش من جعفر بن محمد اعلم مردم است. چون هم علم خودش را دارد و هم به علمای مردم از آنجا که در آنجا بودند در اختیار دارند آگاه است.

امام صادق (ع) در برخورد با این گروه در واقع از فقه مقارن تطبیقی استفاده می‌کرد. چون مناظره در حقیقت

.....

وقتی حضرت در

آن جلسه حاضر

شد، چهل سؤال

را یک به یک

پاسخ داد. البته

به هر سوالی سه

پاسخ می‌داد. به

این صورت که

می‌فرمود: براساس

نظر ما اهل بیت

پاسخش این

است، براساس

نظر مدینه‌ای

و حجازی‌ها

پاسخش این

گونه و براساس

شما کوفی‌ها

پاسخش این

چنین است و به

این ترتیب نقشه

منصور دوانیقی

نقش بر آب شد.

بعد از این سؤال و

پرسش ابوحنیفه

گفت: پیش من

جعفر بن محمد

اعلم مردم است.

چون هم علم

خودش را دارد و

هم به علمای که

مردم زمان خودش

در اختیار دارند

آگاه است

برگردیم به همان تقسیم بندی سه گروه (عالمان، عوام، حاکمان)، برخورد امام صادق (ع) با این سه گروه چگونه بود؟

امام در برخورد با عالمان، روش بسیار ظریفی را در پیش گرفته و شایسته است ما در این ارتباط یک تقسیم ارائه کنیم: یعنی عالمان را به وابسته و غیر وابسته تقسیم کنیم. عالمان وابسته عالمانی در یکی از سه منصب موعظه گری، قضاوت و شرکت در مناظره‌ها.

آنها که موعظه گری را در پیش گرفته بودند: الزاماً انسان‌های شاخص نبودند؛ بلکه ظاهری از تقوی داشتند، ولی در باطن آکنده از جنایت و بی‌توجهی و غفلت از خدا بودند. گروهی از این دسته اطراف حاکمان را گرفته بودند و در دربار دائماً حضور داشتند.

داستان معروفی است که سادات را نزد منصور دوانیقی می‌آوردند و به دستور او همه را در مقابل چشمانش می‌کشتند. او وقتی از خونریزی خسته می‌شد به واعظ خود رو می‌کرد. وقتی موعظه‌های او تمام می‌شد، یا منصور را خسته می‌کرد: دوباره رو به جلاذ می‌کرد و می‌گفت: بکش.

اینها شدیداً وابسته به حکومت بودند و حضورشان تشریفاتی بود. امام صادق (ع) با این گروه هیچ ارتباطی نداشت.

شغل دیگری که وابسته به حکومت بود، قضاوت است. نوعاً کسانی که از توانایی علمی (هرچند نسبی) برخوردار بودند و نیاز به پول یا شهرت داشتند، جذب دستگاه منصور می‌شدند. این نوع وابستگی رانمی‌توان همانند وابستگی دسته اول به حساب آورد؛ بلکه یک استقلال ضعیفی در این گروه وجود داشت که ریشه‌اش به زمانی که علی بن ابی طالب (ع) به کوفه آمد و آنجا عرصه قضاوت را به گونه خاصی هدایت کرد و استقلال به قاضی داد، بر می‌گردد. این در میدان قضاوت به عنوان یک ارزش جایگاهی یافت و بعدها به نسل بعدی منتقل شد. لذا قاضیان هرچند به شکل تشریفاتی شمایی از استقلال در قضاوت را داشتند، امام (ع) با این سنخ و دسته برخوردی بسیار ظریف، پیچیده و حساب شده داشت.

اولاً: احکام قضایی را به صورت گسترده‌ای به آنان انتقال می‌داد و هیچ بخل، سخت‌گیری و منعی در ارائه احکام به وجود نمی‌آورد. یک دلیل چنین رفتاری این بود که از اول قضاوت به نام علی بن ابی طالب (ع) در اسلام رقم خورد: حتی در فرهنگ عامه هم می‌بینیم که قضاوت به نام علی بن ابی طالب (ع) رقم خورده است. آن موقعی هم که علی بن ابی طالب (ع) در واقع خلیفه نبود در بسیاری از مسائل قضایی سخت، خلفا به دنبال علی بن ابی طالب (ع) می‌آمدند. بعد هم که حضرت به حکومت و خلافت رسید، در حقیقت احکام ناگفته قضاوت را توانست به صورت گسترده‌تری به جامعه عرضه کند. این، خود زمینه‌ای بود تا قاضیانی که در زمان بنی عباس روی کار آمدند، به طرف امام صادق (ع) بروند. یعنی به سراغ بی‌تبی رفتند که به علی بن ابی طالب (ع) بر می‌گردد.

فرهنگ خودش را دارد و البته امام صادق (ع) برای اینکه مناظره صرفاً ابزار دستی برای حاکمان نشود، خود نیز، مناظره‌های بسیار گسترده‌ای را به وسیله شاگردانش، به ویژه در کوفه سامان می‌داد و افراد فراوانی را برای مناظره به صورت تخصصی تربیت می‌کرد، حتی در یک زمینه گاه چند تخصص ایجاد می‌کرد، مثلاً در مناظره‌ای در کلام مؤمن طاق، در امامت هشام بن حکم، در توحید هشام بن سالم را به عنوان متخصص معرفی می‌کند، خوب می‌بینیم که همه اینها کلام است، اما رشته رشته و تخصصی شده است، یعنی در یک مناظره و در یک گفت‌وگو نمی‌توان بر اساس معلومات عادی سخن گفت. باید همه فرهنگ مناظره و گفت‌وگو را به طور کامل رعایت کرد. البته مناظره در آن موقع سه وجه داشت:

۱. مناظره‌های حکومتی.
۲. مناظره‌های تحت هدایت اهل بیت عصمت و طهارت علیه‌السلام که کاملاً عمیق و علمی بود.
۳. مناظره خود علمای اهل سنت که هیچ ربطی به حکومت نداشت، چون قرن دوم در حقیقت عصر عرضه مناظره و گفت‌وگو بود. اهل بیت عصمت و طهارت علیه‌السلام هم شخصیت‌های بسیار زیادی را وارد مناظره کردند و گاه خود حضرت بر مناظره‌های مناظره کنندگان نظارت می‌کرد. این نظارت، گاهی در مجلس خود امام انجام می‌گرفت و خود امام حضور داشت. گاهی نیز حضرت مناظره‌ها را از دور کنترل می‌کرد. مثل آن مناظره‌ای که یکی از شاگردانش در کوفه انجام داده بود که بعد حضرت از او پرسید: شما در آن مناظره با ابن عبید، چگونه برخورد کردید؟

مناظره و فرهنگ مناظره در عصر امام باقر و صادق علیهما السلام رواج ویژه‌ای داشت، دلیل رواج این نوع از گفت‌وگو در آن عصر چه بود؟

چند دلیل برای این رویکرد داریم:

۱. در آن دوره حکومت بنی عباس و بنی امیه درگیر بودند. لذا علمای اهل سنت و شیعه فرصتی پیدا کردند تا علم و کالای علمی خود را در جامعه عرضه بکنند. لذا یک خیزش‌های علمی هم بروز کرد. در آن شرایط، طبیعی بود که هرکس می‌خواهد خود را برتر از دیگری معرفی کند، حلقه درسی تشکیل بدهد که برای نشان دادن اعلیمیت به ناچار به سمت مناظره کشیده می‌شد. پس فضای باز نسبی آن روز یکی از دلایل بود.

۲. سرخوردگی از سیاست. چون مردم و علما از سیاست و کشمکش‌ها و نزاع‌ها سرخوردگی پیدا کرده بودند. (البته در قشراهل سنت این سرخوردگی بیشتر پدید آمده بود.) لذا به سراغ مسائل علمی رفتند، مسائل علمی، هم طبیعی است که چون یک حلقه و دو حلقه نیست و مکتب‌های مختلف و افکار مختلف دارد، زمینه بروز و ظهور یک گفت‌وگو و مناظره علمی را به وجود آورد. امام صادق (ع) در

شاگردان به اقصی

نقاط کشور

پهناور آن روز

می‌رفتند، بساط

بحث و علم را

می‌گستراند،

سؤالات را

می‌گرفتند و بعد

می‌آمدند پیش

امام صادق (ع)

و سؤال می‌کردند

که اگر چنین

قضیه‌ای رخ

بدهد، جوابش

چیست؟ بیشتر

سوالاتی را که

در روایات ما

هست، در واقع

ریشه در جامعه

و واقعیت‌های

آن روز دارد و به

شکل سؤال به

درون مدرسه آمده

و امامان به آن

پاسخ داده‌اند

آن شرایط بهترین فرصت را برای مناظره داشت. یعنی اگر آن مناظره‌ها نبود چه بسا مکتب اهل بیت علیه‌السلام یک مکتب منزوی و محصور و محدود باقی می‌ماند و طبیعی است، چنان مکتبی نمی‌توانست شاگردگیری بکند و افرادی را به دنبال خودش نفوذ بدهد، به علاوه مناظره‌ها یک پل برای انتقال اندیشه‌های جامعه آن روز به درون مدرسه اهل بیت علیه‌السلام بود. یعنی شاگردان به اقصی نقاط کشور پهناور آن روز می‌رفتند، بساط بحث و علم را می‌گستراند، سؤالات را می‌گرفتند و بعد می‌آمدند پیش امام صادق (ع) و سؤال می‌کردند که اگر چنین قضیه‌ای رخ بدهد، جوابش چیست؟ بیشتر سوالاتی را که در روایات ما هست، در واقع ریشه در جامعه و واقعیت‌های آن روز دارد و به شکل سؤال به درون مدرسه آمده و امامان به آن پاسخ داده‌اند.

شیوه‌های برخورد حضرت با علمای مستقل چگونه بود؟

این گروه کاری از مناصب حکومتی در دست نداشتند و شخصیتشان نیز وابسته به حکومت نبود؛ بلکه شاید متفرد هم بودند. گروهی هم در حال مبارزه بودند و هرچند در حد فتوا دادن، مثل ابوحنیفه که فتواهایی علیه خلیفه وقت دارد، ولی از نظر فرهنگی وابستگی دارند. چون همه تحت یک چتر جای می‌گیرند. چتر عامه که فرهنگشان از قرن اول رقم خورده است. امام با علمای مستقل به شکل باز و آزاد برخورد نمی‌کرد. علتش این بود که آن علمای مستقل بسیارشان فقه را از امام می‌گرفتند و مبنا و پایه‌ای برای رشد مکتب خود قرار می‌دادند. گاهی هم دستکاری می‌کردند. برخی‌شان این جور بودند که فقه را می‌بردند و دستکاری می‌کردند و به عنوان عناصر مکتب فقهی خویش جامی زدند. و این از انصاف به دور بود. چون فقهی که امام صادق (ع) مبدأ و منشأش هست، این باید در خدمت رشد و جاذبه مکتب اهل بیت علیه‌السلام قرار بگیرد. لذا روایات اهل سنت از امام (ع) بیشتر پیرامون قضاوت، سیره و جنگ‌های داخلی است. اما مباحث دیگر به ندرت مشاهده می‌شود.

پس امام با گشاده دستی برخی از حقایق را به آنها نمی‌داد و شاید یک مبنای تقیه همین باشد. ما همیشه تصور می‌کنیم تقیه ناشی از ترس یا مدارات است؛ نه یک وجه از تقیه بر اساس این تفسیر شاید این باشد که امام احساس کند این فقهی که می‌خواهد به طرف بدهد، دستمایه‌ای برای اثبات اعلیمیت آن شخص و مکتب او خودش قرار می‌گیرد. تقیه بر این اساس هم می‌تواند شکل بگیرد. چون در زمان امام صادق (ع) چندان هم فشار نبود. بحث ترس نبود. اگر بنا بود امام صادق (ع) بترسد، این جور بحث قیاس را مطرح نمی‌کرد که پایه و اندیشه فقه حنفی را ویران می‌کرد. اما در بعد اخلاقی: نه. لذا سفیان ثوری در خیلی از موارد می‌آمد و مباحث اخلاقی را از امام صادق (ع) سؤال می‌کرد. چون می‌دانست امام پاسخ هم می‌دهد. لذا در این زمینه‌ها اهل سنت چنان روایات‌های اخلاقی از امام دارند که ما نداریم و اگر هم داریم در قالب دیگری است. □

زمانه امام صادق (ع) چگونه بود؟

اختلافات فرهنگی‌ها

استاد شهید مرتضی مطهری در یکی از سخنان خود که در کتاب «سیری در سیره ائمه اطهار» به رشته تحریر درآمده است به ویژگی‌های زمان ششمین امام شیعیان اشاره کرده است که در ادامه می‌آید. ■

زمان حضرت صادق (ع) از نظر اسلامی یک زمان منحصر به فرد است، زمان نهضت‌ها و انقلاب‌های فکری، بیش از نهضت‌ها و انقلاب‌های سیاسی است، زمان حضرت صادق (ع) از دهه دوم قرن دوم تا دهه پنجم قرن دوم است. یعنی پدرشان در سال ۱۱۴ از دنیا رفته‌اند که ایشان امام وقت شده‌اند و خودشان تا ۱۴۸ نزدیک نیمه این قرن حیات داشته‌اند، تقریباً یک قرن و نیم از ابتدای ظهور اسلام و نزدیک یک قرن از فتوحات اسلامی می‌گذرد، دو سه نسل از تازه مسلمان‌ها از ملت‌های مختلف وارد جهان اسلام شده‌اند، از زمان بنی امیه شروع شده به ترجمه کتاب‌ها، ملت‌هایی که هر کدام یک ثقافت و فرهنگی داشته‌اند، وارد دنیای اسلام شده‌اند، نهضت سیاسی یک نهضت کوچکی در دنیای اسلام بود، نهضت‌های فرهنگی زیادی وجود داشت و بسیاری از این نهضت‌ها اسلام را تهدید می‌کرد. زنادقه در این زمان ظهور کردند که خود داستانی هستند، اینها که منکر خدا و دین و پیغمبر بودند و بنی‌العباس هم روی یک حساب‌هایی به آنها آزادی داده بودند. مسأله تصوف به شکل دیگری پیدا شده بود. همچنین فقهایی پیدا شده بودند که فقه را بر یک اساس دیگری (رای و قیاس و غیره) به وجود آورده بودند. یک اختلاف افکاری در دنیای اسلام پیدا شده بود که نظیرش قبلش نبود، بعدش هم پیدا نشد.

در زمان امام صادق (ع) در اثر همین اختلافات سیاسی و همین نهضت‌های فرهنگی آن چنان زمینه فراهم شد که نام چهار هزار شاگرد برای حضرت در کتب ثبت شده. در زمان ایشان یک وضعی پیش آمد که همه کسانی که داعیه حکومت و خلافت داشتند به جنب و جوش آمدند، جز امام صادق (ع) که اساساً کنار کشید و خصوصیت اصلی زمان ایشان همان علل و موجباتی بود که سبب شد حکومت از امویان به عباسیان منتقل شود. در اواخر دوره بنی‌امیه که منجر به سقوط آنها شد و در زمان بنی‌العباس عموماً بالخصوص در ابتدای آن اوضاع طور دیگری شد، نمی‌خواهم آن را به حساب آزادمنشی بنی‌العباس بگذارم، به حساب طبیعت جامعه اسلامی باید گذاشت، به گونه‌ای که اولاً حریت فکری در میان مردم پیدا شد، در اینکه چنین حریتی بوده است، آزادی فکر و آزادی عقیده وجود داشته بحثی نیست. منتها صحبت در این است که منشاء این آزادی فکری چه بود؟ و آیا واقعاً سیاست بنی‌العباس چنین بود؟ و ثانیاً شور و نشاط علمی در میان مردم پدید آمد، یک شور و نشاط علمی‌ای که در تاریخ بشر کم سابقه است که ملتی با این شور و نشاط

به سوی علوم روی آورد، اعم از علوم اسلامی یعنی علومی که مستقیماً مربوط به اسلام است، مثل علم قرائت، علم تفسیر، علم حدیث، علم فقه، مسائل مربوط به کلام و قسمت‌های مختلف ادبیات یا علمی که مربوط به اسلام نیست، به اصطلاح علوم بشری است یعنی علوم کلی انسانی است، مثل طب، فلسفه، نجوم و ریاضیات.

این را در کتب تاریخ نوشته‌اند که ناگهان یک حرکت و یک جنبش علمی فوق‌العاده‌ای پیدا می‌شود و زمینه برای اینکه اگر کسی متاع فکری دارد عرضه بدارد، فوق‌العاده آماده می‌گردد، یعنی همان زمینه‌ای که در زمان‌های سابق تا قبل از اواخر زمان امام باقر (ع) و دوره امام صادق (ع) اصلاً وجود نداشت، یک دفعه فراهم شد که هر کس مرد میدان علم و فکر و سخن است بیاید حرف خودش را بگوید. البته در این امر عوامل زیادی دخالت داشت که اگر بنی‌العباس هم می‌خواستند جلویش را بگیرند امکان نداشت زیرا نژادهای دیگر - غیر از نژاد عرب - وارد دنیای اسلام شده بودند که از همه آن نژادها پرشورتر همین نژاد ایرانی بود، از جمله آن نژادها مصری بود. از همه‌شان قوی‌تر و نیرومندتر و دانشمندتر بین‌النهرینی‌ها و سوریه‌ای‌ها بودند که این مناطق یکی از مراکز تمدن آن عصر بود، این ملل مختلف که آمدند، خود به خود اختلاف ملل و اختلاف نژادها، زمینه را برای اینکه افکار تبادل شود فراهم کرد و اینها هم که مسلمان شده بودند، بیشتر می‌خواستند از ماهیت اسلام سردر آورند، اعراب آنقدرها تعمق و تدبیر و کاوش در قرآن نمی‌کردند، ولی ملت‌های دیگر آنچنان در اطراف قرآن و مسائل مربوط به آن کاوش می‌کردند که حد نداشت، روی کلمه به کلمه قرآن فکر و حساب کردند. ■

سبک زندگی اسلامی

در بیان امام جعفر صادق (ع)

می دهد و این یعنی سوق پیدا کردن به سمت کامل انسانی و رسیدن به جامعه آرمانی.

پدر و مادر، روشنی زندگی

ارتباط با والدین از نکات بسیار زیبا و تحسین برانگیز در سیره اهلیت بوده است و همواره برای خانواده های شیعیان سرمشق و الگو بوده است؛ یکی از نکاتی که امروزه در مبحث جامعه شناسی نیز مطرح است ارتباط با والدین است و یکی از فاکتورهای نمایانگر موفقیت زندگی اجتماعی فرد به حساب می آید، امام در مورد این رابطه می فرماید: چشم هایت را جز از روی دلسوزی و مهربانی به پدر و مادر خیره مکن و صدایت را بلندتر از صدای آنها نکن دستهایت را بالای دستهای آن هامبر، و جلوتر از آنان راه مرو.

تمام مواردی که در این روایت آمده از نکاتی است که به شدت برای یک رابطه صمیمانه بین فرزندان و والدین نیاز است. امام در سخنی دیگر عدم رضایت والدین نسبت به فرزندان تقبیح کرده و می فرماید: از گناهانی که هوا را تیره و تاری می کند عاق والدین شدن است. فلذا هر شیعه امام والا مقام باید این نکته را در زندگی خود به شدت پیگیری کند که باید برای پدر و مادر خود فردی خدوم باشد، با مهربانی با آنان نگاه کند، با تندی و بلندی با آنان سخن مگوید و از هرگونه بی احترامی نسبت به آنان بپرهیزد.

امام صادق (ع) در عصر و زمانی واقع شدند که علاوه بر حوادث سیاسی، یک سلسله حوادث اجتماعی و پیچیدگی ها و ابهام های فکری و روحی پیدا شده بود، فلذا لازم بود که این امام بزرگوار جهاد خود را در این جبهه آغاز کند. ایشان در مسیری حرکت نمودند که باعث گسترش علم و کاهش ابهامات و خصوصاً ابهامات وارده در دین شدند، از این رو عملکرد ایشان و پدر بزرگوارشان باعث ترویج هر چه بیشتر سبک زندگی اسلامی شد.

قرآن، کتاب عبرت آموز

تأثیر آموزه های قرآن در زندگی و روایات اهل بیت عصمت و طهارت بسیار مشهود است؛ در زندگانی و کلام امام صادق (ع) نیز می توانیم تأثیر این کتاب انسان ساز را ببینیم، امام صادق (ع) در مورد قرآن و شیوه استفاده از آن می فرماید: بر شما باد قرآن! هر آیه ای را که یافتید که گذشتگان، با عمل به محتوای آن آیه نجات یافتند، شما هم به آن عمل کنید و هر آیه را دیدید که بیانگر هلاکت پیشینیان است، شما هم از آن (عامل هلاکت) بپرهیزید. این روایت تنها اشاره به عبرت آموزی از گذشتگان ندارد و به شنونده می قبولاند که با تفکر در مورد مسائل مختلف می تواند مسیر حق و حقیقت را بیابد. یافتن این مسیر امری فطری است. متأسفانه در جامعه امروز عبرت گرفتن از مسائلی که برای دیگران اتفاق می افتد بسیار کم شده و این خود باعث معضلات بعدی برای فرد و جامعه می گردد.

همچنین در جایی دیگری فرماید: هر جوان مؤمنی که قرآن بخواند، قرآن با گوشت و خون او درمی آمیزد و خداوند او را با فرشتگان بزرگوار همراه می سازد و قرآن روز قیامت نگهدارنده او (از دوزخ) خواهد بود. از این روایت نیز استفاده می شود که این کتاب انسان ساز را باید از دوران جوانی و نوجوانی سر لوحه زندگی قرار دهیم و باید ها و نبایدهای آن را به درستی در دستور کار زندگی خود قرار دهیم؛ قرآن برای انسان و زندگی آن به تعبیر بسیاری از کارشناسان به مانند کتاب راهنما است. کسی که قرآن با گوشت و خون او درآمیزد در جامعه رفتاری قرآنی انجام

جامعه‌ای آرمانی پدید می‌آید.

۱ آثار دنیوی و اخروی صله رحم

یکی از نکاتی که اهل بیت نبوت بسیار بدان تاکید داشته‌اند ارتباط با اقوام و مبحث صله رحم است، ایجاد محبت و کار گشایی از اقوام از نکات ثبت این ارتباطات است، مرحوم شیخ طوسی در کتاب خود حکایت نموده است: روزی منصور دوانقی امام صادق (ع) را به دربار خود احضار کرد، هنگامی که حضرت وارد شد، کنار منصور - که برایش محلی در نظر گرفته شده بود - نشست. پس از آن، منصور دستور داد تا فرزندش مهدی را بیاورند؛ و چون آمدن مهدی مقداری به تأخیر افتاد، منصور با تهدید گفت: چرا مهدی نیامد؟ اطرافیان در پاسخ گفتند: همین الان خواهد آمد. هنگامی که مهدی وارد مجلس شد، خود را آراسته و خوشبو کرده بود؛ منصور خطاب به امام صادق (ع) کرد و اظهار داشت: یا ابن رسول الله! حدیثی را پیرامون دیدار و رسیدگی به خویشان برایم گفته‌اید، دوست دارم آن حدیث را تکرار فرمائید تا فرزندم نیز بشنود.

حضرت صادق (ع) فرمود: امیرالمؤمنین علی (ع) از رسول خدا (ص) فرمود: چنانچه مردی با یکی از خویشان خود صله رحم نماید و از عمرش سه سال بیشتر باقی نباشد، خداوند متعال آن را به مدت سی سال طولانی می‌نماید؛ و اگر قطع صله رحم نمود و سی سال از عمرش باقی بود، خداوند آن را سه سال می‌گرداند. منصور گفت: این حدیث خوب بود؛ ولی قصد من آن نبود.

حضرت فرمود: بلی، پدرم از امیرالمؤمنین علی (ع) و او از رسول خدا (ص) روایت نمود: صله رحم سبب عمران و آبادی خانه و زندگی است؛ و نیز موجب افزایش عمر خواهد بود، گرچه از خوبان نباشد. منصور گفت: این خوب بود، ولی منظورم حدیث دیگری است.

امام جعفر صادق (ع) فرمود: پدرم باقرالعلوم از پدرش زین العابدین و او از پدرش سیدالشهداء، از امیرالمؤمنین علی (ع) و او از رسول خدا (ص) حدیثی را نقل کرده است، که فرمود: صله رحم بازخواست شب اول قبر و محاسبات قیامت را آسان می‌گرداند؛ و دل مرده را با زبیرین بردن کینه‌ها و حسادت‌ها و ناراحتی‌ها زنده و شاداب می‌نماید. در این هنگام منصور گفت: آری، منظورم همین حدیث بود.

۱ جامعه آرمانی

جامعه براساس ارتباط بین افراد ساخته می‌شود و هرچه این ارتباط به گونه‌ای صحیحتر برقرار شود، پیشرفت و توسعه بیشتری را با خود به همراه دارد، امام در مورد ارتباط مومنان با یکدیگر در جامعه می‌فرمایند: مؤمنان در نیکی و شفقت و مهربانی به یکدیگر مانند یک پیکرند که اگر به عضوی از آن آسیبی برسد تمام اعضا در تب و بیخوابی گرفتار آیند. و در جایی دیگر نیز به گونه‌ای دیگر این ارتباط را مطرح می‌کنند: مؤمنان، با یکدیگر برادرند، و همگی فرزندان یک پدر و مادر و چون رگ یکی از آنان زده شود «مصیبتی بر او وارد شود» دیگران در غم او خوابشان نبرد. حال اگر جامعه‌ای را با افرادی که اینگونه نسبت به یکدیگر تعامل دارند فرض کنیم، متوجه می‌شویم که

جامعه براساس

ارتباط بین افراد

ساخته می‌شود

و هرچه این

ارتباط به گونه‌ای

صحیحتر برقرار

شود، پیشرفت و

توسعه بیشتری

را با خود به همراه

دارد، امام در مورد

ارتباط مومنان با

یکدیگر در جامعه

می‌فرمایند:

مؤمنان در

نیکی و شفقت

و مهربانی به

یکدیگر مانند

یک پیکرند که

اگر به عضوی از

آن آسیبی برسد

تمام اعضاء در

تب و بیخوابی

گرفتار آیند

۱ کمک به ایتم

کمک به نیازمندان از دیگر مواردی است که بارها در داستان‌هایی از زندگی ائمه به کرارت شنیده‌ایم. حضرت امام صادق (ع) از این قضیه مستثنی نیستند؛ مُعلی بن خُنَیس - که یکی از اصحاب امام جعفر صادق (ع) و از راویان حدیث است - حکایت می‌گوید: در شبی تاریک و بارانی امام صادق (ع) از منزل خارج شد و به سوی محله بنی ساعده روانه گشت، من نیز به دنبال آن حضرت حرکت کردم. در بین راه، چیزی از دست آن حضرت روی زمین افتاد، فرمود: خداوند! آن را به ما بازگردان. من جلورفتم و سلام کردم، حضرت پس از جواب سلام، فرمودند: مُعلی هستی؟ عرض کردم: بلی، فدایت شوم.

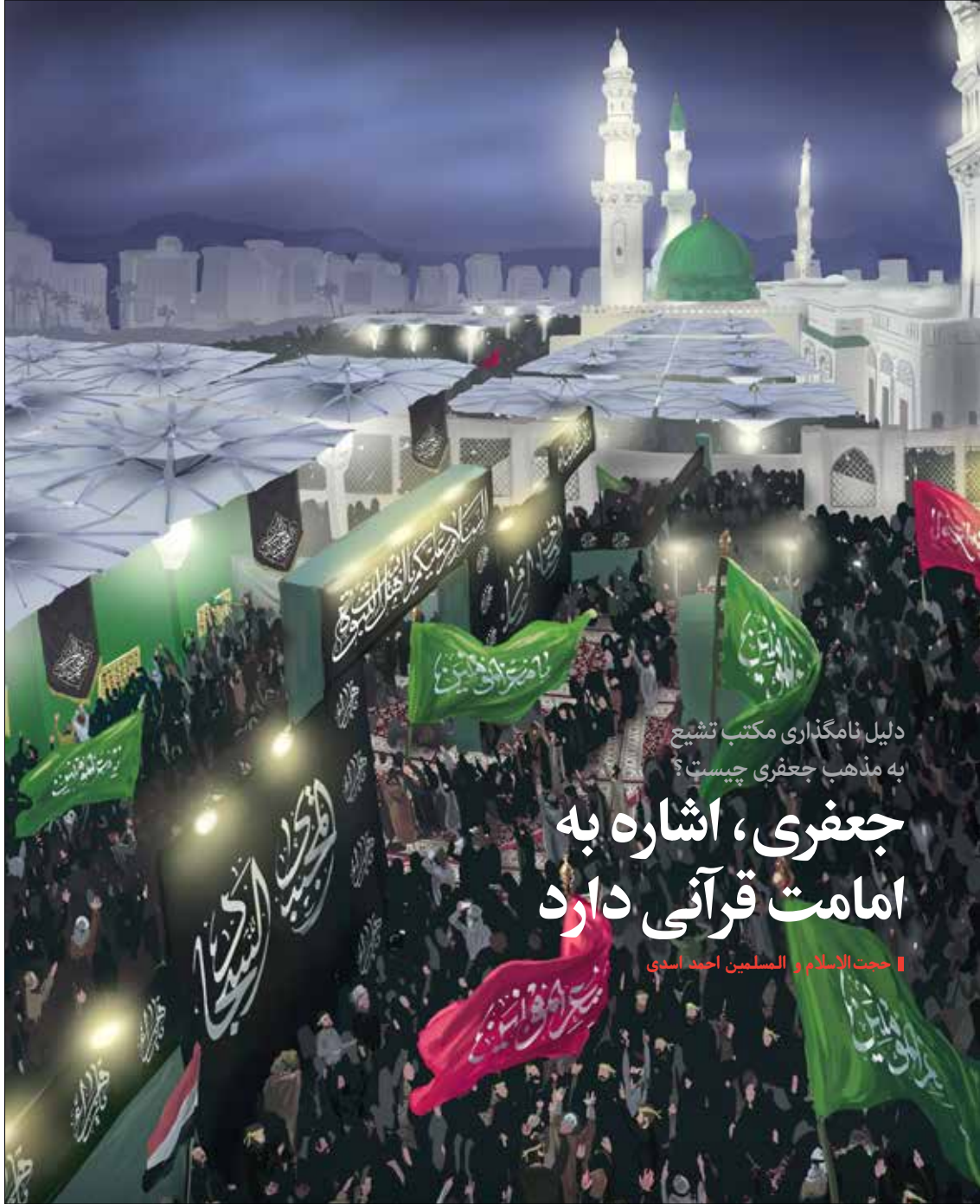
فرمود: در همین دورو بر دقت کن و دستی روی زمین بکش، اگر چیزی پیدا کردی، آن را بردار و به من بده.

مُعلی می‌گوید: مقداری تفحص کردم و روی زمین را جستجو نمودم تا آنکه زنبیلی را یافتیم که داخل آن نان بود، آن را برداشتم و تحویل امام صادق (ع) دادم و عرض کردم: ای مولای من!! اجازه بفرمائید من آن را حمل کنم و همراه شما بیاورم؟

حضرت فرمود: خیر، من خودم برای این امر سزاوارترم؛ ولیکن اگر مایل باشی می‌توانی با من همراهی کنی. مُعلی نیز همراه امام صادق (ع) حرکت کرد تا آن که به محله بنی ساعده رسیدند، افرادی که در آنجا بودند همگی در خواب به سر می‌بردند. حضرت به هر یک از آن افراد که می‌رسید، یک قرص نان از درون زنبیل برداشته و کنار او می‌گذاشت؛ و به همین منوال تا آخرین نفر به هر کدام یک قرص نان داد؛ و سپس با هم برگشتیم.

در بین راه، به حضرت عرض کردم: یا ابن رسول الله! آنها که متوجه نشدند و شما را نشاناختند؟! فرمود: خیر، اگر می‌خواستیم متوجه شوند، باید نمک هم برایشان می‌آوردیم؛ و سپس افزود: خداوند امور همه چیزها را از جهت محاسبه، در اختیار ملائکه قرار داده است مگر صدقه را، که مستقیماً خودش آن را تحویل می‌گیرد و مورد محاسبه و پاداش قرار می‌دهد. سپس امام فرمود: پدرم امام محمد باقر (ع) هرگاه صدقه‌ای به فقیر می‌داد، آن را در دست فقیر می‌گذاشت و دست خود را می‌بوسید؛ چون صدقه قبل از آن که به دست سائل و فقیر برسد، مورد توجه خداوند قرار خواهد گرفت. از این رو جامعه شیعی باید به سویی برود که کمک به ایتم یکی از ضروریات افراد جامعه به شمار بیاید و در راه حذف فقر از جامعه بشدت بکوشند.

زندگی صادق آل محمد (ع) دارای نکات فراوان و شاخصی است؛ ما نیز به عنوان افرادی که ادعا می‌کنیم مذهب شیعه جعفری را برای خود انتخاب نموده‌ایم باید از موقعیت‌ها استفاده کنیم و در مورد خصوصیات و سیره زندگی ایشان بیشتر بدانیم و با یادگیری سبک زندگی ایشان بتوانیم موفقیت دنیوی و اخروی را برای خود و جامعه خود رقم بزنیم. □

دلیل نامگذاری مکتب تشیع
به مذهب جعفری چیست؟

جعفری، اشاره به امامت قرآنی دارد

|| حجت الاسلام و المسلمین احمد آسدی

که در زمان امام صادق (ع) فضای باز علمی به وجود آمد به گونه‌ای که مذاهب مختلفی در جامعه ایجاد شده و راه‌ها و مسلک‌های گوناگونی طی شد.

در چنین شرایطی حضرت صادق (ع) یکی از ارکان بودند و وقتی به امام صادق (ع) و شیعیان امامیه می‌رسیدند، در رأس آنها، رهبران آنها و خط دهنده امامیه و شیعه حضرت صادق (ع) بود و در همه زمینه‌ها حضرت برای گفتن حرف‌های فراوانی داشتند و برای اشکال جواب داشت و بهترین موضع‌گیری‌ها در میان امت اسلامی در جهات مختلف را حضرت جعفر بن محمد الصادق (ع) عرضه می‌کردند به این ترتیب ایشان به عنوان یک شاخص در میان امت درآمدند و علامت و مشخصه‌میزه امامیه، در وجود نازنین حضرت صادق (ع) تبلور پیدا کرد و در این

درباره حضرت صادق (ع) علی‌الخصوص و ائمه اطهار (ع) علی‌العموم، مطالب و محورهای بسیاری وجود دارد که در طول تاریخ نویسندگان و گویندگان ما به آن پرداخته‌اند. ممکن است در برخی جهات کمتر پرداخته شده باشد و برخی محورهای عمده امام‌شناسی کمتر مورد توجه قرار گرفته باشد و امروزه پرداختن به این محورها بسیار ضروری به نظر می‌رسد، همان‌طور که مستحضرید، هنگامی که مذاهب اسلامی را می‌شمارند، به مذهب جعفری می‌رسند. مذاهب و نحله‌هایی که در امت اسلامی و در ملل و نحل اسلامی اتفاق افتاده، نحله امامیه را نحله جعفریه می‌نامند. با اینکه این نحله، نحله باقری، نحله سجادی و یا نحله حسینی، حسنی و سایر ائمه (ع) هم هست. اما دلیل نامگذاری مکتب امامیه به جعفریه چیست؟

📌 جنبه تاریخی

اما اینکه ما را جعفری می‌نامند، یک جهت تاریخی و یک جهت فوق تاریخی دارد. جهت تاریخی آن مربوط به اوضاع اجتماعی و فرهنگی جامعه اسلامی در عصر حضور حضرت است

تربیت کند، اما مهم این است که امامت، ریاست در امور دنیایی نیست لذا در تعریف امام و امامت فرموده اند که ریاستی عامه است نسبت به دین و دنیا، فقط نسبت به دنیا نیست بنا به اعتقاد اهل سنت و یک ریاست دینی هم در درجه اولی دارد که مقدم بر ریاست دنیوی است، البته این بحث مفصلی است و در کتاب های کلامی و محاجات کلامی این مباحث را مطرح کرده اند، اهل سنت می گویند امامت یک مسئله فقهی و مردمی است و ما معتقدیم که امامت یک مسئله فوق تکلیف اجتماعی است بلکه یک امر الهی و دینی است یعنی امام قبل از اینکه سرکارش با مردم باشد، سرکارش با دین و تبیین دین است، تبیین دین مسئله بسیار پراهمیتی است و نقش بسیار اساسی دارد و از بحث های کلیدی و مسائل عمده است.

□ تبیین اسلام راستین

امام صادق (ع) در برهه زمانی خود به عنوان یک شاخص در امت اسلامی معرفی شدند، هرکسی را که منسوب به ایشان بود جعفری می نامیدند و جعفری نامیدن این طایفه حقه را به این دلیل انجام دادند که جعفری بودن یک وجه مکتبی و دینی و اسلام شناسی دارد چرا که اسلام حقیقت جامع و کامله ای دارد که کسی از افراد عادی نمی تواند آن را آن گونه که هست بشناسد، مگر آنکه در پرتوی معارف معصومین این شناخت حاصل شود؛ بنابراین وقتی می گفتند: جعفری، اشاره به امام و امامت واقعی قرآنی دارد.

تمام سیره نویسان معترف اند که جناب امام صادق (ع) خصوصیات فردی و شخصی داشتند که در دیگران نبود، در کنار باز شدن فضای فرهنگی جامعه ایشان سعی داشتند با توجه به موقعیت های زمانی و مکانی برخی ابهامات را روشن کنند و به تعبیری اسلام را تا جایی که ممکن بود در قالب کلاس های درس، صحبت ها، برخوردها و نشست های عمومی و خصوصی مطرح کنند.

اگر در کتب روایی و تاریخی دقت شود ایشان ابهت و عظمت و بزرگی در نظر امت اسلامی پیدا کرده بودند که در طول تاریخ شاید بی نظیر باشد، البته رسول خدا (ص) به جای خود، اما اگر شرایط زمان رسول خدا را هم در نظر بگیریم باز هم می بینیم رسول خدا (ص) جلوه ملکوتی که باید در انظار مردم پیدا می شد را نمی بینیم چرا که مردم هنوز در کلاس ابتدایی اسلام بودند ولی در زمان امام صادق (ع) حدود یک صد و سی سال از تاریخ اسلام می گذشت و مردم از زوایای مختلف اسلام و قرآن آگاهی هایی داشتند و برای آنها اهمیت زیادی قائل بودند و در چنین فضایی رشد کرده بودند. امام صادق ابهت و عظمتی پیدا کرده بودند که گمان نمی کنم در تاریخ اسلام حتی بعد از زمان ایشان برای احدی ایجاد شده باشد.

برای درک جایگاه حضرت در عصر ایشان کافی است مروری اجمالی نسبت به مناظرات حضرت با گروه ها و مذاهب مختلف که قسمتی از اینها در بحار الانوار و در کتب دیگر از جمله ارشاد مرحوم شیخ مفید آمده است داشته باشیم. □

امام صادق (ع)

در برهه زمانی

خود به عنوان یک

شاخص در امت

اسلامی معرفی

شدند، هرکسی

را که منسوب به

ایشان بود جعفری

می نامیدند و

جعفری نامیدن

این طایفه حقه را

به این دلیل انجام

دادند که جعفری

بودن یک وجه

مکتبی و دینی

و اسلام شناسی

دارد چرا که اسلام

حقیقت جامع

و کامله ای دارد

که کسی از افراد

عادی نمی تواند

آن را آن گونه که

هست بشناسد،

مگر آنکه در

پرتوی معارف

معصومین این

شناخت حاصل

شود؛ بنابراین

وقتی می گفتند:

جعفری، اشاره

به امام و امامت

واقعی قرآنی دارد

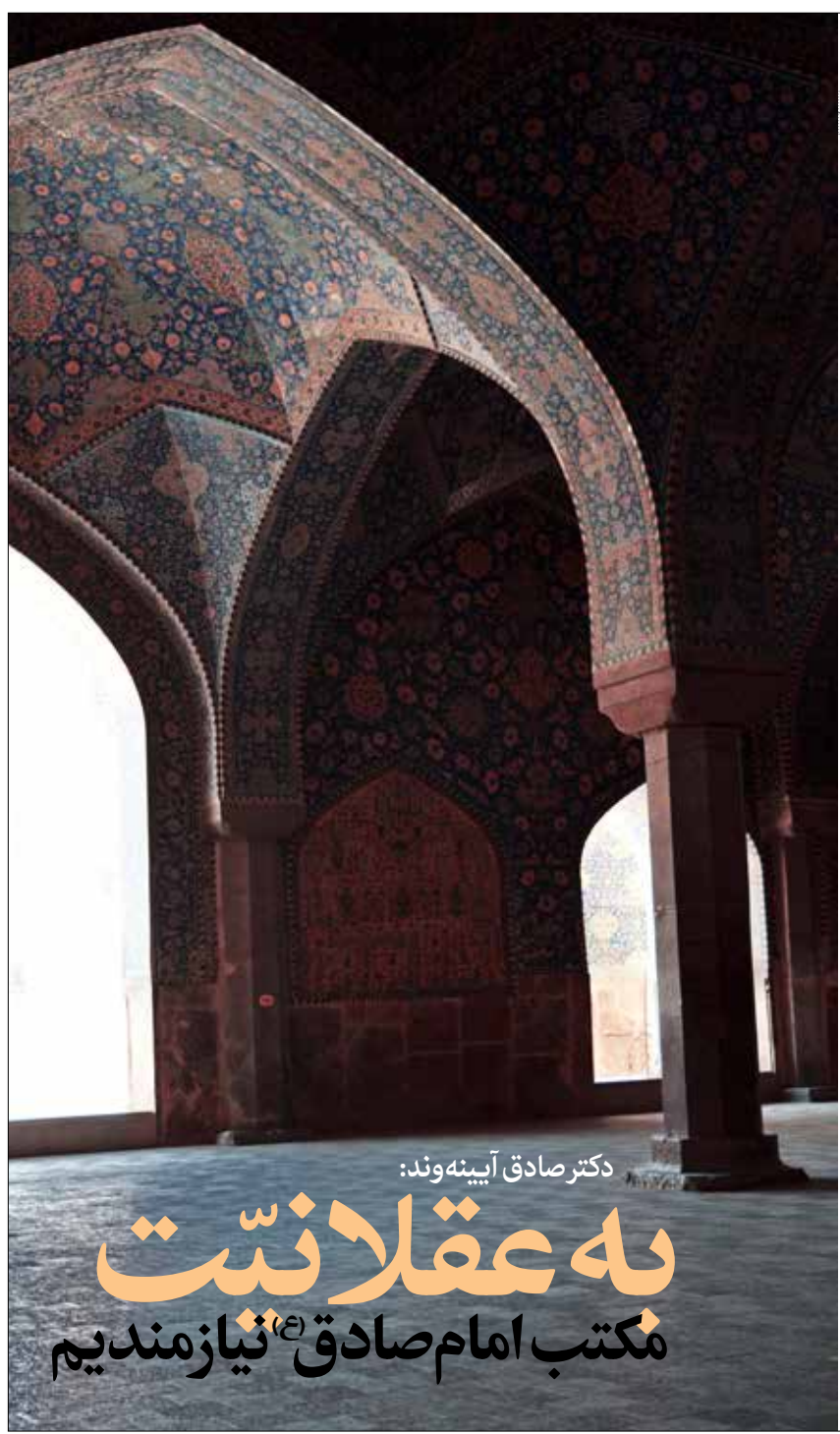
برهه تاریخی تا امروزه، ما را جعفری می نامند که حضرت جعفر الصادق (ع) از نظر ما به عنوان نماینده پیامبر (ص) و ائمه (ع) قبل و بعد از خودشان معرفی شدند و این مذهب را مذهب جعفری نامیدند. این جهت تاریخی نامگذاری مذهب بود.

□ پیچیدگی و دشواری اسلام شناسی

مسئله مهم دیگر این است که اسلام، و اسلام شناسی، مسئله ای بسیار پیچیده است. امام راحل (ره) می فرمودند: چه کسی حق دارد خود را اسلام شناس معرفی کند؟ چه کسی قادر است اسلام شناس باشد و خود را اسلام شناس معرفی کند؟ برای اینکه اسلام آنقدر ابعاد عمیق و گسترده ای دارد که انسان های معمولی اگر بتوانند اسلام را بشناسند در بعدی از ابعاد و آن هم به نحو ناقص موفق می شود و این را نمی توان اسلام شناسی نامید می گفتند: اگر کسی در فقه متبحر باشد آیا می توان او را اسلام شناس نامید؟ اگر کسی در علم سلوک و اخلاق، فرد شاخص و ممتازی باشد می توان او را اسلام شناس معرفی کرد؟ حتی اگر کسی در حکمت و فلسفه یک فیلسوف به تمام معنا و یک عارف به تمام معنا باشد، آیا می توان او را اسلام شناس نامید؟ اگر کسی در تاریخ یا در علوم ادبی و امثال اینها شاخص باشد و صاحب نظر باشد، تألیفات مستند و متقن داشته باشد، او را می توان اسلام شناس نامید؟ حقیقت این است که اگر اسلام شناسی ما محدود باشد به یک رشته دین و علمی و دین و علمی و فن و فن و دین و فنی، در واقع اسلام را نشناخته ایم، اسلام شناس کسی است که اسلام را به ما هو اسلام شناخته باشد و اسلام به ما هو اسلام آیینی است جامع در تمام ابعاد و زمینه ها و در تمام رشته ها، در علوم عقلی و نقلی و همچنین در علوم ظاهری و باطنی، در مسائل شخصی و اجتماعی، چنین کسی را می توان اسلام شناس بدانیم و معرفی کنیم.

□ مسئله امامت و امام شناسی

حقیقتاً مسئله امامت که در واقع یکی از اصول و ارکان اسلام است آن گونه که سزاوار آن است بحث نشده است، البته دانشمندان و متکلمین ما از قدیم در کتب کلامی و شبه کلامی متعرض این معنا شده اند، ولی امامت که فصل ممیزه ما نسبت به دیگران است، یک حقیقت و گوهری بسیار گسترده است، از باب نمونه یکی از محورهای عقیدتی اختلافی بین ما و اهل سنت این است که آیا امامت یک شأن اجتماعی است یا یک امر فوق اجتماعی است؟ متکلمین اهل سنت امامت را یک شأن اجتماعی می دانند لذا به اعتقاد ایشان خود اجتماع باید این امر را تأمین کنند و می گویند: امامت یک تکلیف مردمی است پس در واقع یک مسئله حقوقی و فقهی است و خود مردم باید اجتماع کنند و تکلیف آنهاست لذا از اصول دین نیست و از فروع فقهی است در حالی که امامیه معتقد است امامت مسئله اجتماعی صرف نیست، البته امام باید در اجتماع باشد و هنر اداره اجتماع را داشته و اجتماع را به نحو احسن اداره و

دکتر صادق آیینه‌وند:

به عقلانیت مکتب امام صادق (ع) نیازمندیم

علم‌پروری و عقلانیت، تدوین و تولید علم که امروز نیاز جدی جامعه ایران و جهان اسلام است شاخصه اصلی شخصیت بنیانگذار شیعه جعفری، حضرت امام صادق (ع) بوده است. این بیان و تعریف مرحوم دکتر صادق آیینه‌وند (استاد تاریخ اسلام) است. او که دکترا را از دانشگاه قدیس یوسف لبنان گرفته بود سه دهه در دانشگاه‌های تربیت مدرس، تهران، الزهراء (س) و قم به تدریس تاریخ اسلام و سیره نبوی و تاریخ نگاری در اسلام مشغول بود. از جمله آثار مهم او «تاریخ نگاری در اسلام»، «علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی»، «قیام‌های شیعه در تاریخ اسلام» و «نقش و رسالت مسلمانان در ثلث آخر قرن بیستم» است. گفتگویی را که دین آنلاین به مناسبت سالروز شهادت مؤسس مذهب شیعه، امام صادق (ع) با او انجام داده بود، می‌خوانیم: ■

« شما اگر بخواهید یک کتاب معتبر و محققانه در مورد حضرت امام جعفر صادق (ع) معرفی کنید، چه کتابی را نام می‌برید؟

کتاب‌های فراوانی درباره شخصیت امام صادق منتشر شده است. البته بسیاری با ادبیات سنتی هستند که برای جامعه امروز ما کاربرد ندارند. مهم این است که ما باید بتوانیم ابعاد زندگی آن حضرت را برای گروه‌ها و اقشار متفاوت جامعه به زبان و فضای اجتماعی هر قشری بیان کنیم. در قم کتاب «الامام الصادق والمذاهب الاربعه» تألیف محقق ژرف اندیش مرحوم علامه اسد حیدر در ۸ مجلد به نام «امام صادق و مذاهب اهل سنت» ترجمه شده است. چاپ نخست این کتاب ۶۰ سال پیش در عراق انجام شده و به تازگی از سوی دانشگاه تاریخ ادیان و مذاهب قم منتشر شده است.

به نظرم، این کتاب بهترین دایره المعارفی است که منصفانه و محققانه نوشته شده است. بخشی از دانشمندان و محققان و طلاب حوزه علمیه قم این کتاب ارزشمند را خیلی دقیق ترجمه کرده‌اند. این کتاب، ابعاد علمی، تلاش‌های فکری، کادرسازی، مبارزه با انحراف و همه جنبه‌های زندگی امام صادق (ع) را دربر می‌گیرد. به ویژه تکیه‌اش بر وحدت و الفت و صمیمیت بین مذاهب، خیلی خوب است.

چرا ما این همه تاکید اسلام بر علم و عقل و اعتدال و عقلانیت را فراموش کرده‌ایم؟ با وجودی که امام صادق که تشیع جعفری به نام اوست، نمونه متمم عیار اعتدال و عقلانیت و علم و تمدن است؟

متأسفانه همین طور است. همواره در عصرهایی نیاز به انقلابی بودن راستین داشته‌ایم؛ عصر امام علی (ع) تا عصر امام حسن (ع) و امام حسین (ع) اما ما همواره در این عصرها می‌مانیم و شرایط زمانه خود را درک نمی‌کنیم. فرزند زمان خویش بودن را درست نمی‌فهمیم. امروز به عصر و سبک و سیره امام صادق (ع) نیاز داریم. ما همه چیز را یک سو به و تک بعدی تعریف می‌کنیم و این است که شیعه جعفری می‌شود مرادف با انقلابی‌گری. اکنون در فضایی به سر می‌بریم که بیش از هر چیز به عقلانیت، علم‌پروری و تدوین و تولید علم در سیره امام صادق (ع) نیازمندیم.

در مورد ابعاد شخصیتی امام صادق (ع) چه بعدی بیش از همه نیاز امروز جامعه ما است؟

وقتی شخصیت‌هایی مانند جابر بن حیان و ابن هیثم که دوتن از شخصیت‌های برجسته علمی هستند، در آثار خود به امام جعفر صادق (ع) استناد می‌کنند، این امر نشان می‌دهد که حضرت امام صادق (ع)، به صورت عقلانی، علمی و مبنایی به مسائل نگاه می‌کرد و با آن نور و اشرافی که از علم ماورایی داشت بهره می‌برد. ما می‌بینیم که آن حضرت در همه حالات و سکنات واقع‌نگر

دنیای اسلام از دریای علوم امام صادق (ع) مستفیض است

■ آیت الله صافی گلپایگانی

« امام جعفر صادق (ع) در نیمه اول قرن دوم هجری، مدرسه‌ای افتتاح فرمود که در تآن زمان در اسلام سابقه نداشت و پس از آن عصر نیز نظیر آن دیده نشد؛ این مکتب و مدرسه آن حضرت بود که بزرگترین علمای علوم قرآن و فقه و کلام و شیمی و غیره را به دنیا تحویل داد.

فقه شیعه که متضمن هزارها ماده قانونی و تعلیمی، و برنامه‌ای عملی و اخلاقی اسلامی است در بیشتر و بلکه تقریباً در تمام موارد، مدیون علوم بی‌پایان امام صادق (ع) است.

در مثل احکام حج که یکی از بزرگترین فرائض اسلام، و متضمن فلسفه‌های عالی و باارح است، دنیای اسلام از دریای علوم امام صادق (ع) مستفیض است و به قول ابوحنیفه، همه عائله امام جعفر صادق هستند، و حدیثی در صحیح مسلم از کتب اهل سنت از آن حضرت روایت شده است که مأخذ حدود چهارصد ماده راجع به احکام حج است که اهل سنت از آن پیروی می‌نمایند.

آری! در اوضاع و احوال سیاسی کشورهای اسلامی در آن زمان، حضرت صادق (ع) مجال و فرصتی مهم یافت تا بزرگ‌ترین نهضت علمی راهبردی فرماید و مدرسه‌ای افتتاح کند که معروف‌ترین علماء اسلام در آن تلمذ و شاگردی کرده و اخذ حدیث و علم نمایند.

علوم حضرت امام جعفر صادق (ع)، بلاد و مجامع علمی اسلامی را فرا گرفت و علماء عراق و حجاز و خراسان و شام از ایشان اخذ علم نموده و در مشکلات علمی و معضلات مسائل اسلامی تنها آن حضرت حلال مشکلات و دفاع معضلات بود.

مکتب حضرت مانند یک دانشگاهی بود که دانشکده‌های عمده در علوم مختلفه در آن تأسیس شده باشد و در هر مکتب و دانشکده مباحثه و درس و تحقیق راجع به علم خصوصی تعقیب و دنبال شود. هر کدام از شاگردان این مکتب خود به تنهایی، دلالت بر عظمت بی‌منت‌های این مکتب می‌کنند و البته این مدرسه و دانشگاه بزرگ، نه تنها دانشمندان شیعه، بلکه دانشمندان بزرگ از مخالفان مکتب اهل بیت علیهم السلام، را به اعتراف و ادا داشته و همه به صراحت، اعلم و آفاقه بودن آن امام به حق ناطق را بیان کردند.

واقعاً این چه مدرسه و دانشگاه بزرگی بود که موافقان و مخالفان را به تعجب و حیرت واداشت و به مرور زمان نشان داد اینکه پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله بارها می‌فرمود: عترت من و اهل بیت من؛ برای همین مقامات و علوم و درجاتی بود که اینها داشتند و اما متأسفانه سیاست به سمت ترک رجوع به اهل بیت علیهم السلام پیش رفت.

باید قدر این مکتب و این گنج گران بها و معارف ناب را دانست و همگان در این دانشگاه بزرگ، زانوی تلمذ و شاگردی بزنند. □

بود و انصاف علمی داشت. مثلاً وقتی با ابن ابی العوجا و دیگران بحث می‌کرد، اخلاق گفتگو را رعایت می‌کرد. در بحث‌ها نظرات مخالفان را تحمل می‌کردند و بحث را به نقطه‌ای می‌رساندند که برای آنها اقلی باشد و آنها بفهمند.

شاگردان آن بزرگوار همه متکلم، فیلسوف، متفکر، رجالی و اصولی بودند. پرورش این شاگردان نشان می‌دهد که مکتب جعفری از یک منطق علمی بسیار درخشان برخوردار بوده است. در عصری که امام صادق می‌زیست، طلیعه ورود علوم یونانی و رومی به جهان اسلام بود و این علوم سردمدارانی داشت که حکومت از آنها حمایت می‌کرد. در آن جو خودباختگی که برخی تأکید می‌کردند باید به علوم رومی و یونانی و به ویژه مدیریت ایرانی تکیه کرد، امام صادق (ع) با تکیه بر بنیاد اسلام و فرهنگ و تمدن اسلامی، بنای تولید علم مبتنی بر اصالت را نهادند و چه چیزی بالاتر از این که بگوییم مکتب امام صادق، یک حرکت و مکتب فکری و عقلی بود.

چرا محققان و علمای فراوانی از اهل تشیع و اهل تسنن به شخصیت امام صادق (ع) توجه ویژه‌ای نشان داده‌اند؟

چون حرکتی که امام صادق (ع) آغاز کرد، از زمان حضرت امام سجاد (ع) شروع شد و با حضرت امام محمد باقر (ع) تداوم پیدا کرد و در عصر امام صادق (ع) به نقطه اوج خود رسید. این حرکت در واقع تکوین مکتب شیعه جعفری بود که شامل تکمیل کادرهای علمی ورزیده برای دفاع از ارزش‌های دینی و اسلامی و ساختن تمدن و علوم بود. می‌دانیم که تأسیس بنیاد علوم اسلامی به معنای اعم و به معنای اخص تمدنی از عصر امام صادق (ع) آغاز شد و به کمال رسید. این حرکت در واقع به موازات تلاش‌هایی بود که در عصر عباسیان تحت تأثیر مکتب‌ها و اندیشه‌های غیراسلامی آغاز شده بود و به ترجمه و ترویج اندیشه‌های غیراسلامی می‌پرداختند. امام صادق (ع) در بستر فرهنگ و تمدن اسلامی واضح و بنیانگذار علمی شد که بعداً در فرهنگ و تمدن اسلامی درخشیدند. این ویژگی‌ای است که در موردش کمتر کار شده است و باید به نقش آن حضرت در تولید علم در جهان اسلام و تمدن و فرهنگ اسلامی به معنای دقیق کلمه بیشتر و جدی‌تر پرداخت.

یکی از دردهای جامعه شیعی خرافه‌گرایی است. امام صادق با خرافه‌گویی و خرافه‌پرستی که در مقابل حقایق و مسائل علمی قرار دارد، چه برخوردی داشتند؟

در مورد خرافه‌ستیزی، گزارش‌هایی شده که افرادی نزدیک آن حضرت می‌آمدند و صحبت‌های خرافی می‌کردند و امام آن صحبت‌ها را رد کرده است. امام به توهّمات افرادی که از علم دور بودند، توجه نداشتند. شخصیت‌های برجسته‌ای مثل هشام بن حکم یا مؤمن طاق یا بزرگانی که در کنار امام بودند، در ذهن هیچ یک از آنها خرافات و اساطیر نبوده است.

در شناخت مکتب امام صادق (ع) همین بس که دانشمندان برجسته‌ای شاگرد ایشان بودند که در صراط عقل و اندیشه قرار داشتند. برخی از اینها نقد فلسفه و فکر یونانی و رومی هم کرده‌اند. این دانشمندان، همه دانش‌آموخته امام صادق (ع) آموخته بودند. □

باعث سرزنش مانشوید

امام صادق (ع) خطاب به مشایخ گفتند:
مبادا کتبی کنید که مار را بیاد سرزنش کنند.
همانقدر زلفی بندهش رویه کند و او سرزنش کنند
برای کسی که به او دل داده‌اید (اعلام خود)
زنت باطنی و عیب و تنگنماییانید

می‌دهد که ما به هیچ وجه نباید مرجعیت تشخیص دین خود را غیر از راه و روش امامان قرار دهیم. ضمن اینکه نباید به کسانی که صلاحیت علمی در بیان و فهم آموزه‌های دینی ندارند اعتماد و تکیه داشت. بنابراین باید تنها از کانال ائمه و نیز صرفاً از راه‌هایی که ما را به ائمه می‌رسانند، احکام دین را فرا گرفت. در واقع سخن امام صادق (ع) هم به این نکته مهم اشاره دارد. به این معنا که دوران پیش از امام باقر (ع) و امام صادق (ع) بر همین منوال بود و شیعیان احکام دین خود را از اهلان می‌گرفتند.

بنابراین کار مهمی که امام صادق (ع) انجام دادند، این بود که در برابر اندیشه‌های انحرافی و ناصواب موجود موضع گرفتند و جایگاه اعتقادی شیعیان را نسبت به اندیشه‌ها و عقاید دیگر مشخص ساختند. این در واقع نقش پیرایشگرانه امام بود. به موازات این نقش (پیرایشگرانه) امام نقش مهمی در آراستن و افزودن اندیشه‌ها و اعتقاداتی داشتند که شیعیان پیش از این از آنها آگاه نبودند.

در برخی از روایات از امام صادق (ع) داریم که اگر در جایی و به جماعتی وارد شدید، شما (شیعیان) باید برترین گروه‌ها از لحاظ رفتار باشید. مسلماً چنین ظرفیتی در شیعه وجود داشته که امام آن را مطالبه می‌کنند. یا در روایات دیگری، امام صادق (ع) می‌فرمایند: هر کس که بپندارد از شیعیان ماست اما پایبند همه آنچه را که ما می‌گوییم نباشد و دستش به ریسمان دیگری باشد، دروغ گفته است. همچنین در جای دیگری امام، معیار عملی برای شیعه به دست می‌دهند. ایشان می‌فرمایند: شیعه علی (ع) کسی نیست جز اینکه پاکدامن بوده و عملش تنها برای خداوند باشد و خوف و رجایش هم فقط معطوف به حضرت حق باشد. باز امام در تعبیر دیگری می‌فرمایند: شیعه جعفری کسی است که پاکدامن و اهل سختکوشی و جهاد در راه خدا باشد و فقط برای خداوندش عمل کند و چشم به مطامع زودگذر دنیوی نداشته باشد و ثواب و عقابش را هم از خداوند بخواهد. چنین افرادی شیعه جعفری هستند. با این شاخص عملی روشن می‌شود که واقعا چه کسی را باید شیعه دانست. بنابراین اینگونه نبود که کسی به صرف حرف و شعار، شیعه باشد ولی عملش مطابق با آن نباشد. شیعه‌ای که زبانش به گناه آلوده باشد و برای رسیدن به اهدافش از هر روشی استفاده کند، شیعه مطلوب جعفری نیست. فردی نزد امام صادق (ع) آمد. امام از او پرسیدند که تعداد شیعیان ما در کوفه چند نفرند؟ آن فرد گفت: ۵۰ هزار نفر. امام چندین بار از تعداد شیعیان کوفه می‌پرسند و در هر بار این فرد تعداد را کمتر از آنچه قبلاً گفته بود، بیان می‌کند. در آخرین فرد به امام (ع) می‌گوید که گویا شما دنبال این هستید که من بگویم ۲۰ نفر بیشتر نیستند. امام (ع) فرمودند: قسم به خدا من دوست داشتم در کوفه ۲۵ نفر باشند اما شیعه واقعی باشند و مسیری را که ما در آن قرار داریم، خوب بشناسند و جز به حق هم درباره ما سخن نگویند. □

هویت بخشی به شیعیان

حجت الاسلام و المسلمین محسن الوبیری

وقتی از هویت صحبت می‌کنیم، مقصود تمایز بیرونی یک گروه از گروه‌های دیگر است و همچنین انسجام آن

گروه درون خودش. هویت مانند نخ تسبیجی است که دانه‌ها را از نگاه درونی به یکدیگر وصل می‌کند و از نگاه بیرونی از دیگران جدا می‌سازد. از این منظر، امام صادق (ع) کوشیدند شیعیان را به عنوان یک گروه اجتماعی متمایز از دیگر مسلمانان که دارای یک نظام‌واره مشخص اعتقادی بوده‌اند، مطرح سازند. البته این نکته را هم مطرح کنم که تمایز بودن از بیرون و منسجم بودن از درون دوروی یک سکه هستند و در واقع اگر یکی از این دورویه محقق شود، رویه دیگر هم محقق خواهد شد.

امام صادق (ع) در روایتی که مرحوم کلینی آورده است، می‌فرمایند: «پس از امام سجاد (ع)، شیعیان در شرایطی قرار گرفتند که احکام حج را نمی‌دانستند و حتی با حلال و حرام هم آشنا نبودند تا اینکه امام باقر (ع) آمدند و گشایشی برای آنها پدید آوردند و احکام حج و حلال و حرام را به آنها آموختند. شیعیان که پیش از این در مورد احکام دین به دیگران رجوع می‌کردند، از این پس یعنی از دوران امام باقر (ع) ایشان را مرجع قرار دادند. این روند همچنان ادامه دارد و من [امام صادق] در چنین جایگاهی قرار دارم». این سخن نشان

« کتاب

در اولین مطلب این بخش به معرفی ترجمه کتابی از فضل‌الرحمان اندیشمند پاکستانی با نام «مضامین القرآن» پرداخته‌ایم. محور اصلی این کتاب رویکردی نوین به اخلاق قرآنی است. پس از آن با تفسیر ارزشمند «منهج الصادقین» که مرحوم آیت‌الله بهجت مطالعه آن را سفارش کرده بودند آشنا می‌شویم. این تفسیر اثر ملا فتح‌الله کاشانی است و نسخه تحقیق شده آن به وسیله علامه حسن‌زاده آملی در پنج جلد منتشر شده است. در ادامه کتاب «جامعه ما در اندیشه و آثار شهید سید محمد باقر صدر» نوشته سید منذر حکیم با ترجمه مسعود فکری معرفی شده است. این کتاب در بردارنده مجموعه گفتارهای آیت‌الله شهید سید محمد باقر صدر درباره دیدگاه اسلام به جامعه و چارچوب اسلامی فهم مسائل اجتماعی است. یکی از بهترین و ساده‌ترین منابع درباره مدیریت اسلامی که تاکنون ۲۶ چاپ آن منتشر شده کتاب «مدیریت اسلامی» است که در مطلبی کوتاه شما را با آن آشنا کرده‌ایم. نویسنده رمان مشهور و پر فروش «رویای نیمه شب» در سومین تجربه جدی خود پس از «دعبل و زلفا» و «رویای نیمه شب» رمانی با موضوع عشق سال‌های نوجوانی با عنوان «شب صورتی» خلق کرده است. مطالعه معرفی این رمان جذاب را از دست ندهید.

منهج الصادقین
مدیریت اسلامی
شب صورتی

اثری از اندیشمند پاکستانی

مضامین اصلی قرآن

محمد آسیابانی

«شر» و «پیدایی جامعه اسلامی». کتاب دو پیوست نیز با این سرفصل‌ها دارد: «اوضاع دینی جامعه مسلمانان در مکه» و «اهل کتاب و تنوع ادیان».

محور اصلی «مضامین اصلی قرآن» اخلاق قرآنی است. فضل الرحمان در مقدمه دو دلیل برای تألیف کتاب بیان می‌کند. نخست، پاسخ به مسلمانان و آن مفسران سنتی که نگاهی جزگرایانه به قرآن دارند. چرا که او معتقد است نگاه جزئی به قرآن باعث می‌شود که روح منسجم قرآنی را از دست بدهیم. دیگر، در پاسخ به غربیانی مانند جان ونسبرا که معتقد است قرآن در زمینه جدال‌های فرقه‌ای میان مسیحیان و یهودیان تشکیل شده و خاستگاه یهودی دارد. به باور فضل الرحمان مبنای آثار اخلاقی مسلمانان تاکنون منابع یونانی و ایرانی بوده در حالی که قرآن خود سرشار از مضامین اخلاقی است. به نظر این متفکر قرآنی برای تأسیس نظام حقوقی اسلام نخست باید اصول اخلاقی قرآن را شناخت و سپس احکام فقهی و حقوقی را از آنها استنباط کرد.

فضل الرحمان به عنوان مسلمانی تجددگرا معتقد بود که قرآن را باید بر اساس شرایط و ویژگی‌های دوره جدید تفسیر کرد و بی‌گمان چنین رویکردی مستلزم درکی روشن از روح کلی قرآن و بیوایی جامعه پیچیده و چندوجهی امروز است. بنابراین، هر نسل باید روح کلی حاکم بر قرآن را از طریق مطالعه‌ای نو و تلاشی فکری و روحی در عصر خود درک کند. شاید بتوان گفت مهم‌ترین عنصر در هرمنوتیک فضل الرحمان مفهوم «اجتهاد» است که بر اساس آن پیام قرآن باید در پرتو شرایط جاری به نحوی تفسیر شود که هدف قرآن، یعنی ایجاد نظام اخلاقی و برابری اجتماعی، را به بهترین شکل برآورده کند. □

« فضل الرحمان یکی از مهم‌ترین متفکران معاصر جهان اسلام است. او به سال ۱۹۱۹ در هزاره پاکستان (البته در دورانی که هنوز از هند جدا نشده بود) به دنیا آمد. مقدمات علوم اسلامی را نزد پدرش مولانا شهاب الدین که از بزرگان فقهای اهل سنت در پاکستان بود، آغاز کرد. برای ادامه تحصیلات خود به دانشگاه آکسفورد رفت و در مقطع دکتری فارغ‌التحصیل شد و سپس در دانشگاه‌های مختلفی چون مک‌گیل، دوره‌ام و... به تدریس پرداخت و بر زبان‌های یونانی، لاتین، آلمانی و فرانسوی تسلط پیدا کرد.

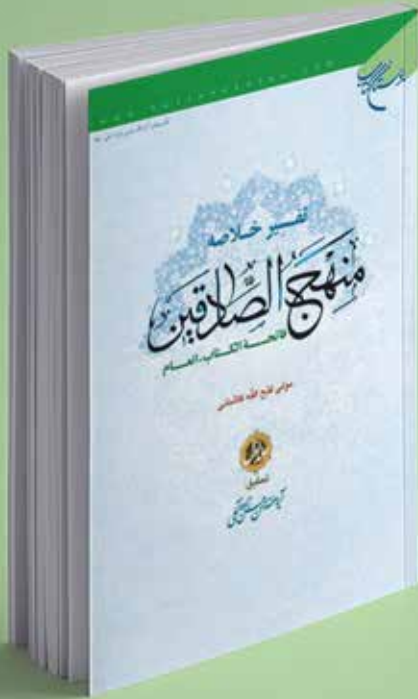
مدتی پس از جدایی پاکستان از هند و تشکیل این کشور به دعوت مسئولان در کشور خود سکنی گزید و ریاست مؤسسه تحقیقات اسلامی را بر عهده گرفت، اما نتوانست با پیروان تفکر سنتی اسلامی در پاکستان میانه خوبی برقرار کند و ناچار به بازگشت به نظام آکادمیک غربی شد. فضل الرحمان به مدت بیست سال کرسی تدریس مطالعات اسلامی را در دانشگاه شیکاگو در اختیار داشت و در همین سمت نیز به سال ۱۹۸۸ درگذشت.

فضل الرحمن نواندیشی دینی است که با نگاه‌های سنتی و قرائت‌های متحجرانه از قرآن مبارزه می‌کرد. کتاب «مضامین اصلی قرآن» او از جمله مشهورترین آثار مرجع در حوزه قرآن پژوهی است که در محافل آکادمیک در داخل و به ویژه در خارج جهان اسلام با اقبالی گسترده رو به رو شد. در بسیاری از پژوهش‌های جدید به زبان‌های اروپایی (از جمله در دایره‌المعارف قرآن انتشارات به ریل) در بحث مفاهیم و مضامین قرآنی به این کتاب و دیدگاه‌های نویسنده آن به عنوان تفتی مسلمانان معاصر از مفاهیم قرآن استناد شده است.

«مضامین اصلی قرآن» علیرغم اهمیتش و تأثیری که می‌توانست در مطالعات قرآنی ایرانیان بگذارد، تا سال‌ها به فارسی ترجمه نشد، تا اینکه نشر کرگدن انتشار مجموعه‌ای تحت عنوان «اسلام پژوهی» را با دبیری مهرداد عباسی در دستور کار قرار داد. دو مجلد نخست این مجموعه دو کتاب مهم فضل الرحمان یعنی «مضامین اصلی قرآن» و «اسلام و مدرنیته: تحول یک سنت فکری» است.

نخستین چاپ «مضامین اصلی قرآن» با ترجمه فاطمه علاقه بندی سال ۹۷ با شمارگان ۷۰۰ نسخه و بهای ۳۵ هزار تومان و دومین چاپ آن نیز بهار ۹۸ با شمارگان ۷۰۰ نسخه و بهای ۴۰ هزار تومان در دسترس مخاطبان قرار گرفت. نشر کرگدن سومین چاپ «مضامین اصلی قرآن» را نیز چندی پیش با شمارگان ۷۰۰ نسخه و بهای ۵۰ هزار تومان منتشر کرد.

کتاب هشت فصل دارد. عناوین این فصول هشت‌گانه به ترتیب از این قرار است: «خدا»، «انسان به مثابه فرد»، «انسان در جامعه»، «طبیعت»، «نبوت و وحی»، «معاد»، «شیطان و

آیت الله بهجت
مطالعه کدام تفسیر را
سفارش کرد؟

منهج الصادقین

داخل یقینیات ما نکنند، آب را توی شیر نریزند! اگر یک نفر، هزار کلمه حقی گفت، این هزار کلمه را خوب تأمل نکنیم، و از او بگیریم، بعد [تأمل کنیم که] هزار و یکم هم درست است؟ [یا] نه آن ظن است، یقین نیست. هر کلمه‌ای از هر کسی شنیدید، دنبال این بروید که «آیا این صحیح است، تام است، مطابق با عقل و دین هست، یا نه؟» ملافتح‌الله کاشانی از عالمان و مفسران بزرگ سده دهم هجری است که تلاش‌های تفسیری شیعه دارد. تفسیر او با نام منهج الصادقین فی الزام المخالفین به زبان فارسی، جایگاه ویژه‌ای به خود اختصاص داده است. وی پس از فراغت از تألیف این کتاب، آن را تلخیص کرد و خلاصه آن را منهج الصادقین نام نهاد. نسخه تحقیق شده خلاصه منهج الصادقین به وسیله علامه حسن زاده آملی، انجام شده و در پنج جلد منتشر شده است. در بخشی از این کتاب می‌خوانید:

«اگر یک نفر هزار کلمه حق گفت، این هزار کلمه را خوب تأمل نکنیم، و از او بگیریم، بعد [تأمل کنیم که] هزار و یکم هم درست است؟ [یا] نه آن ظن است، یقین نیست. هر کلمه‌ای از هر کسی شنیدید، دنبال این بروید که «آیا این صحیح است، تام است، مطابق با عقل و دین هست، یا نه؟» مرحوم آیت الله بهجت (ره) در بیاناتی که توصیه‌هایی برای جوان بوده با اشاره به نقش حیاتی قرآن و عترت در زندگی مسلمان‌ها، فرمودند: «باید ملتفت باشیم قرآن را یاد بگیریم، الفاظش را یاد بگیریم که از غلط، محفوظ باشد. آنچه را که می‌دانیم، قرائتش را تصحیح کنیم، تجویدش را تصحیح کنیم، در نماز زمان صحیح القرائت باشیم. و همچنین تفسیرهای آسان و ساده را ما که فارسی‌زبانیم، بدانیم؛ و [یک] تفسیر فارسی پیدا کنیم که از روی آن سهل باشد ما قرآن را بفهمیم؛ مثلاً منهج الصادقین را کم و بیش مطالعه کنیم، بلکه از اول تا به آخر، چون کتاب فارسی است و کتاب خوبی هم هست. اگر بهتر از او پیدا نکنیم عیب ندارد، اما کجا پیدا شود بهتر از او که معتبر باشد؟» این مرجع عالیقدر جهان تشیع در بخش دیگری از این سخنرانی که در سایت ایشان منتشر شده ادامه می‌دهند: «خیلی احتیاط کنید! احتیاط شما هم فقط در همین است که از یقین، تجاوز نکنید، بلکه امروز بزرگ‌ها هم همین جورند، باید خیلی سعی کنید که غیر یقین را،

است در میان ایشان و شایسته آن هست که رتبه نبوت و منصب رسالت یابد و وی را احتیاجی نیست به حطام دنیویه یا بوجه بطلان به چنین دعوی عظیمه اقدام نماید و آن را به وسیله طمع در اموال ایشان کرده معیشت خود را به فراخی بوجه دلخواه گذرانند و مع ذلک بروفق دعوی خود معجزات روشن ظاهر می‌کند و همه ایشان این را می‌بینند اما به جهت عناد و استکبار اطاعت او نمی‌نمایند و چون چنین است پس ایشان سزاوار عذاب الیم و عقاب جحیمند.» □

«و اینک لتدعوهوم؛ و به درستی که تومی خوانی ایشان را بی‌مزدی (الی صراط مستقیم)؛ به راهی راست یعنی دین اسلام که عقول سلیمه شاهدند بر استقامت آن که اصلاً شائبه‌ای در آن نیست تا موجب تهمت شود. حاصل که حق سبحانه و تعالی در این آیات حجت فرموده بر کافران و قطع عذرا ایشان نموده در عدم قبول ایمان و فرموده که مردی که به رسالت مبعوث شده و همه می‌دانند که وی جامع جمیع اخلاق حسنه است و معرا از همه صفات سیئه و به جهت این ممتاز

اندیشه و آثار
شهید سید محمد باقر صدر

جامعه ما

سید منذر حکیم گردآوری و منتشر شده است. آیت الله سید محمد باقر صدر در این کتاب مطالب را نه به شیوه خطابی و جدل، بلکه از باب یک منطق مستدل و محکم مطرح می‌کند و این موضوع به استحکام مطالب قوت می‌بخشد. همچنین جامعه‌سازی بر اساس الگوی اسلامی یکی از اولویت‌های مهم برای امروز ما است و در نتیجه آنچه را که ایشان در شاخص‌های جامعه‌سازی بر اساس الگو و مدل اسلامی مطرح می‌کند، می‌تواند در جامعه کاربرد داشته باشد.

منذر حکیم در مقدمه کتاب می‌نویسد: «ایشان با تمام وجود و با جان و قلم خود در ساختن جامعه اسلامی نمونه و پیشرو کوشید. او در دو کتاب قرآنی خود به نام‌های مکتب قرآن و اسلام زندگی را راهبری می‌کند، با نظریه پردازی زیبای خود به پی‌ریزی ارکان چنین جامعه‌ای کمک کرده است. نقش او در این پایه‌ریزی سهم بسزا و بی‌مانندی را که از توانایی‌های ایشان در پی بردن به ابعاد و آثار نشریه‌های اجتماعی از قرآن کریم در تفسیر موضوعی‌شان سرچشمه می‌گیرد، داشته است.

ایشان در این تفسیرافزون بر برجسته ساختن سنت‌های اجتماعی، تاریخی و عوامل جامعه انسانی به شکلی بی‌مانند بین دو موضوع سنت‌های تاریخی و عوامل اجتماعی پیوند برقرار کرده است. همچنین ایشان بین نظریه اجتماعی که از قرآن به دست آمده است و نظام اجتماعی اسلامی که دستاورد اسلام است و پایه‌ها و خطوط کلی آن و برخی از جزئیات مهم آن که در قرآن آمده، به خوبی پیوند برقرار کرده است.

این کتاب اکنون توسط مسعود فکری به فارسی برگردانده شده و توسط انتشارات سروش در ۵۰ صفحه و به قیمت ۶۵ هزار تومان به بازار نشر روانه شده است. □

کتاب «جامعه ما در اندیشه و آثار شهید سید محمد باقر صدر» نوشته سید منذر حکیم و با ترجمه مسعود فکری توسط انتشارات سروش منتشر و راهی بازار نشر شد. این کتاب در بردارنده مجموعه گفتارهای آیت الله شهید سید محمد باقر صدر درباره دیدگاه اسلام به جامعه و چارچوب اسلامی فهم مسائل اجتماعی است.

شهید صدر خود در پی آن بود که پس از نگارش فلسفتنا، کتابی با عنوان مجتمعتنا نگاشته و دیدگاه اسلام درباره جامعه را در آن بیان کند، اما پرسش‌های فکری رایج در محافل علمی و درخواست‌های متعدد نخبگان باعث شد که ایشان به تألیف کتاب اقتصادنا بپردازد و نگارش مجتمعتنا را به پس از آن موکول کند. اما در نهایت افزایش درگیری‌ها با حزب بعث و دستگیری‌ها و مزاحمت‌های متعدد، مانع از آن شد که علامه صدر بتواند کتابی در تراز اقتصادنا و به شیوه تطبیقی و با مقایسه دیدگاه اسلام با مکاتب رایج بشری، در موضوع جامعه از دیدگاه اسلام بنویسد.

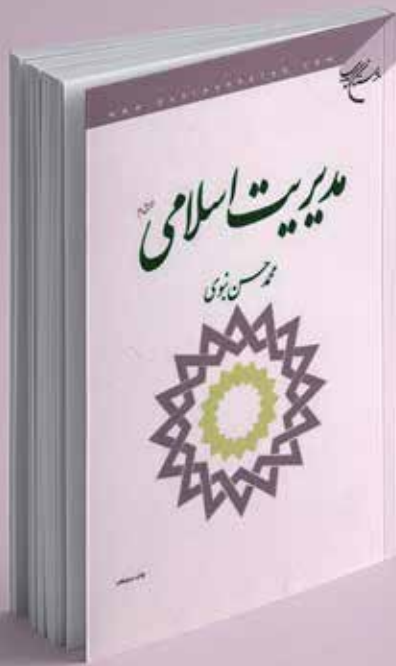
بنا به خاطرات یاران شهید صدر مهمترین مانع در این زمینه این بود که به دلیل شرایط مبارزه با رژیم بعث، شهید فرصت کافی برای بررسی منابع دست اول غربی در این زمینه نداشت؛ زیرا منابع ترجمه شده در آن زمان به زبان عربی را برای این موضوع کافی نمی‌دانست و امکان ترجمه آثار مدنظر نیز توسط نزدیکان ایشان فراهم نبود.

حجت الاسلام والمسلمین سید منذر حکیم که از شاگردان آیت الله سید کاظم حائری و از باورمندان به مکتب علامه صدر است برای استفاده هرچه بیشتر علاقه‌مندان به میراث فکری شهید صدر از اندیشه‌های اجتماعی وی، بخش‌های مرتبط در کتاب‌های گوناگون شهید صدر را گردآورده و کتاب حاضر را تدوین کرده است. هرچند این کتاب آنچه مقصود علامه صدر از «مجتمعتنا» بوده است را تأمین نمی‌کند، تا حد شایانی می‌تواند به آشنایی بیشتر با دیدگاه‌های اجتماعی علامه صدر کمک کند.

کتاب «جامعه ما در اندیشه و آثار شهید سید محمد باقر صدر» اولین بار در سال ۱۳۷۹ ش به کنگره بین‌المللی آیت الله شهید سید محمد باقر صدر ارائه شد و سپس با نام «مجتمعتنا» و به زبان عربی به انتشار رسید.

کتاب «جامعه ما» با زیرعنوان در اندیشه و آثار شهید سید محمد باقر صدر (ره) نوشته «سید منذر حکیم» و با ترجمه «مسعود فکری» توسط انتشارات سروش منتشر شده است.

کتاب مجتمعتنا در بردارنده نگاه اسلام بر اساس آموزه‌های اصیل مانند قرآن کریم به مسائل اجتماعی است که آیت الله صدر در کلاس‌های درس به صورت اختصاصی یا سخنرانی‌های خود به آن اشاره داشتند، اما فرصت تألیف کتاب را پیدا نکردند که در نهایت توسط شاگرو

مدیریت اسلامی

بیست و ششمین چاپ کتاب «مدیریت اسلامی» نوشته محمدحسن نبوی توسط موسسه بوستان کتاب قم منتشر شد. ■

صفحه و بهای ۵۵ هزار تومان منتشر کرد. چاپ پیشین این کتاب سال ۹۶ با شمارگان هزار و ۵۰۰ نسخه و بهای ۲۹ هزار تومان در دسترس مخاطبان قرار گرفت. کتاب ۱۳ فصل دارد که عناوین آنها به ترتیب از این قرار است: «حکومت و مدیریت اسلامی»، «برنامه ریزی»، «ارکان برنامه ریزی»، «سازماندهی»، «انگیزش»، «رهبری»، «صفات فردی رهبر»، «رفتار رهبری»، «سلوک مدیریت»، «لغزشگاه‌ها»، «کنترل»، «پیگیری» و «تصمیم‌گیری».

نویسنده با بهره‌گیری از کتاب و سنت و حکمت اسلامی به تبیین علت تشکیل حکومت از منظر اسلام پرداخته و ضمن بحث عدالت در حکومت به ارتباط حکومت و مساله مدیریت و همچنین ضرورت رسیدن به مؤلفه مدیریت اسلامی را طرح می‌کند. تبیین رویکردها و نگاه‌های مختلف به مدیریت از امتیازات این کتاب است.

مساله سازماندهی و رسیدن به اهداف سازمانی یکی از مباحث مهم نویسنده در کتاب است که در آن حتی از روش‌های عزل مدیران نیز سخن به میان آمده. به باور نویسنده در مدیریت اسلامی رسیدن به اهداف سازمانی یکی از هدف‌هاست نه تمامی آنها. نویسنده با ذکر هدف از تدوین کتاب و اشاره به این که بعضی از نویسندگان کتاب‌های مدیریت اسلامی از مباحث روز مدیریت بی اطلاع هستند و برخی دیگر از آنان به رغم آشنایی با مباحث مدیریت با منابع اسلامی آشنا نیستند سعی نموده با شناخت مباحث مدیریت جدید و استفاده از منابع غنی اسلامی بحث مدیریت اسلامی را به شکل کاملاً جدی مطرح کند. وی با اشاره به عدم کفایت نظریه‌های غربی معتقد است این نظریه‌ها در نهایت تنها به انگیزه‌های انسانی در جهت تولید بیشتر و نیل به اهداف سازمانی می‌اندیشند. ■

با پیروزی نظام مقدس جمهوری اسلامی مباحث مهمی چون ضرورت تمدن سازی به محافل فکری و اندیشه‌ای کشور راه پیدا کرد. در امر تمدن سازی مؤلفه مهمی چون فقه تمدن ساز نیز مطرح شد و نظام‌های حوزوی تلاش کردند تا به سمت تئوریزه کردن مسائل فقه تمدنی بروند.

بر این اساس لزوم مدیریت سازمان‌ها و نهادها به گونه‌ای که مغایر با دستورات شرع مقدس اسلام نباشد نیز پیش آمد. سرعت تحولات جهانی در زمینه تکنولوژی مدیریت را نیز وارد حیطه علم کرد و بر همین اساس قواعد و دستورات عملیایی برای آن در غرب نوشته شد. حرکت غول‌آسای ماشین صنعت در غرب باعث شد تا بسیاری از اصول انسانی، سنت‌ها، آداب و رسوم و در مواردی قسمت‌هایی از علوم و البته دین تحت شعاع قرار بگیرند. این میان اما مشخص مدیر در کشوری اسلامی و شیعی نمی‌تواند ویژگی‌هایی مشابه هم‌تایان غربی‌اش داشته باشد. این ویژگی‌ها باید از کتاب و سنت استخراج شده و با دانش‌های روز مدیریتی تلفیق شود.

تاریخ مدیریت اسلامی به ابتدای ظهور اسلام بازمی‌گردد، زیرا در قرآن کریم و نیز در روایات معصومان (ع) مباحث عمیق مدیریتی مطرح شده است. در عصرهای بعدی نیز دانشمندان اسلامی ضمن مباحث خود به مباحث مدیریت اسلامی پرداخته‌اند. با وجود این، مدیریت اسلامی به صورت یک دانش مدون منظم و منسجم ارائه نشد، بلکه به صورت پراکنده و در ضمن مطالب دیگر مورد بحث قرار گرفت. با این حال، در عصر حاضر، آثاری در موضوع مدیریت اسلامی به رشته تحریر درآمده است.

به زبان فارسی تاکنون منابع متعددی درباره مدیریت منتشر شده است، اما این منابع یا صرفاً ترجمه از منابع غربی بودند و یا اینکه تنها مدیریت از منظر اسلام را مدنظر داشتند و مباحث را به صورت تلفیقی پی‌نگرفتند. این میان اما به باور منتقدان یکی از بهترین و ساده‌ترین منابع درباره مدیریت اسلامی کتابی است که به همین نام نوشته حجت الاسلام والمسلمین محمدحسن نبوی که برای نخستین بار به سال ۱۳۷۳ توسط دفتر تبلیغات اسلامی قم منتشر شد.

مؤسسه بوستان کتاب بیست و ششمین چاپ این کتاب را با شمارگان هزار نسخه، ۳۹۲

اخلاقی و شرعی او را برای برقراری رابطه منع می‌کند باعث افسردگی و ناراحتی می‌شود. سینا حالا زود رنج و عصبی شده است. درس‌هایش افت می‌کند. با بیشتر دوستانش دعوا کرده و با آنها قهر است و در خانه هم منزوی و گوشه گیر شده است. وحشت آینده او را ذره ذره آب می‌کند. این که ممکن است نگین با کس دیگری ازدواج کند و اینکه حوادث تا شش هفت سال دیگر بسیار غیر قابل پیش بینی است «سینا» را تحلیل می‌برد.

قهرمان داستان متفاوت و ویژه‌ای با قهرمانان این قصه‌ها دارد شاید این اولین بار است که پسری بی‌آنکه حتی به دوستی با دختر مورد علاقه‌اش فکر کند عاشق و واله شده باشد. هیچ خیال باطلی در ذهن سینا نیست. او فقط یک خواسته دارد «نگین» به او برسد هر چند سال که می‌خواهد طول بکشد. هر چه قدر که می‌خواهد دور باشند. هر چه می‌شود بشود فقط نگین سهم دیگری نشود.

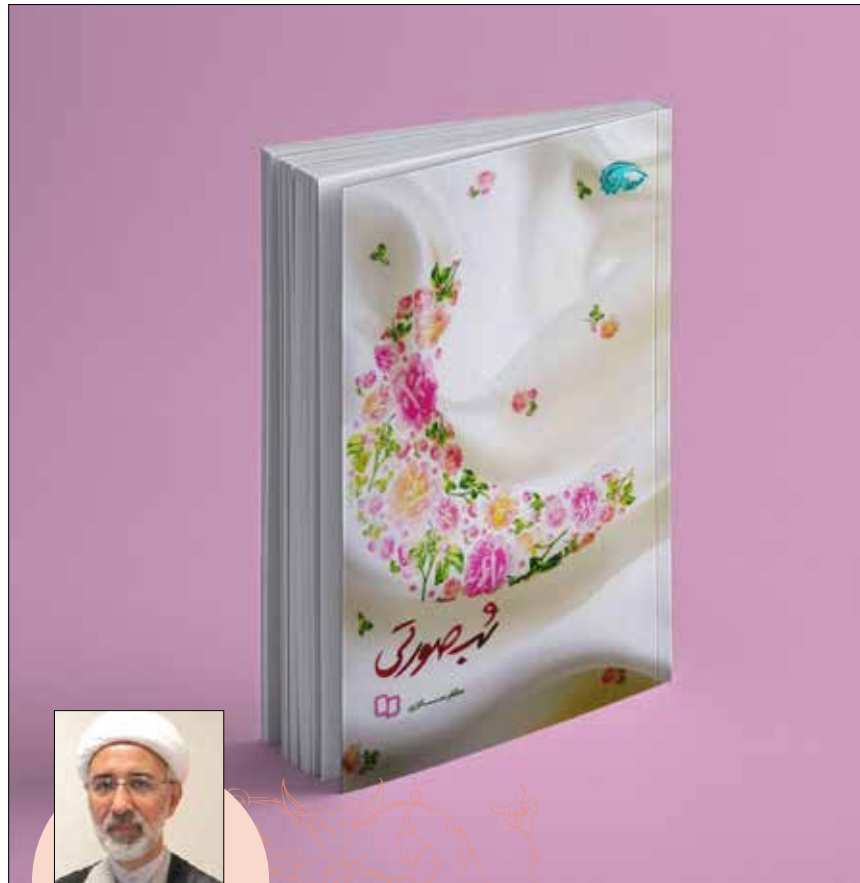
به نظر می‌رسد که «مظفر سالاری» با دستمایه قرار دادن مساله تقدم بلوغ جسمی بر بلوغ فکری به این ایده رسیده است. در واقع سؤال و اگر جادویی اینجاست؛ اگر مردی بجای بیست سالگی در پانزده سالگی عاشق شود، چه خواهد شد؟ تنگای قصه باید و نیاید های شرعی و عرفی به حق برای قهرمان در وصال با معشوقه است. او همچنین پدیده‌هایی همچون حسادت به همجنس و علاقه خواهر برادر را به نحو داستانی توضیح می‌دهد.

همانطور که می‌دانیم مظفر سالاری اهل یزد است. زیست بوم داستان نیز همین شهر تاریخی است. نویسنده موفق شده که از آب انبارها و بناها و در یک کلمه از فرهنگ مردم یزد در بنای زیست جهان داستان بهره ببرد.

حضور روحانی در فیلم‌ها و قصه‌ها غالباً حضوری فرمایشی و خشک است. آنان غالباً واضح شرعند در منصب خطابه و عطا ظاهر می‌شوند. «آسد ممدلی» اما به موقع از راه می‌رسد او همانند پیامبرش منادی اخلاق است. در بدترین شرایط روحی سینا از راه می‌رسد و حقیقت عشق را برای او شرح می‌دهد. او می‌گوید هر معشوقی تصویری از عشق حقیقی است و ما را متوجه زیبایی او می‌کند. عشق ویران نمی‌کند آباد می‌کند و همین است که تحولات شخصیتی سینا را موجب می‌شود.

زبان کار ساده و بی‌پیرایه است. حقیقت این است که زبان کار کاملاً نوجوان است. از تعابیر و استعاره‌ها و تصاویر پیچیده خبری نیست. همه چیز مستقیماً و در سطح قابل تفسیر و تعبیر است. این مساله موجب می‌شود که مخاطب را طیف وسیع‌تری تشکیل دهد و افراد غیر کتابخوان را هم کمکم با جادوی کتاب خواندن آشنا کند.

در حقیقت نویسنده سعی کرده است بی‌آنکه بحران‌های طبیعی دوران نوجوانی را انکار کند، الگویی ایرانی-اسلامی برای مواجهه با آن ارائه کند. الگویی که لازمه آن تربیت دینی طرفین است. در واقع او این ادعا را نکرده است که با دختر و پسری بی‌هدف و بی‌دین چنین الگویی قابل اعمال است. دختر و پسر این داستان در خانواده‌هایی که به حداقل شرعیات خود پایبند هستند بزرگ شدند و این موجب می‌شود بر علاقه خود لباسی شرعی بپوشانند. □

عشق سال‌های نوجوانی شب صورتی

نویسنده رمان مشهور و پرفروش «روبای نیمه شب» در سومین تجربه جدی خود پس از «دعبل و زلفا» و روای نیمه شب دست به پدید آوردن رمانی با تم نوجوان زده است. «شب صورتی» تجربه‌ای متفاوت از «مظفر سالاری» است. این اثر از نشر معارف به ویرترین کتابفروشی‌ها راه یافت.

«عشق اول» یا «عشق در دوران نوجوانی» بسیار دستمایه داستان قرار گرفته است. نمونه تلویزیونی آن را می‌توان سریال «وضعیت سفید» دانست. عشق در نوجوانی اما غالباً در فضاهای روشنفکری و غیر دینی بحث شده است و سیر داستان را هم به فراخور همان فضا پی گرفته‌اند. «شب صورتی» ضمن داشتن شاخصه‌های «رمان دینی» به مساله نخستین عشق و یا عشق در نوجوانی می‌پردازد. آن هم در گرم‌گرم کویر یزد و حال و هوای نوجوانی. صورتی رنگ دخترانه «نگین» همسایه شیرازی سیناست. نگین دختری محبوب و چادری است. سینا هم مورد تربیت دینی قرار داشته و پسری با اخلاق است. به صورت اتفاقی سینا با تصویر بدون چادر نگین مواجه می‌شود. این مساله او را به وجد می‌آورد و دل‌باخته زیبایی او می‌شود. نگین خواهر رامین است. رامین دوست صمیمی سیناست و نسبت به خواهرش علاقه شدیدی دارد. ریحانه هم خواهر سینا است و دوست نگین. دوستی نگین با خواهر سینا باعث می‌شود که سینا مرتب با او برخورد کند و فراموش کردنش برای او به امری محال تبدیل شود. این که هنوز با سن ازدواج فاصله بسیاری دارد و تقیدات

اطلاع از چند و چون وقایع تاریخی همیشه برای ما جذاب بوده است. در بخش تاریخ سعی کرده‌ایم چند رویداد تاریخی را که در بازه زمانی خرداد ماه به وقوع پیوسته است معرفی کنیم. اعلام حکومت جمهوری توسط میرزا کوچک خان در صد سال پیش، اکتشاف اولین چاه نفت ایران در ۱۱۲ سال پیش در مسجد سلیمان و پایان ۴۰۰ سال جنگ‌های صلیبی بین مسلمانان و مسیحیان مطالب این بخش را تشکیل می‌دهند.

تاریخ

فرياد ملت مظلوم ايران از حلقوم فدايان جنگل

نفت و سياست

نبرد شرق و غرب

روز ۱۶ خرداد ۱۲۹۹ میرزا کوچک خان و قوای جنگل با انتشار بیانیه‌ای، تشکیل کمیته انقلاب سرخ ایران و الغاء اصول سلطنت و تأسیس حکومت جمهوری را در رشت اعلام کردند و یک روز بعد کمیته انقلاب، هیات دولت جمهوری (هیات اتحاد اسلامی) را معرفی کرد که میرزا کوچک خان عنوان سرکمیسر و کمیسر جنگ را داشت.

میرزا یونس معروف به میرزا کوچک در ۱۲۵۷ در رشت متولد شد. در جوانی برای تحصیل علوم دینی قدم به مدارس مذهبی گذاشت و مدارج علمی را طی کرد. سپس در گیلان به صفوف آزادیخواهان پیوست و برای مقابله با محمدعلی شاه روانه تهران شد. در ماجرای اولتیماتوم روسیه که منجر به تعطیلی مجلس شد (۱۷ اردیبهشت ۱۲۹۰) میرزا در شمار مخالفان پذیرش اولتیماتوم بود و مدتی نیز بازداشت شد.

در جریان جنگ جهانی اول و در هنگامی که دسته‌ای از نمایندگان و رجال سیاسی به خاطر وضع بحرانی کشور و حضور نیروهای بیگانه دست به مهاجرت زدند، کوچک خان با گروهی به اندیشه «اتحاد اسلام» درصد برآمد تا باره انداختن تشکیلات نظامی به مبارزه علیه استبداد رضاخانی و سرسپردگی‌ها، پیمان‌های تحمیلی بیگانگان و مداخلات آنان در امور داخلی کشور بپردازد. میرزا در تهران اندیشه خود را با رجال دین و سیاست در میان گذاشت و به نظرخواهی از آنان پرداخت. گروهی به ضرورت مبارزه مسالمت‌آمیز تأکید می‌کردند و مبارزه مسلحانه را نادرست می‌خواندند و گروهی دیگر نظر میرزا کوچک خان را تأیید می‌کردند. سرانجام پس از یک سلسله بحث و گفتگو قرار شد تا در گوشه‌ای از ایران کانونی ثابت، برای مبارزه ایجاد شود. میرزا کوچک خان پس از این توافق عازم گیلان شد و شروع به تهیه مقدمات قیام کرد.

۱ مبارزه علیه اشغالگری

او در سال‌های قبل از به قدرت رسیدن رضاخان، موفق شد هسته‌های تشکیل نهضت مسلحانه را پی‌ریزی کند. نیروهای اشغالگروس که در سال‌های قبل از انقلاب اکتبر، در سرکوبی این نهضت توفیق چندانی نیافتند، با وقوع انقلاب اکتبر از مناطق شمالی ایران بیرون رفتند و انگلیسی‌ها یکه‌تاز میدان شده و تقریباً تمامی ایران را زیر سلطه خود درآوردند تا اینکه میرزا حسن خان وثوق‌الدوله به ریاست دولت ایران منصوب شد. دولت انگلیس با انعقاد قرارداد معروف ۱۹۱۹ با وثوق‌الدوله، ایران را تحت‌الحمایه خود درآورد و کلیه امور مالی، گمرکی و نظامی کشور را به دست گرفت. انگلیسی‌ها از طریق وثوق‌الدوله تلاش کردند قیام جنگل را با مذاکره و بدون خشونت حل و فصل کنند، اما این تلاش‌ها سودی نبخشید.

روز ۱۶ خرداد ۱۲۹۹ میرزا کوچک خان جنگلی در ادامه مبارزات خود در شهر رشت حکومت جمهوری اعلام کرد. درست سه هفته پیش از این اعلام، در سپیده‌دم روز ۲۸ اردیبهشت ۱۲۹۹ نیروهای ارتش سرخ به بهانه

صد سال

از اعلام حکومت جمهوری
توسط میرزا کوچک خان گذشت

فریاد ملت مظلوم ایران از حلقوم فدائیان جنگل

.....

❑ خیانت دوستان

میرزا که اوضاع را چنین دید، روز ۱۸ تیر ۱۲۹۹ معترضانه رشت را ترک گفت و اعلام کرد تا زمانی که حزب عدالت از کارهای خلاف و حمله به اسلام و تبلیغ کمونیسم دست برندارد، به رشت باز نخواهد گشت. روس‌ها که هدفشان از تأسیس حزب، اشاعه کمونیسم و رخنه به تشکل اسلامی میرزا کوچک خان جنگلی و از بین بردن آن بود، شدیداً فعالیت می‌کردند.

در پی خروج قهرآمیز میرزا کوچک خان از رشت، اعضای حزب عدالت که بعضی از آنها همچون احسان‌الله خان و خالوقربان قبلاً از دوستان نزدیک میرزا بودند و اکنون با گرویدن به سوسیالیسم، میرزا را مرتجع می‌دانستند، در صدد اجرای کودتایی برآمدند که طرح آن پیشتر ریخته شده بود. نقشه این بود که میرزا یا باید کشته شود یا دستگیر گردد و از رهبری انقلاب کنار رود. کوچک خان که تا حدی از نقشه آنان مطلع شده بود، به جنگل رفت. در این گرو دار، بسیاری از جنگلی‌ها دستگیر و یا کشته شدند و سلاح و مهمات و اموال آنان به غارت رفت.

در آستانه کودتای رضاخان، شرایط سیاسی ایران شدیداً علیه میرزا کوچک خان جنگلی بود. روس‌ها او را تنها گذارده بودند و صرفاً به منافع خود در ایران می‌اندیشیدند. آنان به ویژه تلاش داشتند تا روابط صمیمانه‌ای را با سردار سپه که با قدرت اسلحه و سرکوب ناراضی‌ها توانسته بود ثبات نیم‌بندی را در کشور به وجود آورد، برقرار کنند. آنان مصلحت خود را در آزاد گذاشتن دست رضاخان برای سرکوب نهضت جنگل می‌دانستند، حتی حضور رضاخان در اتومبیل کنسول شوروی در رشت، زمانی که برای سرکوب جنگل به آن شهر رفته بود، نشان از هم‌پیمانی روس‌ها با سردار سپه در این تصمیم داشت.

علاوه بر این، رضاخان در آن زمان، در کمیته‌ای ایرانی-انگلیسی به نام «کمیته زرگنده» به اتفاق سید ضیاء‌الدین طباطبایی در حال تدارک کودتای سوم اسفند خود بود. به همین دلیل، اقدام رضاخان به نوعی اجرای مصوبه کمیته مذکور نیز بود. کمیته زرگنده در حقیقت ۲ کارکرد اساسی داشت. یکی سرکوب نهضت جنگل و دیگر استقرار دیکتاتوری رضاخان.

پروژه سرکوب نهضت میرزا کوچک خان جنگلی، محصول اراده مشترک شوروی، کمونیست‌های داخلی، دولت انگلستان و استبداد رضاخانی بود. در چنین شرایطی، سران نهضت جنگل چند راه بیشتر نداشتند، یا باید تسلیم می‌شدند و اسلحه را زمین می‌گذاشتند، یا به روسیه پناه می‌بردند و یا اینکه تسلیم و پناه بردن به بیگانه و اجنبی را نمی‌پذیرفتند و تا آخرین قطره خون به مبارزه ادامه می‌دادند. احسان‌الله خان ترجیح داد تا به شوروی بپیوندد. خالوقربان نیز با قید تضمین از طرف سردار سپه، با همه افراد خود تسلیم قوای دولتی شد و جان خود را نجات داد. در این میان فقط میرزا کوچک خان بود که نه حاضر به ترک ایران شد و نه تسلیم به قوای دولتی را پذیرفت و سرانجام نیز به مبارزه ادامه داد تا در ۱۱ آذر ۱۳۰۰ به شهادت رسید. ❑

در جریان جنگ

جهانی اول و

در هنگامی

که دسته‌ای از

نمایندگان و

رجال سیاسی

به خاطر وضع

بحرانی کشور و

حضور نیروهای

بیگانه دست به

مهاجرت زدند،

کوچک خان با

گرویدن به اندیشه

«اتحاد اسلام»

در صدد برآمد تا

با راه انداختن

تشکیلات نظامی

به مبارزه علیه

استبداد رضاخانی

و سرسپردگی‌ها،

پیمان‌های

تحمیلی

بیگانگان و

مداخلات آنان در

امور داخلی کشور

بپردازد

«سرکوبی ضد انقلاب که در شمال ایران کمین کرده بود» به بندرانزلی یورش برده و این شهر را اشغال کرد. مقصود روسیه از «ضد انقلاب» افراد مسلحی بودند که با حمایت انگلیسی‌ها علیه بلشویسم نوظهور در شوروی می‌جنگیدند و از اراضی شمال ایران نیز به عنوان یکی از پایگاه‌های خود استفاده می‌کردند.

جنگلی‌ها که مبارزات مسلحانه با رژیم قاجار را آغاز کرده و جنگل‌های شمال را مقرر خود قرار داده بودند، در آغاز پیروزی انقلاب روسیه روابط حسنه‌ای با بلشویک‌ها برقرار کرده بودند، نهضت جنگل انقلاب روسیه را تأیید می‌کرد و رهبران جدید روسیه نیز میرزا را به عنوان یک انقلابی ضد استعمار می‌دانستند و او را ستایش می‌کردند. اما چندی نگذشت که روس‌ها سیاست دوستانه خود را تغییر دادند و قدم به قدم به خاطر حفظ منافع خود در ایران از حمایت نهضت جنگل دست کشیدند و سرانجام به آن خیانت کردند.

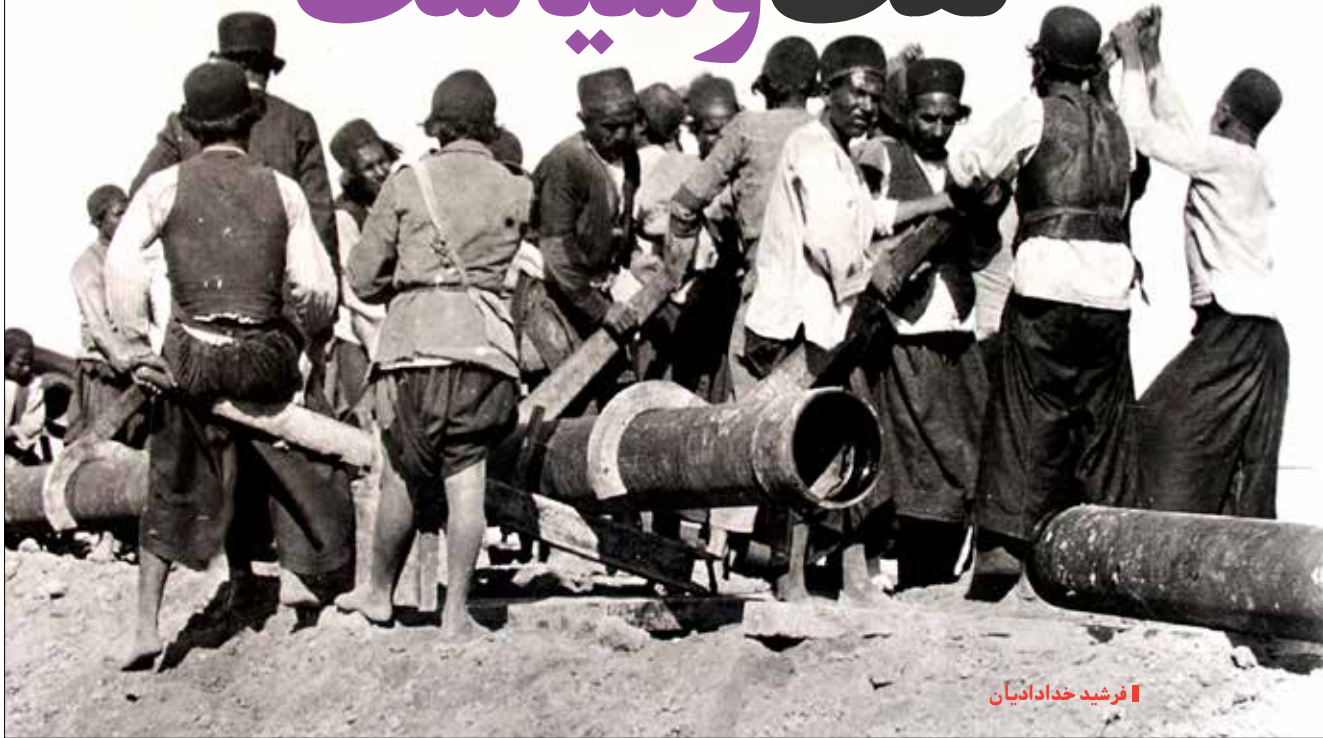
روز ۲۸ اردیبهشت، نیروهای ارتش سرخ وارد انزلی شدند. نهضت میرزا کوچک خان که حضور نیروهای کشوری دیگر را در خاک ایران مخالف با اصول سیاست خود و به زبان استقلال و تمامیت ارضی کشور می‌دانست، با آن به مخالفت برخاست. در آن زمان هم روس‌ها و هم میرزا کوچک خان در شرایطی بودند که رویارویی با یکدیگر را به صلاح خود نمی‌دیدند. هر یک با اقدامات نظامی، اهداف خاص خود را دنبال می‌کردند و دیدگاه معترضان به یکدیگر نداشتند؛ در نتیجه تماس‌های بعدی میرزا کوچک خان با نیروهای نظامی و سیاسی روسیه، میان طرفین توافق‌هایی حاصل شد.

اجمال این توافقنامه عدم دخالت روس‌ها در امور داخلی ایران، در عین حفظ حداقل دو هزار نظامی آنان در شمال ایران بود؛ حضور روسیه که خود به منزله دخالت در امور داخلی ایران بود. میرزا کوچک خان جنگلی با استناد به همین توافقنامه بود که سه هفته پس از مداخله نظامی آنان در انزلی، موجودیت حکومت خود را در رشت اعلام کرد. سران نهضت جنگل پس از اعلام حکومت، ضمن انتشار اعلامیه‌ای با عنوان «فریاد ملت مظلوم ایران از حلقوم فدائیان جنگل»، به مقاسد دستگاه حاکمه ایران و جنایات انگلیسی‌ها اشاره کردند.

سران نهضت در شهر رشت سرگرم تحکیم مبانی جمهوری بودند که به تدریج اختلافاتی در میان نشان پدید آمد و همین امر نهضت را به انحطاط و نابودی کشاند. پس از ورود ارتش سرخ به ایران، چند نفر از اعضای «حزب کمونیست عدالت باکو» از روسیه وارد گیلان شدند. این افراد در رشت حزبی به نام عدالت تشکیل دادند و رفته رفته ضمن برگزاری میتینگ‌ها و سخنرانی‌ها، عملاً مواد توافق شده میان سران نهضت جنگل و روس‌ها را زیر پا گذاشتند و تبلیغاتی نیز علیه میرزا کوچک خان آغاز کردند. میرزا دو نفر از اعضای نهضت را به قفقاز فرستاد تا با نیریمانف، صدر شورای جمهوری قفقاز ملاقات کنند و او را وادارند تا اعضای حزب را از ادامه کارشکنی‌ها و اقدامات نفاق‌افکنانه باز دارد؛ اما نیریمانف اقدامی جدی به عمل نیاورد.

نفت و سیاست

۱۱۲ سال از اکتشاف نفت در ایران گذشت

فرشید خدادادیان

امتیاز نفت ایران به ویلیام ناکس داری انگلیسی توسط مظفرالدین شاه قاجار انجام پذیرفت که طرفدار سیاست‌های اقتصادی غیرمردمی در روزگار خود بود. در حالی که در تپه‌های جنوب و غرب ایران گروه حفاران نفت به سرپرستی رینولدز نفت را جستجو می‌کردند، در تهران و آذربایجان شعله‌های انقلاب در حال شعله‌ور شدن بود و در اعتراضات و اعلامیه‌های انقلابی همه جا از شاه برای به تاراج دادن ثروت کشور از جمله نفت و بی‌توجهی به خواست عمومی اعتراض می‌شد.

تلاش انقلابیون سرانجام به پیروزی ایشان در مرداد ۱۲۸۵ انجامید. مظفرالدین شاه نیز در چهاردهم دی ماه همان سال، پنج روز پس از آنکه قانون اساسی جدید را امضا نموده بود، درگذشت و آنقدر زنده نماند تا نتیجه امتیاز واگذار کرده را در پنجم خرداد ۱۲۸۷ ببیند. این اتفاق در روزگار آغازین سلطنت محمد علی شاه روی داد و همزمانی صدای غرش فوران نفت از چاه شماره یک میدان نفتون با غرش توپ‌های لیاخوف روسی بر مجلس بهارستان در خرداد ۱۲۸۷ نیز نوع خود تأمل برانگیز است. این بدان معناست که صنعت نفت ایران در استبدادی‌ترین شرایط سیاسی و نابسامان‌ترین شرایط داخلی کشور زاده شد. به همین دلیل بود که انگلستان به جای هماهنگی با دولت مرکزی با خوانین و شیوخ منطقه قرارداد امضاء کرد. شاهد این مسئله قرارداد شرکت نفت انگلیس و بختیاری است که نماد بارز عدم تمرکز قدرت سیاسی در روزگار تولد صنعت

در روز ۵ خرداد سال ۱۲۸۷ هجری شمسی برای نخستین بار یک گروه اکتشاف نفت، در شهرستان مسجد سلیمان استان خوزستان در پی ماه‌ها حفار چاه به نفت رسید. ویلیام ناکس داریسی یک میلیونر استرالیایی، نخستین فردی بود که با روش‌های جدید و دستگاه‌های حفاری مکانیکی در ایران به اکتشاف نفت و حفار چاه پرداخت. او ابتدا گروهی فنی را به سرپرستی زمین‌شناسی به نام برلز استخدام و به ایران اعزام کرد. این گروه، پس از بررسی‌های زمین‌شناسی، گزارش رضایت‌بخشی داد. احتمال وجود نفت در حوالی قصر شیرین و شوشتر را زیاد و در دیگر نقاط امیدوارکننده دانست. پس از دریافت این گزارش، داریسی نماینده‌ای به نام ماریوت را در سال ۱۹۰۱ به دربار ایران فرستاد. ماریوت امتیاز اکتشاف و استخراج نفت در تمام ایران، به جز ایالات شمالی یعنی خراسان، مازندران، استرآباد (گرگان کنونی) و آذربایجان را از مظفرالدین شاه گرفت. مدت این امتیاز که بعدها به «امتیاز داریسی» مشهور شد، ۶۰ سال و ابتدای آن از هشتم صفر ۱۳۱۹ قمری بود. به موجب امتیازنامه داریسی، وی تعهد کرده بود که ظرف مدت دو سال پس از عقد امتیاز شرکتی برای بهره‌برداری از امتیاز مزبور تشکیل دهد و پس از آن مبلغ بیست هزار لیره نقد و معادل بیست هزار لیره سهام شرکت مزبور را به دولت ایران تسلیم کند.

تولد در هرج و مرج

نفت یکی از این منابع تأثیرگذار است که خصوصاً در مورد کشور ایران این تأثیرگذاری به خوبی مشهود است. اگر صخره‌های پنیسلوانیا در آمریکا با قطرات نفت خود مبنای اقتصاد سرمایه‌داری و نظام سیاسی ایالات متحده را تشکیل داده‌اند و شعله‌های آتش چاه‌های نفت باکو سال‌ها مبنای تحولات سیاسی سرزمین یخ‌زده‌ای جماهیر شوروی بوده‌اند در ایران و سایر کشورهای صاحب نفت نیز این ثروت الهی معیار بسیاری از تحولات سیاسی روزگار معاصر می‌باشند.

در ایران، همزمانی تلاش برای کشف و استخراج نفت با مقدمات انقلاب مهم مشروطه در این سرزمین بسیار قابل توجه و تأمل برانگیز است. همان گونه که می‌دانیم واگذاری

اطمینان از درآمد نفتی و بی‌نیازی به درآمد مری همچون مالیات، عوارض و غیره تنها خود را نسبت به ملت پاسخگو نمی‌دید بلکه این حق را احساس می‌کرد که خود را ولی نعمت مردم بدانند!

تحولات سیاسی ایران در روزگار منتهی به جنگ جهانی دوم و سالهای پس از آن عموماً ساختاری اینگونه داشت. وقتی جنگ جهانی دوم آغاز شد، نفت ایران یک بار دیگر تأثیرگذاری خود را در معاملات جهانی به نمایش گذاشت. هر چند ایران در این جنگ اعلام بی‌طرفی کرده بود اما وجود نفت کافی بود تا ایران در شهریور ۱۳۲۰ به اشتغال ارتش روسیه و انگلیس درآید. شهریور ۱۳۲۰ پایان حکمرانی رضا شاه بود به جرم تمایل به آلمان هیتلری و فرزندش محمد رضا جانشین وی شد تا منابع نفتی ایران یک بار دیگر برای انگلیس بیمه شود و تمامی این تحولات ناشی از وجود نفت در این سرزمین بود. چنانچه پس از انتقال قدرت به محمد رضا شاه پهلوی نیز تأثیر نفت همچنان بر تحولات سیاسی ایران مشهود و پس از آن نفت منشاء یک تحول مهم سیاسی داخلی نیز بود: تلاش برای ملی کردن صنعت نفت.

این تلاش و جنبش مردمی حاصل از آن پیامدهای ماندگاری برای توسعه سیاسی کشور به همراه داشت چنانچه از آن پس همواره بر عقاید سیاسی نگرش‌ها و حوادث ایران نفوذ و تأثیر داشته است.

قانون ملی شدن نفت مصوب بیست و نهم اسفند ۱۳۲۹ و همچنین ماده یک و ماده دو اساس نامه شرکت ملی نفت ایران که جنبه قانونی نیز یافته بود صراحتاً اعلام می‌کرد که اکتشاف و استخراج و بهره برداری نفت باید در دست دولت ایران باشد و واگذاری آن به شرکت‌های خارجی خلاف قانون است. این قانون طبیعتاً خلغید از شرکت نفت انگلیس و ایران را در پی داشت که به بزرگترین چالش بین انگلستان و ایران منجر شد و حتی میانجی‌گری ایالات متحده نیز نتوانست مشکل را حل نماید. اصرار سیاسیون و افکار عمومی ایران بر حق مسلم خود کودتا بر علیه دولت ملی دکتر مصدق را به دنبال داشت کودتایی با همکاری انگلیس، آمریکا و دربار ایران و آمریکایی‌ها دستمزد خود را از این همکاری با مشارکت بر خوان نفتی ایران دریافت نمودند!

کنسرسیوم نفت پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ بهره برداری از نفت ایران را در دست گرفت. ابر قدرت جهان در حال تغییر بود و قدرت جوان ایالات متحده در مناطق مختلف خود را به رخ می‌کشید. در خاور میانه نفت ایران را به ژاندارم منطقه برای آمریکا و متحدانش تبدیل نمود تا کشورهای حوزه خلیج فارس نتوانند بر بازار نفت تأثیر تعیین‌کننده‌ای داشته باشد.

اما درآمد نفت به جای آنکه زیرساخت‌های توسعه واقعی را فراهم نماید بیشتر به میلیتاریستی شدن قدرت حاکم و فاصله گرفتن بیشتر از مردم انجامید. درآمدهای نفتی که می‌توانستند اساسی‌ترین کارهای عمرانی و آینده‌ساز را به انجام برسانند به فاصله طبقاتی بیشتر دامن زدند! □

هنوز تأسیسات

نفت در ایران

به‌طور کامل

مستقر نشده

بود که جنگ

جهانی اول آغاز

شد. ایران نیز به

جرم داشتن نفت

محکوم بود در

جنگ درگیر شود

چرا که انگلستان

در جنگ درگیر

بود و اهمیت

نفت ایران برای

انگلستان و

متفقین را چریل

به خوبی پس

از پایان جنگ

اعلام کرد. آنجا

که در مورد تأثیر

نفت ایران در

پیروزی‌شان

گفت: «حیات

ما به آن وابسته

بود.»

نفت در ایران محسوب می‌شود.

یکی دیگر از افرادی که انگلیسی‌ها با او وارد مذاکره شدند شیخ خزعل نام داشت. شیخ قدرتمندی که ادعای خود مختاری داشت و از انگلستان می‌خواست تا در ازای همکاری با آن کشور از حکمرانی وی بر جنوب ایران حمایت نماید.

تعامل انگلستان با شیوخ و خوانین جنوب ایران خود منشأ تحولات سیاسی مهمی در این منطقه از ایران بود. وجود نفت باعث می‌شد انگلستان همیشه اختلافات حکومت مرکزی با ایالات و عشایر با یکدیگر را دامن بزند و این سیاست تفرقه افکنی خود منشأ اتفاقات مهمی در تاریخ سیاسی ایران بوده است. وجود نفت در ایران همچنین باعث شد تا توجه بین‌المللی به این کشور افزایش یافته و گاه به فشار و اعمال نفوذ نیز بیانجامد. پدیده‌ای نو در ایران ظهور کرده بود و در سده نوبین تقریباً بر همه جوانب زندگی ایرانیان از فرهنگ تا سیاست و اقتصاد سایه افکنده بود.

هنوز تأسیسات نفت در ایران به‌طور کامل مستقر نشده بود که جنگ جهانی اول آغاز شد. ایران نیز به جرم داشتن نفت محکوم بود در جنگ درگیر شود چرا که انگلستان در جنگ درگیر بود و اهمیت نفت ایران برای انگلستان و متفقین را چریل به خوبی پس از پایان جنگ اعلام کرد. آنجا که در مورد تأثیر نفت ایران در پیروزی‌شان گفت: «حیات ما به آن وابسته بود.»

۱۱ فاصله دولت و ملت

نفت ایران علاوه بر تأثیر سرنوشت‌ساز در جریان جنگ جهانی اول در داخل مملکت نیز منشاء تغییرات اساسی در نظام حکومتی بود و هنگامی که جنگ پایان یافت سرنوشت ایران نامعلوم بود. در مرکز استبداد دیرینه ایرانی جای خود را به یک نظام از هم گسیخته داده بود. حضور سربازان انگلیسی در مناطق جنوبی آثار حاکمیت و استقلال ایران را از بین برده بود و هم‌زمان درواری مرزها تکه تکه شدن سرزمین اعراب و همچنین حاکمیت بلشویک‌ها در روسیه عوامل جدیدی را وارد معادلات قدرت منطقه کرده بود. چنین اوضاع ناآرامی زمینه‌ساز تغییر حکومت از خاندان قاجار به پهلوی‌ها بود!

سوم اسفند ماه ۱۲۹۹ خورشیدی کودتا به وقوع پیوست و رضاخان میرپنج در فراز و نشیبی به رضاشاه تبدیل شد تا انگلستان حاکم مطمئن‌تری بر سرزمینی داشته باشد که از منابع نفت آن سودمند می‌باشد! شاه جدید تلاش نمود حرکتی را در جهت مدرنیسم آغاز نماید که البته بسیار سطحی بود. هزینه طرح‌های نوسازی خود به رشد مداوم واردات ایران انجامید و نیازهای ارزی ناشی از آن نیز طبیعتاً از محل درآمد نفت تأمین می‌شد. این مسئله به افزایش توجه به نفت و کم‌توجهی به صنایع دیگر، کشاورزی و صادرات غیرنفتی انجامید. اقتصاد تک محصولی ایران از این نقطه رسمیت یافت. این اقتصاد وابسته به نفت علاوه بر مشکلات مربوط به خود در عرصه سیاسی نیز به ایجاد فاصله بین حکومت و ملت انجامید. حکومت به واسطه

پایان ۴۰۰ سال
جنگ‌های صلیبی
بین مسلمانان و مسیحیان

نبرد شرق و غرب

امیرعلی محمودی

سوم، جانشین پاپ اینوسنت سوم برای نبردی دوباره در اورشلیم اتفاق افتاد. این جنگ در مصر آغاز شد و تا سال ۱۲۱۹، مسیحیان شهر مهم دمياط را گرفتند. در آن زمان، مصریان حاضر بودند تمامی شهرهای مقدس را تسلیم مسیحیان کنند؛ البته به شرط اینکه مسیحیان مصر را ترک کنند. اما آنان این شرط را با ایمان به موفقیت‌های خود رد کردند ولی در نهایت نتوانستند قاهره را فتح کنند و بدون هیچ دستاوردی مجبور به ترک مصر شدند.

نشستین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۲۲۸ تا ۱۲۲۹ میلادی بدون فتوای پاپ به وقوع پیوست. پس از چندین نبرد کوچک، فردریش موفق به مذاکره با سلطان مصری از طایفه ایوبیان به نام الکامل محمد بن عادل شد. طی این مذاکره، شهرهای اورشلیم، ناصره، سیدون، یافا و بیت‌الحم در اختیار مسیحیان قرار گرفتند. در عوض، حکومت حرم شریف، مسجدالاقصی، قبه‌الصخره و قلعه‌های اردن در اختیار مسلمانان باقی ماند. قرار بود این مذاکره تا ۱۰ سال اعتبار داشته باشد و بعد از آن منقضی شود.

هفتمین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۲۴۸ تا ۱۲۵۴ میلادی با از دست رفتن اورشلیم بعد از پایان اعتبار پیمان فردریش اتفاق افتاد. این جنگ با فرمان پادشاه فرانسه، لوئی نهم آغاز شد که با باز پس‌گیری دمياط و شکست برای تسخیر قاهره پایان یافت.

هشتمین جنگ صلیبی در سال ۱۲۷۰ میلادی، باردیگر توسط لوئی نهم به وقوع پیوست. اما مسیحیان این بار جنگ را در تونس آغاز کردند. بعد از مدت کوتاهی که مسیحیان وارد این شهر شدند، بیماری منقعه را فرا گرفت و شاه لوئی یک ماه پس از آن جان باخت. برادرش، چارلز آنژو با خلیفه تونس برای ترک بدون خطر ارتشش از شهر مذاکره کرد.

نهمین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۲۷۱ تا ۱۲۷۲ و توسط شاهزاده ادوارد انگلیسی در شهر عکا آغاز شد. ادوارد نتوانست اعتماد مسیحیان را برای شرکت در جنگ جلب کند و به خاطر شنیدن خبر بیماری پدرش، شاه هنری سوم، مجبور شد به انگلستان بازگردد. □

هشت ژوئن ۱۲۹۱ میلادی برابر با جمعه ۱۸ خرداد ۶۷۰ شمسی پایان جنگ‌های صلیبی، با تصرف دژ عکا در فلسطین به دست مصری‌ها است. این جنگ‌ها عمدتاً در بیت المقدس خاورمیانه از قرن ۱۱ تا ۱۵ میلادی اتفاق افتادند. در سال ۱۰۹۵ میلادی، آکسیوس یکم، فرمانروای امپراتوری بیزانس، نمایندگان خود را نزد پاپ اوربان دوم فرستاد تا از غرب برای مقابله با خطراتی که بیزانس را تهدید می‌کرد، درخواست نیروی کمکی کنند. در آن زمان ترک‌های سلجوقی، تهدید بزرگی برای بیزانس محسوب می‌شدند. در نوامبر همان سال، پاپ در شورای کلمونت فرانسه، مسیحیان را برای کمک به مردم بیزانس و بازپس‌گیری بیت المقدس فرا خواند. درخواست پاپ با پاسخ مثبت بسیاری به ویژه در میان نظامیان رده پایین و شهروندان عادی همراه شد. تصمیم بر این شد تمامی کسانی که به جنگ صلیبی ملحق می‌شدند، لباسی با علامت «صلیب» به نشانه کلیسا بر تن کنند. این‌گونه بود که اولین جنگ صلیبی به وقوع پیوست.

جنگ‌های مهم

جنگ‌های صلیبی بسیاری طی قرون یازدهم و پانزدهم میلادی رخ دادند اما ۹ جنگ مهم و در خور توجه بودند که سعی در فتح بیت المقدس داشتند.

اولین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۰۹۶ تا ۱۰۹۹ میلادی به وقوع پیوست که در پی فراخوان و درخواست پاپ اوربان دوم برای کمک به مردم بیزانس بود. طی سه سال، جنگجویان مسیحی، بیت المقدس را فتح کرده و پیروزی خود را با غلبه بر خلافت فاطمیان، حین محاصره اورشلیم در سال ۱۰۹۹ میلادی، تکمیل کردند.

دومین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۱۴۷ تا ۱۱۴۹ میلادی رخ داد که به خاطر باز پس‌گیری شهر اودسا از دست «خاندان زنگید» بود. در سال ۱۱۴۸ میلادی، مسیحیان نتوانستند دمشق را در زمان محاصره پس بگیرند. یک سال بعد، رهبران مسیحیان، بیت المقدس را بدون کسب پیروزی ترک کردند.

سومین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۱۸۹ تا ۱۱۹۲ میلادی بود که برای بازپس‌گیری اورشلیم از دستان صلاح‌الدین ایوبی، رهبر و سردار مسلمان خاندان ایوبیان به وقوع پیوست. در این جنگ مسیحیان نتوانستند طی آن، شهرهای «عکا» و «یافا» را پس بگیرند اما نتوانستند به هدف اصلی خود یعنی تسخیر اورشلیم دست یابند.

چهارمین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۲۰۲ تا ۱۲۰۴ میلادی با دستور پاپ اینوسنت سوم برای پس گرفتن اورشلیم آغاز شد. مسیحیان در راه بازگشت از بیت المقدس، به جای ونیز، نتوانستند شهر زادار را بگیرند. جنگ صلیبی چهارم هرگز به فتح اورشلیم منتهی نشد و بیشتر حول محور تصاحب تاج و تخت بیزانس می‌چرخید. این جنگ با محاصره قسطنطنیه در سال ۱۲۰۴ میلادی و شکل‌گیری امپراتوری لاتین پایان یافت.

پنجمین جنگ صلیبی بین سال‌های ۱۲۱۷ تا ۱۲۲۱ میلادی به خواست پاپ هونوریوس

۶۴-۷۸

گزارشی از مراسم معارفه دبیرکل هلال احمر، گفتگو با مسئولان دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر استان های لرستان و فارس و خبرهایی از قدردانی آیت الله علوی گرگانی از مراجع عظام تقلید و آیت الله علم الهدی، آیت الله عبادی، حجت الاسلام والمسلمین علیدادی سلیمانی و حجت الاسلام والمسلمین آل هاشم نمایندگان ولی فقیه در استان های خراسان رضوی، خراسان جنوبی، کرمان و آذربایجان شرقی از تلاشگران هلال احمر در کنار خبرهایی از فعالیت های دفتر نمایندگی ولی فقیه در شهرهای مختلف مطالب این بخش هستند.

« هلال

بیش از دو هزار عنوان برنامه فرهنگی

فریاد مظلوم خاموش نشدنی است

توزیع بسته های معیشتی در روستاها

« مراسم معارفه دکتر قوسیان مقدم به عنوان دبیرکل جمعیت هلال احمر با حضور نماینده مقام معظم رهبری در جمعیت هلال احمر، رئیس این جمعیت و اعضای شورای معاونین به صورت ویدئو کنفرانس با مدیران عامل استان‌ها برگزار شد. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه، در این مراسم حجت الاسلام والمسلمین معزی ضمن خیر مقدم به مسئولان جدید جمعیت، به بیان توصیه‌ها و رهنمودهایی در خصوص فعالیت‌های آینده پرداخت.

وی در بخش نخست سخنان خود خدمت صادقانه را یکی از مولفه‌های اصلی در جمعیت هلال احمر برشمرد و بیان کرد: زمانی که فردی در حادثه‌ای گرفتار می‌شود، جمعیت هلال احمر برای نجات او می‌شتابد و نخستین پرچمی که در زمان وقوع حوادث برای کمک‌رسانی برافراشته می‌شود همین پرچم است.

نماینده رهبر معظم انقلاب با اشاره به خدمتگزار بودن جمعیت هلال احمر اضافه کرد: جمعیت هلال احمر صرفاً خدمتگزار است و بدون هیچ گونه رنگ و بوی دیگری و بدون وابستگی حزبی و جناحی فقط و فقط خدمات‌رسانی به مردم را برعهده دارد.

حجت‌الاسلام والمسلمین معزی با بیان اینکه جمعیت هلال احمر مسئولیت خدمت به درماندگان را وظیفه خود می‌داند، یادآور شد: در قرآن و احادیث اهل بیت (علیهم السلام)، خدمت به درماندگان بسیار سفارش شده است. قرآن کریم رمز ماندگاری را خدمت‌رسانی سودمند عنوان می‌کند.

وی با تأکید بر اینکه جمعیت هلال احمر با اهداف بلند در عرصه‌های گوناگون امدادی، درمانی و حلقه اتصال توانمندان به نیازمندان و گسترش عرصه‌های فرهنگی میان جوانان فعالیت می‌کند، عنوان کرد: چتر حمایتی جمعیت هلال احمر بایستی بدون نگاه سیاسی و منفعت طلبانه و با نگاه انسان دوستانه و بی‌طرف بر سر تمامی مردم کشور گسترده شود و در زمینه خدمات‌رسانی به مردم اهتمام لازم صورت پذیرد.

نماینده رهبر معظم انقلاب در هلال احمر در ادامه مردمی بودن را سرمایه عظیمی برای مجموعه هلال احمر دانست و افزود: اگر بخواهیم از یاری و همراهی مردم استفاده کنیم و دست ارتباط مردم با نیازمندان باشیم باید اعتماد مردم را جلب کنیم و این موضوع بسیار با اهمیت است و مردم باید بدانند که این نهاد مردمی شفاف است.

وی با تأکید بر دوری از فعالیت‌های صرف اقتصادی به سابقه نامطلوب هلال در این زمینه اشاره کرد و با انتقاد از شرایط فعالیت‌های اقتصادی شرکت‌های وابسته به جمعیت، خواستار بازنگری در این گونه فعالیت‌ها و تناسب آنها با اهداف و وظایف هلال احمر شد.

برنامه محور بودن از دیگر موضوعاتی بود که نماینده رهبر معظم انقلاب در این مراسم به آن اشاره کرد و با تأکید بر اهمیت توجه به اسناد بالادستی افزود: جمعیت هلال احمر باید برنامه محور باشد و باید در هر زمان مشخص باشد،

نماینده مقام معظم رهبری
در مراسم معارفه دبیرکل هلال احمر:

برنامه محوری، بازتعریف فعالیت‌های اقتصادی و تقویت توان عملیاتی ضرورت‌های فعلی هستند

که صادقانه، خالصانه، ایثارگرانه و جان برکف در حوادث مختلف به مردم خدمت کرده‌اند، تقدیر کرد و این خدمت را که در مسیر رضای خداوند است بسیار ارزشمند دانست. یادآور می‌شود در این جلسه مسئولان استانی نیز به صورت ویدیو کنفرانس حضور داشتند.

❑ تاکید رئیس جمهوری بر تقویت خانه‌های هلال و آموزش همگانی

همچنین دکتر کریم همتی رئیس جمعیت هلال احمر در جلسه معارفه دبیرکل، سرپرست معاونت حقوقی و امور مجلس و رئیس حوزه ریاست جمعیت هلال احمر گفت: از نخستین روزهایی که به عنوان رئیس جمعیت هلال احمر انتخاب شدم، رعایت نزاکت و اخلاق مداری بسیار مهم است. همه ما پیرو پیامبری هستیم که علی‌رغم رفتی که داشت با تمام وجود می‌جنگید و از تمامیت اسلام دفاع می‌کرد. ما اگر ذره‌ای از وجود با برکت ایشان را عمل کنیم باید اخلاق مداری را سرلوحه امور خود قرار دهیم. اما حفظ اخلاق و رفتار ما نباید باعث سوءاستفاده دیگران باشد.

رئیس جمعیت هلال احمر با اشاره به آغاز فعالیت مدیران هلال احمری در مسندهای مختلف، اضافه کرد: علت انتخاب مدیرانی از بدنه هلال احمر این بود که آزمون و خطا نداشته باشیم و بتوانیم از تجارب خوب گذشته استفاده کنیم و کارها را با سرعت بیشتری پیش ببریم. دکتر همتی با تاکید بر اهمیت رعایت سلسله مراتب اداری، گفت: مردمی بودن با رعایتشان مدیران متفاوت است و باید در تمام موقعیت‌ها سلسله مراتب اداری رعایت شود و ارتباط‌های دوستانه به هیچ عنوان نافی عدم رعایت سلسله مراتب اداری نیست.

وی افزود: در زمان وقوع بحران، رئیس و دبیرکل جمعیت هلال احمر در مقام اجرا حضور دارند و رئیس سازمان امداد و نجات مجری انجام امور در بحران است و همه افراد حتی با سابق ۵ ساله خدمت، موظف به پیروی از تصمیمات هستند و در این زمینه رعایت سلسله مراتب اداری از واجبات است.

دکتر همتی تاکید کرد: همراهی با دولت کارها را پیش می‌برد. بهتر است مدیران عامل در استان‌ها با استانداران، نمایندگان ولی فقیه در استان‌ها و سایر دستگاه‌های اجرایی و امنیتی در عین رعایت استقلال جمعیت هلال احمر همکاری‌های خوبی داشته باشند.

دکتر همتی تاکید کرد: جایگاه نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر ویژه است و از جایگاه رفیعی برخوردار است. لازم است در امور از فرمایشات حجت الاسلام و المسلمین معزی بهره ببریم و از سوابق و تجارب ایشان استفاده کنیم.

وی افزود: به مدیران جمعیت هلال احمر توصیه می‌کنم تا آبروی خود را برای خدمت به فرد خاصی به حراج نگذارند. اگر مورد اشتباهی بود تذکر دهید. آبروی یکدیگر را حفظ کنید و دعای‌کنم که هیچگاه مایه عبرت دیگران نباشیم. ❑

نماینده ولی

فقیه در هلال

احمر با یادآوری

دغدغه‌های مقام

معظم رهبری

در حوزه مسائل

جوانان گفت:

بیانیه «گام دوم

انقلاب» باید

سرمشق همه ما

قرار بگیرد تا علاوه

بر رشد سازمان،

به اعتلای جامعه

نیز کمک کنیم.

همچنین سازمان

جوانان باید در

حوزه آسیب‌های

اجتماعی از جمله

پیشگیری از

اعتیاد، فروپاشی

خانواده و نظایر

آن فرهنگ‌سازی

کند.

چگونه، کجا و به چه افرادی خدمات ارائه می‌دهد.

بنا به گفته نماینده مقام معظم رهبری در هلال احمر، بیانیه گام دوم، اساسنامه جمعیت، نظام‌نامه ابلاغی از سوی دفتر مقام معظم رهبری و برنامه پنج ساله جمعیت، از جمله اسناد بالادستی هستند که باید در این برنامه‌ریزی‌ها مد نظر قرار گرفته شود.

وی در ادامه با تاکید بر چابک‌سازی جمعیت هلال احمر افزود: این برنامه‌ریزی‌ها هم برای ما و هم برای آیندگان می‌تواند نقشه راه باشد.

حجت الاسلام والمسلمین معزی در ادامه بر سرعت عمل بالا و پرهیز از رفتار سلیقه‌ای تاکید کرد و تقویت نظام ارزشیابی و ارزیابی را از دیگر ویژگی‌های مهم در جمعیت هلال احمر دانست و با تاکید بر نقش نظارتی و هدایتی حوزه نمایندگی ولی فقیه افزود: ما برای صیانت از جایگاه مردمی و اعتبار اجتماعی این نهاد به وظایف خود عمل خواهیم کرد و کمک‌کار همه ارکان جمعیت در تحقق اهداف دینی و بشردوستانه هستیم. نظارت دقیق باعث جلوگیری از فساد خواهد شد و هدایت سبب ارتقای جایگاه و برنامه محوری خواهد بود.

نماینده ولی فقیه در هلال احمر در بخش بعدی سخنان خود با یادآوری دغدغه‌های مقام معظم رهبری در حوزه مسائل جوانان گفت: بیانیه «گام دوم انقلاب» که توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی مطرح شده است باید سرمشق همه ما قرار بگیرد تا علاوه بر رشد سازمان، به اعتلای جامعه نیز کمک کنیم. همچنین سازمان جوانان باید در حوزه آسیب‌های اجتماعی از جمله پیشگیری از اعتیاد، فروپاشی خانواده و نظایر آن فرهنگ‌سازی کند.

نماینده رهبر معظم انقلاب در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اهمیت برگزاری انتخاب مجامع در جمعیت هلال احمر در شرایط کرونایی افزود: انتخابات مساله بسیار مهمی است که هر چهار سال یک بار در جمعیت برگزار می‌شود و برگزاری انتخاب قانونمند و بدون حاشیه می‌تواند زمینه‌ساز ایجاد و تشکیل یک مجمع توانمند و پویا در جمعیت هلال احمر شود.

اهمیت رسیدگی به مراکز درمانی خارج از کشور یکی دیگر از موضوعات مورد تاکید نماینده رهبر معظم انقلاب در این مراسم بود و این مراکز را علاوه بر وظایف و مأموریت‌های درمانی، پایگاه و بستری فرهنگی برای کشور عنوان کرد که بایست مورد توجه قرار گیرند.

حجت الاسلام والمسلمین معزی همچنین رییس و دبیرکل جدید جمعیت را به توجه به نیازهای معیشتی کارکنان پرتلاش و خدوم جمعیت توصیه کرد. به گفته نماینده رهبر معظم انقلاب سوابق دکتر قوسیان مقدم در عرصه‌های مختلف مدیریتی کشور و شناخت جامع نسبت به مسائل هلال احمر، نقاط مثبتی برای ارائه خدمات اجرایی در نهادهای چون جمعیت هلال احمر است.

وی در پایان، عملکرد جمهوری اسلامی ایران در مدیریت بحران کرونا را درخشان ارزیابی کرد و از تمامی همکاران در این نهاد مردمی اعم از داوطلبان، امدادگران و جوانان

فعالیت‌های قرآنی در هلال احمر آذربایجان شرقی

« جلسات قرائت و تفسیر قرآن مجید با حضور کارکنان و اعضای جوانان، داوطلبان و امدادگران هلال احمر آذربایجان شرقی در نمازخانه این جمعیت برگزار شد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر به نقل از روابط عمومی هلال احمر استان آذربایجان شرقی، در راستای نشر و ترویج فرهنگ نورانی قرآن در میان کارکنان و اعضای هلال احمر و بهره‌مندی از توصیه‌های قرآنی در محل کار، هر روز کارکنان و اعضای جمعیت هلال احمر استان آذربایجان شرقی با رعایت پروتکل‌های بهداشتی و فاصله اجتماعی اقدام به قرائت قرآن کردند. در این جلسات کارکنان ضمن فراگیری روخوانی و ترتیل قرآن، از تفاسیر آیات و مباحث دینی ارائه شده توسط حجت الاسلام والمسلمین عبدالحمید واعظی مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر استان نیز استفاده می‌کنند.

۱ تجلیل از فعالان قرآنی

طی مراسمی با حضور مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه و سرپرست هلال احمر استان آذربایجان شرقی، از فعالان قرآنی هلال احمر استان تجلیل به عمل آمد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر به نقل از روابط عمومی جمعیت در استان آذربایجان شرقی، حجت الاسلام والمسلمین واعظی مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر استان، با اشاره به تأثیر تلاوت قرآن در زندگی انسان‌ها گفت: بی‌گمان تلاوت قرآن و تفکر و تدبیر آیات آن علاوه بر ایجاد شناخت نسبت به عالم، فرمان‌هایی را نیز منتقل می‌کند که بر اساس آن می‌تواند به فلاح و رستگاری در دنیا و آخرت دست یابد و زندگی خویش را به درستی مدیریت نماید، به ویژه آنکه قرآن از سوی خداوندی نازل شده است که پروردگار جهان و انسان است و خیر و صلاح وی را بیشتر از همه می‌داند.

در این مراسم که دکتر حسین پور سرپرست هلال احمر استان و ائمه جماعات هلال احمر استان حضور داشتند، از ۸۵ تن از همکاران جمعیت هلال احمر استان که در طول ماه مبارک رمضان در جلسات روخوانی و ترتیل قرآن روزانه جمعیت هلال احمر استان با رعایت پروتکل‌های بهداشتی برگزار می‌شد با اهداء لوح سپاس تجلیل به عمل آمد. □

مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه
در هلال احمر آذربایجان شرقی

خیرین همواره در امور انسان دوستانه پیش‌تاز بوده‌اند

« مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر استان آذربایجان شرقی از نقش پررنگ خیرین ارسباران و اهر در کمک به طرح‌های رحمت و کمک مؤمنانه به خانواده‌های نیازمند قدردانی کرد.

حجت الاسلام و المسلمین واعظی در آیین توزیع بسته‌های غذایی طرح‌های رحمت هلال احمر افزود: این منطقه زادگاه اندیشمندان و علمای بزرگ دینی است و در طول تاریخ مردان و نخبگان، سرداران و بزرگان عرصه علم، فرهنگ و ادب آن نقش بی‌بدیلی در تاریخ داشته‌اند و دارند.

مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر استان آذربایجان شرقی آغاز طرح‌های رحمت استان از شهرستان اهر را نشان از تلاش مضاعف جمعیت هلال احمر شهرستان در جذب مشارکت خیرین و کمک داوطلبان به این امر خداپسندانه ذکر کرد و از تلاش‌های ویژه این سربازان بی‌نام و نشان قدردانی کرد.

حجت الاسلام و المسلمین واعظی با قدردانی از همکاری تنگاتنگ مسئولین شهرستان با خادمان هلال احمر، این همراهی را نشان از حس همدلی در کمک به تحقق اهداف این نهاد مردمی برشمرد. □

نماینده مقام معظم رهبری در آذربایجان شرقی:

خلوص نیت نیروهای هلال احمر موجب محبوبیت این نهاد در میان مردم شده است

☐ سرمایه هلال احمر اتکا به نیروهای داوطلب است

رئیس سازمان امداد و نجات هم در این دیدار با تقدیر و تشکر از حمایت‌های همه جانبه نماینده مقام معظم رهبری در آذربایجان شرقی و امام جمعه تبریز از هلال احمر گفت: مهم‌ترین سرمایه جمعیت هلال احمر اتکا به نیروهای داوطلب است و حمایت‌های حضرت‌تعالی در این راستا تأثیر مهمی در تحقق اهداف هلال احمر دارد.

وی با ابلاغ سلام دکتر همتی رئیس جمعیت هلال احمر ادامه داد: پروتکل انتخاب مدیران عامل جمعیت هلال احمر استانها، توسط اعضای داوطلب با انتخاب هیئت مدیره استان و معرفی گزینه‌های مدیرعاملی به رئیس جمعیت هلال احمر محقق می‌شود.

مرتضی سلیمی با تقدیر و تشکر از زحمات دکتر سید هادی موسوی در دوران تصدی سرپرستی جمعیت هلال احمر استان آذربایجان شرقی، برای دکتر حمید حسین پور سرپرست جدید جمعیت هلال احمر آرزوی موفقیت کرد و ابراز امیدواری نمود با حمایت‌ها و رهنمودهای نماینده مقام معظم رهبری در استان و امام جمعه تبریز شاهد تحقق اهداف جمعیت هلال احمر در این استان باشیم. □

☐ رئیس سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر، مدیر کل امور مجامع و استان‌های جمعیت هلال احمر به همراه مسئولین جمعیت هلال احمر استان آذربایجان شرقی با حجت الاسلام و المسلمین آل هاشم نماینده مقام معظم رهبری در آذربایجان شرقی و امام جمعه تبریز دیدار و گفتگو کردند.

در این دیدار امام جمعه تبریز با تقدیر از تلاش‌های نیروهای جمعیت هلال احمر در حوادث مختلف گفت: فرق جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران با سایر جمعیت‌ها در اخلاص و نیت الهی آن نهفته است، هلال احمر کشورهای غربی هم به هنگام حادثه، زلزله، سیل، طوفان و آتش سوزی اولین گروه هستند که در سر صحنه حوادث حضور پیدا می‌کنند ولی این اخلاص است که موجب محبوبیت جمعیت هلال احمر کشورمان در بین مردم شده است.

نماینده مقام معظم رهبری در آذربایجان شرقی با گرامی‌داشت روز جهانی هلال احمر و صلیب سرخ تصریح کرد: جمعیت هلال احمر، پیام آور صلح و آرامش در هر کشوری است و در کشور ما هر جا سیل، زلزله و آتش سوزی رخ می‌دهد، در حوادث کوهستان، جاده‌ها و برف و کولاک اولین نیروهایی که در سر صحنه حاضر می‌شوند نیروهای هلال احمر به همراه نیروهای مسلح و اورژانس هستند و این حضور در سر صحنه حوادث و ارائه خدمات بشردوستانه متعدد با خلوص نیت باعث محبوبیت هلال احمر در بین مردم شده است.

امام جمعه تبریز با تقدیر از تلاش‌های دکتر موسوی سرپرست قبلی جمعیت هلال احمر استان برای دکتر حمید حسین پور سرپرست جدید آرزوی موفقیت کردند. همچنین وی انتصاب آقای دکتر همتی را به ریاست جمعیت هلال احمر کشور تبریک گفته و ضمن ابلاغ سلام از خدمات هلال احمر در زلزله میانه و سراب تشکر و قدردانی کردند.

وی همچنین در بخش دیگری از سخنان با اشاره به اهمیت ساختار هر نهاد و مجموعه، گفت: هلال احمر برای تاثیرگذاری بیشتر باید فراتر از ساختار قدیم، ساختار انقلابی داشته باشد. ساختار تشکیلات باید انقلابی و مبتنی بر آرمان‌ها و اهداف متعالی باشد تا باعث رشد فعالیت‌ها و ارتقای مخاطبان گردد.

نماینده ولی فقیه در استان خراسان رضوی با بیان اینکه ظرفیت جوانان هلال احمر بسیار بالا است تصریح کرد: باید به گونه‌ای عمل کنید که هلال احمر مرجع جلب نیروهای بانگیزه و فعال در حوزه‌های مختلف اجتماعی و خدمت‌رسانی به مردم باشد.

امام جمعه مشهد افزود: این روزها برخی تشکل‌های مستقل و جهادی در مسائل انقلابی عملکرد اثرگذاری دارند و هلال احمر نیز باید علاوه بر جذب این نیروها در محیط‌های مختلف اجتماعی و حتی کارگری و در کارخانه‌ها، فعال باشد.

عضو شورای برنامه‌ریزی حوزه علمیه خراسان همچنین با تاکید بر نقش طلاب جوان در فعالیت‌های هلال احمر خواستار برنامه‌ریزی برای جذب حداکثری طلبه‌های جوان برای کسب مهارت‌های امدادی و ایجاد تحول معنوی در ساختار جوانان و داوطلبان هلال احمر شد.

تب‌سنجی یک میلیون نفر و تولید ۲۴ هزار ماسک

دراومه این دیدار، مدیرعامل جمعیت هلال احمر خراسان رضوی گفت: در راستای مدیریت و کنترل کرونا، غربالگری و تب‌سنجی بیش از یک میلیون و ۱۰۰ هزار مسافر را در مبادی ورودی و خروجی شهرهای استان در ایام نوروز انجام دادیم.

دکتر سید مجتبی احمدی افزود: با توجه به دستور استاندار محترم، ستاد مدیریت و مبارزه با کرونا از ۱۲ بهمن ۹۸ در هلال احمر استان تشکیل شد که در گام نخست، عمده فعالیت‌ها در زمینه آموزش همگانی و تهیه و توزیع پوسترها و پیام‌های آموزشی در این زمینه متمرکز بود.

وی افزود: پایش سلامت، غربالگری و تب‌سنجی در ۵۵ نقطه از مبادی ورودی و خروجی شهرهای استان خراسان رضوی از آستانه نوروز ۹۹ آغاز شد که در حدود یک ماه، ۴۱۹ هزار خودرو و یک میلیون و ۱۰۰ نفر مورد غربالگری قرار گرفتند که از این میان تعدادی شناسایی و وارد زنجیره درمان شدند.

مدیرعامل هلال احمر خراسان رضوی اظهار کرد: چهار میلیارد و ۱۵۰ میلیون ریال کمک نقدی برای آسیب‌دیدگان کرونا و نیز ۴۳ میلیارد و ۵۷۶ میلیون ریال کمک غیرنقدی داشته‌ایم.

وی افزود: تاکنون واریز کمک معیشتی به ۳۴۱ نفر از بیماران بهبود یافته‌ی کرونایی در استان انجام شده و ۴۳۰ بسته توسط خیران و داوطلبان توزیع شد و یک هزار بسته اقلام حمایتی نیز برای بیماران خاص توزیع شده تا در اختیار آسیب‌دیدگان قرار گیرد.

دکتر احمدی با اشاره به وجود ۳۵ هزار فرد دارای بیماری

نماینده ولی فقیه و امام جمعه مشهد مقدس تاکید کرد

لزوم تجلی خدمات عظیم هلال احمر در جامعه

آیت‌الله سید احمد علم‌الهدی، نماینده ولی فقیه و امام جمعه مشهد مقدس در دیدار با مدیرعامل، مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه، معاونان و مدیران هلال احمر خراسان رضوی، با اشاره به خدمات گسترده هلال احمر در مدیریت و کنترل کرونا گفت: با وجود تبلیغات و پیام‌هایی که برای درخانه ماندن مردم در ایام نوروز امسال وجود داشت باز هم حدود یک میلیون و ۴۰۰ هزار نفر زائر در تعطیلات عید نوروز امسال به مشهد مشرف شدند که هلال احمر به عنوان تنها نهاد متولی غربالگری مسافران، نقش موثری در کنترل بیماری کرونا داشت.

وی افزود: علاوه بر کنترل و غربالگری مسافران در ورودی شهرها در ایام مدیریت بحران، نقش هلال احمر در آزمایش مسافران و هم‌مدلی و کمک مؤمنانه قابل تقدیر است. وی با اشاره به نقش هلال احمر مشهد در ارائه خدمات بهداشتی در حاشیه این شهر تاکید کرد: بار بهداشت و خدمات سلامت در حاشیه شهر مشهد با هلال احمر بوده که متأسفانه بازتاب متناسب و شایسته‌ای نداشته است.

آیت‌الله علم‌الهدی خاطر نشان کرد: در حادثه سیل اخیر داورزن و کوهسرخ که از نزدیک شاهد ارائه خدمات به سیل‌زدگان بودم هلال احمر درخشان ظاهر شد و هدایت مردم به مناطق امن و امدارسانی به خوبی انجام شده بود.

وی با حائز اهمیت خواندن حضور پرنگ‌تر هلال احمر در رسانه‌های اجتماعی تاکید کرد: با توجه به کم‌رنگ شدن نقش مطبوعات، شبکه‌های اجتماعی تعیین‌کننده و تاثیرگذار در افکار مردم هستند که می‌بایست هلال احمر نیز در این عرصه فروغ بیشتری داشته باشد.

نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی خواستار توجه بیشتر صدا و سیما به فعالیت‌های هلال احمر شد و افزود: برخی مجموعه‌ها که چندان عملکرد مناسبی نیز ندارند گاهی اوقات بیش از حد لازم در رسانه‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند در حالی که هلال احمر باید به خاطر جلب اعتماد مردم که مددکار اصلی و سرمایه شما هستند بیش از پیش اطلاع‌رسانی و تبلیغ مؤثر داشته باشد.

به همت دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت
هلال احمر خراسان رضوی انجام شد

بیش از دو هزار عنوان برنامه فرهنگی

دفتر نمایندگی ولی فقیه
در جمعیت هلال احمر

خراسان رضوی به منظور ارتقاء
فرهنگ دینی کارکنان،
داوطلبان، امدادگران و جوانان
عضو این جمعیت، اقدام به

برگزاری ۲۱۷۹ عنوان برنامه فرهنگی در استان در سال
گذشته نموده است. حجت الاسلام والمسلمین اسدی،
مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر استان
خراسان رضوی با بیان این که محوریت برنامه‌های برگزار
شده در چهارچوب شرح وظایف سازمانی تعریف شده از
حوزه نمایندگی ولی فقیه در این جمعیت بوده است، گفت:
این فعالیت‌ها پیش از برگزاری در سطوح مختلف،
برنامه‌ریزی بحث و بازخوانی شده است تا بیشترین اثر
بخشی را در میان مخاطبان ایجاد نماید.

حجت الاسلام والمسلمین اسدی از جمله مهمترین
محورهای تعیین شده را تبیین بیانیه گام دوم رهبر معظم
انقلاب دانست و با اشاره به ضرورت بازخوانی این بیانیه
افزود: با توجه به اینکه بیانیه گام دوم افق پیش‌روی کشور
را در تمام ابعاد نمایان می‌سازد، ضرورت دارد فعالان عرصه
فرهنگ شناخت کاملی نسبت به این موضوع داشته باشند.
فعالیت در جهت اهداف سه کارگروه امر به معروف و منکر،
ستاد اقامه نماز و شورای فرهنگی جمعیت هلال احمر از
دیگر محورهای اقدامات و فعالیت‌های انجام شده به
شمار می‌آید که دفتر نمایندگی ولی فقیه در خراسان رضوی
نسبت به آنان اهتمام داشته است.

حجت الاسلام والمسلمین اسدی در مورد محتوای
برنامه‌های فرهنگی ارائه شده نیز گفت: در محتوای ارائه
شده سعی داشته‌ایم به صورت ویژه به حل نیازهای امروز
جامعه همچون مهارت‌آباد خانواده سالم بپردازیم.

وی افزود: مبنای این برنامه‌ها برگرفته از دیدگاه‌های مقام
معظم رهبری و رویکرد اصول تعریف شده جمعیت هلال
احمر بوده است.

حجت الاسلام والمسلمین اسدی با بیان اینکه جمعیت
هلال احمر ضروری است در جهت ارتقاء خود به الگوسازی
صحیح توجه نماید، افزود: این الگوسازی بایستی از منابع
دینی و سیره رفتاری اهل بیت (علیهم السلام) دریافت
گردد. در سال گذشته جمعیت هلال احمر خراسان رضوی
به عنوان یکی از سه دستگاه برتر ستاد اقامه نماز در استان
انتخاب شد. □

حجت الاسلام

والمسلمین

اسدی با اشاره به

محوریت منویات

رهبری در گام دوم

انقلاب اسلامی

در برنامه‌های

فرهنگی هلال

احمر حضور آئمه

جماعات در بیش

از ۲۰ شعبه استان

و نیز مشارکت

فعال طلبه‌های

جوان در قالب

کانون طلاب

در فعالیت‌های

هلال احمر را

در ارتقای سطح

معنوی برنامه‌ها

و تربیت و

کادرسازی نیروها

موثر دانست. □

خاص در استان از برنامه‌ریزی و آماده‌سازی بسته‌های
بهداشتی و ضد عفونی ویژه این بیماران که بیشتر در
معرض ابتلا به کوئید ۱۹ هستند، خبر داد. وی افزود: تولید
۲۸۰ هزار ماسک و برخی دیگر از اقلام بهداشتی و حفاظت
فردی توسط داوطلبان و اعضای فعال هلال احمر از جمله
اقدامات افتخار آمیز اخیر بوده است.

مدیرعامل هلال احمر خراسان رضوی با بیان این که
جمعیت پل پیوند میان توان توانمندان و نیازمندان
است تصریح کرد: تقویت خانه‌های هلال از جمله
طرح‌های جدی مورد اهتمام در دوره اخیر جمعیت هلال
احمر است که می‌تواند شبکه خدمت‌رسانی عمومی و امداد
همگانی را افزایش دهد.

وی زمان برگزاری پنجمین دوره مجامع هلال احمر را
۲۳ خرداد ماه جاری اعلام و تاکید کرد: حضور جوانان،
نجات‌گران، امدادگران و داوطلبان هلال احمر در این
انتخابات تبلور مردمی بودن این نهاد و بسترساز مشارکت
حداکثری در نیل به اهداف بشردوستانه و مهرورزی هلال
احمر است.

اجرای بیش از ۲۰۰۰ برنامه فرهنگی

مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر خراسان
رضوی نیز در دیدار با نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی از
اجرای ۲۱۷۹ عنوان برنامه فرهنگی در هلال احمر استان در
سال گذشته خبر داد.

حجت الاسلام والمسلمین اسدی با اشاره به محوریت
منویات رهبری در گام دوم انقلاب اسلامی در برنامه‌های
فرهنگی هلال احمر افزود: حضور آئمه جماعات در بیش
از ۲۰ شعبه استان و نیز مشارکت فعال طلبه‌های جوان
در قالب کانون طلاب در فعالیت‌های هلال احمر نقش
به‌سزایی در ارتقای سطح معنوی برنامه‌ها و تربیت و
کادرسازی نیروها دارد. □

نماینده ولی فقیه
در خراسان جنوبی:

هلال احمر، سمبل ایشان و گذشت است

« آیت الله سید علیرضا عبادی نماینده ولی فقیه در خراسان جنوبی طی دیدار با رئیس سازمان جوانان هلال احمر گفت: جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران متعلق به یک طیف، گروه و حزب نیست، بلکه اهداف هلال احمر، خدمت به بندگان خدا و برای رضای خداست و اگر کسی به صورت فردی غیر از این انتخاب کند بسیار ضرر خواهد کرد زیرا کار هلال احمر به مانند عملیات در میدان مین است. نماینده ولی فقیه در خراسان جنوبی و امام جمعه بیرجند افزود: جوانان بر اساس استعداد های سالم انسانی خود، آرمان های بلند دارند و این خاصیت جوانان است، جوان در هر جایی دارای قدرت ریسک است، لذا اگر تجربه سالمندان با آرمان های جوانان در هر امری با یکدیگر هماهنگ شود، بسیار کارآمد خواهد بود. وی افزود: در دنیا دروغ گویی، عملکرد های بیجا و تبلیغات غیر واقعی وجود دارد که خود را در بحران ها و بزنگاه ها نشان می دهد، لذا باید گفت هیچ چیز جای ایمان را نمی گیرد.

آیت الله عبادی با اشاره به اینکه ویروس کرونایی که امروزه آن ویروس منحوس می گویند دارای چهره ای دیگر است و آن رسوا کردن مدعیان در دنیا بود، ادامه داد: ویروس کرونا ثابت کرد که آمریکا، کشورهای اروپایی و مکتب لیبرال دموکراسی غرب در مقام انسانی هیچ ندارند اما در مقابل، ایمان مردم ایران اسلامی خودش را به زیبایی نشان داد که البته جایگاه هلال احمر در این میان یک جایگاه ویژه بوده است.

به گفته وی، در مکتب ما به عنوان سمبل در قرآن کریم، خدای متعال لقمان حکیم را که فردی سیاه پوست بوده است ذکر کرده، اما در مکتب غرب، سیاه پوستان را به عنوان شهروند دوم کنار می زنند و در همین بحران ویروس کرونا یک فرد سیاه پوست را جلوی چشم همگان زیر پایشان له می کنند و با تیر خلاص جاننش را می گیرند.

وی با اشاره به اینکه امروز پاسخ بیش از چهار سال تحریم آمریکا علیه ایران، جمع آوری کمک برای آن محرومینی است که در آمریکا زندگی می کنند، اضافه کرد: هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، سمبل ایشان و گذشت است که در این راستا نیز شهدایی با کمال مردانگی و جرأت تقدیم انقلاب کرده است. آیت الله عبادی خاطر نشان کرد: جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران با توجه به پایگاه ایمانی که دارد و متعلق به این مردم است، در دنیا نمونه ندارد. □

نماینده ولی فقیه در استان کرمان
سه ویژگی مهم هلال احمر را برشمرد

سرعت، سادگی و سلامت

« حجت الاسلام والمسلمین حسن علی دادی سلیمانی در دیدار مدیر عامل و شورای معاونین جمعیت هلال احمر ضمن قدردانی از تلاش ها و خدمات ارزنده نیروهای داوطلب هلال احمر گفت: سرعت عمل، سادگی و سالم بودن سه ویژگی مهم اقدامات جمعیت هلال احمر است و این سه ویژگی می تواند الگوی سایر دستگاه ها، ارگان ها و نهادها در ارائه خدمت به آحاد جامعه باشد.

نماینده ولی فقیه در استان کرمان به سالم و صحیح بودن فعالیت های هلال احمر اشاره کرد و افزود: امداد رسانی در کوتاه ترین زمان ممکن در شرایط بحرانی، حالت طبیعی و آرامش را به منطقه حادثه دیده برمی گرداند. حجت الاسلام والمسلمین علی دادی سلیمانی با اشاره به ساده بودن روند ارائه خدمات هلال احمر به عنوان دومین ویژگی افزود: سادگی و صحت فعالیت های هلال احمر باعث موفقیت آنان در امداد رسانی در حوادث شده است که بسیار با ارزش است.

امام جمعه کرمان با اشاره به اینکه درستی و صحت تصمیم ها، باعث پیشرفت زیرساخت ها در امداد رسانی می شود، تاکید کرد: در دایره ارائه خدمات هلال احمر به همه زوایا توجه می شود و همه با یک نگاه و یک اندازه کمک دریافت می کنند.

وی به سومین ویژگی کار در هلال احمر اشاره کرد و گفت: سرعت در امداد رسانی و کمک، بسیار مهم و با ارزش است و همیشه شاهد سرعت عمل نیروهای با تلاش جمعیت هلال احمر در حوادث هستیم و هر فعالیتی مشمول زمان شود بسیار طولانی و بر خلاف سرعت پیش می رود که این مورد در جمعیت هلال احمر معنایی ندارد.

امام جمعه کرمان با اشاره به اینکه جنس مأموریت در هلال احمر خدمت به مردم است، افزود: اهداف و اصول این نهاد مردمی در راستای نگاه دینی، بسیار ارزشمند و والاست و خدمات و کمک های هلال احمر به آسیب دیدگان و نیازمندان باعث ایجاد آرامش روحی و روانی در لحظات بحرانی می شود. نیروهای توانمند و داوطلب هلال احمر، مرد روزهای سخت و بحران هستند و باید این سه ویژگی را در فعالیت هایشان ادامه دهند.

نماینده ولی فقیه در کرمان تاکید کرد: جمعیت هلال احمر در همه شرایط سخت و دشوار مهیا و آماده خدمت رسانی است و همیشه شاهد یاری رساندن نیروهای ایثارگر و داوطلب این نهاد مردمی، در میادین سخت و بحرانی به آسیب دیدگان و نیازمندان هستیم. □

کودکان شیرخوار ادامه می دهد و بر سپاه جنایت های خود می افزاید و با معامله قرن و دیگر طرح های استعماری سعی دارد حقیقت امروز مسئله فلسطین را که به راستی همان مقاومت است به انحراف و انزوای بکشاند.

اما بر خلاف این آرزوی خام در طول این سال ها به رغم تلاش گسترده قدرت های استکباری حامی رژیم صهیونیستی فرهنگ مقاومت روز به روز فراگیرتر می شود و امروز این گفتمان آزادی خواهانه از حصار نگاه عربی و رویکرد قومیتی خارج و با رویکردی دینی به مسئله اول جهان اسلام و بلکه آحاد حق طلبان و آزادی خواهان جامعه بشری بدل شده است و با شکست نابذیری اسرائیل در جنگ های ۳۳ روزه و ۲۲ روزه، این رژیم جعلی منحوس بیش از هر زمان دیگری در سرآشوبی سقوط و اضمحلال قرار گرفته است و دیر نخواهد بود که جهانیان تماشاگر از بین رفتن این غده سرطانی از پیکرامت اسلامی باشند.

به یاری پروردگار امروز صدای تپش قلب جهان اسلام بیش از هر زمان دیگر از بیت المقدس شنیده می شود و دنیا امروز تماشاگر جوانان فلسطینی است که با اراده ای مثال زدنی و با دستان خالی به مقابله با رژیم تا بن دندان مسلح و ظالم اشغالگر سرزمینش می پردازند.

آرزوی آزادی قدس شریف، از چنگال ظالمان و استکباران عالم که به راستی آرزوی مشترک تمام مسلمانان و بلکه آزادی خواهان جهان است به حول قوه الهی محقق خواهد شد.

در این روز بزرگ که به فرموده امام خمینی (ره) نه تنها روز قدس که روز و نماد مقابله مستضعفین جهان با ابرقدرت های زورگو و مستکبران است، بشردوستان و صلح طلبان عضو جمعیت هلال احمر، بزرگ ترین سازمان نوع دوست مردم نهاد ایران اسلامی نیز در کنار آحاد مردم این روز را بزرگ خواهند داشت. بدون شک این پشتیبانی از ملت ستمدیده فلسطین سبب روحیه گرفتن آنها برای ایستادگی و مقاومت در برابر ظلم و ستم است.

متأسفانه امسال ما نمی توانیم مانند سال های گذشته با برپایی راهپیمایی، روز قدس را گرامی بداریم و همچنین روز نکبت را محکوم کنیم. با این حال دل های ما در مردمانه و امیدوارانه در هوای آزادی قدس شریف می تپد.

امسال با توجه به شیوع بیماری کرونا طبق نظر مسئولان و به منظور رعایت مسائل بهداشتی این راهپیمایی برگزار نخواهد شد. مشتاقانه در انتظار شنیدن سخنرانی مقام معظم رهبری در این روز خواهیم بود.

ملت شریف ایران اسلامی خواستار توقف اشغال و کشتار کودکان و بی گناهان است و حل مساله فلسطین را منوط به بازگشت آوارگان و تصمیم گیری فلسطینیان درباره سرزمین خود می داند و از این منوط دفاع می کند. رژیم صهیونیستی در ضعیف ترین موقعیت خود قرار دارد و مقاومت در استوارترین شرایط، ان شاء الله با همدلی امت اسلام آزادی سرزمین فلسطین و قدس شریف محقق خواهد شد.

عبدالحسین معزی
نماینده ولی فقیه در جمعیت هلال احمر

۲۸ اردیبهشت ۹۹

من توانم همه کودکان را کشت
یکم برای انتقام زنم من مانم
یا بابا آب به کاخ فرعون می آید یا بابا آه...

پیام نماینده مقام معظم رهبری در جمعیت هلال احمر
به مناسبت روز جهانی قدس

فریاد مظلوم خاموش نشدنی است

نماینده رهبر معظم انقلاب در جمعیت هلال احمر با صدور پیامی به مناسبت فرا رسیدن آخرین جمعه ماه مبارک رمضان، که به تدبیر حضرت امام خمینی (ره)، روز جهانی قدس نامگذاری شده است، ضمن دعوت از ملت بزرگ ایران برای پاسداشت باشکوه این روز مهم و تأثیرگذار، بر تحقق پیروزی و رهایی قدس و سرزمین های اشغالی تأکید کرد. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر، متن پیام بدین شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

ماه مبارک رمضان، ماه ضیافت الهی و زمانی برای تمرین استقامت، صبر، مقاومت و خلوص و بندگی است که با گرامی داشت روز قدس و حمایت از مظلومان فلسطین در جمعه پایانی این ماه عزیز تکمیل می گردد. به راستی روز قدس با دوراندیشی و تدبیر رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره) نماد وحدت و مبارزه همیشگی با ظلم و ستم رژیم غاصب و جنایتکار صهیونیستی بوده و خواهد بود و امروز بیش از هر زمان دیگر اهمیت این نقش و جایگاه که با بصیرت امام (ره) پایه گذاری گردید، در جهان اسلام احساس می شود.

ده ها سال از آوار مصاب و آلام بر سر ملت فلسطین به دست رژیم منحوس و جنایتکار صهیونیستی می گذرد. این رژیم غاصب جنایتکار در سکوت دولت های غربی مدعی حقوق بشر به بمباران خانه ها، مدارس و مساجد و کشتار وسیع مردم بی دفاع، غیرنظامیان، زنان و

امسال روز هلال با ماه مبارک رمضان هم‌زمانی دارد. جان‌مایه همه فعالیت‌های هلال احمر کرامت انسانی است. ماه مبارک رمضان نیز ماهی است که در آن خداوند انسان‌ها را اهل کرامت خود قرار داده است. امسال هجوم ویروسی ناشناخته آرامش و آسایش زمین را برهم زده است. میلیون‌ها نفر را مبتلا کرده و زندگی همه اهل زمین را دستخوش تغییرات جدی کرده است. امروز رنج مشترک بشر بیماری ناشناخته‌ایست که گلوی زندگی را فشرده و نفس انسانی را که گمان می‌کرد مرزهای دانش را درنور دیده و برهستی مسلط گردیده و به اسرار عالم آگاه گردیده به شماره انداخته است. بشر دریافته در برابر پیشامدهای نازموده ضعیف و بی‌دفاع است.

آنچه بیش از همه چیز در این بحران فراگیر رخ نمود دریافتن این حقیقت بود که بشر بیش از حد بر ثروت و دانش تجربی تکیه کرده است. نگاه بشر آینده به دنیا متفاوت خواهد بود. بشر دریافته که برای دست یافتن به زندگی بهتر باید عدالت در برخورداری از امکانات بهتر برای همه فراهم شود. در بحران‌های بزرگ جوامع بدون پشتوانه معنویت شکننده‌تر هستند. روزگار کنونی دوره عبرت‌های بی‌نظیر برای انسان معاصر است.

در میانه میدان مقابله با ویروس که از شش جهت هجوم می‌آورد اهل هلال درخشیده‌اند. خادمان بی‌منت مردم در مجاهدت خود پرفروغ بودند. هلال احمر همه توان خود را در این راه بسیج کرد و انصافاً همه مرتب‌ترین هلال بی‌واهمه از خطرو بی‌پروای از ابتلا در صف مقدم مقابله با ویروس و خدمت به مبتلایان پیشنهاد بودند. تلاششان مأجور و عنده‌الله عمل خیرشان محفوظ است.

ماه مبارک رمضان امسال صحنه تجلی همدلی مؤمنانه مردم خیرخواه ایران است. دلبستگی به یکدیگر و غم دیگری را غم خود دانستن بزرگترین جلوه انسجام اجتماعی است. تارک اندیشان دنیا فشار اقتصادی را ابزار شکاف اجتماعی و مسیر فروپاشی جامعه همدل ایرانی پنداشته بودند، در حالی که کریم‌ترین مردم باتقواترین آنان‌اند. صحنه‌های ایثار و دست‌گیری در این ماه در سراسر کشور نمایان گردید. سفره‌های کوچک در آینه قلب‌های مومنان

تکثیر و بی‌نهایت شد. درود بر همت بلند مردم ایران! هلال احمر در این عمل خیر نیز مشارکت موثری داشته و واسطه خیر در رساندن کمک‌های مردمی به نیازمندان است. امید که این خیرخواهی ملی مستدام باشد و سایه فقر و برانگرازی این دیار کوتاه گردد. حوادث اخیر نشان داد آمادگی برای مواجهه با انواع بحران‌ها ضروری است. مسئولان و برنامه‌ریزان هلال احمر اهتمام خود را مصروف افزایش آمادگی نمایند. در این راه مراقبت از سرمایه بی‌بدیل همکاران خدمت هلال احمر و اعضا و داوطلبان ایثارگر اولویت دارد. ان‌شاءالله به برکت ادعیه خالصانه مردم مؤمن در این ماه شریف و در شب‌های قدر همه مردم از نعمت عاقبت برخوردار باشند.

عبدالحسین معزی
نماینده مقام معظم رهبری در جمعیت هلال احمر

۱۹ اردیبهشت ۹۹

پیام‌نماینده مقام معظم رهبری در جمعیت هلال احمر
به مناسبت روز هلال احمر

روز هلال احمر روز بزرگداشت کرامت انسان است

نماینده رهبر معظم انقلاب در آستانه روز هلال احمر در پیامی به ایثار و مجاهدت همکاران، اعضا و داوطلبان جمعیت هلال احمر در مقابله با ویروس کرونا و نیز حضور مؤثر آنها در زمایش مواسات و همدلی پرداختند و از مجاهدت مؤمنانه آنان تقدیر کردند. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر، متن پیام به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

روز هلال احمر را به همه افرادی که با دل‌های پاک و اراده‌های معطوف به زدودن رنج از جان و چهره رنج‌دیدگان عالم به خدمت مشغول‌اند تبریک می‌گویم. روز هلال احمر روز یک نهاد و سازمان نیست. روز ارائه گزارش عملکرد اداری و سازمانی نیست. روز بزرگداشت مقام کرامت انسان است. کرامت صفتی است که خالق متعال به انسان عطا فرموده و هیچ‌کس نمی‌تواند آن را از او بازستاند. همه انسان‌ها فارغ از رنگ و نژاد و عقیده و دانش و ثروت از وصف کرامت برخوردارند. روز هلال احمر روز احترام به کرامت بشر است. روز احترام به کسانی است که برای کاستن از رنج‌های انسان ایستاده‌اند.

تبيين اقدامات فرهنگي
هيئت «پيروان حضرت علي اکبر(ع)»

فعاليت در ۲۶ شعبه شهرستاني استان فارس

«هيئت پيروان حضرت علي اکبر(ع)» هلال احمر استان فارس که به همت دفتر نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر استان راه اندازي شده است در ۲۶ شعبه شهرستاني جمعيت در استان، فعاليت هاي فرهنگي و مذهبي متعددي را با حضور جوانان انجام مي دهد.

حجت الاسلام والمسلمين بهادري مسئول دفتر نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر فارس مسئول دفتر نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر فارس با اعلام اين خبر، به فعاليت هيئت «پيروان حضرت علي اکبر(ع)» در جمعيت هلال احمر استان فارس اشاره کرد و گفت: اين هيئت با حمايت دفتر نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر استان در ۲۶ شعبه جمعيت هلال احمر در شهرستان هاي استان فارس فعاليت هاي فرهنگي و مذهبي متعددي را با حضور جوانان انجام مي دهد. وي اضافه کرد: نمازخانه هاي شعب شهرستاني به اقامت تبليغاتي مرتبط با هيئت تجهيز شده اند و مناسبت هاي مذهبي در طول سال در نمازخانه هاي شعب با نام اين هيئت، برگزار مي شود.

حجت الاسلام والمسلمين بهادري از پشتيباني و تأمين فعاليت هاي هيئت از طرف جمعيت هلال احمر و نذورات خيران خبر داد و عنوان کرد: ايستگاه هاي صلواتي در برخي مناسبت ها به نام «مکب پيروان حضرت علي اکبر(ع)» نيز برگزار مي شود. وي ادامه داد: فعاليت هاي هيئت در حوزه هاي بشردوستانه، خيريه و جهادي است و پوشش امدادي مراسم بزرگ مذهبي شهرستان ها را نيز دنبال مي نمايد.

مسئول دفتر نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر فارس با اشاره به برگزاري دوره هاي آموزشي و اردو هاي فرهنگي و تفريحي براي اعضاي فعال هيئت نيز افزود: از مهم ترين اهداف ما، تشکيل هيئت تعليم و احيای ارزش اهل بيت (ع)، تعليم و تربيت ديني، اخلاقي و انسجام بخشي و تحکيم همبستگي ميان اعضا داوطلب و کارکنان جمعيت هلال احمر فارس است تا بستر مناسب براي آشنايي هرچه بيشتر جوانان به اهل بيت (ع) ايجاد شود.

وي اضافه کرد: هيئت پيروان حضرت علي اکبر(ع) در مناسبت هاي مختلف به انجام اموري همچون برگزاري اعياد و سوگواري در مناسبت هاي مذهبي در نمازخانه شعب، تهيه و توزيع افطاري و کمک به نيازمندان در ايام ماه مبارك رمضان نيز مي پردازد. □

اجراي طرح ملي غمگساران جوان در مازندران

«مراسم بزرگداشت متوفيان ناشي از کرونا با همکاري دفتر نمايندگي ولي فقيه جمعيت هلال احمر مازندران به صورت مجازي و پخش مستقيم مراسم از طريق کانال اينستاگرام اجرايي شد. تهيه و توزيع اقلام بهداشتي، مشارکت در طرح مواسات و همدلي و تهيه بسته هاي غذايي جهت خانواده هاي نيازمند و آسيب پذير، تهيه نان رايجان براي نيازمندان و برپايي مولودي خواني، حضور و سرکشي در پايدگاه ها جهت همدلي و انس معنوي، اجراي طرح غمگساران جوان در جمعيت شعب استان، اقامه نماز جماعت با رعايت فاصله گذاري اجتماعي از ديگر فعاليت دفتر حوزه نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر استان مازندران است. □

تجليل از امدادگران پايدگاه شهر جعفريه

«مراسم قدرداني از امدادگران پايدگاه شهيد صابري با حضور سرپرست، مسئول دفتر نمايندگي ولي فقيه، معاون امداد و نجات جمعيت هلال احمر استان قم در شهر جعفريه برگزار شد. به گزارش روابط عمومي جمعيت هلال احمر استان قم؛ همزمان با هفته پايداني ماه مبارك رمضان نشست صميمي مسئولان و امدادگران هلال احمر جعفريه در پايدگاه امدادي شهيد صابري برگزار شد. در اين مراسم که با حضور سرپرست، مسئول دفتر نمايندگي ولي فقيه برگزار شد، معاون امداد و نجات جمعيت هلال احمر استان قم با ارائه گزارشي به تشریح فعاليت هاي امدادگران در جعفريه پرداخت. در ادامه اين مراسم سرپرست جمعيت هلال احمر با تقدير از تلاش هاي صورت گرفته بر ادامه فعاليت با افزايش كيفيت خدمت رساني و حمايت از امدادگران تاکيد کرد و با هدايايي از امدادگران منتخب جعفريه تجليل شد.

سخنراني مسئول دفتر نمايندگي ولي فقيه در جمعيت هلال احمر، برگزاري نماز جماعت و ضيافت افطاري از ديگر برنامه هاي اين نشست صميمي به شمار مي رود. □

با حضور نماینده ولی فقیه
در استان کردستان انجام شد

توزیع سه هزار بسته معیشتی در کردستان

نماینده ولی فقیه در استان کردستان با اشاره به توزیع سه هزار بسته معیشتی و غذایی در میان خانواده‌های نیازمند گفت: جمعیت هلال احمر بیش از ۵ هزار بسته غذایی و ۱۸ هزار بسته بهداشتی را تاکنون توزیع کرده و مردمی بودن خود را به خوبی نشان داده است. آیت الله سید محمد حسینی شاهرودی در آیین کمک مؤمنانه که در سالن آزادی استان برگزار شد افزود: با توجه به شرایط کرونا و مشکلات پیش آمده، کمک به افراد نیازمند و آسیب دیده الزامی و ضروری است. وی با اشاره به اینکه ایرانیان در این شرایط سخت کرونا خود را جای فقرا گذاشتند، گفت: تمام دستگاه‌ها بر اساس ایمان و باور خود با همدلی و وحدت در این امر خداپسندانه شرکت کردند.

نماینده ولی فقیه در استان کردستان، با اشاره به توزیع سه هزار بسته معیشتی و غذایی، بیان کرد: در کردستان کارهای بسیار خوبی در زمینه کمک مؤمنانه صورت گرفت و هلال احمر بیش از ۵ هزار بسته غذایی و ۱۸ هزار بسته بهداشتی را تاکنون توزیع کرده و مردمی بودن خود را به خوبی نشان داده است. آیت الله شاهرودی تأکید کرد: با تلاش هلال احمر خوشبختانه سعی شده این کمک‌ها به افراد نیازمند برسد که امیدواریم مشکلات در این زمینه حل شود.

وی گفت: کمک به نیازمندان در این شرایط کرونایی ریا نیست و باعث تشویق دیگر خیران می‌شود تا کمک‌های خیرخواهانه و مؤمنانه خود را انجام دهند لذا از مردم می‌خواهیم کمک‌های خیرخواهانه خود را ادامه دهند چرا که خانواده‌های زیادی در استان نیازمند هستند.

محمد باقر محمدی، مدیر عامل هلال احمر استان کردستان نیز در این برنامه بیان کرد: در راستای بیانات مقام معظم رهبری در موضوع طرح مواسات و کمک‌های مؤمنانه، با کمک مردم خیر استان از ابتدای ماه مبارک رمضان تاکنون بالغ بر ۵ هزار بسته مواد غذایی توزیع شده است.

وی با اشاره به توزیع ۱۸ هزار و ۷۰۰ پک بهداشتی برای بیماران خاص و نیازمند مناطق محروم و کم توسعه یافته افزود: جمعیت هلال احمر با کمک خیرین و این سازمان، بالغ بر دو میلیارد و ۱۳۹ میلیون تومان هزینه شده است و کمک‌های مؤمنانه در بین شهرستان‌های محروم به ویژه روستاهایی که متأثر از بیماری کرونا شده‌اند و در این زمینه مشکلات فراوان تری داشته‌اند توزیع خواهد شد. □

توسط کانون دانشجویی هلال احمر
در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز صورت گرفت

توزیع بسته‌های معیشتی در روستاها

اعضای کانون دانشجویی جمعیت هلال احمر در دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز طی یک اقدام خداپسندانه اقدام به تهیه و توزیع ۵۰۰ بسته معیشتی و ۱۵۰۰ پرس غذای گرم در میان نیازمندان نمودند. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر به نقل از روابط عمومی جمعیت استان آذربایجان شرقی، آیین آغاز توزیع این بسته‌ها در حسینیه دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، در جوار مزار شهدای گمنام مدفون در این حسینیه و با حضور دکتر جوانپور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، دکتر حسین پور سرپرست هلال احمر آذربایجان شرقی، حجت الاسلام والمسلمین واعظی مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر استان و معاونین و روسای هلال احمر و دانشگاه آزاد برگزار شد.

حجت الاسلام والمسلمین واعظی در این برنامه با تجلیل از اقدام خداپسندانه اعضای کانون دانشجویی هلال احمر گفت: امروز به برکت نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه‌ها تبدیل به عرصه‌ای برای خدمتگزاری به مردم شده و در راستای تحقق فرامین مقام معظم رهبری مبنی بر کمک‌های مؤمنانه، بسته‌های معیشتی و غذایی را تهیه و در بین خانواده‌های متأثر از کرونا پخش می‌کنند.

وی ابراز امیدواری کرد مرادوات بین جمعیت هلال احمر و دانشگاه آزاد در زمینه‌های مختلف روز به روز افزایش یابد. دکتر حسین پور سرپرست هلال احمر استان هم در این مراسم با تشکر از ریاست دانشگاه و کانون دانشجویی دانشگاه آزاد گفت: دانشجویان عزیز از پتانسیل بسیار بالایی برخوردار هستند و در هر زمینه که ورود پیدا کرده‌اند موفق ظاهر شده‌اند.

وی افزود: جمعیت هلال احمر استان در طول ماه مبارک رمضان بیش از ۱۵ هزار بسته غذایی با کمک خیرین و نیکوکاران تهیه و در اختیار نیازمندان قرار داده است.

وثوقی دبیر کانون دانشجویی جمعیت هلال احمر استان در مجتمع شماره ۲ دانشگاه آزاد تبریز هم در گزارشی گفت: کانون دانشجویی جمعیت هلال احمر در دانشگاه آزاد اسلامی تبریز در راستای لیبیک گویی به فرامین مقام معظم رهبری با همراهی و همدلی دانشجویان، مسئولین، خیرین و نیکوکاران بیش از ۵۰۰ بسته معیشتی به ارزش ۱۲۰ میلیون تومان در ماه مبارک رمضان تهیه و در اختیار نیازمندان قرار داده است. □

مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر لرستان خبر داد

تشکیل کانون‌های طلاب در ۱۴ حوزه علمیه برادران و خواهران

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر، حجت الاسلام والمسلمین پیروزفر مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر لرستان در خصوص فعالیت‌های داوطلبانه طلاب در استان گفت: بدون شک یکی از اقدامات بسیار مفید و مؤثر صورت گرفته در جمعیت هلال احمر در سنوات اخیر تأسیس کانون‌های طلاب است که می‌توان گفت تشکیل این کانون‌ها یک گام اساسی در جهت تحقق شعارها و اهداف جمعیت هلال احمر در ارتباط با نوع دوستی و کاهش آلام بشری است.

وی افزود: در همین راستا جمعیت هلال احمر استان لرستان تاکنون با برگزاری انتخابات و تشکیل کانون‌های طلاب در ۱۴ حوزه علمیه برادران و خواهران استان، اقدام به برگزاری دوره‌های آموزش عمومی امداد و نجات و برخی دوره‌های تخصصی کرده است.

مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر لرستان گفت: یکی از اقدامات تاثیرگذار که در اواخر سال گذشته و اوایل سال جاری به همت اعضای کانون‌های طلاب این استان صورت پذیرفت، مشارکت در طرح ملی غربالگری هموطنان در خصوص شیوع ویروس کرونا بود که با توجه به فراخوانی که توسط دفتر نمایندگی ولی فقیه و معاونت جوانان جمعیت استان صورت پذیرفت، اجرایی شد. در این طرح تعداد بسیاری از طلاب عضو کانون‌های طلاب در محل استقرار پایگاه‌هایی که در شهرستان‌های مختلف استان برپا شد، حضور یافته و اقدام به ارائه خدمات بهداشتی به هموطنان کرده‌اند. این اقدام که با استقبال مردم و مدیران مواجه شد نمونه مطلوب یکی از فعالیت‌های هم‌افزایانه دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر لرستان است.

حجت الاسلام والمسلمین پیروزفر اشاره کرد: در کنار این طرح یکی دیگر از فعالیت‌های خدابسنده‌ای که به همت طلاب صورت پذیرفت و هم‌اکنون هم در برخی از شهرستان‌های استان ادامه دارد، ضد عفونی کردن معابر و اماکن عمومی جهت مقابله با شیوع ویروس است. همچنین در برخی از حوزه‌های علمیه خصوصاً حوزه‌های علمیه خواران، تهیه و توزیع ماسک‌های بهداشتی به هم‌استانی‌ها به عنوان یک فعالیت خیرخواهانه تعریف و دنبال شد که مورد توجه و تحسین مردم و مسئولین استانی قرار گرفت.

وی درباره اقدامات دفتر نمایندگی ولی فقیه درباره طرح مواسات گفت: با توجه به توصیه مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) مبنی بر تهیه و توزیع اقلام معیشتی در میان اقشار آسیب‌پذیر و نیازمند جامعه، یکی دیگر از وظایف در قالب طرح‌های مواسات و کمک‌های مؤمنانه تعریف شد و در راستای این وظیفه مهم اعضای کانون‌های طلاب با مراجعه به خیرین و افراد متمکن جامعه نسبت به جذب کمک‌های خیرین و تهیه و توزیع اقلام معیشتی مورد نظر برای بخش‌های آسیب‌پذیر جامعه اقدام کردند.

حجت الاسلام والمسلمین پیروزفر خاطر نشان کرد یکی از فعالیت‌های چشمگیر و بی‌نظیر اعضای کانون‌های طلاب استان و سراسر کشور که در آغاز سال گذشته دنبال شد کمک به سیل زدگان هم‌استانی در جریان حادثه سیل سال گذشته بود که در این زمینه با هماهنگی و پشتیبانی دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت استان، بیش از ۵۰۰ طلبه امدادگر به مناطق سیل زده اعزام شدند و به خدمت رسانی به آسیب دیدگان از سیل پرداختند. □

توزیع ۴۴۷۲ بسته معیشتی در گستره خراسان رضوی

به گزارش دفتر نمایندگی ولی فقیه هلال احمر در استان خراسان رضوی در راستای تحقق فرمان رهبری معظم انقلاب اسلامی در خصوص رزمایش مواسات و کمک مؤمنانه به آسیب دیدگان مشاغل در جریان کرونا قرارگاه رزمایش مؤمنانه استان خراسان رضوی با همکاری دفتر نمایندگی ولی فقیه هلال احمر در استان تاکنون تعداد ۴۴۷۲ بسته مواد غذایی معیشتی در گستره استان را توزیع کرده است و ۱۵۰۰ بسته نیز در حال آماده‌سازی است. □

قدردانی آیت الله علوی گرگانی از تلاشگران هلال

« آیت الله العظمی علوی گرگانی از مراجع عظام تقلید ضمن استماع گزارش عملکرد جمعیت هلال احمر استان گلستان در امداد رسانی به حادثه دیدگان سیل ۹۸ در این استان و ارائه خدمات در راستای پیشگیری از شیوع بیماری کرونا تلاش و همت متعالی جمیع تلاشگران در هلال احمر استان قدردانی کرد و ضمن دعای خیر برای تمامی فعالان این عرصه، رفع زود هنگام این ویروس منحوس را از درگاه پرودگار سبحان برای تمامی مردمان مسلمان و امت جهان خواستار شدند. □

عیادت از امدادگر مصدوم در اطفای حریق کوه «خاییز»

« نماینده ولی فقیه در جمعیت هلال احمر استان کهگیلویه و بویراحمد، از امدادگر پرتلاشی که هنگام امداد رسانی در اطفای حریق کوه خاییز شهرستان کهگیلویه، دچار مصدومیت شد در بیمارستان شهید بهشتی دهدشت عیادت کرد و در جریان مداوای او قرار گرفت. □

به همت دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر
خوزستان منتشر می شود

روایت نجات

« کتاب «روایت نجات» به همت دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر خوزستان و با همکاری روابط عمومی جمعیت استان منتشر می شود. □

محتوای این کتاب در پی ارتباطات و گفتگوهای تصویری دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر استان با امدادگران پایگاه‌های جاده‌ای در ایام ماه مبارک رمضان جمع آوری شده است. این برنامه که با ابتکار دفتر نمایندگی استان خوزستان در شب‌های ماه مبارک رمضان و با توجه به طرح فاصله‌گذاری اجتماعی اجرا شده است، با استقبال امدادگران استان و استان‌های دیگر روبرو شده است. در «روایت نجات» امدادگران هر شیفت پایگاه ضمن معرفی خود و سوابق همکاری خود با جمعیت هلال احمر، به بیان خاطرات تلخ و شیرین امدادی پرداخته و در پایان انتقادات و پیشنهادهای خود را با مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در گفتگوی صمیمانه مطرح نموده‌اند. با هماهنگی روابط عمومی جمعیت هلال احمر استان این کتاب به زودی منتشر و در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت. □

فراخوان مقاله بررسی علل شکست غرب

« دفتر نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر استان اصفهان از همه همکاران دعوت به عمل آورده تا در مورد فرمایشات مهم رهبر معظم انقلاب در موارد زیر با ارسال مقالات، نوشته‌های علمی و دلبسته‌ها به بررسی علل شکست غرب بپردازند. محورهای این فراخوان به شرح ذیل است:

- ۱- نقش دین در استحکام و تاب آوری خانواده در بحران‌ها
- ۲- نقش زن در مدیریت عاطفی خانواده
- ۳- جایگاه خانواده در تاب آوری اجتماعی در بحران‌ها
- ۴- نقدی بر مدیریت بحران در غرب
- ۵- علل شکست نظریه‌های اجتماعی غربیان در بحران کرونا
- ۶- علل شکنندگی اخلاق در غرب در دوران کرونا

همکاران گرامی و خانواده‌های محترم‌شان تا پایان تیرماه فرصت دارند مطالب خود را به دفتر نمایندگی ولی فقیه استان اصفهان ارسال نمایند. □

قدردانی از مدافعان سلامت در خراسان جنوبی

« مراسم قدردانی از مدافعان سلامت با حضور ریاست دانشگاه علوم پزشکی، پزشکان، پرستاران و حجت الاسلام والمسلمین علی محمد درویشی، مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه و همکاران جمعیت هلال احمر خراسان جنوبی برگزار شد. حجت الاسلام والمسلمین علی محمد درویشی، نماینده ولی فقیه در جمعیت هلال احمر خراسان جنوبی در این جلسه با اشاره به آیاتی از قرآن بیان کرد: نجات جان انسان ها و خدمت به خلق از اجر و ثواب اخروی برخوردار بوده که این امر در جمعیت هلال احمر تبلور دارد. دیدار با امام جمعه به مناسبت هفته هلال احمر، دیدار با مدیر حوزه های علمیه استان به مناسبت هفته هلال، برگزاری مسابقه قرآنی به مناسبت ماه مبارک رمضان، ارسال پیامک های احکام دینی مرتبط با اعمال ماه مبارک رمضان و آیین کمک های مؤمنانه «دست یار» از دیگر فعالیت های نمایندگی ولی فقیه و همکاران جمعیت هلال احمر خراسان جنوبی در یک ماه گذشته بوده است. □

عیادت از جانباز بازنشسته جمعیت هلال احمر آذربایجان شرقی

« مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه و سرپرست هلال احمر استان آذربایجان شرقی با حضور در منزل فریدون قنبری جانباز بازنشسته هلال احمر در قالب طرح نیابت داوطلبان ازوی عیادت به عمل آورد. در این دیدار حجت الاسلام و المسلمین عبدالحمید واعظی مسئول دفتر نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر استان آذربایجان شرقی با تجلیل از رشادت های جانبازان گفت: امروز، امنیت و آرامش و اقتدار مملکت ما مدیون جانفشانی های دیروز جانبازان و شهدا و آزادگان و ایثارگران است. وی با تاکید بر لزوم تکریم جانبازان و خانواده های آنان افزود: همانقدر که جانبازان عزیز در راه حفظ استقلال و حراست از تمامیت ارضی کشور از جان شیرین خویش گذشته و متحمل مشکلات عدیده جانبازی شده اند به همان اندازه همسران و مادران صبور و مقاوم این بزرگواران با سختی های گوناگون مواجه بوده اند و حق بسیار بزرگی بر گردن همه ما دارند. □

مستضعفان جهان امام خمینی (ره) و پنجاه و هفتمین سالگرد قیام خونین پانزدهم خرداد را که مقدمه پیروزی نهضت اسلامی و فروپاشی نظام منفر شاهنشاهی گردید، گرامی می‌دارم و به مردم غیرتمند و شجاع ایران اسلامی تسلیت عرض می‌نمایم.

چهارده خرداد ماه یادآور هجرانی بزرگ و تداعی کننده حزن و غم برای مردم ایران است. روزی که مردم ایران رهبر حکیم، روشن‌بین، عالم و سیاستمدار و مجاهد خستگی ناپذیری را از دست دادند که استقلال و ظلم ناپذیری و حیات عزتمندانه را به آن‌ها آموخته بود.

امام خمینی (ره) یگانه فرزانه تاریخ معاصر، مجاهدی نمونه و بی‌مانند بود که در برابر طاغوت زمانه بپاخواست و تا استقرار نظام اسلامی حرکت عظیم انقلابی مردم را با تکیه بر وعده نصرت الهی هدایت کرد. امروز انقلاب اسلامی ایران بالنده و استوار با هدایت مقام معظم رهبری به عنوان جانشین امام راحل (ره) در مسیر اهداف بلند ایشان مقتدرانه گام برمی‌دارد.

۱۵ خرداد نیز سالروز قیام حق طلبانه‌ای است که مطلع نهضتی تحول‌آفرین در تاریخ این مرز و بوم شد تا وجدان‌های آزادیخواه را بیش از پیش بیدار ساخته و بساط ظلم و جور طاغوت را درهم بپیچد. امروز، روز تجدید میثاق با آرمان‌های معمار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) است. خوشبختانه امروز با گذشت بیش از چهل سال از انقلاب اسلامی هر روز کشور ما علیرغم دشمنی‌ها، تحریم‌های ظالمانه و ترورهای ناجوانمردانه در راه پیشرفت و سرفرازی قدم برمی‌دارد.

انقلابی که اکنون با هدایت رهبر معظم انقلاب بنای استواری است مبتنی بر اندیشه‌های ماندگار حضرت امام (ره) و متکی به پشتیبانی ملت بزرگ ایران. جمهوری اسلامی ایران در حالی قدم به دهه پنجم حیات خود نهاده که اگرچه دشمنان خوش خیالش گمان‌های باطلی در سر دارند، اما دوست‌داران انقلاب هر روز امیدوارتر از دیروز، پشتیبان و امیدوار به جمهوری اسلامی هستند.

در چنین نقطه عطفی، رهبر حکیم انقلاب اسلامی با صدور «بیانیه گام دوم انقلاب» و برای ادامه این راه روشن، به تبیین دستاوردهای شگرف چهاردهه گذشته پرداخته و توصیه‌هایی اساسی به منظور «جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ» ارائه فرموده‌اند.

اینجانب ضمن عرض تسلیت به همه مردم ایران، به خصوص کارکنان، داوطلبان و همه زحمت‌کشان خدمت جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، اعتلای عظمت و مجد انقلاب اسلامی و اتصال آن به قیام موعود آل محمد (ص) به دست رهبر معظم انقلاب را مسألت می‌نمایم.

عبدالحسین معزی
نماینده ولی فقیه در جمعیت هلال احمر

*سوره سجده آیه ۲۴

پیام نماینده رهبر معظم انقلاب
به مناسبت سی و یکمین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)

انقلاب، بالنده و استوار در مسیر اهداف امام (ره) گام برمی‌دارد

«نماینده ولی فقیه در جمعیت هلال احمر همزمان با سی و یکمین سالگرد عروج ملکوتی معمار کبیر انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) و قیام خونین ۱۵ خرداد پیامی صادر کرد. به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی حوزه نمایندگی ولی فقیه در هلال احمر، متن پیام حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالحسین معزی به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

قال الله تعالى: «و جعلنا منهم ائمة يهدون بأمرنا لما صبروا و كانوا باياتنا يوقنون»
و از آنان پیشوایانی قرار دادیم که با امر ما به سبب صبری که کردند هدایت می‌کردند و آنان به آیات ما یقین داشتند.*

سی و یکمین سالگرد ارتحال جانشین و ملکوتی معمار کبیر انقلاب اسلامی و پیشوای

پایگاه اطلاع رسانی
حوزه نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر

ارتباط مستمر و مداوم با مردم

اخبار و گزارش ها ؛ یادداشت و مقاله ها
و صفحه اختصاصی دفاتر استانی
نمایندگی ولی فقیه در جمعیت هلال احمر

www.nvhelal.ir

- مهری شریفیان . کردستان . بیجار ۰۹۱۸۹۷۲۷**۵
- امید مسرور. فارس ۰۹۱۷۳۰۵۷**۵
- فایق مهدوی گرد. کردستان. مریوان ۰۹۱۸۵۱۸۷**۸
- نرگس بیزنی مقدم . کهگیلویه و بویراحمد ۰۹۱۶۴۸۰۱**۰
- زهرا اعتمادالوگلا. فارس ۰۹۱۷۷۰۰۷**۲
- بلال رضائی کردستان. مریوان ۰۹۱۸۹۸۵۷**۰
- منصوره سادات متولی. خراسان رضوی . خواف ۰۹۱۵۳۳۱۷**۸
- امید پارسی دوست . بوشهر ۰۹۱۷۳۷۱۴**۵
- نسیبه رحمانیان . خراسان رضوی . درگز ۰۹۳۵۵۷۰۲**۵
- گلندام شوری . فارس . گراش ۰۹۱۷۱۸۰۶**۲
- حکیمه محمدی . چهارمحال و بختیاری ۰۹۱۳۸۷۹۴**۰
- زهرا تواضع . فارس . نی ریز ۰۹۱۷۳۳۱۸**۲
- محسن قادری . خراسان رضوی . بجستان ۰۹۱۵۱۵۲۰**۸
- نرگس کاظمی . خراسان رضوی . درگز ۰۹۱۵۸۸۲۱**۸
- مرتضی حاتمیان . کهگیلویه و بویراحمد ۰۹۱۷۹۹۰۷**۵
- محمد هادی فرجی نیروی . اردبیل . نیر ۰۹۱۴۲۹۴۳**۴
- ابراهیم آذری . فارس . کازرون ۰۹۱۷۵۳۱۷**۱
- علی قایدی . چهارمحال و بختیاری ۰۹۱۳۲۸۳۱**۰
- فاطمه سلطانی محمدی . تهران ۰۹۱۲۶۳۰۵**۸
- سکینه شهبازی . قم ۰۹۱۰۱۳۸۳**۸
- رسول خدابنده اویلی . تهران ۰۹۱۹۴۱۸۹**۷
- فخریه سمندی . آذربایجان غربی ۰۹۱۴۱۸۹۲**۱
- رسول حردانی . خوزستان ۰۹۱۶۹۲۲۴**۸
- داود نکویی . چهارم ۰۹۱۷۷۹۲۴**۷
- فاطمه سادات علامه . قم ۰۹۱۲۲۵۳۷**۷
- معصومه حاجیان . سمنان ۰۹۱۹۱۳۴۳**۵
- مژگان حجاریان . لرستان ۰۹۱۶۳۶۰۲**۷
- الناز یوگری . اصفهان . سمیرم ۰۹۱۳۹۲۲۰**۴
- مرتضی کوهکن . البرز . نظرآباد ۰۹۱۰۵۳۸۸**۸
- علی رضا بشیرزاده . بوشهر ۰۹۱۰۷۱۰۳**۰

اصلاحیه

در مسابقه شماره ۱۹؛ سوال دوم:

حدیث «هیچ چیز مانند مواسات پیوند برادری را حفظ نمی کند» از امام علی (ع) بود که پاسخ صحیح در بین گزینه ها نبود. لذا شماره مربوط به گزینه این سوال برای همه شرکت کنندگان به عدد صفر تغییر یافت.

بدینوسیله از مخاطبان «مهروماه» یوزش می خواهیم و یادآور می شویم بهترین راه برای پاسخ به سوالاتی که فکر می کنید اشتباه طراحی شده اند، ارسال عدد صفر به جای گزینه آن سؤال است.

زمان ارسال پیام تا ۱۵ تیر

مسابقه پیامکی مروبا

علاقه مندان به شرکت در مسابقه پیامکی مهرماه می توانند با مطالعه سؤالات زیر، پاسخ آن را در بخش های مختلف مجله پیدا و به سامانه ۰۴۸۶۶۴۴۰۰ ارسال کنند.

پاسخ شما باید یک عدد ۸ رقمی باشد که هر رقم آن گزینه صحیح هر یک از سؤالات است. به طور مثال: در سوال یک، پاسخ شماره ۲ صحیح است و در سوال ۲ گزینه شماره ۴ و در سوال ۳ گزینه شماره ۱ و... عدد گزینه ارسالی شما این خواهد بود: ۲۴۱۰۰۰
ضمناً همراه عددهای ارسالی، نام و نام خانوادگی خود، نام استان و محل خدمت تان را قید کنید.

به برگزیدگان جوایزی اهدا می شود.

۱۰ دعای بیستم صحیفه سجادیه چه نام دارد؟
۱. جوشن کبیر ۲. توسل ۳. مجیر ۴. مکارم الاخلاق

۱۱ کدام کتاب دعا به «زبور آل محمد (ص)» مشهور است؟
۱. صحیفه سجادیه ۲. مفاتیح الجنان ۳. نهج البلاغه ۴. نهج الفصاحه

۱۲ کدام اندیشمند اسلامی دوران زندگی امام صادق (ع) را عصر «اختلاف فرهنگها» می نامد؟
۱. شهید بهشتی ۲. شهید مطهری ۳. علامه طباطبایی ۴. دکتر جعفر شهیدی

۱۳ از نظر دکتر الویری کدام یک از ائمه بزرگوار در جهت هویت بخشی به شیعیان بیشتر کوشیدند؟
۱. امام علی (ع) ۲. امام باقر (ع) ۳. امام حسین (ع) ۴. امام جعفر صادق (ع)

۱۴ اولین چاه نفت ایران در کدام شهر کشف شد؟
۱. مسجد سلیمان ۲. آبادان ۳. خرمشهر ۴. بهبهان

۱۵ در حکومت جمهوری فدائیان جنگل میرزا کوچک خان چه سمتی را برعهده داشت؟
۱. سرکمیسر ۲. کمیسر مالی ۳. کمیسر جنگ ۴. الفوج

۱۶ جنگ های صلیبی چند سال به طول انجامید؟
۱. هفتصد سال ۲. صد سال ۳. چهارصد سال ۴. ششصد سال

۱۷ آیت الله بهجت مطالعه کدام تفسیر قرآنی را توصیه می فرمودند؟
۱. منهج الصادقین ۲. المیزان ۳. مجمع البیان ۴. البرهان

معاونت فرهنگی حوزه نمایندگی ولی فقیه
پس از مطالعه و بررسی
روندهای جاری جمعیت هلال احمر
ژرف‌اندیشی انسان‌شناسانه
از دریچه علوم انسانی را
یکی از مسائل مهم
امروز جمعیت می‌داند
که کمتر به آن توجه شده است.
برگزاری نشست‌های علمی-تخصصی
گام نخست است که
برای تحقق این هدف
به همت همکاران جمعیت
و مشارکت اندیشمندان
حوزه‌های مختلف برداشته شده است.
مجموعه درنگ، متن سخنرانی‌های این
نشست‌ها در قالب درس‌گفتار است.

«درنگ» درس‌گفتارهایی در اندیشه یاری‌گری
نشست چهارم؛ متن گفتار استاد حبیب‌الله بابایی با عنوان «امداد و مسأله عزت»

مهلت ارسال آثار: پایان تیرماه ۱۳۹۹

برای عموم هموطنان و اعضای داوطلب جمعیت در گروه سنی جوانان
پارگناری آثار در سایت سازمان جوانان به نشانی: rcsy.ir/gaamedovom
پست الکترونیک دبیرخانه جشنواره: gaamedovom.helal@gmail.com
به منتخبین براساس نظر کمیته داور، جوایز ارزنده آنها خواهد شد.

۱۴۰۵

مسابقه
تأویل شعر
سرایش سرود
سازمان جوانان هلال احمر
برای تکمیل بیانیه گام دوم

rcsy.ir
[@Helal.javanan](https://www.instagram.com/Helal.javanan)

